

STORTINGET

Stortingstidende

Referat fra møter i Stortinget

Nr. 23 · 27. november
Sesjonen 2019–2020

**Møte onsdag den 27. november 2019 kl. 10.
Votering ved møtets slutt.**

President: Tone Wilhelmsen Trøen

Dagsorden (nr. 23):

1. Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2020
2. Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet 2020 og forslaget til statsbudsjett for 2020 (Innst. 2 S (2019–2020), jf. Meld. St. 1 (2019–2020), Prop. 1 S (2019–2020) og Prop. 1 S Tillegg 1 og 2 (2019–2020))
3. Referat
4. Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om Nav-skandalen og mistillit til arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie (Dokument 8:17 S (2019–2020))

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes, som har vært permittert, har igjen tatt sete.

Representanten Bjørnar Moxnes vil fremsette et representantforslag.

Bjørnar Moxnes (R) [10:00:40]: På vegne av Rødt vil jeg legge fram forslag om Nav-skandalen og mistillit til statsråd Anniken Hauglie.

Presidenten: Forslaget vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

Siden dette er et mistillitsforslag, vil presidenten foreta en endring på dagens kart ved at sak nr. 3, Referat, behandles før sakene nr. 1 og 2 – dette for å fastsette den videre behandling av representantforslaget.

Sak nr. 3 [10:01:13]

Referat

1. (76) Riksrevisjonens kontroll med forvaltningen av statlige selskaper – 2018 (Dokument 3:2 (2019–2020))
2. (77) Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med å integrere flyktninger og innvandrere gjennom kvalifisering til arbeid (Dokument 3:4 (2019–2020))
3. (78) Riksrevisjonens undersøkelse av samiske elevers rett til opplæring i og på samisk (Dokument 3:5 (2019–2020))
Enst.: Nr. 1–3 sendes kontroll- og konstitusjonskomiteen.
4. (79) Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om Nav-skandalen og mistillit til arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie (Dokument 8:17 S (2019–2020))

Presidenten: Presidenten foreslår at referatsak nr. 79 behandles etter forretningsordenen § 39 annet ledd d, det betyr at det tas opp til avgjørelse straks.

Bjørnar Moxnes har bedt om ordet.

Presidenten vil gi anledning til ett innlegg fra hver partigruppe vedrørende behandlingsmåten.

Bjørnar Moxnes (R) [10:02:00]: Til behandlingsmåten og framgangsmåten: Det er ingen motsetning, mener vi, mellom mistillitsforslaget og en grundig granskning av komplekset i sin helhet. For å gi de partiene som ønsker det, mer tid til å vurdere forslaget, foreslår vi at forslaget sendes til komité for videre behandling, på linje med tidligere forslag om mistillit.

Jeg viser til Dokument 8:18 S for 1988–1989, fra Carl I. Hagen, fremmet i januar og behandlet i april, og så godt som alle andre Dokument 8-forslag som fremmes i denne salen – og i henhold til Stortingets forretningsorden § 39 b, for å gi de partiene som ønsker det, mer tid til å vurdere mistillit mot statsråd Anniken Hauglie. Det kan Stortinget, hvis de ønsker det, bestemme som behandlingsmåte her i dag.

Eva Kristin Hansen (A) [10:03:02]: Arbeiderpartiet er innstilt på at vi følger presidentens anbefaling om å behandle saken straks, altså i kveld. Vi mener det er uheldig å ha et mistillitsforslag liggende i Stortinget over tid, til over jul, når vi vet at kontroll- og konstitusjonskomiteen har satt i gang et grundig arbeid. Så jeg anbefaler Arbeiderpartiets gruppe å stemme for at vi behandler forslaget i dag.

Marit Arnstad (Sp) [10:03:44]: Denne saken er alvorlig, og det kommer til å være mange korsveier under behandlingen av saken. Senterpartiet deler oppfatningen til representanten Eva Kristin Hansen, nemlig at et mistillitsforslag på et senere tidspunkt ikke kan utelukkes, men at Stortinget må ha en behandling av denne saken, de spørsmål som er stilt departementet, og de høringene som skal være i kontrollkomiteen. Det å ta stilling til et mistillitsforslag i dag vil være unaturlig, like unaturlig som det ville være å sende det til en komité. For hovedregelen når det gjelder mistillitsforslag, er at de behandles umiddelbart, ikke at de sendes til komité, og det er det mange gode grunner til.

Svein Harberg (H) [10:04:46]: Representanten Moxnes har fremmet og begrunnet et mistillitsforslag. Det er en alvorlig sak, og det er vanlig at en da håndterer det på den måten at en stemmer over det umiddelbart. Det vil også være riktig i denne sammenheng. Å sende det over til en komité som allerede har en sak på samme saksområde, nemlig statsrådens redegjørelse, vil være helt unaturlig og vil forstyrre den saken. Så jeg

anbefaler Høyres gruppe å stemme for at vi håndterer det slik presidenten har foreslått.

Freddy André Øvstegård (SV) [10:05:39]: Dette er en alvorlig sak og en sak vi også står midt i grundige prosesser for å få svar på i kontrollkomiteen. Det er derfor uheldig at vi nå stiller oss i en situasjon hvor det skal konkluderes i denne sal før vi har fått de svarene som ofrene i saken både fortjener og etter SVs oppfatning har krav på. Derfor viser SV til eksempler i sedvane og praksis på at forslag om mistillit sendes til komité, sånn at vi ikke må gjøre en forhastet konklusjon i spørsmålet om tillit til statsråden.

For SVs del er det viktig å komme til bunns i saken, og det innebærer også eventuelle nye spørsmål til andre statsråder hvor tillitsspørsmålet bør bli vurdert. Det inkluderer også å stille spørsmål til statsministeren.

Derfor vil jeg anbefale SVs gruppe å stemme for en oversendelse til komiteen, slik at vi kan ta dette i riktig rekkefølge og komme til bunns. Da er også SVs gruppe åpen for at konklusjonen kan ende med det som representanten Moxnes har foreslått, nemlig mistillit til statsråden.

Hans Andreas Limi (FrP) [10:07:26]: Vi vil også følge den anbefalingen til behandlingsform som presidenten har foreslått, så jeg anbefaler Fremskrittspartiets gruppe å stemme for presidentens anbefaling.

Terje Breivik (V) [10:07:58]: Det er all grunn for Stortinget til å ha ei svært audmjuk haldning og tilnærming til ei så alvorleg sak. Det å ha eit ubehandla mistillitsforslag hengjande over saka på ubestemt tid, trur eg kan dra merksemda vekk frå andre ting som absolutt fortener å verta sett under lyset i denne saka. Eg rår difor til at Venstres gruppe følgjer tilrådinga frå presidenten om å behandla saka med ein gong.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [10:08:45]: Det er et svært alvorlig forslag som er fremmet i dag. Vi mener at dette også må behandles i dag og følger presidentens tilråding.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet.

Vi går da til votering over behandlingsmåten av referatpunkt 79, Dokument 8:17 S for 2019–2020.

Det vil bli votert alternativt over forslaget fra presidenten om behandling etter forretningsordenen § 39 annet ledd d og forslaget fra representanten Bjørnar Moxnes om komitébehandling.

V o t e r i n g :

Ved alternativ votering mellom presidentens forslag om hastebehandling og representanten Bjørnar

Moxnes' forslag om komitébehandling ble presidentens forslag bifalt med 123 mot 8 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 10.09.26)

Presidenten: Presidenten vil da opplyse om at representantforslag 8:17 S for 2019–2020, fra representanten Bjørnar Moxnes, blir satt opp til behandling som sak nr. 4 på dagens kart, altså etter finansdebatten.

Da går vi over til sakene nr. 1 og 2 på endret dagsorden nr. 23. Etter ønske fra finanskomiteen vil sakene nr. 1 og 2 bli behandlet under ett.

Sak nr. 1 [10:10:01]

Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2020

Sak nr. 2 [10:10:06]

Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet 2020 og forslaget til statsbudsjett for 2020 (Innst. 2 S (2019–2020), jf. Meld. St. 1 (2019–2020), Prop. 1 S (2019–2020) og Prop. 1 S Tillegg 1 og 2 (2019–2020))

Presidenten: Etter ønske fra finanskomiteen vil presidenten ordne debatten slik:

Den fordelte taletid begrenses til 4 timer og 45 minutter, eksklusiv replikker og treminuttersinnlegg.

Taletiden blir fordelt slik på gruppene:

Arbeiderpartiet 80 minutter, Høyre 70 minutter, Fremskrittspartiet 45 minutter, Senterpartiet 30 minutter, Sosialistisk Venstreparti 20 minutter, Venstre 15 minutter, Kristelig Folkeparti 15 minutter, Miljøpartiet De Grønne 5 minutter og Rødt 5 minutter.

Videre vil det – innenfor den fordelte taletid – bli gitt anledning til inntil syv replikker med svar etter innlegg fra finansministeren og statsministeren og inntil fire replikker med svar etter innlegg fra partigruppenes hovedtalere, parlamentariske ledere og øvrige medlemmer av regjeringen.

Videre vil de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, få en taletid på inntil 3 minutter.

Henrik Asheim (H) [10:11:18] (komiteens leder og ordfører for saken): La meg begynne med å takke finanskomiteen for et godt samarbeid i den forstand at vi har holdt alle frister og fulgt alle regler. Det er fordelene med flertallsregjering, at alt går som det skal når det skal gå sånn.

Det vi egentlig gjør i dag, er å vedta de store, viktige prioriteringene for året som kommer. Det vi vedtar i dag, er på alle måter det viktigste styringsverktøyet for

Stortinget og dermed også for hva som skal skje i landet i året som kommer.

Siden stortingsvalget i 2013 har de fire ikke-sosialistiske partiene vedtatt syv statsbudsjetter på rad, hvor vi har klart både å sette i gang eller videreføre viktige, langsiktige reformer for å tilpasse oss et endret Norge, og også håndtere uforutsette hendelser som oljeprisfall og flyktningkrisen, som kom i 2015 og 2016. Hvert statsbudsjett som vedtas i denne sal, vedtas i en spesiell situasjon for landet. Derfor skal vi klare å balansere med hensyn til å finne rom for viktige satsinger i vår felles velferd, og for dem som trenger fellesskapet mest i sitt liv. Vi skal også klare å videreføre og igangsette reformer som ruster Norge på lang sikt for en fremtid vi ikke helt kjenner i dag, og vi skal bidra til at det skapes arbeidsplasser og næringer over hele landet for å sikre den enkelte jobb, men også for å sikre inntekter til et bærekraftig velferds-samfunn for våre barn og barnebarn. Alt dette skal gjøres innenfor de økonomiske rammene som tillates i den økonomiske situasjonen landet til enhver tid er i. Dette budsjettet som i dag vedtas, vil jeg påstå klarer å balansere alle disse hensynene nettopp i et godt samarbeid mellom fire partier.

Klimautfordringen og det å hindre menneskeskapte klimaendringer er vår tids største utfordring. Selv om vi har mye igjen å gjøre, er det slik at utslippene i Norge fortsetter å gå ned. Per person er utslippene i 2018 de laveste siden 1990. Det betyr ikke at vi er i mål, og derfor er jeg glad for at vi også i dag vedtar et budsjett som setter i gang og styrker nye tiltak. Enova har vært et av denne regjeringens viktigste verktøy – et verktøy som sikrer at man skaper nye løsninger og ny teknologi, men også gjør det ut fra en markedstenkning. I årets budsjett foreslår regjeringen å overføre 3 184 mill. kr til Enova, som betyr en styrking for å kunne investere og kompensere for nye utfordringer.

Vi viderefører elbilfordelene fordi vi vet at transportsektoren er en av våre viktigste utslippssektorer. Den politikken vi fører, virker – utslippene fra transport er anslått å gå ned med 30 pst. innen 2030 bare med dagens politikk. Vi bidrar til å flytte mer av gods over på sjø og bane, vi sørger for mer grønn skipsfart, vi øker klimainvesteringene med 200 mill. kr, og vi tar vare på naturen vår ved å styrke og videreføre arbeidet mot marin forsøpling.

Det andre vi må gjøre for å få et bærekraftig velferds-samfunn som både er godt å leve i og har en velferdsstat som kan bære, er å sørge for en god utdanning for dem som trenger det. Akkurat nå rulles det ut helt nye læreplaner i skolen. Det er en fagfornyelse som tilpasser skolen vår den virkeligheten barna lever i. Det følges også opp i dette budsjettet med penger til nye læremidler, både digitale og andre, for å sørge for at det er samsvar

mellom disse tingene. Vi styrker utstyrsstipendet og gjør det bedre, slik at de elevene på yrkesfag som har hatt store utgifter, nå får dekket mer av dette. I enigheten mellom de fire regjeringspartiene her på Stortinget fikk vi også satt av mer penger til å styrke utstyret ute på skole-
ne.

Vi har flere tiltak for å hindre at ungdommer faller fra, og tiltak for at de som har falt ut av videregående skole, kommer tilbake. Med dette budsjettet innføres den siste uken av en elleve måneders studiestøtte. Lånekassen tilpasses nå også for voksne, slik at det ikke bare gjelder studenter i en viss alder som skal ta utdanning. Vi vet at flere kommer til å måtte lære gjennom hele livet.

Siden denne regjeringen overtok og de fire samarbeidspartiene begynte å styre helsepolitikken, har ventetidene falt med to uker for pasientene. Samtidig har vi tenkt nytt gjennom å innføre pakkeforløp for kreft og for rus og psykisk helse. Dette betyr noe for mennesker kanskje i noen av de vanskeligste situasjonene de er i i livet sitt.

I dette budsjettet foreslår vi videre å øke aktiviteten i sykehusene – slik at flere kan få behandling – med nesten 1,6 mrd. kr. I tillegg er det jo ganske avgjørende å ha moderne, gode sykehusbygg. Samlet planlegger helseforetakene i 2020 å bruke nesten 16 mrd. kr på oppgradering og bygging av sykehus. Opptrappingsplanen for rusfeltet bidrar til at flere får hjelp for sitt rusproblem, og at hjelpen tilpasses bedre de behovene de har. Derfor styrkes også dette med 150 mill. kr.

Velferdsstaten skal selvfølgelig være der for dem av oss som trenger det, når de trenger det. Men noen av de viktigste grepene er ofte for dem som har dårlig råd i en periode hvor de virkelig trenger litt ekstra hjelp. I dette budsjettet gjør vi noe som er viktig for få, men utrolig viktig for dem det gjelder. Vi innfører gratis kjernetid i barnehagen for barn i asylmottak også for to- og treåringer. Det betyr en bedre integrering, men også en hverdagsaktivitet for noen av de barna som er mest sårbare i samfunnet vårt.

Moderasjonen i SFO betyr at ingen nå skal betale mer enn 6 pst. av lønnen sin i SFO-priser. Ved det behovs-prøver vi på en slik måte at flere barn får delta, flere barn får være med, og færre trenger å gå hjem fra skolen fordi de ikke har råd til å delta.

Alle disse tingene er selvfølgelig viktige, men avgjørende er at vi har et land vi kan forsvare. Med dette budsjettet fullføres langtidsplanen for Forsvaret, og forsvarsinvesteringene øker med 2,4 mrd. kr. Vi har kjøpt nye jagerfly, nye overvåkingsfly, vi har nye kampfly, ubåter, maritime patruljefly, redningshelikoptre, og på den måten har vi gjort og gjør store, tunge investeringer for å sikre landet vårt for fremtiden.

Jeg kunne ramset opp alt det fine vi gjør, og jeg kunne stått her i timevis. Men faktum er at ingen av disse tingene kunne vi ha gjort hvis vi ikke hadde verdier å fordele. Det betyr at vi må ha et land som skaper arbeidsplasser og verdier, men også at vi som politikere må tore å reformere, stille spørsmål om pengene brukes riktig og godt nok. Jeg er veldig stolt over at vi har et flertall på Stortinget som ikke først griper til skatteøkninger hver gang man ønsker å gjøre noe mer eller satse på noe nytt. Derfor har vi viktige reformer som avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen, som over tid har sørget for at offentlig sektor forutsigbart har kunnet nedjustere, effektivisere og drive litt smartere hvert år. Derfor har vi laget Nye Veier, som gjør at vi får mer penger ut av de veiinvesteringene vi allerede gjør. Mer vei og mer jernbane betyr også at folk kommer seg raskere frem. Med jernbanereformen vet vi at vi sparer penger, men enda viktigere, vi får et bedre tilbud for brukerne der ute fordi vi stiller noen krav til at også de som skal levere disse tjenestene, må konkurrere om å få lov til å gjøre det.

Nettopp fordi vi satser på kunnskap og forskning, ruster vi oss også for en ny tid. Nettopp fordi vi satser på mer inkludering og at flere av de som faller utenfor, kommer inn, betyr det også noe for bærekraften og evnen for denne sal til å kunne fordele pengene etterpå. Vi politikere har ingen penger. Alle penger vi prioriterer, også de 1 400 mrd. kr vi skal prioritere i dag, er folks penger. De er skapt ute i landet, og de må forvaltes på en skikkelig måte.

Derfor er det godt å se at for øyeblikket går det godt i norsk økonomi. Det er skapt 50 000 flere jobber. Fire av fem av dem er skapt i privat sektor. Det bidrar til bærekraften i velferdssamfunnet vårt. Men vi må også sørge for at vi er rustet for vanskeligere tider, som kan komme. Derfor er det svært gledelig at vi i dag også kommer til å vedta et stramt statsbudsjett. Man bruker kun 2,6 pst. av oljefondets verdi. Det betyr at vi tilpasser oss ved å ha en negativ impuls i budsjettet – staten skal ikke bidra til å opphete økonomien slik som det er nå. Men det er samtidig slik at hvis vi ser rundt oss i verden, ser vi økende proteksjonisme, økende handelskrig, brexit – mange store, mørke skyer rundt oss for en liten, åpen økonomi som det Norge er. Med dette budsjettet beholder vi også muligheten til å kunne kompensere hvis det blir vanskeligere tider. Slik har Norge alltid justert. Vi har vært tilpasset den økonomiske situasjonen og klare for å ta grep dersom det blir nødvendig.

Helt til slutt: Vi skal også diskutere de alternative budsjettene i dag. Jeg har ikke brukt mye tid på dem i min innledning nå, for de kommer til å få mye oppmerksomhet senere. Men jeg vil bare notere meg én ting: Det er helt åpenbart at man er uenig i opposisjonen – partier er forskjellige – men forskjellene har blitt større. For-

skjellene har blitt større i løpet av syv år – avstanden er større. Idet enkelte partier har satt i gang prosessen med å lage en plattform, ser det vanskeligere ut enn noen gang.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Hadia Tajik (A) [10:21:38]: Representanten Asheim snakka om det å skapa arbeidsplassar, kor viktig det er, og det er akkurat det spørsmålet mitt kjem til å handla om. For ein av dei tinga regjeringa har gjort med dette budsjettet, er at dei har innført ei CO₂-avgift på elektrolyse og metallurgiske prosessar, noko som får ganske store konsekvensar for mange industribedrifter rundt om i landet. Eit eksempel er Benteler på Raufoss, som regjeringa påfører 3 mill. kr i auka utgifter. Det er ei bedrift som i fjor tok i bruk ny teknologi som reduserte dei årlege utsleppa med over 600 tonn CO₂, og dei har planar om å redusera utsleppa ytterlegare. Men det kostar pengar, og auka utgifter påførte av regjeringa gjer dette vanskeleg. Det me i Arbeidarpartiet heller ønskjer at me skal gjera, er å lytta til industrien. Me har bedt om å få ein avtale i partssamarbeidets ånd om kor mykje me skal redusera utsleppa, og korleis ein fasar CO₂-avgifta inn. På den måten sikrar ein jobbane og legg fundamentet for nye moglegheiter. Spørsmålet er kvifor regjeringa gjer det vanskelegare for industribedrifter å gjera klimavenlege investeringar.

Henrik Asheim (H) [10:22:41]: Jeg er uenig i premisset at vi gjør det vanskeligere, men dette er en interessant diskusjon. La meg begynne med eksemplene. Vi kommer til å måtte justere dette underveis, og vi kommer også til å måtte ha diskusjoner med industrien om hvordan vi på den ene siden kan sørge for å ha forutsigbarhet for å kutte utslipp og at denne typen tiltak ikke får urimelige utslag. Det vi har valgt å gjøre, er forutsigbart å øke CO₂-avgiften med 5 pst. hvert år. På den måten sier vi at utslipp skal koste, og at det skal lønne seg å investere i miljøteknologi. På den andre siden sørger vi f.eks. for CCS-teknologi, og vi sørger f.eks. for å ta alle de grepene som industrien trenger for å kunne investere. Det grønne skiftet er ikke bare lett. Det kommer til å stille noen krav både til oss og til privat næringsliv om å redusere utslipp, og det å gjøre det på en forutsigbar måte med en forutsigbar økning i CO-avgiften vil være smartere enn å skulle behandle hver enkelt sak.

Hadia Tajik (A) [10:23:44]: Det er ingen som har bedt om å få behandla kvar enkelt sak. Det er organisasjonane til industrien som etterlyser denne typen avtalar. Det ville sikra dei føreseielege vilkåra representanten Asheim etterlyser, men det ville òg sikra arbeidsplassane. For det handlar ikkje berre om Benteler, det

handlar om Metallco på Vestre Toten, og det handlar om Yara i Porsgrunn. Skjebnen til ammoniakfabrikken på Herøya ligg i hendene til bl.a. representanten Asheim. Yara får auka kostnader som tilsvarer 20–25 mill. kr. Det er ganske betydelege summer det er snakk om. Yaras produksjon av ammoniak er ein av verdas mest energieffektive, men er veldig sterkt konkurranseutsett av meir miljø- og klimafiendtlige produksjonar andre stader i verda. Og det er det som set saka lite grann på spissen her – at regjeringa synest det er ein god idé å setja norske arbeidsplassar i fare utan at det eingong får dei globale utsleppa ned. Eg må nesten spørja kvifor regjeringa eigentleg synest det er ein god idé.

Henrik Asheim (H) [10:24:41]: Dette er nok den diskusjonen vi kommer til å måtte stå i ganske mye frem mot 2030. For det kommer til å være eksempler på at vi gjør politiske vedtak som reduserer utslipp hjemme i Norge, der man alltid vil kunne peke på at et annet land gjør det mer forurensende. Jeg tror vi kjenner den debatten fra ganske mange forskjellige sektorer. Faktum er at det vi gjør nå, er på den ene siden å styrke den teknologiske satsingen og industripolitikken vår på en slik måte at vi skal være i stand til å redusere utslippene, men samtidig må det være noe forutsigbarhet rundt at utslipp kommer til å koste mer.

Når det gjelder de konkrete eksemplene, har vi vel også sagt at vi kommer til å ha en diskusjon om hvorvidt det er mulig innenfor det handlingsrommet vi har, å se på denne typen enkeltsaker. Men jeg er helt overbevist om at skal vi nå klimamålene våre i 2030, kan vi ikke rygge hver gang vi møter på noen som sier at dette kunne blitt gjort med enda mer forurensning i et annet land. Vi må også tørre å kutte i Norge, og jeg synes norsk industri skal være stolte av den jobben de gjør for å nettopp kutte sine utslipp.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [10:25:48]: I Norge har vi hatt det sånn at hvis man jobbet i en bilbutikk, f.eks., og hadde et verksted, var det greit at du kunne reparere bilen din på verkstedet og få en rabatt. Hvis man jobbet i en Montér- eller en byggevarebutikk, var det greit at du fikk litt rabatt på planken. Og så kom da Fremskrittspartiet og Høyre inn i regjering og syntes at den typen goder for vanlige arbeidsfolk var altfor bra. Det at vanlige arbeidsfolk kunne få litt rabatt hvis de jobbet i butikken, ville man ha slutt på, det måtte skattlegges hardere, for den typen naturalytelser var en eller annen form for skatteunndragelse – de som jobber på bussen, de som jobber på toget, de som på en måte gjør hverdagsjobben for deg og meg.

Så har Revisorforeningen sagt at dette nye regelverket er helt umulig å forstå. Arbeidsgiverne sendte et

nytt brev til regjeringen i går, der de skrev at dette må det endres på. Regnskap Norge har sagt at dette regelverket gjør ubønhørlig vanlige folk til lovbrøytare når regelverket er så vanskelig. Hvorfor er det så viktig for Høyre og Fremskrittspartiet å skattlegge dem som kjøper bussen, og dem som gjør jobben, på en hardere måte enn det som gjøres i dag?

Henrik Asheim (H) [10:26:52]: La meg bare begynne med å minne representanten Slagsvold Vedum om at han legger frem et alternativt budsjett som øker det samlede skatte- og avgiftstrykket med nesten 4 mrd. kr. Så hvis man ser etter lavere skatter og avgifter, står det på denne siden og ikke på den siden. De alternative partiene han ønsker å samarbeide med, ønsker å øke skattene med et sted mellom 10 og 40 mrd. kr. Så jeg kan nesten gjenta finansministerens poeng, nemlig at hvis representanten Slagsvold Vedum er opptatt av lavere skatter og avgifter, bør han samarbeide mot høyre og ikke mot venstre.

Når det er sagt, er det slik at vi skal klare å gjøre to ting. Vi skal på den ene siden selvfølgelig sørge for at vi ikke har urimelige regler. Derfor har man også ryddet opp i mye av dette. Men på den annen side skal vi sørge for et skikkelig og ryddig arbeidsliv. Hvis man ser for seg at forskjellige arbeidsgivere begynner å gi rabatter istedenfor lønn, betyr det også at den ansatte ikke får sosiale rettigheter eller pensjon basert på godtgjørelsen for jobben de gjør. Derfor innfører vi f.eks. skatt på tips også. Det er ikke for å være vanskelig, men det er for å sørge for at den lønnen du får som servitør, skal gjelde også når du får pensjon.

Karin Andersen (SV) [10:28:06]: Jeg har noen veldig nifse tall: Frogn 30 mill., Stord 70 mill., Fredrikstad 170 mill., Salangen 19,6 mill., Ullensaker 21, Ørland 40, Jevnaker 11, Nord-Odal 19, Stange 20, Orkland 25, Dyrøy 10, Grue 20, Åsnes 30, Ringsaker 48. Dette er kutt som er varslet nå i kommuneøkonomien landet rundt. Her sitter nå kommunepolitikere og må kutte i eldreomsorg og øke betalingen i barnehage og SFO, i kommuner der sykefraværet allerede er høyt, og der antall ufaglærte i skolen også er høyt.

Budsjett handler om å velge hva vi skal bruke penger til. Hvorfor er det viktigere for Høyre å sikre skattelette til de aller rikeste enn å sikre eldreomsorg og gode skoler og et sikkerhetsnett for dem som er mest vanskeligstilte?

Henrik Asheim (H) [10:29:07]: Dette budsjettet har ingen skattelettelse. Det er blitt populært å snakke om stråmenn. Dette er som å sette opp en stråmann, for så å krangle på den. Det er ingen skattelettelse i dette budsjettet, men det det er, er f.eks. at vi nettopp mode-

rerer prisene både i SFO og barnehage, det er at vi finner penger til 2 000 nye heldøgns omsorgsplasser, det er at vi ruster opp sykehusene våre, at vi bygger veiene våre og gjør alle disse tingene. Oppå det er det altså slik at kommuneøkonomien jevnt over er bedre hvert eneste år enn det var under de rød-grønne. Og hvis representanten Andersen ikke tror på meg, kan hun bare se på ROBEK-listen. Hvor mange kommuner er det som faktisk sliter økonomisk nå kontra da representanten Andersen og hennes parti også styrte Finansdepartementet? Det er langt færre.

Så både det å ha en god kommuneøkonomi ute, som jeg er helt enig i at er viktig for velferden vår, og det at vi har fått til de satsingene vi har fått til, viser at dette er en regjering som prioriterer velferd for folk flest foran det SV gjør, nemlig skatteøkninger for alle.

Presidenten: Replikkkordskiftet er omme.

Hadia Tajik (A) [10:30:26]: Det er mykje vi kan endra med eitt budsjett. Me kan sørgja for at vanlege folk får meir å rutta med, at me kan få ned forskjellane mellom folk, uansett kven dei er og kor dei bur, og så kan me leggja ein plan for å kutta i utslépp samtidig som me viser at det går an å støtta jobbskapinga i dette landet. Det gjer me i Arbeidarpartiet i vårt alternative budsjett, for me vil ha eit meir rettferdig og meir klimavennleg Noreg, der fleire får moglegheita til å jobba.

Eg startar med det siste, nemleg at utsléppa må ned, og det er me nøydde til å få til utan at folk er redde for å mista jobbane sine. Omstillinga må vera rettferdig.

På Ålgård Offset, som held til i Rogaland, jobbar det 75 personar. Det er eit trykkeri som vart etablert for 40 år sidan i eit lite lokale på Ålgård, og så har dei vakse gradvis. I alle år har dei investert store summer i det å vera i forkant både teknologisk og konkurransemessig. Det har gjort at dei ikkje berre har overlevd; dei har òg opplevd å veksa i ei tid der konkurransen frå utanlandske trykkeri er stor. Det som skjer no, er at regjeringa påfører dei ein auka kostnad på CO₂-utslépp på eit område der dei tidlegare har hatt eit fritak. Slik det er i dag, kan ikkje Ålgård Offset redusera utsléppa sine utan òg å redusera verksemda.

Spørsmålet er: Kvifor gjer regjeringa dette? Kvifor skaper dei usikkerheit om arbeidsplassar? Arbeidarpartiet vil mykje heller at ein både kuttar i utslépp og skapar jobbar. Då er me nøydde til å ha industrien med på laget. Det er dei som har arbeidsfolka, det er dei som har løysingane for framtida. I mange bedrifter er det òg dei som har kompetansen til å gjera Noreg meir klimavennleg, samtidig som dei kan bidra til å få eksportinntektene til landet vårt opp. Då er vi nøydde til å leggja til rette for det.

Så sjølv om Arbeidarpartiet, òg i vårt alternative budsjett, aukar CO₂-avgifta – faktisk meir enn regjeringa – opprettheld me fritaket for elektrolyse og metallurgiske prosessar for å sikra industriane og bedriftene moglegheita til ei reell endring. Me vil mykje heller inngå ein avtale med industrien – i partssamarbeidets ånd – for å få utsléppa ned og behalda kompetente arbeidsfolk i jobb.

Det er mange gründerar og bedriftseigarar som har sagt at det er vanskeleg å få inn risikokapital og tidlegfase-kapital, nokon som vil gå inn saman med dei når dei er i den mest utsette fasen. Så i vårt alternative budsjett beheld me Investinor sin moglegheit for direkteinvesteringar, og me set òg av ein milliard kroner meir til industriutvikling. Mesteparten av dei pengane går til miljøteknologiordninga.

Arbeidarpartiet meiner det er på tide å sjå industri-moglegheitene i Nordsjøen i samanheng. Dette handlar om å gje verfta våre langsiktigheit, at dei veit at dei har staten i ryggen på nokre av dei viktige investeringane som landet må gjera – anten det gjeld elektrifisering av olje- og gassplattformane, eller det gjeld havvindsatsing, der Noreg bør ha som mål at me tek 10 pst. av den globale havvindmarknaden, eller det gjeld ei klar framdrift for karbonfangst og -lagring.

Arbeidarpartiet vil ha to fangstprosjekt for CO₂. Me vil setja av meir til forskning og utvikling på karbonfangst og -lagring, og på vegner av industriane etterlyser me òg ein investeringsavgjerd. Det er ingen grunn til å fortsetje å skapa usikkerheit om dette. Det er ei tid for handling, og det vil òg vera med på å sikra arbeidsplassar til landet vårt.

Noko anna som er på tide, er å bruka fellesskapet sine pengar på fellesskapet. Akkurat no vert dei rike rikare, og dei fattige klarar ikkje å halda tritt. Me er nøydde til å få forskjellar ned for å få moglegheitene opp, og då kan me ikkje fortsetja å kasta pengar etter pengesterke folk. Det er nok skattekutt til dei rikaste no. Det er nok fordelar for dei som kjøper luksus-elbilar. Det er på tide å setja fellesskapet først. Me vil mykje heller ha ladestasjonar i heile landet enn å fortsetja å gje dei som har råd til dyre elbilar, det som svarer til ein halv milliard kroner i momsfristak. Me vil mykje heller styrkja sjukehusa våre, eldreomsorga og barnehagane enn å gje milliardbeløp rett i lomma på folk som har store formuar og høge inntekter.

Landet vårt står overfor nokre viktige vegvalg, og det er eigentleg berre å slå fast at når regjeringa kuttar, gjer dei det hos dei som har minst. Dei kuttar hos ungar som treng brillestøtte eller tannregulering, eller dei kuttar hos ungdomar som går på arbeidsavklaringspengar. Når Arbeidarpartiet kuttar, så tek me for oss dei som har mest frå før. Det er det som er mest rettferdig, det er det

som bidreg mest til omfordeling, og det er det som bidreg til å gjera forskjellane mellom folk mindre.

Arbeidarpartiet har fleire forslag som betyr noko for vanlege folk sine lommebøker. Me vil redusera maksprisen i barnehagane med 2 200 kr i året, me vil auka pendlarfrådraget, me vil dobla fagforeiningsfrådraget, me vil auka utbetalingane til einslege minstepensjonistar med 4 000 kr. Me har òg eit meir rettferdig skatteopplegg, der dei som har inntekter på 750 000 kr eller mindre, med vårt opplegg i snitt òg vil betala mindre i skatt. Så vanlege folk vil koma betre ut med Arbeidarpartiets alternative budsjett enn det dei gjer med høgreregjeringa. Men dei som har mykje pengar, anten i form av høge inntekter eller store formuar, dei må sjølvsagt vera med på bidra meir. Det kjem til å gå heilt fint, for det har dei råd til, og det kjem fellesskapen vår til å trengja.

Så er det viktig å gje unge folk fleire moglegheiter. Me er nøydde til å førebyggja meir for å reparera mindre. Me føreslår i vårt alternative budsjett at ungdom under 18 år ikkje skal måtta betala eigendel hos legen, at unge under 20 år ikkje skal måtta betala eigendel hos fysioterapeut, at unge under 25 år ikkje skal måtta betala for å få hjelp frå psykisk helsevern. Alt dette handlar om å ta tak i problema tidleg, slik at ungdomane våre får ein betre sjanse i livet. Når me ser at stadig fleire unge vert erklært uføre – faktisk heile fire nye kvar einaste arbeidsdag dei siste seks åra – er det på tide å tenkja nytt.

Difor har me frå Arbeidarpartiet føreslått ein aktivtetsreform for unge uføre, med ein jobbgaranti. Det er grunnen til at me satsar så massivt på førebygging, for framover er me nøydde til å kunna tilby ungdomane våre betre oppfølging, både på helse og på kompetanse, for å sikra at dei får moglegheit til å koma seg i jobb, ha si eiga inntekt og klara å forsørgja seg sjølv. Det å ha råd til alt dette handlar om å prioritera velferd til alle og ikkje skattekutt til dei rikaste. Det handlar om å prioritera det som er dei viktigaste tinga i liva til folk og å gjera det til det viktigaste i politikken.

Eg har registrert at høgreregjeringa framskyndar arbeidet med ei perspektivmelding, at den skal koma alle-reie neste år, og ikkje i 2021, og så har eg forstått at finansministeren inviterer til ein idédugnad for å kutta utgifter. Det kjem me til å få moglegheita til å snakka mykje om i løpet av denne debatten, men eg skulle ønskja at dei var like bekymra for at det ikkje vert skapt nok inntekter til dette landet. Som kjent er me nøydde til å skapa før me kan dela, men delen folk i jobb har gått ned over tid. I dag manglar me 50 000 folk i jobb berre for å vera på snittet for dei siste ti åra, og viss me skal opp på europatoppen igjen, treng me 200 000 fleire i jobb.

Regjeringa er oppteken av at det er gode tider i norsk økonomi. Det har dei heilt rett i, og nettopp difor er det ekstra uheldig at dei ikkje klarar å bruka dei gode

tidene på å ha fleire folk i jobb. I vårt alternative budsjett føreslår me meir til arbeidsmarknadstiltak. Me føreslår ein kompetansereform som vert eigd av partane i arbeidslivet, som vert rulla ut bransje for bransje. Me føreslår 1 000 nye fagskuleplassar. Me føreslår starten på ein yrkesfagmilliard for å sikra oss fleire fagarbeidarar for framtida.

Når me no skal planleggja for framtida, er det heilt avgjerande at me får inntektene til landet opp. Me er nøydde til å få på beina fleire industriar som kan auka eksportinntektene frå fastlandet. Dette handlar om at me skyldar dei neste generasjonane å bruka dei moglegheitene som finst i dag, på ein måte som òg sikrar dei moglegheiter i morgon, og då må me kutta meir i klimautslepp. Regjeringa kjem ikkje til å nå dei måla som dei sjølv har forplikta seg til i 2020. Sjølv har Arbeidarpartiet laga eit klimabudsjett for tredje gong, og for oss er dette eit styringsverktøy. Det handlar om å ta for seg sektor for sektor og visa at ein klarar å kutta i utsleppa på ein måte som monnar. Det skyldar me neste generasjon – eit meir rettferdig og meir klimavennleg Norge, der fleire får moglegheita til å jobba.

Med dette tek eg opp Arbeidarpartiet sine forslag.

Presidenten: Da har representanten Hadia Tajik tatt opp de forslagene hun refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Henrik Asheim (H) [10:40:11]: Jeg er veldig enig i representanten Tajiks poeng på slutten, nemlig at vi må sørge for å skape de verdiene vi kan fordele, men det er jo også ganske viktig å sørge for at de verdiene vi tar inn i skatter og avgifter, brukes fornuftig og riktig.

Arbeiderpartiet foreslår i sitt alternative budsjett å øke skatter og avgifter samlet med nesten 10 mrd. kr. Samtidig varsler de at de er motstandere av avbyråkratiseringsreformen, som i 2020 vil spare oss for 1,7 mrd. kr. De er imot å overføre skatteoppkreving til skatteetaten, som på sikt vil spare oss for nesten 400 mill. kr i året i byråkrati, og de er imot konkurranse på jernbanen, som vil spare oss for ca. 800 mill. kr, altså penger som vil måtte kompenseres. Jeg forutsetter, dersom Arbeiderpartiet kommer i regjering noen gang, at de ikke vil øke skattene med 10 mrd. kr ekstra hvert eneste år. Det vil jo da bety at den skatteøkningen er brukt opp bare på å reversere effektivisering i offentlig sektor.

Mitt spørsmål til representanten Tajik er: Hvor mye mer vil hun måtte øke skattene med etter at hun har hindret alle disse effektiviseringene?

Hadia Tajik (A) [10:41:16]: Høgre kan berre slappa heilt av, for Arbeidarpartiets skatteopplegg er føreseieleg, og òg i dette alternative budsjettet sørgjer me for at

dei som har inntekter under 750 000 kr, i snitt vil betala mindre under Arbeidarpartiet enn under Høgre. Det er dei som har mykje pengar, høge inntekter og høge formuar, som må betala meir.

Men når det gjeld denne kritikken for effektiviseringsgrep, må eg berre seia at den typen kritikk tek eg ikkje frå Høgre. Dei har gjennomført privatiseringsreforma, som har kosta dette landet mykje pengar. Berre privatisering og oppstykking av jernbana har til no kosta 1 mrd. kr, namnebyttet frå NSB til Vy skal kosta 300 mill. kr for skattebetalarane, dei gjennomfører privatiseringsreformer i helsevesenet som tappar vår felles helseteneste for pengar. Og så framstiller dei det som om ABE-kutt er noko som er pressa fram av omstenda, noko ein er nøydd til å gjennomføra for å effektivisera. Det er feil. Det ein burde gjera, er å føra ein meir fornøytig politikk for vår felles velferd, og Arbeidarpartiet kjem til å bruka pengane på velferd nær folk heller enn på privatisering, slik Høgre har gjort.

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:42:30]: Vi har jo blitt vant til at spriket mellom de ulike partiene i opposisjonen er betydelig. Hvordan man skal klare å forene Arbeiderpartiet, som ønsker 5 pst. økning av CO₂-avgiften, med SV, MDG og Rødt, som ønsker 50 pst. økning, eller Arbeiderpartiet, som ønsker at bensinavgiften skal stå i ro, med MDG, som ønsker å øke den med 5 kr per liter, får eventuelle framtidige forhandlinger avklare.

Det som er mer interessant, er at Arbeiderpartiet ikke følger opp sin egen politikk. Som representanten Asheim også var inne på, er de imot ABE-reformen, men bruker alle pengene den gir. De er imot å overføre skatteoppkrevingen fra kommunene, men bevilger ikke de midlene det krever, i sitt alternativ. De har høylytt kritisert færre dager med postombæring, men de bruker hele innsparingen som færre dager med postombæring gir.

Spørsmålet blir derfor: Hvem har vært motpart når Arbeiderpartiet har forhandlet bort sin egen politikk i sitt eget alternative statsbudsjett?

Hadia Tajik (A) [10:43:35]: Eg vil gjerne sitera Jan Tore Sanner, som lagde Høgres alternative budsjett i 2013. Då han lagde det alternative budsjettet, skreiv han, då dei jobba med dette budsjettet, desse visdomsorda:

«I løpet av disse ukene kan man ikke endre alt man skulle sett annerledes i norsk politikk, men man kan vise en annen kurs for Norge.»

Det må eg seia var ganske presist og poetisk sagt av representanten Sanner, på det tidspunktet. Eg er heilt einig med han i akkurat det.

I vårt alternative budsjett viser me andre prioriteringar for landet. Me viser at det går an å vareta behova

til vanlege folk på en mykje betre måte, ved f.eks. å kutta i maksprisen til barnehagane eller dobla fagforeningsfrådraget – at det går an å føra ein politikk som betyr noko for heile landet, for industrien over heile landet.

Så må eg seia at me i Arbeidarpartiet er ansvarlege for vårt alternative budsjett. Me viser òg at me lagar ansvarlege og heilskaplege budsjett. Dersom regjeringspartia no har tenkt å driva med dagleg svartmaling av opposisjonens opplegg, viser vel det først og fremst at det ser ikkje ut til at dei har andre planar enn å ha makt for maktas skuld.

Tore Storehaug (KrF) [10:44:49]: Eg synest det er interessant at representanten Tajik går tilbake til 2013 for å vise korleis ein bruker ulike prioriteringar i alternative statsbudsjett og viser ei retning. Det er for så vidt riktig, men om ein skal ta det på alvor, må jo Arbeidarpartiet gjere det Arbeidarpartiet seier dei er for. Det er ikkje berre slik at Arbeidarpartiet ikkje reverserer kuttet i ABE-reforma, men dei har i tillegg lagt inn eit uspesifisert konsulentkutt på 1,7 mrd. kr. Dei pengane blir òg tatt frå ein plass. Dei har ikkje reversert kuttet, men dei har akselerert det.

Dei er for postombering i fem dagar, men brukar pengane. Dei er imot å gjere skattlegginga statleg, men brukar pengane. Det er gode intensjonar som ligg bak, men spørsmålet mitt til representanten Tajik blir då om det er fleire ting Arbeidarpartiet seier dei er for, men som dei ikkje kjem til å klare å prioritere, fordi det berre står om arbeid i nokre veker.

Hadia Tajik (A) [10:45:47]: Mange av dei forslaga som representanten viser til, er forslag som Arbeidarpartiet har fremja i denne salen, så me har stått for og vist at det går an å velja ei anna retning enn regjeringa har gjort. Så har me vorte stemde ned.

Representanten bruker moglegheita til å visa at Arbeidarpartiet gjennomfører kutt i konsulentbruken. Det har representanten heilt rett i, og det er noko av forskjellen på den politikken me fører, og det regjeringspartia gjer. Dei kuttar i grunnbemanninga i velferdstenestene der ute, mens me kuttar i konsulentbruken, og han har auka under denne regjeringa, bl.a. fordi dei har brukt moglegheita til å gjennomføra fleire privatiseringsreformer, og då har dei vore nøydde til å kjøpa inn fleire konsulenttenester.

Eg er mykje meir eining med den tidlegare Høgrestatsråden Victor Norman, som seier at den politikken denne regjeringa fører for offentleg sektor, dei såkalla ABE-kutta, er ein feig strategi. Det handlar om at ein rett og slett ikkje klarer å gjera dei prioriteringane som trengst. Det klarer me i Arbeidarpartiet. Det viser me i vårt alternative budsjett. Me kuttar heller i konsulentbruk enn i grunnbemanning.

Tore Storehaug (KrF) [10:46:52]: Men det står jo ikkje til talande når representanten Tajik seier at dei klarer å vise dei prioriteringane, mens dei i det alternative budsjettet sitt ikkje har klart å løyve dei midlane som trengst for å rette opp i ABE-kuttet, men i staden for har akselerert det med kuttet i konsulenttenestene.

Eg har eigentleg lyst til å spørje representanten Tajik om kva ho trur dei konsulentane gjer, for Arbeidarpartiet støttar jo opp om det digitaliseringsarbeidet som skjer i forskjellige statlege etatar og i forskjellig statleg arbeid. Mykje av det er drive av at ein òg må bruke pengar på dei tenestene som ein ønskjer å opprette. Ein må bruke midlar for å få til den innsparinga. Ein kan ikkje berre seie at ein er for, og så etterpå bruke pengar på noko som ein er for, og setje det opp imot andre prioriteringar som ein seier ein er for. Då står det ikkje til truande, og ein gjer ein annan ting enn det ein seier.

Hadia Tajik (A) [10:47:48]: Eg trur representanten må lesa det alternativet budsjettet til Arbeidarpartiet nøyare – både dette og dei me har lagt fram gjennom ganske mange år. Me har konsekvent gjeve meir til velferd enn denne regjeringa har gjort og som Kristeleg Folkeparti har vore med på. Kristeleg Folkeparti har jo kutta i offentleg sektor, kutta i grunnbemanninga i velferdstenestene – støtta regjeringa i den politikken – mens me har gjeve 3 mrd. kr til sjukehusa kvart einaste år. Me har klart å gje meir til kommunane og fylka. I dette budsjettet føreslår me 3 mrd. kr meir. Me viser konsekvent at det går an å prioritera dei tilboda som betyr noko for folk, og som betyr noko for kvaliteten på tenestetilbodet.

Mens regjeringa f.eks. har gjennomført kutt innanfor domstolane, som gjer at dei som jobbar der, faktisk er bekymra for rettssikkerheita til dei som må møta i domstolen, har Arbeidarpartiet gjennom alle dei alternative budsjetta våre sørgt for at domstolane får meir pengar. Det er kritikken til regjeringa som er desperat. Budsjettet til Arbeidarpartiet er ansvarleg og peikar ut ei klar retning for landet.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Sivert Bjørnstad (FrP) [10:49:07]: Norge går godt. Vi har lav arbeidsledighet i hele landet, veksten er god, og det skapes nye arbeidsplasser – 50 000 bare det siste året, og fire av fem i privat sektor.

Da hadde det kanskje vært passende – det hadde i hvert fall vært lett – å ta på seg politikerhatten og si at det er en kraftfull politikk som har bidratt til dette. Noe kan nok også vi som politikere ha bidratt til. Men grunnen til at Norge går godt, er at stadig flere står opp om morgenen, tar på seg uniform, dress eller kjeledress og bidrar til det store spleiselaget AS Norge. Det er disse mennes-

kene som gjør at vi i dag kan fordele hundrevis av milliarder kroner til alle gode forslag i et rikholdig og raust statsbudsjett, sammenlignet med veldig mange andre lands budsjetter.

Selv om opposisjonen så godt som de klarer, forsøker å skape et bilde av at alt var bedre før, stemmer faktisk ikke det. Tallene viser noe annet. Når bedriftene investerer mer nå enn hva de har gjort de siste ti årene, forteller det noe om en framtidstro og at man tror på Norge. Når flere elever faktisk er på skolen, og når færre dropper ut av videregående opplæring, betyr det at flere kommer til å ta del i arbeidslivet i årene framover, i stedet for at de går over på passive ytelser. Når vi behandler flere i helsevesenet og køene går ned, betyr det at de kommer kjappere tilbake til verdiskapende arbeid og bidrar til å bake kaken større.

En enorm sum av det vi i dag bevilger på de ulike rammene, stammer fra olje- og gasssektoren – ikke bare gjennom bidraget fra oljefondet, men også gjennom selskapskatt, grunnrenteskatt, arbeidsgiveravgift, utbytter og skatten til hver enkelt arbeidstaker som enten direkte eller indirekte er sysselsatt i denne sektoren.

I går kom nyheten om at de 23 selskapene som betaler petroleumsskatt, økte sitt bidrag til statskassen med 53 pst. i fjor. Alt i alt betalte de 23 selskapene 147 mrd. kr i skatt i 2018, en økning på 53 mrd. kr fra året i forveien, ifølge NTB. Disse 23 selskapene står nå for 63 pst. av den totale selskapskatten i Norge. 332 000 selskaper bidrar med de resterende 37 pst. Det forteller oss at vi selvsagt er helt avhengig av petroleumssektoren for å holde hjulene i gang i Norge. Det er ikke dermed sagt at det er det eneste vi skal satse på, eller at det ikke er mulig å få til et grønt skifte mens vi samtidig satser på denne sektoren – selvsagt er det det; det er nærmest en forutsetning. Sammenhengen er helt klar: Olje- og gasselskapene er blant de største investorene i og eierne av fornybar energi.

Det mest paradoksale med forslagene som ligger på bordet i dag, er at det er partiene som er aller mest kritisk til petroleumssektoren, som er mest glad i å bruke pengene som stammer derfra. Både SV, Rødt og Miljøpartiet De Grønne bruker gladelig alle milliardene oljen og gassen gir oss, samtidig som de ønsker en styrt avvikling av hele næringen. Hva som er alternativet til å bruke disse inntektene staten årlig får, når de en gang får flertall og får lagt ned næringen, får vi ikke vite av disse partiene. Noe kan man sikkert ta igjen av annen skatteinngang, men en liten pekepinn får vi i budsjettforslaget for neste år. Skattene og avgiftene skal økes enormt, og hvis man trodde det var mye nå: Vent da bare til man også fjerner 20–25 pst. av inntektene, og det må dekkes inn.

Heldigvis har vi de kronene til fordeling her i dag, og la meg da få bevege meg over til å snakke om noen av de viktigste gjennomslagene for Fremskrittspartiet i dette

statsbudsjettet. Helt siden vi ble stiftet for 50 år siden, har kampen mot unødvendige skatter og avgifter stått helt sentralt. Derfor har vi også prioritert å kutte i skatter og avgifter de siste årene – over 25 mrd. kr siden 2013. Selv om det ikke er så mange skatte- og avgiftslettelser totalt i neste års budsjett som jeg som FrP-er skulle ønske, fortsetter vi å gjøre noe med en av de mest usosiale av dem alle, nemlig eiendomsskatten. Eiendomsskatten, som verken tar hensyn til inntekt, formue eller gjeldsbelastning, og dermed rammer skjevt, skal ytterligere ned fra 2021. Fra 1. januar 2020 blir makssatsen satt ned fra 7 til 5 promille, og fra årsskiftet 2020 til 2021 skal den videre ned til 4 promille. Det er bra for folk flest.

Det er Fremskrittspartiet som er bilistenes parti. Mens Senterpartiet satt på hendene sine da de hadde sjansen forrige gang, har vi faktisk gjort noe med avgiftene på bil og bilhold. Bilrelaterte avgifter er nå 20 mrd. kr lavere enn i 2013. I de årlige budsjettene er det vedtatt endringer i bilavgiftene som til sammen gir en lettelse på 1,6 mrd. kr. Vi bruker nå mer på vei enn vi tar inn i bilrelaterte avgifter, omregistreringsavgiften er redusert med mer enn 40 pst., og engangsavgift for en ny personbil er nå i gjennomsnitt 55 000 kr lavere enn i 2013.

Bensinprisene har også gått ned under denne regjeringen. I august 2018 var utsalgsprisen 11 pst. lavere enn i 2012. For bensin er det en reell reduksjon på godt over 1 kr per liter, mens det er en reduksjon på om lag en kvart krone per liter for diesel. Når vi neste år øker CO₂-avgiften, som er god klimapolitikk og som møtes av et offensivt næringsliv, settes veibruksavgiften ned med tilsvarende, slik at pumpeprisen ikke økes for Ola og Kari Nordmann. Det grønne skiftet kan ikke gjennomføres uten en viss folkelig oppslutning. Det er heller ikke Ola eller Karis privatkjøring som kommer til å avgjøre om vi når målene våre eller ikke.

Samferdsel er en årlig vinner i denne regjeringens budsjetter. Siden vi overtok, har vi styrket samferdselssektoren med omtrent 80 pst. Jeg er særlig fornøyd med at satsingen på firefelts motorveier fortsetter også til neste år. Det er de tryggeste veiene vi har, samtidig som det gjør at folk og varer kommer raskere fram. I perioden vi er inne i nå, 2018–2021, vil det bli bygd om lag fire ganger mer firefelts motorvei enn i perioden 2010–2013. I 2020 planlegges det åpnet mer enn 55 kilometer slik vei. I år er det blitt åpnet hele 102 kilometer med firefelts motorvei. Til sammenligning var det i 1990, året jeg ble født, totalt 73 kilometer firefelts motorvei i Norge.

Men samferdsel er heldigvis ikke bare ny motorvei, det er mest gammel vei. Forskjellen fra tidligere er at nå blir den veien vedlikeholdt. Vedlikeholdsetterslepet på riksveiene ble for første gang på tiår redusert i 2015. Dette fortsetter også i 2020.

En annen helt grunnleggende sak for Fremskrittspartiet er å sørge for innbyggernes trygghet og sikkerhet. Norge er i det store og hele et trygt land. Likevel ser vi noen faretruende trender i kriminalitetsbildet. Omfanget av seksuelle overgrep mot barn, særlig på nett, har hatt en eksplosiv vekst de siste årene. Dette er saker som krever enorme ressurser. Faktisk er det slik at politiet bruker over 30 pst. av den totale etterforskningskapasiteten på denne typen saker, selv om de utgjør mindre enn 3 pst. av sakene.

Den andre faretruende trenden er gjeng- og ungdomsvolden vi særlig ser i hovedstaden. At vi har opplevd at gjenger uprovosert har angrepet enkeltpersoner og mindre grupper, gir stor grunn til bekymring. Disse sakene krever ulike tiltak og ulike ressurser. Det ene krever etterforskningskapasitet, det andre krever mer synlig politi. Jeg er veldig glad for at vi neste år når målet om to politifolk per tusen innbyggere. Neste år vil det bli ansatt 170 nyutdannede politistudenter utover det som erstatte naturlig avgang i etaten. Samtidig bevilger vi penger til et solid etterforskningsløft slik at flere kriminelle på nett også kan tas.

I budsjettenigheten på Stortinget har vi funnet rom til ytterligere satsinger innenfor justisfeltet, både til å gi politiet et utstyrløft og til å opprette flere ungdomsfengselsplasser. I tillegg sikrer vi at Sysselmannens båt på Svalbard får seile året rundt.

Helt avslutningsvis vil jeg bare gjøre en liten visitt til Arbeiderpartiets merknad i budsjettinnstillingen som omhandler budsjettenigheten her i Stortinget. Der skriver de at de

«finner det underlig at en flertallsregjering har behov for å forhandle i Stortinget mellom de samme partiene som sitter i regjering».

Om ikke annet viser dette i hvert fall en konsistent holdning – både i posisjon og opposisjon mener Arbeiderpartiet at Stortinget skal være et ekspedisjonskontor hvor alt skal være bestemt på forhånd. Det kan jo være noe å tenke over for potensielle samarbeidspartier, og ikke minst for framtidige rød-grønne representanter på Stortinget under et Arbeiderparti-regime.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Fredric Holen Bjørndal (A) [10:59:20]: I innlegget sitt, men særleg i Aftenposten rett etter at budsjettet vart lagt fram, tok representanten Bjørnstad på seg ei stram og bekymra mine på vegner av det som er Framstegspartiets hjertesak. Han er uroleg for at handlingsrommet i statsbudsjettet kjem til å bli så stramt framover at det ikkje vil vere rom for fleire skatteuttil dei rikaste, så då varsla han i staden kutt i stønader og velferdsgode for å få råd til det likevel. Sjukelønsordninga lanserer Bjørnstad som ein opplagt kandidat. Det kan

altså sjå ut til at dei usosiale kutta i dette budsjettet berre er ein forsmak på kva vanlege folk har i vente med fortsatt Framstegsparti-styre. Kan representanten Bjørnstad fortelje norske arbeidsfolk når dei kan vente å få kutt i sjukeløna, kor mykje det skal kuttast, og kva for andre velferdsordningar som står for fall om han får fortsetje å bestemme?

Sivert Bjørnstad (FrP) [11:00:15]: Debatten i Aftenposten er en viktig debatt, og det handler om hvordan vi skal klare å skape større rom innen statsbudsjettet for å få prioritert opp de sakene vi ønsker. Når vi gjør endringer, om det er stønad til briller eller tannregulering, handler det om hele tiden å gå igjennom de ulike virkemidlene og den pengebruken som staten har, for å se etter om det faktisk treffer etter hensikten. Det vi nå ser når det gjelder den typen kutt vi har gjort for neste år, er at det ikke treffer etter hensikten. Når stønaden til briller er mer enn tredoblet på ti år, viser det en enorm vekst i utgiftene. Det samme kan man si om tannregulering. Når 40 pst. av ungdommen i Norge får tannregulering, mens det er en langt lavere andel i våre naboland, viser det at vi er nødt til å bruke pengene på en bedre måte i årene framover enn det vi har gjort fram til nå.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:01:27]: Vårt oppdrag som folkevalgte i Stortinget er å gjøre hverdagen for folk i Norge gradvis litt bedre. Det er å gjøre hverdagen for bedriftene i Norge gradvis litt enklere. Det nye regelverket for naturalytelser bidrar til det stikk motsatte. Man tar fra vanlige arbeidsfolk goder de har hatt over lang tid. Man sørger for å gjøre hverdagen for norske bedrifter vanskeligere. Regnskap Norge skriver til finanskomiteen at de på det sterkeste vil oppfordre til at reglene gjennomgås på nytt, og senest i går sendte representanter for både arbeidsgivere og arbeidstakere et brev der man innstendig ba om at reglene for personalrabatter ble lagt i skuffen.

Bussjåfører, renholdere på togene og de som jobber i butikk, har ikke de store privilegiene. Det er hardtarbeidende arbeidsfolk som opplever press på lønns- og arbeidsvilkår. Hvorfor vil man gi dem stadig nye skatter og avgifter?

Sivert Bjørnstad (FrP) [11:02:36]: Hverdagen for både enkeltpersoner og bedrifter i Norge har blitt bedre de siste seks-sju årene. Den største utfordringen for bedrifter i Norge er om Senterpartiet skulle få makt igjen. Det å øke formuesskatten drastisk, det å øke utbytte-skatten som man må betale for å betale formuesskatt, viser at Senterpartiets opplegg overhodet ikke er et gode for verken bedrifter eller folk flest i Norge.

Så til rabatter og goder: Et bredt flertall på Stortinget har sluttet seg til regjeringens forslag, som man har jus-

tert underveis. Man har altså tatt de innspillene man har fått fra bransjen, og justert det underveis. Dette handler, som også representanten Asheim sa, om at man skal ta vare på arbeidstakeres rettigheter, at man skal få de sosiale godene som lønn faktisk gir, bl.a. pensjon, i fremtiden.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [11:03:34]: Brevet som jeg refererte til fra Regnskap Norge, ble sendt til finanskomiteen etter at årets budsjett ble lagt fram. Brevet jeg refererte til fra NHO Transport, Yrkestrafikkforbundet og Fellesforbundet, ble sendt i går. Alle advarer på det sterkeste mot innholdet i de nye reglene for naturalytelser og det som går på personalrabatter. De avgiftene som representanten Bjørnstad og Fremskrittspartiet har bidratt til, har rammet både vanlige folk og næringsliv i Norge. Det som nå konkret går på personalrabatter, bidrar til at vanlige arbeidsfolk i praktiske yrker, som har noen få goder i sin hverdag, mister dem. Hvorfor er det riktig i Fremskrittspartiets øyne at vanlige arbeidsfolk, som bussjåfører og togansatte, skal miste opparbeidede rettigheter?

Sivert Bjørnstad (FrP) [11:04:29]: I sum har dette stortingsflertallet og denne regjeringen gitt vanlige folk og bedrifter skattelettelse på over 25 mrd. kr siden 2013. Det står i grell kontrast til Senterpartiets alternative statsbudsjetter, som viser både sterke skatteøkninger og også en del avgiftsøkninger – selv om man liker å si at man er imot det.

Når det handler om rabatter og frynsegoder, har det også vært et ønske fra arbeidstakernes organisasjoner faktisk å sørge for at det man får fra arbeidsgiver, skal gi sosiale goder og sosiale rettigheter i fremtiden. Hvis man får rabatter i stedet for lønn, gir det ikke pensjonsopptjening i fremtiden. Vi mener det er et viktig prinsipp at alt det man mottar fra en arbeidsgiver, skal gi den typen sosiale goder.

Petter Eide (SV) [11:05:31]: Et minimumskrav til et budsjett er at grunnleggende menneskerettigheter ivaretas for befolkningen, og at det selvfølgelig må budsjetteres med dette før alle andre nye tiltak. I budsjettet for norske fengsler de siste årene – og også nå – ivaretas ikke dette prinsippet. Budsjetteringen de siste årene – og også nå – har ført til færre ansatte, mer innlåsing og faktisk også mer ulovlig isolasjon av norske fanger. Sivilombudsmannen ser svært alvorlig på dette og sier at én av fire fanger i norske fengsler utsettes for isolasjon, og at det er betydelig fare for brudd på forbudet mot tortur og umenneskelig behandling. Mitt spørsmål til Fremskrittspartiet er: Hvorfor vil ikke Fremskrittspartiet være med på en budsjettering som sikrer at menneske-

rettigheter grunnleggende sett ivaretas i norske fengsler?

Sivert Bjørnstad (FrP) [11:06:30]: Hele justissektoren er styrket de siste seks årene. Fra denne regjeringen overtok, har det vært en kraftfull satsing på både justis, fengselsvesen og politi – hele justisfeltet. Det er helt riktig at det kan ha blitt færre ansatte i kriminalomsorgen, men det er fordi det sitter færre folk i fengsel. Det kan jo ikke være noe problem at soningskøene går ned, og at det er færre i fengsel. Jeg blir litt usikker på SVs motivasjon når man er bekymret over at det er færre mennesker i fengsel. Da tror jeg man har bommet.

Vi følger selvfølgelig med på utviklingen i kriminalomsorgen fra år til år og skal også styrke den i årene framover. Det er jeg helt sikker på at vi skal finne rom til å gjøre.

Presidenten: Replikskiftet er omme.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:07:35]: Først vil jeg gratulere stortingspresidenten, Stortinget og deler av regjeringen med at det i morgen er 25 år siden Norge sa nei til EU. Det var en viktig historisk begivenhet som har gitt det norske storting og det norske folk stor handlingsfrihet på en rekke politiske områder og når vi har finansdebatt, ikke minst ved at vi har en egen pengepolitikk, og at vi har kronen.

De siste fem årene har vi erfart hvor viktig det er å ha egen valuta. Da oljeprisen falt så kraftig som den gjorde i 2014–2015, var et av de viktigste verktøyene vi hadde som land at vi kunne styre vår egen pengepolitikk. Det dempet de utfordringene det ga for vår industri og vårt næringsliv. Jeg håper at statsminister Erna Solberg, som har vært en av norsk politikks største forkjempere for euroen, med glede ser på hvordan kronen har hjulpet norsk økonomi de siste fem årene. Det å ha egen valutapolitikk er klokt. Det var en god beslutning det norske folk tok i 1994, så vi sier bare tusen hjertelig takk for det.

Så vil jeg gå videre til statsminister Erna Solberg, for i 2013 var Erna Solberg veldig aktiv i valgkampen. Jeg husker det godt, jeg var statsråd selv. Hun kritiserte regjeringen for at vi hadde altfor høy oljepengebruk. Hvis Høyre fikk makten, skulle oljepengebruken ned, og vi skulle omstille norsk økonomi, vi skulle bli mindre oljeavhengig. Hun sa senest rett før valget at hun skulle gjøre en rekke grep for å gjøre Norge mindre oljeavhengig. Så ser vi i løpet av de siste seks årene som Solberg har styrt: Det har vært mange festtaler om omstilling av økonomien, senest 10. oktober skrev finansminister Siv Jensen og statsministeren en kronikk i Aftenposten der det sto at de var godt i gang med det grønne skiftet i norsk økonomi. Og de skrev igjen at vi måtte få en økonomi som var mindre oljeavhengig.

Hva er da fakta etter seks år med statsminister Erna Solberg og med en finansminister fra Fremskrittspartiet? Har vi blitt mindre oljeavhengig, eller mer? Har det reelt sett kommet ny industri, har vi hatt ny grønn verdiskaping, eller har det motsatte skjedd? Faktum er til tross for alle ordene og festtalene at Norge aldri har vært mer oljeavhengig enn i dag – vi har aldri vært mer oljeavhengig enn i dag. Handelsbalansen for Fastlands-Norge har dramatisk forverret seg under de seks årene med Erna Solberg. Underskuddet i 2013 – handelsbalansen for Fastlands-Norge – var på minus 160 mrd. kr. I år ligger det an til at underskuddet blir på minus 275 mrd. kr. Jeg ser at statsministeren rister på hodet, og det skjønner jeg godt, for tallet er ganske forstemmende. Det har altså vært en forverring i handelsbalansen på 115 mrd. kr på seks år med statsminister Erna Solberg. Fortsetter det sånn som nå, vil handelsunderskuddet for Fastlands-Norge fordobles under Erna Solbergs tid som statsminister i Norge. Vi kan ligge an til å få et handelsunderskudd for Fastlands-Norge på minus 300–400 mrd. kr – svært langt fra festtalene som statsministeren og regjeringen kjører. Men fortsatt skryter statsminister Erna Solberg av omstillingen av norsk økonomi i både taler og dokumenter – hun er så stolt over omstillingen. Det er en like stor omskriving av virkeligheten som da regjeringen kalte tidenes sentralisering av norsk politi for nærpolitireform – det er rett og slett feil.

Norsk økonomi er ikke omstilt. Oljeavhengigheten har aldri vært større, og det etter en periode med historisk lav kronekurs. Regjeringen må slutte med festtaler om omstilling av norsk økonomi og begynne å se realitetene. Industriinvesteringene har gått litt opp nå i 2019. Når vi ser hvilke industrier som har investert de siste årene, er den som har investert mest, norsk næringsmiddelindustri. Regjeringen har nå gjort flere grep som rammer norsk næringsmiddelindustri med avgiftspolitikken. Senest i går så vi tall fra Coca-Cola Norge, at de har begynt å si opp folk fordi økonomien var for dårlig. Anslagene fra SSB er at investering i industri i 2020 skal gå ned – igjen. Det trengs en ny kurs – en aktiv næringspolitikk, en aktiv industripolitikk der vi skal bygge landet og bruke politikken aktivt så man får på plass nye grønne arbeidsplasser.

Det vi aldri må glemme når vi snakker om statsbudsjett og budsjettposter – alle de tekniske debattene – er at politikk alltid handler om folk, din og min hverdag og om hvordan vi kan gjøre livet bedre for folk. Jeg skal bruke en dag fra valgkampen som eksempel. Når jeg står opp hjemme og ser ut vinduet, er det første jeg ser, Ilseng fengsel – det er det første jeg ser, og jeg er glad for at jeg ikke sitter inne, men er en fri mann. Det andre jeg ser, er Breidablikk barneskole. I går kunne jeg lese i lokalavisen min: Oppussing av Breidablikk barneskole blir stoppet

på grunn av dårligere kommuneøkonomi. Det blir ikke noen oppussing av den skolen. Den typen nyheter ser man nå rundt i norske aviser over alt. Derfor legger Senterpartiet inn 2,5 mrd. kr mer til kommunene, fordi vi mener det er viktig at man har penger til skole, sykehjem og de grunnleggende tjenestene nær der folk bor.

Den dagen måtte jeg ta drosje i en hektisk valgkamp. Da drosjesjåføren kom, hva var han opptatt av? Jo, det var at momsens på hans reiser hadde økt med 50 pst., fra 8 pst. til 12 pst. – en voldsom momsøkning. I tillegg var han opptatt av at når han skulle kjøpe seg ny bil, var det noen av bilene på drosjesentralen som hadde fått en avgiftsøkning på over 100 pst. på grunn av fjerning av fritak for vektkomponent. I vårt alternative budsjett reduserer vi momsens på kollektivtransport og drosje fra 12 pst. til 10 pst., og vi gir rabatt for alle som skal kjøpe nye biler i den næringen.

Så kommer jeg til toget. Hvem møter man der? Man møter pendlerne – langpendlerne – som i snitt ved å langpendle fra mitt område har fått 5 000–6 000 kr mer i skatt på grunn av smålig innskjerping i pendlerfradrag. Det er helt feil politikk. Så møter man konduktøren, som er usikker på om han lenger kan ha frikort for familien fordi regjeringen mener det er et altfor stort gode at de som jobber med transport, skal kunne kjøre buss og tog i fritiden sin, og at familien kan gjøre det. Derfor har vi lagt inn penger til både bedre pendlerfradrag og at man kan beholde den typen personalrabatter.

Når man kommer til Gardermoen og er på vei inn i Widerøe-flyet: Hva er de folkene opptatt av? Jo, at avgiftene bare for Widerøe har økt med ca. 1 mrd. kr med dagens regjering. Det gjør at Widerøe nå begynner å gå med underskudd, de kutter ruter, og det blir dårligere tilbud. Derfor fjerner vi i Senterpartiet i vårt alternative budsjett avgiften på fly under 20 tonn. Vi trenger et kortbanenett i det langstrakte landet vårt, derfor legger vi i Senterpartiet inn mer penger til såkalte FOT-ruter for å få ned billettprisene på kortbanenettet rundt omkring i Norge.

Når jeg lander i Sandnessjøen, drar jeg til Søvik skole. Hva møter meg der? Jo, en rektor som er fortvilet over at man skal legge ned Nesna og lærerutdanningen, for 90 pst av lærerne hans er utdannet på Nesna. Og når jeg drar videre til Sandnessjøen sentrum, møter jeg en ordfører som er fortvilet over at sykepleierutdanningen blir lagt ned, for de trenger sykepleiere i området – feilslått politikk. Det er en feilslått politikk, derfor har vi lagt inn i vårt alternative budsjett penger til mer satsing på høyere utdanning, mer satsing på universitet, mer satsing på å ha den typen institusjoner rundt omkring i hele landet.

Det som er realiteten når man reiser rundt, også den dagen, for folk, f.eks. i Alstahaug kommune, er at man

har mistet politiresurser. Det har blitt færre politifolk, selv om man står her og skryter. Da lurte jeg noen ganger på om regjeringspartiene reiser rundt og møter folk og hører hvordan virkeligheten faktisk er. Derfor har vi lagt inn i vårt alternative budsjett 520 mill. kr mer til politiet for nettopp å styrke politi og beredskap også på mindre steder rundt omkring i hele landet. Det er helt avgjørende viktig og akkurat like viktig som at vi legger inn mer penger til sykehus, ambulans og legevakt. For det er like farlig om folk får et hjerteinfarkt eller har problemer på et lite sted, som på et stort sted. Vi må satse på hele landet.

Den samme dagen var jeg i Mosjøen og i Rana. Hva er de bekymret for der? Det ene er selvfølgelig at man har en endring av kraftbeskatningen som gjør at den typen kommuner kan tape store millionbeløp. Men regjeringen kjører det gjennom og strammer inn.

Når man er i Nordland, blir det alltid en diskusjon om den fylkeskommunale økonomien, ikke minst nå når Nordland fylke skal miste 700 innbyggere på tre måneder, som de nå gjør. Men likevel gjør regjeringen endringer i inntektssystemet for fylkene som gjør at Nordland som fylke taper nesten en halv milliard kroner, mens vi i Senterpartiet legger inn penger til fylkene som gjør at bare Nordland hadde fått 240 mill. kr neste år til å drive med ferger og videregående skoler og de grunnleggende tjenestene.

Vi har en regjering i dag som ikke tror på hele Norge, som har en voldsom sentraliseringstro, som fører en avgiftspolitik som rammer store deler av Norge, og som øker forskjellene mellom folk. Norge trenger en ny politisk kurs, der vi bruker politikken aktivt for å utvikle Norge fra Finnmark i nord til Agder i sør, fra vest til øst. Da må vi bruke både skatte- og avgiftspolitikken, de grunnleggende tjenestene, og vi må få på plass ny norsk grønn industri. Dagens regjering har ikke lyktes i den omstillingen, situasjonen har blitt verre – Norge sentraliseres, og forskjellene mellom folk blir større.

Jeg tar med det opp våre forslag.

Presidenten: Representanten Trygve Slagsvold Vedum har tatt opp de forslagene han refererte til.

Det blir replikkordskifte.

Svein Roald Hansen (A) [11:17:42]: Når vi i opposisjonen skal lage vårt eget alternative budsjett til regjeringen, er det jo mange hull som skal fylles, og Senterpartiet kutter i sitt budsjettforslag dypt i EØS-midlene for å fylle noen av disse hullene, ca. halvparten fjernes med et pennestrøk. Dette er penger vi har inngått avtaler om med 15 land, og som ikke kan fjernes over natta. Så da er det bare to alternative tolkninger av dette. Den ene er at Norge løper fra forpliktelsene og melder seg ut av EØS fra 1. januar – jeg ser representanten smiler,

men det er helt useriøst å skulle gjøre det. Den andre er at Senterpartiet budsjetterer med såkalte monopolpen-ger, altså penger som de vet vi ikke har, og dermed lurer velgerne sine. Kan representanten Vedum hjelpe oss med å avklare hvilket av de alternativene vi skal legge til grunn?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:18:44]: Jeg er ikke sikker på om Svein Roald Hansen tok imot min gratulasjon med stor glede og jubel, som tidligere leder av Europabevegelsen og sikkert en av dem som tror det er en lykke for Norge å innføre euroen. Jeg håper også Svein Roald Hansen ser på realiteten i norsk økonomi og ser hvor stort gode det er at vi har hatt en nasjonal handlefrihet, at vi har hatt en handlefrihet i energipoli-tikken, at vi har hatt en handlefrihet når det gjelder egen valutapolitikk, og ser hvilke store utfordringer vi har i det norske arbeidsmarkedet med en for ukontrollert arbeidsinnvandring.

Når det gjelder EØS-midler, kuttet regjeringen selv 500 mill. kr i revidert nasjonalbudsjett i fjor, for de så at mange av prosjektene ikke var gode nok, de så at det ble en dårlig bruk av offentlige midler. Vi har utfordret regjeringen i budsjettbehandlingen nå og spurt: Er det nå kvalitetssikret så mange prosjekter? Er man nå trygg på at pengene blir brukt godt nok? Når man ser svaret, ser man at det er ikke regjeringen. I vårt alternative budsjett ligger vi ca. 300–400 mill. kr over det som var det rød-grønne nivået for EØS-midler, hvis jeg ikke husker feil, og vi synes det er høyt nok.

Elin Rodum Agdestein (H) [11:19:52]: Budsjettpro-cessen i år viser et økende sprik på rød-grønn side. Den eneste fellesnevneren er faktisk massive skatteøkninger til folk flest og bedrifter, helt opp til 40 mrd. kr årlig. SV øker drivstoffavgiftene med ca. 2 mrd. kr, men Senterpartiet vil redusere dem med nesten 1 mrd. kr. SV vil kutte massivt i veibyggingen i distriktene – en rød klut ikke bare for Høyre-velgere, men også for Senterparti-velgere rundt om i Norge, vil jeg tro – men Senterpartiet vil kutte for veier og kollektivtrafikk i storbyene.

Et rød-grønt regjeringsalternativ framstår mer og mer som mindre troverdig, vil jeg si, rett og slett som en umulig spagat. Eller kan representanten Vedum forklare oss hvordan han tenker at han skal få gjennomslag for sine avgiftskutt, når man må lene seg på avgiftspartiene Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne eller Rødt for å få flertall?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:20:56]: Finans-minister Siv Jensen har sendt et svar til Stortinget der hun har gått igjennom alle avgiftsøkningene til dagens regjering. Og ifølge svaret fra finansminister Siv Jensen fra Fremskrittspartiet er det 6,3 mrd. kr som har vært

avgiftsøkningene med dagens regjering. Når det gjelder det som Høyre-representanten her snakker om, drivstoffavgiftene, sto partileder Erna Solberg for tre år si-den og skrøt av at hun og Siv Jensen hadde økt avgifte-mer på ett år enn på åtte rød-grønne år. Det Senterpartiet ønsker når det gjelder avgiftsnivået, og det av-giftsnivået vi har for drivstoff i vårt alternative budsjett, er å komme tilbake på rød-grønt nivå. Så vi fikk til et mye lavere avgiftsnivå med Arbeiderpartiet og SV enn det Fremskrittspartiet og Høyre har klart å få til sam-men, for det var deres eget forslag å øke avgiftene mer på ett år enn på åtte rød-grønne år, og det er et sitat fra Erna Solberg.

Bård Hoksrud (FrP) [11:22:04]: Ja, det handler om folk og å gjøre livet bedre for folk. Men Senterpartiet har altså i sitt alternative statsbudsjett foreslått å rasere eldreomsorgen i fire kommuner og dele alle de penge-ne ut til de andre kommunene. Det betyr altså at i Stjør-dal kommune i Trøndelag, der Trygve Slagsvold Vedums partikollega er ordfører, ønsker Senterpartiet å rasere eldreomsorgen og tar bort 97 pst. av de pengene man bruker på eldreomsorg i den kommunen, i sitt al-ternative budsjettforslag. Det betyr altså at ca. 1 500 mennesker som mottar hjemmehjelp og omsorgstje-nester i Stjørdal kommune, skal få under 3 pst. av pen-gene, til å drive den samme eldreomsorgen. Når man fremmer et alternativt budsjett der man later som man gir 2,5 mrd. kr til kommunene, men egentlig trekker inn 1 mrd. kr fra fire kommuner, må representanten forklare meg hvordan Vigdenes, som er ordfører i Stjør-dal, skal klare å drive kommunen med i underkant av 3 pst. av det den drives for i dag.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:23:12]: Her har representanten Hoksrud virkelig rotet med kalkulator-en. En gang ringte representanten Hoksrud meg fra P4s tulletelefon og sa at han hadde problemer med å regne, så han lurte på om jeg kunne hjelpe ham med kalkulatoren i finanskomiteens møterom. Da skjøn-te jeg at det bare var en spøk, for jeg skjøn-te etterhvert at dette ikke var alvorlig ment, men i dag har Hoksrud ro-tet noe enormt, for selvfølgelig er det sånn at når man ser på vårt kommuneopplegg, får ikke Stjørdal kommu-ne 3 pst. De får en massiv, god overføring av penger fra oss, for de skal inn i ramma. Jeg har vært og besøkt Stjørdal kommune, jeg har vært og besøkt eldreomsor-gen i Stjørdal kommune. Det er masse flinke folk der. Det er imponerende hva vår gode ordfører Ivar Vigde-nes har fått til sammen med sine dyktige mennesker. Stjørdal har vært en av våre utstillingskommuner, som Senterpartiet har løftet mest fram, fordi den har vært så dyktig, til både å utvikle Stjørdal sentrum og også til å utvikle alle deler av kommunen. Med vårt opplegg vil

Stjørdal komme godt ut, ha en god økonomi og kunne satse videre på eldreomsorgen.

Abid Q. Raja (V) [11:24:16]: Det mest brukte begrepet og den mest brukte setningen fra Vedum er sentralisering og tjenester nær folk. Da er det uforståelig at Senterpartiet selv og Vedum vil strupe distriktene, sentralisere, ved å legge ned næringslivet over hele Norge, i by og bygd – eller *hele* Norge, i by og bygd. Han vil fjerne oss helt fra EØS-avtalen. Han er bekymret for eksporten i Norge, når 75 pst. av eksporten faktisk går til EØS-land, tilsvarende 300 mrd. kr. Han er bekymret for arbeidsplassene. I år er det blitt 40 000 nye private arbeidsplasser over hele landet, og en fjerdedel av dem jobber i næringslivet, faktisk i eksportrettede næringer.

Det er uforståelig at Senterpartiet vil ramme norsk næringsliv og norske arbeidsplasser i hele landet, i by og bygd, og spørsmålet er: Hvorfor vil representanten Slagsvold Vedum rasere norsk næringsliv og norske arbeidsplasser over hele landet? Og hvorfor vil Senterpartiet iverksette tidenes sentraliseringspolitikk?

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [11:25:13]: Det er en glede at Abid Q. Raja har fått med seg at Senterpartiet ønsker å utvikle hele landet. Det har vært en suksesshistorie i Norge. Det er det som er problemet med dagens regjering, at den har ført en politikk der store deler av Norge har store utfordringer.

Dessverre fikk vi en statistikk fra SSB i denne uken som sier at siden de begynte å føre kvartalsmessig statistikk, har ingen fylker opplevd større fraflytting i absolutte tall enn i de siste tre månedene, da Nordland har opplevd at 702 mennesker har flyttet. Det er dramatiske tall som jeg håper at regjeringen begynner å ta på alvor og ikke bare blåser bort.

Når det gjelder vårt syn på å gi mer og mer makt til EU, er den store debatten de siste årene om vi skal gi mer kontroll over norsk energipolitikk til EU. Det er vi sterkt imot. Vi mener at noe av det som har vært suksesshistorien, fra da Venstre og Senterpartiet var ett parti rundt 1905, er at vi nettopp har sikret nasjonalt eierskap og nasjonal kontroll over energipolitikken. Men Venstre har glemt sine historiske røtter og er ikke så opptatt av det i dag. Senterpartiet er det fortsatt.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:26:33]: Det er godt å være tilbake. Jeg har nytt godt av velferdsstaten vår, og jeg er glad for at jeg nå får komme tilbake hit og jobbe for noe som er større enn meg – å få gi tilbake.

For SV er det ingen tvil om hvorfor vi er her, hva som er viktigst for oss. Vi vet at de valgene som vi tar i dag, avgjør framtiden til generasjonene som kommer etter oss.

Min egen generasjon har blitt voksen i en tid som preges av kriser – klimakrisen og ulikhetskrisen. Men vi lever også i en tid som preges av engasjement og håp. Vi har sett et nytt ungdomsopprør. I vår var det 40 000 barn og unge som sto utenfor Stortinget og rundt om i landet, og de ba ikke om flere gode ord og intensjoner, de ba om klimahandling. Vi har sett det med AAP-aksjonen, de tusenvis av menneskene som kjemper for trygghet og imot innstrammingene som regjeringen har gjort i arbeidsavklaringspengene. Vi har sett det med Løvemammaene, som har klart å bekjempe regjeringens kutt i pleiepenger for å ta vare på sine syke unger, og vi ser det med heierna-kampanjen for bedre bemanning og økte ressurser til barnevernet. Sånn kunne jeg ha fortsatt. Det er jo dette engasjementet vi bør lytte til når vi behandler neste års budsjett, ikke engasjementet til landets rikeste, som ønsker lavere skatt, og ikke engasjementet til oljeselskapene, som motsetter seg den helt nødvendige omstillingen av Norge.

På ti år skal vi mer enn halvere klimagassutslippene våre. Vi skal omstille oljenasjonen Norge til en klimanasjon. Industrien vår må bli en nullutslippsindustri, bilparken skal gå på ren strøm og hydrogen, vi må ta i bruk elfly, og togene må gå hyppigere og raskere. I SVs alternative budsjett starter vi arbeidet for en ny grønn deal, en plan for å omstille Norge til et nullutslippsamfunn samtidig som forskjellene i samfunnet reduseres. Skal vi lykkes med denne omstillingen, må hele Norges økonomi og næringsliv innrettes mot å løse den oppgaven. Staten må gå foran med en aktiv politikk og ta risiko som skaper nye markeder for et grønt næringsliv. Det trengs nye, store satsinger i budsjettet samtidig som eksisterende virkemidler må vris fra forurensende til fornybare satsinger, og forurensning må bli dyrere.

Da må hvert eneste budsjett være et klimabudsjett. Det er her regjeringen svikter, for det er helt umulig å se i dette budsjettet – og i de forrige budsjettene – at de tar klimakrisen på det alvor det faktisk innebærer. Vi har sett kutt til fornybar energi i utviklingsland, bilavgifter som utligner hverandre, avgift på biodrivstoff og en mangel på ny politikk og visjoner for omstilling av Norge. SV viser i vårt budsjett en annen vei. Vi bevilger totalt 11,4 mrd. kr mer til klima, miljø og grønn omstilling i 2020, for å omstille oljenasjonen Norge er vanskelig, men det er også fullt mulig. Vi har gode forutsetninger for å klare det. Vi har store naturressurser og god økonomi, et rikt hav, ren energi og høykompetente arbeidere, så vi viser starten på denne omstillingen i vårt alternative budsjett.

I dag sluker oljeindustrien kapital, kompetanse og politikernes oppmerksomhet. Samtidig som vi styrker andre og helt nye næringer, må vi også begrense oljen. Derfor foreslår SV å endre oljeskatteregimet, og vi kutter

i den offentlig finansierte forskningen på olje og gass. I stedet foreslår vi bl.a. en økning på 1,5 mrd. kr til Enova, midler som skal gå til programmer i industrien for elektrifisering, energieffektivisering, utvikling av nye teknologier og å ta teknologien i bruk. Vi vil styrke miljøteknologiordningen med 700 mill. kr for å omstille industrien og få ned klimagassutslippene, og vi øker overføringene til Nysnø med 1,1 mrd. kr for å ta det på veien mot en statlig grønn investeringsbank. SV vil gi norske innbyggere enklere tilgang til tilskudd for å installere solkraft eller energieffektivisere boligene sine. Folk må få ta del i og dra nytte av klimaomstillingen.

I vår kom regjeringens stortingsmelding om ulikhet, og den viste tydelig at ulikhetene i makt og i rikdom har økt kraftig de siste tiårene. De rikeste drar ifra, mens resten blir hengende etter. Siden 2013 har de 10 pst. rikeste husholdningene fått høyere inntekter, mens de 20 pst. med minst har fått mindre i samme periode. I 2018 satte vi rekord i antall barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt og rekord i antall milliardærer i Norge. Selv om alle partiene her proklamerer at de ønsker små forskjeller, er den reelle viljen til faktisk å ta grep for å redusere de forskjellene liten blant regjeringspartiene. Tvert imot – vi behandler i år et statsbudsjett samtidig som det rulles opp en alvorlig sak. Nav-skandalen er rystende. Det er flere tusen mennesker som er rammet, folk på sykepengene, arbeidsavklaringspenger og pleiepenger. Jeg kan ikke annet enn å se dette i sammenheng, for det er verdt å merke seg Høyres og statsråd Røe Isaksens uendelige forståelse for at styremedlemmer i statseide selskaper ønsker økt honorar, eller representanten Asheim, som ivrig rykker ut til forsvar for landets suverent rikeste, i frykt for at de skulle betale lite grann mer til det fellesskapet som de har blitt rike i.

Regjeringen har sannelig levert til de rikeste. De tusen personene med høyest formue fikk i perioden 2013–2017 over 800 000 kr i skatteuttak av denne regjeringen. I perioden 2017–2019 har den samme gruppen fått nye 284 000 kr i skatteuttak. Til sammen er dette over 1 mill. kr i skatteuttak til de tusen rikeste personene i landet – 1 mill. kr. Til sammen har de fått 1 mrd. kr på deling. Det er raust. Men holdningen til syke eller de som er fattige, er ikke så raus. Jeg tror at det går en linje her fra Nav-skandalen til dette budsjettet. Det er en så stor frykt for at mennesker på trygd, folk som har blitt syke, som er fattige, skal få noe de ikke har krav på, eller noen kroner mer enn de egentlig trenger. Sånn begrunnes kuttet i støtten til briller til barn, unødvendig dyre briller, får vi høre, eller til tannregulering. I tidligere budsjetter har det vært barnetillegget til uføre og fysioterapi til brannskadde, for å nevne noe. Men de aller rikeste kaster Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti penger etter.

Vi i SV viser en annen vei i vårt alternative budsjett, en vei for små forskjeller, en utvidet velferdsstat og en tro på folk flest. Vi reverserer innstramningen i ordningene med barnebriller og tannregulering. I stedet vil vi ha en tannhelsereform. Vi øker bevilgningen til Nav i stedet for regjeringens stadige osthøvelkutt. Når over 100 000 unger vokser opp i fattige familier, er det på tide med et stort løft, så vi øker barnetrygden kraftig. Og vi vil erstatte dagens engangsstønad med en løpende minstepensjon for foreldrepenge, fordi foreldrepenge for alle har en god fordelingsprofil.

Alle lever vi livet vårt i en kommune. Her skal barna vokse opp, innbyggerne bli gamle, arbeidsplassen og hverdagslivet fungere, og da må kommuneøkonomien gi rom for det. Derfor foreslår vi i vårt alternative budsjett flere lærere, flere ansatte innen omsorg og pleie, opptrapping av rusfeltet og bedre barneverns- og skolehelsetjeneste. I tillegg må kommunene og fylkeskommunene kunne kutte klimagassutslipp og bygge ut kollektivtransporten. Vi foreslår å styrke kommunene og fylkeskommunene med over 5 mrd. kr.

Statsbudsjettet handler om prioriteringer. Det handler om hva vi som politikere mener er aller viktigst, hvorfor vi går på jobb hver eneste dag. Når denne regjeringen kutter i tilskudd til briller til barn eller til tannregulering eller til uføre med barn, er regjeringens mantra at vi har ikke råd til alt, vi må prioritere. Det er typisk SV å ha råd til alt, vil vi sikkert få høre i replikkvekslingen her. Men når vi i SV ikke prioriterer milliarder i skatteuttak til dem med mest, er det andre toner fra regjeringspartiene. Da er det ikke lenger nødvendig å prioritere. Skatteuttak til dem med mest er visst hevet over enhver prioritering hos regjeringspartiene. De av oss som er uheldige og blir syke og trenger de ordningene som vi alle betaler inn skatt for å finansiere, risikerer å bli sittende fast i et byråkratisk edderkoppnett i Nav, men de aller rikeste skal selvsagt få økonomisk handlingsrom uten noen krav. Vi i SV vet hva som er viktigst, hvem vi prioriterer. Det er små forskjeller, folk flest, det er klimakrisen og en ny grønn deal som får alle med på laget i den store jobben med å omstille Norge. Det er de mange og ikke de få.

Med det tar jeg opp SVs forslag.

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Presidenten: Representanten Kari Elisabeth Kaski har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Det vert replikkordskifte.

Vetle Wang Soleim (H) [11:36:52]: Først vil jeg ønske representanten velkommen tilbake til Stortinget.

På tross av at hun legger fram et budsjettforslag som øker skatter og avgifter med 22,8 mrd. kr, er det mye SV ikke finner rom til. Et område som får gjennomgå i SVs budsjett, er Forsvaret. Med hilsen til våre kvinner og menn som kjemper i utlandet for fred og sikkerhet på vegne av oss, vil SV kutte i bevilgningene til internasjonale operasjoner med 460 mill. kr. En ting er at SVs syn er at Norge ikke bør delta i operasjoner i Midtøsten, men at de mener at vi også bør kutte vår støtte og hjelp til våre baltiske naboer for å hevde suverenitet i luft og på bakken, mener jeg er alvorlig. Det er usolidarisk og uttrykk for et naboskap Norge ikke bør være bekjent av.

Da er spørsmålet: Hva vil representanten si til våre gode venner i Litauen, som med SVs budsjett vil stå uten det norske styrkebidraget på 120 soldater, som Panserbataljonen har stasjonert der?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:37:52]: Jeg tror det er bred enighet blant NATO-landene om at jobb nummer én er å kunne ha et slagkraftig forsvar selv. Vi kutter ikke i Forsvaret, vi omprioriterer i forhold til regjeringens prioriteringer, vi vil styrke Hæren og de andre forsvarsgreinene her i Norge. Vi ønsker oss en hær som kan forsvare Norge, og vi ønsker oss et sjøforsvar som kan forsvare Norge, og som kan ivareta våre interesser nordpå. Det er ikke det regjeringen prioriterer. Når regjeringen ønsker å øke innsatsen vår internasjonalt, har nettopp det vært med på å bygge ned vår egen forsvarsevne her i landet. Hvis vi heller styrker vår egen forsvarsevne, er vi også med på avspenning og med på å være mindre avhengig av andre lands – særlig USAs – styrker, som plasseres i stadig større grad på norsk jord, og som er med på å øke spenningen.

Bård Hoksrud (FrP) [11:39:02]: Representanten fra SV prater varmt om at man skal ta fra de rike og gi til vanlige folk, men det å øke drivstoffavgifter og andre ting er også noe som får konsekvenser for helt vanlige folk. Dette med formuesskatt synes jeg er interessant, for representanten later som om dette gjelder rikingen. Jeg var på Vestlandet, i Sogn og Fjordane, og besøkte en bedrift som driver med vindusproduksjon. De har litt overskudd hvert år og har ganske store verdier i bygningsmassen sin, men de klamrer seg fast og ønsker å bidra i lokalsamfunnet og ha ansatte i jobb. Den type skatteøkninger som SV foreslår, vil radere ute denne typen bedrifter rundt omkring i hele landet, for de har ikke økonomi til å håndtere det. Hvordan mener SV dette kan være god distriktpolitikk eller god politikk for å skape og beholde arbeidsplasser? Dette er altså en særskatt som bare norske bedriftseiere må betale, ikke utenlandske.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:40:09]: Hvert år kommer den samme kritikken fra Fremskrittspartiet, og hvert år svarer SV – det samme gjelder dette året: Vi gir større skattecutt til folk flest enn det denne regjeringen gjør. Vi prioriterer folk flest, det er Fremskrittspartiet som prioriterer milliardærene. Det er Fremskrittspartiet som har gitt 1 mrd. kr til de 1 000 rikeste personene i Norge i skattecutt. Det er vanvittig store summer, som kunne vært brukt på velferd, som kunne vært brukt på fellesskapet, eller som kunne vært brukt på skattecutt til folk flest. Tallenes tale er egentlig ganske klar. Jeg skjønner at Fremskrittspartiet har behov for å skyve folk foran seg, men det er i vårt budsjett folk flest sitter igjen med større skattecutt og i tillegg mer til velferden. Jeg mener det er riktig at vi har formuesskatt, og at det ikke er nullskattytere i Norge. Med Fremskrittspartiets politikk vil Kjell Inge Røkke betale null kroner i skatt, det er ikke rettferdig.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [11:41:22]: I sitt forslag til budsjett foreslår SV uten nærmere begrunnelse et kutt på hele 326 mill. kr til kristne private høyskoler. Man foretar et tilsynelatende vilkårlig kutt, stikk i strid med vedtatte retningslinjer for offentlig støtte til private høyskoler, og også i strid med de budsjettforslagene som SV støttet da partiet var i regjering.

Mitt spørsmål er: Er det de private høyskolene med ideelle formål som SV vil til livs fordi man ønsker at det offentlige skal være enerådende på dette området, eller er det motstand mot høyskoler med livssynsformål, der det kristne verdigrunnlaget er utgangspunktet for høyskoleledriften, som er begrunnelsen for SVs kuttforslag?

Kari Elisabeth Kaski (SV) [11:42:12]: Jeg kan se for meg at det har vært en diskusjon om prioriteringer. Jeg har ikke vært med i den delen av budsjettbehandlingen, så jeg tør ikke svare konkret på hva som er begrunnelsen for det. Det tror jeg jeg må få lov til å konferere med utdanningsfraksjonen vår om og komme tilbake til representanten med et utfyllende svar på.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Abid Q. Raja (V) [11:43:00]: Regjeringspartienes budsjett er både grønt, raust og moderne. Fordi klimakampen er den største og viktigste utfordringen, har Venstre fått satt et tydelig og stort avtrykk i budsjettet. Venstre sto skulder ved skulder med de titusenvis av ungdommer som klimastreiket i vår, og det kommer vi også til gjøre i fortsettelsen. Samtidig leverer vi tydelige politiske gjennomslag i statsbudsjettet.

For å nå klimamålene må vi gjøre det dyrere å forurense, samtidig som vi gjør det billigere og enklere å velge klimavennlig. Derfor er jeg stolt over at Venstre har

sikret at CO₂-avgiften fortsetter å øke, samtidig som vi setter av historisk mange penger til kollektivtransport i byene. Det betyr at staten nå skal ta 66 pst. av regningen ved utbygging av bl.a. Bybanen i Bergen, Fornebubanen i Bærum og Oslo og Metrobussen i Stavanger, samtidig som vi nå skal få elektrifisert Trønderbanen.

Regjeringen har også økt jernbanebudsjettet med nesten 90 pst. siden vi overtok makten i 2013, og Venstre er glad for de store gjennomslagene vi har fått på jernbane. For neste år øker jernbanebudsjettet med 1,1 mrd. kr.

Venstre har også sikret at elbilsuksessen fortsetter. Elbilpolitikken er en av Norges største klimasuksesser, som veldig mange i verden kommer for å se og lære av. I september var mer enn halvparten av nybilsalget elbiler, og det er ingen andre land i verden som er i nærheten av en så suksessfull elektrifisering av bilparken. Men vi er ikke i mål. Man tror at det nå bare er elbiler som kjører rundt i det ganske land, men slik er det ikke, det er fremdeles veldig mye å gjøre. Samtidig har det aldri vært renere luft i norske byer, nettopp takket være forutsigbarheten i denne regjeringens politikk.

For å holde framdrift i karbonfangst og -lagring vil det neste år brukes 628 mill. kr. Det er Venstre veldig fornøyd med, og regjeringen varsler at investeringsbeslutningen kan tas ved de neste statsbudsjettene.

Samtidig opprettholder vi bistandsprosenten. Det er viktig for å ivareta vår solidaritetstankegang, hjelpe til med menneskerettigheter i den globale verden og få ned omfanget av forfølgelse av mennesker. Når vi øker bistanden med 1,4 mrd. kr, styrker vi også den klimarelaterte bistanden når det gjelder hav, skog og å få ned de globale utslippene. Den klimarelaterte bistanden er nå på nærmere 7 mrd. kr. I sum er dette nødvendige krafttak for klima og miljø. Det betyr at det blir dyrere å forurense, og vi opprettholder elbilfordelene, vi satser på batteriferjer, vi styrker jernbanen, vi opprettholder framdriften på CCS, og vi tar globalt miljøansvar. Venstre er, og kommer til å fortsette å være, garantisten for at klima blir prioritert.

Som sentrumsparti med en sosialliberal ideologi jobber vi for at budsjettet tar vare på de svakeste i samfunnet. Det å gi mest til dem som trenger det mest, er viktig for Venstre. Det vil neste år brukes 1 mrd. kr mer til fattigdomstiltak her til lands. Nå vil f.eks. over 14 000 barn fra familier med dårlig råd få billigere SFO, og nærmere 22 000 barnefamilier får økt bostøtte. Det vil være med på å bidra til større inkludering og målrettet hjelpe de familiene som trenger det mest.

Jeg er også stolt over at Venstre hele tiden har vært pådriver for og igjen sikret videreføringen av å ta imot et rekordhøyt antall kvoteflyktninger, 3 000 også i 2020 –

et antall som plasserer Norge i verdenstoppen hva gjelder å ta imot kvoteflyktninger.

Vi i Venstre er veldig stolte over det taktskiftet vi nå får til i ruspolitikken. Regjeringen vil nå sette i gang et forsøksprosjekt med heroinassistert behandling for dem som trenger det mest, både i Oslo og i Bergen. Det settes det av mye penger til, og ikke minst oppfylles opptrappingsplanen for rusfeltet 2016–2020 på 2,4 mrd. kr. Dette hadde ikke skjedd om Venstre ikke hadde sittet i regjering, og iallfall ikke i den maktposisjonen vi har hatt siden 2013.

Venstre er også veldig fornøyd med den storstilte satsingen på videreutdanning av lærere – 6 000 i 2020. Dette er noe vi tidlig gikk i bresjen for, og siden 2014 har 34 000 lærere fått videreutdanning. Nå leverer vi også en opptrappingsplan for 11 måneders studiestøtte, og en rekke nye digitaliseringstiltak. Vi holder samtidig en stram og ansvarlig økonomisk linje.

Jeg er stolt over de store gjennomslagene Venstre har fått i dette budsjettet, og som gjør Norge både grønnere, rausere og mer moderne. Budsjettet har et tydelig sosialliberalt avtrykk og viser hvorfor Venstre er en del av regjeringen, og hvordan Venstre er med på å gjøre denne regjeringen bedre.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Tuva Moflag (A) [11:48:04]: I går ble Riksrevisjonens rapport om bemanningsutfordringer i helseforetakene lagt fram. Sykepleiere, spesialsykepleiere og jordmødre er særlig berørt. Representanten Raja representerer i likhet med meg Akershus. Ved Ahus oppgir 65 pst. av jordmødrene at de vurderer å slutte i jobben. Mange jordmødre har sluttet allerede. De peker på stort arbeidspress og sprengt kapasitet. Hvorfor gjør denne regjeringen ingen ting for å lette på arbeidspresset for jordmødre ved landets fødeavdelinger? Før representanten Raja svarer og viser til budsjettet: Regjeringspartienes økning i sykehusbudsjettet blir spist opp av demografiske endringer med eldre og sykere pasienter. Spørsmålet er hvorfor regjeringspartiene ikke gjør noen ting for å bedre situasjonen for landets jordmødre og ved landets fødeavdelinger.

Abid Q. Raja (V) [11:49:03]: Jeg kjenner meg ikke igjen i den virkelighetsbeskrivelsen som representanten forsøker å mane fram. Man har faktisk styrket helsebudsjettet helt siden 2013. For eksempel er ventetiden redusert, sykehusinvesteringene ligger på et høyere nivå enn tidligere, og man har fått til pakkeforløp innen både kreft, rus og psykisk helse. Arbeiderpartiet ga et løfte i 2013 om at det skulle bli én million flere behandlinger i 2017 enn i 2012. Dette tallet slo regjeringen veldig tidlig. Jeg kjenner meg heller ikke igjen i at vi ikke styrker sat-

singen på jordmødrene. Det gjør vi. Vi styrker også budsjettet når det gjelder heldøgns omsorgsplasser – 2 000 flere, med en samlet tilsagnsramme på 3,6 mrd. kr. Videre er det viktig å legge til rette for at eldre som bor på sykehjem, skal få god og sunn mat. Helhetlig mener jeg at vi er med på å dra helsepolitikken i riktig retning.

Tuva Moflag (A) [11:50:00]: Jeg spurte ikke om eldre på sykehjem. Jeg spurte om fødeavdelinger. Det er rimelig forskjellige områder jeg stiller spørsmål om her. Representanten sier at han ikke kjenner seg igjen i beskrivelsen fra Akershus, vårt eget fylke, hvor 65 pst. av jordmødrene oppgir at de vurderer å slutte i jobben på grunn av arbeidspresset, på grunn av sprengt kapasitet, på grunn av at de ikke klarer å gi fødende kvinner en god fødselsopplevelse. Jeg vil at representanten Raja svarer på det: Hvorfor gjør regjeringen ingen ting for å bedre på situasjonen ved landets fødeavdelinger, og særlig de store fødeavdelingene, der man rapporterer om at presset er aller størst?

Abid Q. Raja (V) [11:50:45]: Nok en gang: Jeg kjenner meg ikke igjen i den virkelighetsbeskrivelsen. Vi har faktisk økt helsebudsjettene betraktelig. I statsbudsjettet for 2020 vil f.eks. sykehusbudsjettene øke med 1,58 mrd. kr. Dette vil nettopp gi rom for mer pasientbehandling med om lag 1,5 pst. Men vi må samtidig ta det på alvor dersom de ansatte ved sykehusene føler at de har et stort arbeidspres. Det vil selvfølgelig regjeringen fortsette å jobbe målrettet med, noe de også gjør allerede i dag.

Kjersti Toppe (Sp) [11:51:24]: Venstre seier i budsjettet ja til lånesøknaden for nytt sjukehus på Gaustad og til å leggja ned Ullevål sjukehus – ei sjukehusinvestering som er den største i Sjukehus-Noreg nokosinne, med enorm fagleg og økonomisk risiko og eit forslag som ingen av fagmiljøa ønskjer.

På Oslo Venstre sine nettsider står det at Oslo Venstre ikkje gir opp kampen for Ullevål sjukehus. Vidare står det:

«For Venstre er det viktigste at Oslos befolkning får et best mulig sykehusstilbud. Vi kan ikke se at helseforetaket eller Oslo Universitetssykehus har utarbeidet et godt nok faktagrunnlag for å forsvare en beslutning om å bruke flere titalls milliarder på et nytt sykehus på Gaustad.»

Spørsmålet mitt er kvifor Venstre på Stortinget no sviktar sin eigen sjukehuspolitikk, har gitt opp kampen om Ullevål sjukehus og godtar at Ullevål sjukehus kjem til å verta lagt ned.

Abid Q. Raja (V) [11:52:20]: Venstre i Oslo og også mange av Venstres representanter har hatt et veldig

klart og tydelig syn når det gjelder å ivareta de kompetansearbeidsplassene som ligger på Ullevål. Der er det særlig Carl-Erik Grimstad, som sitter i helsekomiteen for oss, som har målbåret dette med klar og tydelig stemme. Samtidig er det slik at når man sitter i regjering, er det kompromisser, og her har regjeringen gitt en oppstartsbevilgning til det formålet som representanten påpeker. Nå vil dette være et arbeid som må gjøres i Oslo, med regulering osv. Jeg noterer meg at krefter i Oslo Venstre og andre i Venstre har et annet syn på det spørsmålet enn det regjeringen har lagt fram i statsbudsjettet.

Arne Nævra (SV) [11:53:15]: Jeg vil aller først gratulere Venstre med deres nye og klare holdning til ferjefri E39, som vi fikk greie på i dag. Da har SV fått med seg et parti til på laget, og da får vi slåss litt i hver vår blokk.

Men så til et felt der Venstre ikke har helt reint mjøl i posen eller helt rein olje på tanken, og da sikter jeg til palmeoljebruken. Hvorfor vil ikke Venstre sørge for – eller kjempe for – at det blir forbud mot omsetning av drivstoff med palmeolje innenfor omsetningskravet?

Abid Q. Raja (V) [11:53:55]: Det kjemper vi for, og det er en av bekymringene vi deler med Regnskogfondet. Men her er det en del regler som kommer til å tre i kraft gjennom at EU gjør dette, og så ligger det et forslag i budsjettet som omhandler biodrivstoffsatsingen. Dette får vi komme tilbake til når det skal avgis i komiteen.

Samtidig er vi veldig opptatt av at vi skal få ned klimagassutslippene her hjemme. Det er også viktig å ivareta regnskogsatsingen og forebygge at man ikke hugger ned mer regnskog enn nødvendig. Særlig bekymringsfullt er den avledede nedhuggingseffekten man har når man øker omsetningskravet for f.eks. biodrivstoff, og særlig når det gjelder ikke-avansert biodrivstoff. Dette jobber EU med. Dette kommer EU tilbake til neste år. Regjeringen vil følge det nøye, og vi vil også ta tak i det når vi skal avgis dette i finanskomiteen 3. desember.

Presidenten: Replikkordskiftet er då omme.

Tore Storehaug (KrF) [11:55:06]: I fleire av dei finansdebattane som har vore før, har representantar frå fleire forskjellige politiske parti vore tydelege på at handlingsrommet i åra framover blir mindre. Demografien i landet vårt endrar seg, oljeinntektene kjem til å gå ned, og Stortinget, parti frå heile denne salen, har politiske ambisjonar som bind opp midlar i åra framover.

Dette er ikkje berre noko som skjer fram i tid, vi har òg no eit statsbudsjett som tek det inn over seg. Det er det første statsbudsjettet som har vore lagt fram på lang tid med Kristeleg Folkeparti i regjering, og eg er stolt

over at vi har eit budsjett som er både nøkternt og ansvarleg. Det er eit budsjett som evnar å prioritere. Det er ikkje gjeve netto skattelette, men ein har klart å følgje opp måla frå Granavolden-plattformen om eit berekraftig velferdssamfunn som fører ein offensiv klimapolitikk og prioriterer sosial berekraft med trygge fellesskap, anten dei er små eller store.

Det er som sagt det første budsjettet sidan 2005 som er lagt fram med Kristeleg Folkeparti i regjering, og det meiner eg vi ser igjen i det budsjettet vi no diskuterer. Vi ser eit budsjett som prioriterer ungane og familiane. For mange ungar i landet vårt veks opp under fattigdomsgrensa, og for mange har ikkje dei same moglegheitene som andre til å delta på forskjellige sosiale arenaer. I fjor fekk vi på plass den første auken i barnetrygda på årevis, og i år blir det igjen følgt opp med ei prioritering frå Kristeleg Folkeparti og regjeringa når barnetrygda blir løfta med 3 600 kr til dei minste ungane – nettopp fordi dette er eit tiltak som treffer dei som treng det aller mest.

På same måten er det altfor mange ungar som veks opp med ein kvardag som er prega av vald og overgrep. Over tid har ein bygd opp ei større satsing, og i dette budsjettet er ein no komen opp i 1 mrd. kr i samla løyvingar i arbeidet mot vald og overgrep mot ungar. Det er ei viktig prioritering, og det viser at det er eit budsjett med eit tydeleg Kristeleg Folkeparti-avtrykk.

Vi i regjeringa investerer i det viktigaste når vi bruker dei store pengane på dei minste ungane. Lærarnorma blir fullfinansiert, det blir gratis heildagsplass og barnehage for to- og treåringane på asylmottak, lågare foreldrebetaling på SFO og gratis SFO for elevar på 5.–7. trinn med særskilde behov.

Dette er eit budsjett som løftar blikket ut over våre egne grenser. Vi aukar bistandsbudsjettet med 1,4 mrd. kr. Midlane blir prioriterte til Afrika sør for Sahara og dei minst utvikla landa, og det blir særleg fokusert på utdanning, helse og dei marginaliserte gruppene. Klimakrisa, som rammar ulikt, rammar òg dei fattigaste aller hardast. Difor må vi kutte utslepp nasjonalt, men vi må òg auke innsatsen globalt. Difor foreslår regjeringa 1,8 mrd. kr til fornybarsatsinga, 1,4 mrd. kr til miljø og klima og 3,3 mrd. kr til klima og skog, og på toppen av det: 520 mill. kr for at Noreg har teke ei leiarrolle når det gjeld berekraftig forvaltning av hava våre.

Heime har vi auka CO₂-avgifta med 5 pst. Tilskotet til kollektivtransporten i byområde er auka, og det same gjeld satsinga på jernbane. Satsinga på karbonfangst og -lagring blir vidareførte. Overføringa til Nysnø er auka, og det same er løyvingane til nullutsleppsfondet for næringslivstransporten. Regjeringa satsar òg på låg- og nullutsleppsløysingar for skipsfarten, som gjer sitt til at vi får teke det grønne skiftet heime og utnyttar det potensialet

som ligg langs kysten vår, i og med at Noreg tek ei leiarrolle der.

Kristeleg Folkeparti er oppteke av at det skal vere mogleg å bu og leve i heile landet. Vi legg difor til rette for ei verdiskaping i heile landet, med satsing på både breiband og ei rekkje vegprosjekt. Vidare følgjar ein opp jordbruksavtalen med dette statsbudsjettet, noko som gjer at vi for første gong sidan 2013 har eit jordbruksoppgjer som reduserer inntektsforskjellane mellom bønder og andre grupper.

Vi har gjort endringar i Stortinget, og om lag 200 mill. kr har blitt flytta. Det er meir enn førre gongen vi hadde ei fleirtalsregjering, og det har gjeve rom for å løfte fontenehusa, studieforbunda, føringstilskotet i fiskeria og forskjellige gode lokale tiltak, og ikkje minst at TT-ordninga har fått midlar til å kunne utvidast endå meir. Det viser også at dei høyringane og dei rundane som er i Stortinget, er reelle og gjer at Stortinget har ei rolle i å behandle dette statsbudsjettet på ein god måte.

Vi kjem til å ha fleire budsjett rundar i Stortinget, og det er mange gode formål ein kan bruke pengar på, og som ein blir nøydd til å setje opp mot kvarandre. Eg meiner at dette er eit statsbudsjett som synleggjer kva som er viktig, og kva som er viktigast, og eg er stolt av at det no blir lagt fram og vedteke eit statsbudsjett som er både ansvarleg og nøkternt.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Tellef Inge Mørland (A) [12:00:10]: Da jeg vokste opp på Sørlandet, gikk jeg på søndagsskolen. Der lærte jeg sangen «Gud er mektig». I den heter det:

«De døve hører,
de lamme går
og de blinde ser igjen.»

Det er fint når Vårherre kan ordne opp. Men noen ganger, når det ikke skjer, trenger vi velferdsstaten, slik at unger som ser kleint, kan se bra igjen. Derfor synes jeg det er trist når Kristelig Folkeparti nå kutter i brillestøtten til svaksynte unger. Jeg klarer heller ikke å se neste-kjærligheten i at syke unge under 25 år skal få et kutt på 60 000 kr i året om de må gå på arbeidsavklaringspenger. Selv om det nok var få som gikk rundt med tannregulering på Jesu tid, kan jeg heller ikke begripe at Kristelig Folkeparti kutter støtten til 10 000 barn og unge som har blitt definert til å ha et klart behov for regulering.

Jeg har tenkt at Kristelig Folkeparti på sitt beste skal hjelpe nettopp dem som trenger det mest. Derfor lurer jeg nå på: Hvorfor er det slik at Kristelig Folkeparti etter at de kom inn i regjering, mener at denne typen kutt, som rammer de minste og dem som er mest sårbare, nå er blitt Kristelig Folkeparti-politikk?

Tore Storehaug (KrF) [12:01:15]: Far min bruker av og til å fortelje ein vits om at den høgaste utdanninga han har, er nettopp søndagsskulen, og ein annan av dei songane vi har lært der, er «Alle, alle vil vi ha med». Den kan eg opplyse representanten frå Arbeidarpartiet om at òg er ein god regel om arbeidslinja, og at det skal løne seg å stå i arbeid.

Representanten tek opp veldig mange forskjellige sosiale ordningar, men det eg trur kanskje treffer dårlegast, er når han kritiserer det grepet som blir gjort for å hjelpe dei unge på AAP endå betre. Dette er eit tiltak som ikkje kjem frå Kristeleg Folkeparti eller regjeringa, men som er eit forslag frå sysselsettingsutvalet. Det handlar ikkje om at vi skal bruke mindre pengar på å følgje opp den gruppa som vi ser at lettast får ei heil yrkeskarriere utanfor arbeidslivet, men om at vi skal bruke meir av midlane på å hjelpe dei tidlegare – i staden for at dei skal få eit tilskot som er høgare enn andre grupper som står på Nav-ordningar eller er under utdanning.

Det er god politikk, for det handlar om å hjelpe betre, og det handlar om å hjelpe tidlegare. Eg forventar at Arbeidarpartiet òg må ta inn over seg at vi må gjere noko med dei sysselsetjingsutfordringane vi har, og det vil seie at vi trenger å stå i nokre krevjande debattar.

Tellef Inge Mørland (A) [12:02:24]: Det er hyggelig at representanten Storehaug viser til sangen «Alle, alle vil vi ha med». En skulle jo tro det var den Arbeiderpartiet lyttet til da vi laget slagordet «Alle skal med». Men vi har en litt annen medisin når det gjelder å få alle med, nemlig at vi tror vi hjelper folk bedre hvis de ikke på toppen av alt får noen uoverstigelige økonomiske bekymringer. Dersom det er sånn at Storehaug tror en blir friskere av å skulle klare seg på 130 000 kr i året, må jeg si at det gir inntrykk av en ny Kristelig Folkeparti-politikk som sannsynligvis er påvirket av de nye regjeringssvennene fra Høyre og Fremskrittspartiet. Jeg har alltid oppfattet at Kristelig Folkeparti har stått for en politikk der vi selvfølgelig skal følge opp dem som er syke og dem som sliter, men vi gjør det ikke på den måten at vi skal mistenke dem for bare å være late og dermed kutte i støtten fordi vi tror de er friske.

Mitt spørsmål til representanten Storehaug er: Når en ser på Arbeiderpartiets budsjett, og vi faktisk har klart å legge inn disse midlene samtidig som vi følger opp, hvorfor mener Storehaug da at det er umulig både å hjelpe folk med ordentlige sosiale ordninger og samtidig klare å følge dem opp på en god måte, sånn at de får muligheten til å komme tilbake i arbeid?

Tore Storehaug (KrF) [12:03:28]: Vi begynte denne replikkvekslinga med søndagsskulen. Vi lærte ikkje noko om stråmenn der, i alle fall ikkje på Vestlandet, men det er ein stråmann når Arbeidarpartiet her tillegg

meg at eg f.eks. skal meine at folk blir meir motiverte av å få mindre i tilskot. Det er ikkje det eg har sagt, og det er ikkje det dette grepet handlar om. Dette grepet handlar om at vi skal bruke meir av midlane på å hjelpe og støtte i staden for å ha eit tilskotsnivå som ligg høgt over dei tilsvarande tilskotsnivåa for folk som er i same alder. Det betyr at ein kan bruke meir pengar på f.eks. IPS-planane, noko som betyr at ein i staden for at folk skal få trening og så bli kasta ut i arbeidslivet, kan få oppfølging òg når dei står på AAP-tiltaket.

Dette er politikk som handlar om å følgje opp sysselsettingsutvalet. Vi kjem til å få fleire av dei diskusjonane i stortingsarbeidet framover. Eg håpar at Arbeidarpartiet klarer å ta inn over seg at vi då òg er nøydde til å ta nokre av dei grepa som kan vere tøffe, men som handlar om at vi må prioritere pengane betre for å sørgje for ei betre oppfølging, sånn at menneske nettopp kan klare å kome seg inn igjen i arbeidslivet – noko vi begge er einige om at er eit av dei viktigaste tiltaka på lang sikt.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [12:04:45]: EU har et felles arbeidsmarked som ikke er underlagt folkevalgt styring. Norge gikk inn i EØS-avtalen fra 1. januar 1994. Vi har ikke lenger et nordisk arbeidsmarked, men er del av et felles EU-arbeidsmarked. Mange land innenfor EU har svært dårlige lønns- og arbeidsvilkår og skyhøy arbeidsledighet. Det er derfor ikke noe rart at dyktige øst-europeiske ungdommer kommer til Norge og jobber for en betaling en ikke kan leve av når en bor i høykostlandet Norge. Dette svekker den norske modellen hver eneste dag. Årsaken er ukontrollert arbeidsinnvandring fra EU. Dette skaper dårligere og usikre lønns- og arbeidsforhold for en rekke arbeidsplasser i Norge.

Kristelig Folkeparti er sikkert enig med Senterpartiet i at et velorganisert arbeidsliv er forutsetningen for et trygt familieliv. Vil Kristelig Folkeparti støtte Senterpartiet i kravet om kontrollert arbeidsinnvandring fra EU?

Tore Storehaug (KrF) [12:05:40]: Eg veit ikkje om det er eit krav eller ein ambisjon representanten dreg opp her. Kristeleg Folkeparti er for at vi skal ha eit godt regulert arbeidsliv, og representanten har heilt rett i at det er viktig for eit godt familieliv. Men eg synest ikkje svaret på dei utfordringane som kan vere med på at Noreg er ein del av den felles europeiske marknaden, er dei forslaga som Senterpartiet legg på bordet i dag. Som det kom fram i replikkvekslinga tidlegare i dag då representanten Svein Roald Hansen utfordra Senterpartiet på nettopp at dei skal kutte 2 mrd. kr i EØS-kontingent, betyr jo det enten at Senterpartiet lurer veljarane sine og ikkje har tenkt å ta dei pengane, eller at ein seier opp EØS-avtalen frå 1. januar 2020. Det er ikkje eit tiltak som kjem til å gjere arbeidsmarknaden i Noreg noko særleg betre, og iallfall ikkje for dei delane av landet

som er avhengige av eksport frå dei hjørnesteinsbedriftene som ligg der. Dette er ting vi løyser gjennom å sjå på dei utfordringane som ligg i den reelle arbeidsmarknaden der ute, og kome med svar i dei reguleringane vi gjer, sånn som Stortinget gjorde med innleige-problematikken f.eks., der ein no ser at i nokre sektorar går bruken av innleige ned.

Mona Fagerås (SV) [12:06:49]: For to uker siden vedtok denne sal med stemmene fra Kristelig Folkeparti å legge ned lærerutdanningen på Nesna og sykepleierutdanningen i Sandnessjøen. Dette vil få store konsekvenser for kommunene i Nordland, og Nord-Norge, med hensyn til å få kvalifiserte lærere og sykepleiere, i en situasjon der det allerede er stor lærer- og sykepleiermangel i regionen.

Hovedbakgrunnen for at SV ønsket å be styret i Nord universitet om ikke å legge ned disse utdanningene, var en fusjonsavtale som lå til grunn som stadfestet videreføring og videreutvikling av studiestedene. Nestleder i Kristelig Folkeparti, Ingelin Noresjø, har i forbindelse med nedleggelsen uttalt at hun føler seg lurert av fusjonsavtalen. Er representanten fra Kristelig Folkeparti enig med sin egen nestleder, at nedleggelsen av studiestedene på Helgeland er et klart brudd på fusjonsavtalen, en fusjonsavtale som bare er tre år?

Tore Storehaug (KrF) [12:07:51]: Det er to punkt her som eg tenkjer er veldig viktige. Det er blitt lagt tydelege føringar – når ein no tek desse grepa – på at det skal vere ei god lærarutdanning på Helgeland, og at det skal vere fleire plassar, slik at ein òg får fylt opp det behovet som er for godt utdanna lærarar lokalt. Det grepet ligg fast. Det andre viktige punktet, og her deler eg eigentleg representanten sitt utgangspunkt for replikken, er at vi må ha eit blikk for Nesna, og det er eit blikk som fleire statlege etatar er nøydd til å ha. Vi ser for mange plassar i landet vårt at ulike statlege etatar og ulike statlege nivå tenkjer i sin vesle silo, og så slår summen av forskjellige tiltak – som nokre gonger, isolert sett, kan ha gode grunngevingar – ut feil. Det meiner eg er viktig her med Nesna, at ein no både frå kommunar, frå fylkesnivå og frå staten si side er med på å sørgje for det totale tilbods nivået i Nesna, at det blir viktig, at ein har eit heilskapsblikk på det, og at ein kjem dei lokale behova i møte.

Presidenten: Replikkordskiftet er då omme.

Til opplysning har me no også fått lys på talarstolen. Debatten har gått føre seg i mørket til nok, men no er det ordna.

Une Bastholm (MDG) [12:09:14]: Det er hyggelig å bli satt lys på.

Miljøpartiet De Grønne gjorde et fantastisk lokalvalg. Vi sitter nå i posisjon i 62 kommuner, fire fylker og åtte bydeler i Oslo, inkludert også alle de store byene i Norge. Klimasaken har blitt en folkebevegelse, og for første gang mener norske velgere at klima er den viktigste saken.

Forskjellen på god og dårlig klimapolitikk er tempoet. Når utslippene knapt går ned, forsvarer dagens regjering seg med at de planlegger for utslippskutt i framtiden, og at det for øvrig snart kommer enda en ny handlingsplan som skal løse alt. Siden det å skyve klimatiltak foran seg dessverre ikke er en særnorsk øvelse, ble det på mandag satt nok en ny rekord for CO₂-konsentrasjon i atmosfæren. FNs siste klimarapport fastslår at vi må kutte utslippene med 7,6 pst. hvert år fra og med 2020 for å unngå de verste klimaendringene. Miljøpartiet De Grønne viser i sitt alternative statsbudsjett hvordan vi kan kutte utslippene med 60 pst. innen 2030. Vi tar tre store grep som virkelig bidrar til utslippskutt:

1. Vi bruker miljøavgifter og avgiftsfritak for å gjøre det lettere å velge miljøvennlig.
2. Vi fjerner oljesubsidiene, inkludert leterefusjonsordningen. Det vil redusere aktiviteten og utslippene fra oljesektoren.
3. Vi bruker totalt 20 mrd. kr mer enn regjeringen på klimatiltak, bl.a. til utslippsfri skipsfart, karbonfangst og -lagring, et klimafond for landbruket og en folkemilliard for klimaet der privatpersoner kan søke om tilskudd for å redusere sitt klimafotavtrykk.

Det er i år 40 år siden Norge vedtok sitt første klimamål. Både røde og blå partier i Norge er nødt til å ta inn over seg at de har feilet i den aller viktigste oppgaven: å ta vare på selve livsgrunnlaget vårt.

Det siste året har mange snakket om at grønn politikk slår urettferdig ut. På venstresiden har man til og med begynt å hevde at grønn politikk må være rød. La meg benytte anledningen til å dementere det. Faktum er at grønn politikk er nødt til å være grønn. Grønne partier over hele Europa kjemper for et samfunn med små sosiale forskjeller – et samfunn der sterke fellesskap sikrer trygghet og frihet for den enkelte, et samfunn som tar hensyn til kommende generasjoners rettigheter og mennesker langt unna oss, et samfunn der menneskeverdet står sterkt.

Essensen i Miljøpartiet De Grønnes skatte- og avgiftspolitik er at vi bruker skattene til en sterk sosial omfordeling og avgiftene til å sikre at både næringslivet og folk flest tar valg som er solidariske med barna og barnebarna våre. Det betyr mindre skatt særlig for alle med inntekt under 600 000 kroner. Vi foreslår endringer i trinnskatte som gjør at alle de en million menneskene som tjener mellom 250 000 og 400 000 kr i året, får en årlig skattelette på 4 000 kr med vårt opplegg.

I tillegg innfører vi klimabelønning. Vi foreslår en avgiftsøkning på bensin og diesel som vi betaler tilbake til befolkningen. På den måten gjør vi det enda mer lønnsomt å ta grønne valg. En familie med normal inntekt og normal kjørelengde vil gå i pluss med vårt alternative budsjettforslag, og bosatte i distriktene vil komme vesentlig bedre ut enn folk i byene.

Vi fremmer to verbalforslag i forbindelse med finansinnstillingen. Vi foreslår å be regjeringen levere et forpliktende, sektorvis klimabudsjett, med åpne og etterprøvbare kilder. Vi foreslår også å reversere regjeringens veibruksavgift på biodrivstoff utenfor omsetningskravet fordi vi mener løsningen regjeringen foreslår, ikke er god nok. Vi stemmer også for Arbeiderpartiets forslag om ikke å gi avgiftsfritak for biodrivstoff med høy avskogingsrisiko.

Jeg tar ikke opp forslaget vi fremmet i finansinnstillingen om å opprette en havarikommisjon for klimamålene, men fremmer det i stedet i energi- og miljøkomiteens budsjettinnstilling.

Med det tar jeg opp de forslagene jeg refererte til.

Presidenten: Representanten Une Bastholm har teke opp dei forslaga ho refererte til.

Det vert replikkordskifte.

Ruth Grung (A) [12:13:48]: Representanten innledet med å vise til valget. Det vi opplevde i valget, var, spesielt i Oslo og Bergen, også en ganske sterk polarisering blant velgerne. Mitt spørsmål er: Hva skal etter Miljøpartiet De Grønnes syn til for å hindre den polariseringen vi nå har opplevd spesielt i Oslo og Bergen?

Une Bastholm (MDG) [12:14:16]: Det var en invitasjon til litt refleksjon. Jeg tenker representanten her viser til bl.a. bompengedebatten. Jeg har sagt også tidligere at jeg mener at regjeringen bidro til at anti-bompengepartiene fikk styrket seg, i stedet for å gå ut og forklare hvorfor man har bompenger i byene. Vi er imot de bompengene som skal finansiere store motorveier, men i byen har bompengene en rekke fordeler ved seg for byutviklingen. Det har vært grunnen til at Stortingets flertall har vært enige om det veldig lenge.

Når det kommer til hvordan får man oppslutning – vel, det første er å begynne forsvare klimapolitikk også når det betyr at man må stå oppreist i en liten storm. Folket ønsker å bli ledet i vår tids største krise, vi trenger ikke være så redde for politisk ledelse. Jeg mener vi står i større fare nå fordi vi har en regjering som er administratorer i vår største krise i stedet for å ta politisk ledelse og vise hvorfor vi trenger radikale klimatiltak – som vi aldri har sett før – fordi kloden er i krise.

Ruth Grung (A) [12:15:19]: Jeg tror at noe av det kanskje mest avgjørende for å få på plass de endringene som er helt nødvendige i samfunnet, er å sikre at hele befolkningen er med oss. Polariseringen har vi sett spesielt i de to største byene, men vi ser også en avmaktsfølelse ved at folk har utfordringer med å se hvordan de selv kan være aktive, men samtidig er redde for konsekvensene for sin egen del – når det gjelder å komme seg til arbeid, osv. Hva er det viktigste tiltaket for å sikre at vi får hele befolkningen med på de endringene som er helt nødvendige framover?

Une Bastholm (MDG) [12:15:57]: Det viktigste enkelttiltaket man som politiker bør gjøre når det gjelder klima, er å holde seg til det man lover. Det største problemet i klimapolitikken over veldig mange år har vært at norske politikere lover mer enn de holder når de kommer til forhandlingsbordet og skal prioritere mellom mange viktige, gode saker. Det har gjort at vi har utsatt det store klimaarbeidet, og det er et kjempeproblem. Vi begynner nå å komme i en situasjon der vi ikke klarer å gjøre opp for oss lenger. Vi overleverer denne byrden til framtidige generasjoner. Jeg har ikke grunnlag for å si at det er hovedgrunnen til at tilliten til toppolitikere er dårlig, men jeg tror det er en medårsak, for klima er en veldig viktig sak for mange. Hvis man ser at politiske ledere eller andre politikere ikke klarer å holde det de lover når det gjelder klima, men heller understreker hvor vondt og vanskelig klimapolitikk er, og hvor vanskelig det er å sette i verk klimatiltak, forsterker de også følelsen hos den enkelte av at – vel, det er kanskje ikke meningen at det er det jeg skal prioritere.

Det er også veldig viktig at vi er forutsigbare. I elbilpolitikken, f.eks., er det veldig viktig at vi er helt tydelige på at det skal være en fordel å ha elbil i mange år framover.

Mudassar Kapur (H) [12:17:12]: Miljøpartiet De Grønne har i sitt alternative budsjett økt miljøavgiftene kraftig. Drivstoffavgiftene skal opp med 5 kr, CO₂-avgiften skal øke med 50 pst., og flyseteavgiftene øker med til sammen 11 mrd. kr. Det er ingen tvil om at klimautfordringene er noe vi skal løse sammen. Det handler om å ha folk med seg, men man må også ha et stortingsflertall med seg. Og her kommer Senterpartiet inn i bildet, for representanten Bastholm og Miljøpartiet De Grønne kommer ikke utenom å være enig med også Senterpartiet dersom man skulle danne et opposisjonsflertall her i Stortinget. Det partiet vil jo redusere drivstoffavgiftene, gi flere fritak i CO₂-avgiften og redusere flyavgiftene. Kan Miljøpartiet De Grønne samarbeide med et parti som vil gjøre dette, eller er det utelukket

for Miljøpartiet De Grønne å samarbeide med Senterpartiet framover?

Une Bastholm (MDG) [12:18:12]: Jeg er veldig beæret over at Høyres politikere, også i regjering, nå er veldig bekymret for muligheten for at man kan danne et flertall som foreløpig er bare en potensiell idé, i stedet for å være mer opptatt av hva man selv kan gjøre i posisjon. Jeg skal svare på spørsmålet, men jeg vil understreke at den siste klimarapporten er såpass alarmende at jeg anbefaler stortingsrepresentanten å lese den og se hva regjeringen til stortingsrepresentanten faktisk gjør for å løse denne krisen, i stedet for å være bekymret for hva vi kan få til om to år. Det er ganske mye vi må gjøre allerede i 2020 for å klare å unngå en klimakatastrofe. Ellers ser jeg at det vi er enige om i opposisjonspartiene nå, er at vi skal ha en god distriktsprofil på klimapolitikken, og at det skal være en bra sosial profil i politikk generelt. Det jeg er uenig med de andre partiene i opposisjon i, er at det er over bensinpumpa vi skal drive sosial fordeling, ikke over skatteseddelen. Jeg mener skatteseddelen skal være den store muskelen for sosial fordeling, ikke miljøavgiftene.

Terje Halleland (FrP) [12:19:29]: I går kunne vi lese om 23 oljeselskaper som bidrar med 147 mrd. kr i skatt. Miljøpartiet De Grønne sier i en kommentar til denne nyheten at disse pengene trenger vi ikke – de går likevel rett inn i oljefondet, og oljefondet gir så god avkastning at fondet vokser uansett. At vi har et parti som mener at 63 pst. av den totale selskapsskatten ikke er nødvendig, er jo overraskende i seg selv, men det jeg kunne tenkt meg å få svar på av Miljøpartiet De Grønne, er konsekvensen av deres politikk når de nå ønsker å stoppe nye letelisenser, noe som vil medføre at oljeselskapene over natten vil slutte å lete og redusere sitt vedlikehold, noe som vil få store konsekvenser for titusenvis av arbeidsplasser mer eller mindre over natten. Hva vil Miljøpartiet De Grønne gjøre for å kompensere for det?

Une Bastholm (MDG) [12:20:30]: Jeg må med respekt si at jeg tror representanten her avslører manglende kunnskap om hvordan oljepengene forvaltes, og hvordan systemet for inntektene fra oljen er. 147 mrd. kr av de samlede inntektene fra oljen er skatt fra oljeselskapene, en stor pott av de direkte investeringene Norge har på sokkelen, og alt det går inn i oljefondet. Vi sier at vi ikke er avhengige av å ha de friske pengene inn i oljefondet for å fortsette å ha et fond som er sunt og godt og gir sosial sikkerhet for den norske befolkningen. Det er avhengig av hvordan vi forvalter det fondet. Fondet vokser hvert år mer i penger fra avkastninger fra investeringene enn friske penger inn. Det gjør at vi kan frigjøre oss litt fra nervøsiteten for at vi er

avhengige av de pengene. Det er vi nok ikke. Men det som stemmer i representantens innlegg, er at vår politikk, f.eks. ved å fjerne leterefusjonsordningen og andre skattefordeler for oljenæringen, vil ha en ganske sterk kortvarig effekt for nye investeringer i olje. Og det mener jeg er riktig. Det er ikke riktig i vår tid å fortsette å lete etter mer olje og gass. Vi må skyve det investeringsfokuset over på andre sektorer.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Bjørnar Moxnes (R) [12:21:59]: Siden stortingsflertallet vedtok det siste statsbudsjettet, har vi et år bak oss med økende forskjeller. Vi ser et distriktsopprør, fordi innbyggerne opplever at forskjellene også rammer etter postnummer. Vi ser at barn og ungdommer går til streik mot handlingslammelsen i klimapolitikken, at folk mange steder i verden reiser seg i protest mot undertrykkelse og mot økende økonomiske forskjeller, eller jages på flukt fra krig og nød. Dessverre tar ikke regjeringens forslag opp i seg disse store utfordringene som er i vår tid. Tvert imot, regjeringens budsjett øker de økonomiske ulikhetene og utslippene av klimagasser, øker sentraliseringen og tar ikke det internasjonale ansvaret som vi burde ta.

I vårt budsjettforslag viser vi at det er mulig å styrke fellesskapet gjennom velferdsreformer og utjevne forskjeller gjennom mer rettferdig fordeling. Vi lar de rikeste blant oss bidra mer til fellesskapet gjennom dynastiskatt og en mer progressiv inntektsskatt. Vi gjør tannhelse billigere og gratis for mange flere, og vi innfører gratis barnehage for femåringer. Vi øker sosialhjelpssatsene og barnetrygden for alle barn. Og ikke minst foreslår vi at også barn av sosialhjelpsmottakere skal få beholde barnetrygden.

Vi reverserer regjeringens smålige kutt i tilskudd til barnebriller og tannregulering, fordi vi mener at økonomiske forskjeller ikke også skal synes på folks ansikter, og vi reverserer ABE-reformen, så vi stanser høvelkuttene i offentlig sektor.

Et ryddig arbeidsliv, en sterk fagbevegelse og et skikkelig sikkerhetsnett for alle er nøkkelen til både økt verdiskaping, sosial utjevning og også grønn omstilling.

Rødt øker fagforeningsfradraget. Vi trapper opp kampen mot sosial dumping, vi styrker Nav og Trygde retten, vi legger inn 3 000 nye tiltaksplasser. Vi reverserer AAP-kuttet for unge, og vi gir 2 200 nå uavklarte AAP-mottakere forlenget ytelse.

Så løfter Rødt kommuneøkonomien med 7 mrd. kr for å styrke det lokale selvstyret og sikre velferdstjenester for folk i hele landet. Vi setter av penger til postombæring hele uken, vi styrker politidistriktene, og vi satser på en rettferdig miljøpolitikk ved å innføre en klimarabatt for dem som har middels eller lav inntekt.

Så vrir vi den statlige innsatsen fra olje til fornybare næringer og satser stort på å bygge ut jernbane i hele Norge.

Rødt foreslår også å styrke sykehusene våre med 1,6 mrd. kr. Stengte fødeavdelinger og lang reisevei til nærmeste sykehus svekker beredskapen og skaper uro i befolkningen. Et godt sykehustilbud til hele landet er en forutsetning for å ha levedyktige distrikter.

Så viser vi at det er mulig å ta et større ansvar for mennesker på flukt og ta et større internasjonalt ansvar for å begrense flyktningstrømmen. Det gjør vi ved å kutte i militæroperasjoner i utlandet og sikre bedre vilkår for dem som jobber med freds- og nedrustningsarbeid. Vi bruker 1 pst. av BNI på bistand.

Det er grunnleggende feil når regjeringspartiene legger til rette for en ny rikmannsstand i Norge gjennom store skatteuttak til de rike. Det vi burde gjøre, er å lytte til folkebevegelsene om de kler seg i bunad, om de flokker seg bak fagbevegelsens faner, om de samler seg mot naturødeleggende vindkraftindustri eller de tar på seg gule vester. Beskjeden er tydelig: Vi er på feil spor i Norge – en annen retning trengs der vi styrker fellesskapet og folkestyret, bekjemper sentraliseringen og får ned forskjellene både etter lommebok og etter postnummer.

Med det tar jeg opp Rødts forslag til statsbudsjett.

Presidenten: Representanten Bjørnar Moxnes har då teke opp dei forslaga han refererte til.

Det vert replikkordskifte.

Eigil Knutsen (A) [12:26:53]: Rødt ønsker å gjøre Norge mindre oljeavhengig, og det er et ønske Arbeiderpartiet deler. Men måten Rødt ønsker å redusere oljeavhengigheten på, må jeg likevel stille spørsmål ved. Partiet Rødt ønsker nemlig å kutte leterefusjonsordningen, kutte 1,2 mrd. kr i lete- og feltutvikling og kutte alle investeringer hvor staten er medeier. Alle endringer foreslås fra 1. januar 2020 etter hva jeg kan lese.

1. januar er 34 dager unna. Skulle Rødts forslag blitt vedtatt i dag, ville det gitt full investeringsstopp og arbeidsledighet i leverandørindustrien vår. I sitt budsjett skriver Rødt selv at de som jobber innen olje- og gassnæringen, ikke skal få regningen for nødvendig omstilling i form av arbeidsledighet og utrygghet. Mitt spørsmål til representanten Moxnes er derfor: Vil ikke partiets forslag føre til nettopp det?

Bjørnar Moxnes (R) [12:27:43]: Rødt tar til orde for at vi er nødt til å bruke en andel – en liten del – av oljefondet vårt til investeringer i den nye grønne industrien i Norge for å sikre arbeidsplasser for framtiden. Både infrastruktur og ny industri trenger vi investeringer i, og her vet vi at privat kapital er noe forsiktig, for de ser ikke nødvendigvis avkastning i neste kvartal ved å in-

vestere i det som er framtidens industriarbeidsplasser i Norge, som er grønne og miljøvennlige.

I vårt budsjett bruker vi altså over 1 mrd. kr mer enn regjeringen på å bygge den grønne norske modellen med miljøvennlige industriarbeidsplasser og over 700 mill. kr mer enn regjeringen bare på å ta unna deler av etterslepet på norsk jernbane. Dette vil skaffe jobb til veldig mange nye mennesker og er i tillegg også nødvendig. Så det gjelder å få omstillingen vekk fra oljeavhengighet og å komme over i et mer fornybart og bærekraftig samfunn i Norge.

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Eigil Knutsen (A) [12:28:45]: Det er fint å investere mer i nye næringer og ny industri. Arbeiderpartiet har også 1 mrd. kr til ny grønn industri i sitt budsjett.

Men det er altså flere hundre tusen som jobber direkte eller indirekte i oljenæringen, som er en bransje som planlegger langsiktig under stabile rammevilkår. Derfor er mitt spørsmål – og det er hypotetisk: Hvis Rødt fra i dag hadde rent flertall i Stortinget, ville investeringsstoppen innen olje og gass fra 1. januar, som det legges opp til i deres alternative budsjett, blitt gjennomført, med de konsekvensene det ville hatt for tusenvis av hardtarbeidende folk langs kysten vår?

Bjørnar Moxnes (R) [12:29:21]: Alle partienes budsjetter er jo lagt opp på den måten at man viser hva man ville gjort hvis man selv hadde hatt flertall på Stortinget. Med vårt budsjett ville vi fått en voldsom satsing på styrket kommuneøkonomi og på styrket fylkesøkonomi og satsing på ny fornybar og grønn industri i landet vårt. Vi ville tatt på alvor det FN sier om at land må slutte å lete etter ny olje, som kommer i produksjon kanskje utpå 2070–2080-tallet. Hvis Arbeiderpartiet er enig i det og vil ta disse advarslene på det største alvor og omstille Norge vekk fra oljeavhengighet og til et fornybart samfunn, da er spørsmålet tilbake til Arbeiderpartiet om de er villig til å bruke en liten andel av Norges enorme oljeformue på å sørge for at vi får til nødvendige investeringer som både bidrar til å løse klimakrisen globalt og samtidig sikrer arbeidsplasser nasjonalt. Da må vi våge å bruke noe av denne formuen på norsk industri og norsk teknologi og på norsk infrastruktur og ikke bare bruke den på å investere i aksjer i andre lands selskaper.

Aleksander Stokkebo (H) [12:30:37]: Regjeringen har innført opsjonsskatteordningen. Det betyr at flere ansatte kan bli medeiere i egen bedrift, og at gründerbedriftene kan tiltrekke seg flere gode medarbeidere. Rødt vil på sin side ikke bare legge ned vår største næ-

ring, øke skattene med 40 mrd. kr og sende mange av bedriftene som nå omstiller seg, utfor konkursstupet. De går mot opsjonsskatteordningen og tiltak som løfter små gründerbedrifter i konkurranse med de store og etablerte.

Så mitt spørsmål til representanten blir: Hvorfor er Rødt mot opsjonsskatteordningen når de vet at det vil gjøre det vanskeligere for de små bedriftene, og ikke minst gjøre det vanskeligere for de ansatte å bli medeiere i egen bedrift?

Bjørnar Moxnes (R) [12:31:23]: Rødt har en annen plan enn Høyre for å sikre at arbeiderne får kontroll over bedriftene. Det er sosialisme. Det er ikke Høyre for, men det er Rødt for.

Så har vi en rekke tiltak i vårt budsjett som handler om å styrke industrien og også å styrke omstillingen i flere forskjellige næringer, som vil være en fordel for både store og små bedrifter. Vi har over 1 mrd. kr til ny industri. Vi har over 700 mill. kr til å ta igjen etterslepet på vedlikehold på jernbanen vår, som vil få folk i arbeid. Vi øker med 200 mill. kr til Nysnø. Vi øker med 100 mill. kr til miljøteknologiordningen – generell styrking. Vi øker med 150 mill. kr til utslippskutt i industrien, også en del av miljøteknologiordningen. Vi har også en rekke tiltak til Enova, på over en halv milliard, for å sørge for omstilling, klimatiltak og satsing på nye løsninger, som altså både vil styrke omstillingen og sikre at de blir mer robuste og rustet for fremtiden.

Sivert Bjørnstad (FrP) [12:32:34]: Rødt har jo sine røtter i kommunismen, og ikke bare sine røtter, om man leser i programmet deres – også deres nåtid og framtid er i kommunismen, en ideologi som ikke kan vise til vekst eller velferd i det virkelige liv, men kun nød og elendighet. En kraftig reduksjon av eiendomsretten, økte skatter og at proletariatet skal overta produksjonsmidlene, hører med her.

Rødt foreslår å øke skattene og avgiftene med omtrent 40 mrd. kr bare neste år. Dette skal ifølge Rødt kun ramme de rike. Verdier må som kjent skapes før de kan deles. Tror representanten Moxnes at hans budsjett-opplegg vil føre til at flere – eller færre – velger å investere pengene sine i Norge? Og hvordan skal det blir mer velferd hvis det ikke blir mer å dele?

Bjørnar Moxnes (R) [12:33:29]: Rødt øker ikke skattene for inntektsgruppen som tjener opp til omkring snittlønnen i Norge. Vi kutter også kraftig i skatten for dem som er med i fagforeninger, for dem som pendler, for dem som er enslige forsørgere. Vi kutter kraftig i momsen, med over 1 mrd. kr, som vil gjøre det billigere for folk flest både å reise med buss, oppleve kino, idrett, museer. Vi kutter også i momsen på norskprodusert

frukt og grønt. Så folk flest får altså mange kutt i avgiftene med Rødts alternative opplegg.

Så ser vi at regjeringen har kuttet skattene med 25,5 mrd. kr – uten å kunne påvise en eneste ny arbeidsplass som følge av disse skatteuttene. Tvert imot ser vi at vi har fått kraftig økning i forskjellene i Norge på grunn av regjeringens systematiske kutt i skatten for dem som har aller mest. Dit vil ikke Rødt, vi vil få ned forskjellene, og vi har også penger til investeringer i ny industri, som vi har lagt inn i vårt alternative budsjett.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Statsråd Siv Jensen [12:34:55]: Norge går godt. Ledigheten er den laveste på ti år. Investeringene i Fastlands-Norge er de høyeste på like mange år. Det skapes nye og fremtidsrettede arbeidsplasser i hele landet. Det betyr at flere har en jobb å gå til, og flere familier får fremtidstro og kan planlegge fremtiden bedre. Og at flere fullfører videregående, betyr at det er færre som faller utenfor.

Stortingsflertallet har kommet frem til en budsjett-enighet som legger til rette for at den gode og trygge utviklingen i norsk økonomi kan fortsette.

Regjeringen har i alle sine budsjetter prioritert vekstfremmende skattelettelser og fremtidsrettede investeringer.

Vi har bl.a:

- senket skatten for både folk og bedrifter fra 28 til 22 pst.
- redusert formuesskatten
- innført opsjonsskatteordning og investeringsfradrag for små oppstartsselskap for å styrke gründerpolitikken

Den sterke satsingen på samferdsel fortsetter. I et langstrakt land med fjell og fjorder er et godt utbygd veinett viktig for bedriftene – ikke minst for de mange hjørnesteinsbedriftene, som utgjør livsgrunnlaget for små lokalsamfunn, men som ofte ligger langt unna kundene.

Vi er godt i gang med det grønne skiftet. I statsbudsjettet for 2020 prioriterer vi forskning og teknologiutvikling som skal bidra til lavere utslipp og grønne arbeidsplasser. Utslippene går ned, vi har de laveste utslippene siden 1995, per innbygger er utslippene lavere enn for 30 år siden. Norge ligger langt fremme i den teknologiske utviklingen. Norske bedrifter er innovative og tar i bruk ny teknologi raskere enn mange andre land. Det er grønnere teknologi som også skal tas i bruk i andre land for å redusere klimagassutslipp. Vår teknologi kan dermed bidra til internasjonale klimakutt og gi bedriftene våre nye områder å tjene penger på.

Statsbudsjettet for 2020 er en videreføring av regjeringens satsing på trygge og gode veier og en videreutvikling av jernbane og kollektivtrafikk. I 2019 åpnes det

rekordmye firefelts motorvei. Neste år fortsetter vi å åpne mer. Firefelts motorvei er de tryggeste veiene vi har. Bedre veier betyr også at varer kommer raskere ut i markedene, og bo- og arbeidsmarkedsregionene blir større.

Bilene blir mer miljøvennlige. Da vi inntok regjeringskontorene, var utslipp fra nye personbiler i Norge på nivå med EU. I dag ligger vi mer enn 40 pst. under EU. Det er et resultat av rask innfasing av elbiler og lavutslippsbiler, som har fått lavere avgifter. Sju av ti biler solgt i år er lav- og nullutslippsbiler.

Togtilbudene blir bedre med flere avganger, bedre nettdekning, flere nye tog og to nye jernbaneprosjekter. I tillegg øker vi tilskuddene til kollektivtransport i byområdene, slik at bompengene kan bli lavere. Vi bidrar med midler slik at rushtidsavgiften på Nord-Jæren kan fjernes. I tillegg bevilger vi 1,4 mrd. kr til å redusere bompengene i distriktene.

Norge blir tryggere. Politireformen er viktig for å møte det nye kriminalitetsbildet.

De siste årene har vinningskriminaliteten falt kraftig. Det blir færre innbrudd, tyverier og personran. Det er kanskje ikke så rart, for i dag har vi langt mindre kontanter på oss, Vipps og kort har fullstendig overtatt for kontantene. Vi sikrer hjemmene våre bedre, og mobiltelefoner og annet personlig utstyr er mindre attraktivt å stjele fordi teknologien har gjort produktene sikrere.

Derimot har internett gitt oss et helt annet kriminalitetsbilde, der nettovergrep mot barn og unge er blitt et langt større problem. Siden 2014 er det en økning på 162 pst. i saker med overgrep mot barn under 16 år. Det viser at problemet øker, men også at man avdekker mer enn før. Internett og nettbaserte løsninger er nye verktøy for de kriminelle. Noen velger å presse norske gutter og jenter til å sende nakenbilder av seg selv. Bak skjermen på den andre siden sitter bakmenn som presser dem for penger og truer med å legge ut bildene. Da jeg besøkte politiet i Innlandet, fortalte de meg at politireformen hadde gjort dem bedre i stand til å ta nettopp disse overgriperne.

Derfor har vi over flere år systematisk bygget opp politiets kompetanse på cyberkrim. Det har gitt resultater. Vi har opprettet et eget spesialistmiljø på Kripos for overgrep på nett, og vi bidrar til å avdekke flere overgripere.

Neste år fortsetter vi kampen for et tryggere Norge. Vi når Stortingets mål om to politi per tusen innbyggere, og vi bevilger mer penger til politiet slik at de står bedre rustet til å forebygge kriminalitet og avdekke kriminelle handlinger.

Med dette budsjettet oppfyller vi langtidsplanen for Forsvaret. Det betyr at vi setter Forsvaret i bedre stand til å beskytte landet vårt. Forsvaret skal ikke bare forsvare

innbyggerne, vi har også lange tradisjoner for å drive stabilisering og fredsbevarende bistand i deler av verden som preges av krig og konflikt. Det skal vi fortsette med.

Denne regjeringen legger til rette for vekst i hele landet. Vi fører en politikk som bidrar til et mer konkurransekraftig næringsliv, bygger ut infrastruktur og reduserer skatter og avgifter for vanlige arbeidsfolk. Bare det siste året er nesten 50 000 flere personer kommet i jobb – fire av fem i privat sektor. Og ikke har minst har sysselsetningsveksten kommet i hele landet. Det styrker bærekraften i velferdssamfunnet vårt.

Den store utfordringen for mange regioner nå er tilgangen på kompetent arbeidskraft. Nye arbeidsplasser og et arbeidsliv i endring krever ny kompetanse og ordninger som gjør det enklere å ta etter- og videreutdanning. Vi foreslår bl.a. endringer i utdanningsstøtten samt å øke bevilgningene til kompetansereformen og opprette et kompetanseprogram. Dette skal bidra til at flere får den kompetansen som arbeidslivet etterspør.

Arbeidsledigheten har avtatt i nesten alle fylker det siste året. Ledigheten er svært lav i flere deler av landet. Å bidra til at folk har en jobb å gå til, er det viktigste vi kan gjøre for at folk flest får ta del i den økonomiske veksten og får en bedre trygghet for seg og sin familie. Og det lykkes vi med. På én generasjon, 30 år, har medianinntekten reelt sett økt med nesten 80 pst., og veksten har vært jevnt fordelt på de fleste inntektsgrupper. Flere som jobber, betyr at stadig flere familier og enkeltmennesker kan planlegge fremtiden bedre.

Regjeringen vil fortsette arbeidet med å redusere skjemaveldet for næringslivet og legge til rette for at det investeres mer og skapes flere norske arbeidsplasser. Det er vi avhengig av for å sikre velferdssamfunnet. Lavere formuesskatt er viktig for norsk eierskap, fordi det gjør det mer attraktivt å investere i norske arbeidsplasser. Det fortalte også menneskene bak bedriften Brunvoll meg da jeg besøkte dem i Molde for en tid tilbake. Dette er en hjørnesteinsbedrift som ble startet for 100 år siden av to brødre i et lite bygg på en ferjekai i Molde for å lage motorer til fiskefartøy. Venstresiden vil at de skal betale mer skatt fordi de har varer på lager. Arbeiderpartiets forslag om en kraftig økning i formuesskatten svekker ikke bare norsk eierskap, det rammer norske eiere bredt, også dem som investerer i distriktene, som f.eks. Brunvoll.

Oppsummert prioriterer vi tiltak for et grønnere, mer moderne og tryggere Norge, både i by og distrikt.

Opposisjonspartiene har lagt frem sine alternative budsjettforslag. Jeg har prøvd å gå gjennom dem, men de spriker i alle retninger. Det er svært få fellesnevnerne foruten at de vil bytte ut dagens regjering, og at alle er enige om å øke skatter og avgifter.

Skal man følge den politiske kjøttvekten i Stortinget, betyr det økte utgifter for folk flest:

- Der regjeringen har redusert skatter og avgifter med 25,5 mrd. kr, ønsker Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV å øke skatter og avgifter med henholdsvis nærmere 4 mrd. kr, opp mot 10 mrd. kr og over 22 mrd. kr. Miljøpartiet De Grønne og Rødt vil gå enda lenger. Det er usosialt og distriktsfiendtlig, fordi skatte- og avgiftsskjerpelser rammer lønns-mottakere og bedrifter over hele landet.
- Når Rødt, SV og Miljøpartiet De Grønne alle øker bensin- og dieselavgiftene kraftig, sier det seg selv at det rammer hverdagen til hundretusener av nordmenn som daglig må kjøre bil til jobb, hente barn i barnehagen eller kjøre dem til fritidsaktiviteter. Jeg mener vi må føre en samferdselspolitikk som ikke bare er for dem som har en T-banestasjon utenfor døren.
- I statsbudsjettet som nå skal vedtas, fjerner flertallet en rekke særfordeler for flyktninger i folketrygden. Jeg forstår ikke hvordan Arbeiderpartiet, SV, Rødt og Miljøpartiet De Grønne kan mene at flyktninger ikke skal følge de samme kravene til opptjeningsplikt i folketrygden som andre arbeidstakere.

Regjeringen og stortingsflertallet mener at eiendomsskatt er usosialt og urettferdig. Den rammer fattig som rik. Folks hus og leiligheter skal være deres hjem, ikke et skatteobjekt. Det å bo er ikke noe folk kan velge bort.

Vi vil redusere kommunenes mulighet til å saldere budsjettet med eiendomsskatt. Derfor tar vi sikte på å redusere den maksimale eiendomsskattesatsen for bolig og fritidsbolig fra 5 til 4 promille i 2021 og kommer tilbake til dette som del av et helhetlig opplegg for kommuneøkonomien i forbindelse med kommuneproposisjonen for 2021. Her står derimot opposisjonen samlet, som ett av få steder, og krever at folks hjem fortsatt skal være et lukrativt skatteobjekt for landets kommuner.

Regjeringens budsjett legger opp til at den gode utviklingen i norsk økonomi kan fortsette.

Vi bruker de gode tidene til å få flere i jobb, og vi fortsetter satsingen på vekstfremmende tiltak.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Hadia Tajik (A) [12:45:06]: Ein av dei tinga som finansministeren snakka om, var å sikra velferda. Då har eg registrert at finansministeren har tenkt å laga ei perspektivmelding allereie neste år, og det synest Arbeidarpartiet er ein veldig god idé.

Så merkar eg meg samtidig at finansministeren har som grunngeving at ho vil invitere dei andre politiske partia til ein politisk idédugnad om korleis me skal klara å kutta dei offentlege utgiftene framover. Så lat oss ha

det. Me har allereie sett korleis regjeringa kuttar. Dei kuttar til ungar som treng brillestøtte eller tannregulering, eller til ungdommar som går på arbeidsavklaringspengar, men me har eit betre forslag. Kva med at ein ikkje kastar pengar etter folk som vil kjøpa luksusbilar? Med Arbeidarpartiet sitt forslag om eit botnfrådrag for moms på elbilar tilsvarande 600 000 kr vil fellesskapet spare nesten ein halv milliard kroner. Så eg vil gjerne at finansministeren forklarar oss kvifor ho berre vil kutta i offentlege utgifter når det er snakk om sosiale ordningar til dei som har minst, og ikkje kutta i lukrative ordningar til dei som har mest frå før.

Statsråd Siv Jensen [12:46:06]: La meg først få lov til å si at hele statsbudsjettet er i sin natur omfordelende. Mesteparten av de utgiftene vi har over statsbudsjettet, går nettopp til å trygge velferdsordninger for mennesker som av ulike årsaker har behov for disse ordningene, enten de er syke, de skal være hjemme med barn eller de av ulike årsaker faller utenfor arbeidslivet fra tid til annen.

Det jeg synes er spesielt, er at når man hører Arbeiderpartiets tilnærming til kutt, sier de at de er imot avbyråkratiseringskuttet, som gir oss 1,7 mrd. kr til fordeling hvert eneste år. Så sier de – og har i og for seg demonstrert det i alle sine alternative budsjett – at de er imot alle de kuttene regjeringen legger opp til, og så sier Arbeiderpartiets leder i debatter bl.a. med meg at Arbeiderpartiet heller vil gå inn for målrettede kutt. Da er det veldig lett for meg å stille spørsmålet tilbake til representanten Tajik: Hvilke målrettede kutt er det Arbeiderpartiet ser for seg som skal gi den samme omfordelende mekanismen i statsbudsjettet og samtidig frigjøre handlingsrom til de satsingene vi trenger i årene fremover?

Hadia Tajik (A) [12:47:10]: Eg må nesten ha misforstått. Finansministeren sa at ho ville ha ein politisk idédugnad på tvers av partia om korleis ein kan kutta offentlege utgifter. Eg kom i skade for å ta det seriøst. Arbeidarpartiet har eit forslag, heilt på ordentleg, og det er at ein bør slutta å kasta pengar etter folk som har mykje pengar frå før av. No ser ein jo at det finst mange gode elbilalternativ, med lengre rekkevidde og som er billigare i pris. Kvifor skal ein fortsetja å kasta pengar etter dei som vil kjøpa luksuselbilar til 1 mill. kr? Det er eit heilt reelt forslag som også vil kunna bidra til å frigjera kapasitet på statsbudsjettet til at ein kan gjera andre typar investeringar av meir omfordelende karakter. Kvifor vil ikkje finansministeren vera med på dette forslaget når ho trass alt inviterer til ein politisk idédugnad?

Statsråd Siv Jensen [12:47:59]: Jeg synes det er veldig bra hvis Arbeiderpartiet tar den idédugnaden på alvor, men da må man gå inn i den virkeligheten som alle kommer til å måtte forholde seg til fremover, nemlig at

vi må omprioritere i hvert eneste statsbudsjett fremover hvis vi samtidig skal sikre og trygge velferdsordningene våre. Det har jo ikke Arbeiderpartiet vist seg i stand til i sine alternative budsjett. De er imot alle reformer, men beholder pengene. De sier de er imot ABE-reformen, men beholder 1,7 mrd. kr fordi de ikke klarer å reversere kutt som de sier at de er imot. Samtidig snakker de om målrettede kutt uten at vi klarer å få øye på hva det er. Jeg er uenig i at det er lurt å gjøre endringer i elbilfordelene, som er forutsigbare, og som bidrar til at vi kan nå klimamålene våre raskere enn hvis vi gjør endringer i dette. Man må klare å ha flere tanker i hodet samtidig, og Arbeiderpartiet står jo ikke til troende. De gjør endringer i de miljørelaterte avgiftene samtidig som de skjerper avgiftene for andre biler i tillegg. Det er altså ikke noe reelt alternativ for vanlige folk å velge med Arbeiderpartiets opplegg.

Hadia Tajik (A) [12:49:05]: Eg registrerer berre at finansministeren ikkje svarer på det med å kasta pengar etter folk som har mykje pengar frå før av, at ho ikkje seier noko om at ho ønskjer å gjera nokon endringar knytte til luksusebilar og finansieringa av det. Så då har ho vel tenkt å fortsetja å bruka fellesskapet sine pengar på den måten.

Eg trur nok at den viktigaste grunnen til at finansministeren inviterer til den typen idédugnad for å kutta utgifter, er at ho ikkje har klart å auka inntektene til landet på ein fornuftig måte. Då må fleire i jobb. Sjølv om det er gode økonomiske tider, manglar vi 50 000 personar i jobb berre for å vera på snittet av dei siste ti åra, og me manglar nesten 200 000 i jobb for å koma på europatoppen igjen, i konkurranse med Sverige og Island. I dei siste sju statsbudsjetta ser me at det har vore ein rekordhøg oljepengebruk. Det går det sikkert også an å grunnje, men eg registrerer at ein har ikkje klart å følgja opp med ei rekordhøg jobbskaping, og det er det som er spørsmålet mitt: Kvifor har ikkje regjeringa klart å bruka gode tider i norsk økonomi og ein enorm oljepengebruk til å få fleire folk i jobb, og på den måten auka inntektene til landet?

Statsråd Siv Jensen [12:50:09]: For det første svarte jeg på spørsmålet. Regjeringen har til hensikt å opprettholde elbilfordelene fordi politikken virker og utslipene fra transportsektoren går ned.

Så må jeg si at den såkalt rørende interessen Arbeiderpartiet har for å øke inntektene til statskassen, ikke står til troende med det skatte- og avgiftsopplegget Arbeiderpartiet legger frem. Man foreslår på ett år å skjerpe skattetrykket i dette landet med nesten 10 mrd. kr, og det aller meste av det skal treffe den kapitalen vi er avhengig av for å investere i de arbeidsplassene som skal skape nye inntekter. Det er ikke sånn at vi får 50 000 nye

bedrifter bare av å ønske oss det. Da må vi legge til rette gjennom gode, forutsigbare og konkurransedyktige rammebetingelser, og da betyr skattetrykket noe. Man kan ikke klare å budsjettere seg ut av det gjennom å sende skatteregningen til dem som skal investere i nye bedrifter. Det er det enkleste svaret for opposisjonen, og det ser vi jo. Man samler seg om kraftige skatte- og avgiftsskjerpelser, og da er det veldig lett å finansiere dyre velferdsløfter når man sender regningen til skattebetaerne.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:51:23]: Under Siv Jensen som finansminister har det blitt en kraftig økning i avgifter som rammer folk og næringsliv i Norge. Det er de som har minst fra før, som rammes hardest når avgiftene øker. Vi har fått en økning i elavgiften på 38,9 pst. og økning i bensin- og drivstoffavgiften – mer på ett år enn på åtte rød-grønne år.

Statsråden snakker om å binde Norge sammen. En av de tingene som binder det langstrakte landet vårt sammen, er kortbanenettet på fly. Widerøe alene har fått en økning i avgifter på 1 mrd. kr under dagens regjering, noe som fører til et dyrere og dårligere tilbud for både folk og næringsliv. Derfor må en gå motsatt vei – styrke bevilgningene på FOT-ruter, en må sørge for å redusere momssatsen igjen, en må sørge for å frita fly under 20 tonn for flypassasjeravgift. Hvorfor bidrar regjeringen til et dyrere og dårligere tilbud på kortbanenettet gjennom økte avgifter?

Statsråd Siv Jensen [12:52:26]: Statens avgiftsinntekter er nå 10 mrd. kr lavere enn sist Senterpartiet satt i regjering. Da Senterpartiet forlot regjeringskontorene, hadde vi 10 mrd. kr mer i avgiftsinntekter til statskassen enn det vi har nå. I tillegg foreslår Senterpartiet en samlet skatteskjerpelse i sitt alternative budsjett. De må gjerne prøve å fremstille seg som et parti som ønsker å gi lettelser til folk over det ganske land, men sannheten er at også Senterpartiet legger frem et alternativt budsjett hvor man samlet skjerper skattene.

Men ikke nok med det, Senterpartiet forsøker i tillegg å skape et inntrykk av at de gjennomfører byråkratikkutt som bare rammer i Oslo. Det er feil. Man kutter i Justervesenet på Kjeller, i Sjøfartsdirektoratet i Hauge-sund, i Konkurransetilsynet i Bergen, i Regelrådet på Hønefoss, i Oljedirektoratet i Stavanger og Harstad, i Engerdal, i alle fylkesmannsembetene, i Leikanger. Det er konsekvensene av Senterpartiets såkalte byråkratikkutt. Man må altså ikke si én ting og gjøre en helt annen ting.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [12:53:33]: Det statsråden står her og sier, er direkte feil. Avgiftene i Norge, innbetalte avgifter i Norge i dag, er vesentlig høyere enn da Senterpartiet satt i regjering. Det statsråden forsøker å

vide til, er særavgiftene som en del av avgiftene. En må selvsagt ta med alle avgiftene hvis en skal se på innbetaling av avgifter i Norge. Det har økt med ca. 40 mrd. kr i 2020-kroner siden Siv Jensen ble finansminister. Hvis hun heller vil bruke det tallet enn det som går på vedtatte avgiftsendringer, er det for så vidt greit for Senterpartiet, men det vil altså være et enda høyere tall.

Når det gjelder byråkratikkutt: Ja det er fornuftig å redusere byråkrati uansett hvor hen det er i Norge, slik at vi kan styrke de nære tjenestene for folk. Det er mye viktigere for folk at det kommer en politimann når en trenger hjelp, at det kommer en ambulanse, at det kommer noen varme hender i eldreomsorgen, enn at en har et statlig byråkrati. Hvorfor har finansministeren en rørende omsorg for å ivareta statlig byråkrati istedenfor å sørge for gode tjenester nær folk i hele Norge?

Statsråd Siv Jensen [12:54:37]: For det første har denne regjeringen redusert det samlede skatte- og avgiftstrykket med 25,5 mrd. kr. Det går altså ned. Med Senterpartiets budsjettalternativ går det opp. Så synes jeg det er prisverdig å høre at Senterpartiet anerkjenner at det kan være fornuftig å kutte i byråkrati, og som representanten Gjelsvik sa – uansett hvor i Norge det er. Det er det denne regjeringen har gjort, helt systematisk hvert eneste år, og møtt en massiv kritikk fra Senterpartiet for nettopp det.

I budsjettet for neste år foreslår vi å gjøre endringer i skatteoppkreving. Det er nå kommunale byråkrattstillinger, og vi skal altså samle det til sterkere regionale enheter. Senterpartiet er mot det og bruker det for å karikere bildet av at de kutter i statlige arbeidsplasser over det ganske land. Det er nøyaktig det Senterpartiet gjør, og det er i grunnen det jeg forsøker å få frem. Det er fornuftig å redusere byråkrati. Det er fornuftig å frigjøre handlingsrom – enten det handlingsrommet befinner seg i Bergen, Trondheim eller Oslo – sånn at vi kan styrke velferdsordningene. Da må Senterpartiet begynne å være ærlige i kommunikasjonen sin. Det er de ikke.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [12:55:50]: Vi opplever stadig nye talepunkter fra regjeringen i forsvaret for skattekuttet til de aller rikeste. Det siste forsøket har vært å si at de ti prosentene som betaler mest i personskatt, betaler 40 pst. av statens samlede inntekter – som om det sier noen ting som helst annet enn at det kanskje er blitt flere rike her i Norge.

Vi har også sett at representanten Asheim har sagt til Dagbladet at SV ikke kommer unna at den formuesskatten vi nå har, er mer omfordelende enn den formuesskatten vi hadde under de rød-grønne regjeringen. Det er interessant, all den tid nye tall fra Finansdepartementet viser at de tusen personene med høyest formue i Norge har fått et kutt på 800 000 kr mellom 2013 og

2017 og nærmere 300 000 kr de siste to årene. Derfor vil jeg spørre finansministeren om finansministeren deler representanten Asheims syn på at formuesskatten nå er mer omfordelende enn under de rød-grønne?

Statsråd Siv Jensen [12:56:52]: Dette har vi jo gjort beregninger på. Jeg skjønner at det er litt ubehagelig for SV å møte seg selv i døren når det gjelder dette. Sannheten er at hadde vi gått tilbake til innretningen på formuesskatten slik den var under den rød-grønne regjeringen, hadde den altså vært mindre omfordelende enn den er nå. Det skyldes bl.a. at denne regjeringen har tatt seg bryet med å gjøre noe med bunnfradraget.

Så er det nå engang slik at for at vi skal skape arbeidsplasser, kunne drive med fordeling over statsbudsjettet – som er det politikere liker aller best, å bruke andres penger – må noen skape verdier. Noen må skape arbeidsplasser, og da betyr det noe hvordan vi skattlegger bedriftene våre. Derfor betyr det noe om vi skattlegger kapitalen ut av Norge eller legger til rette for at den investeres i Norge.

Det er en helt ærlig sak at venstresiden er mest opptatt av å bruke penger over statsbudsjettet, men denne regjeringen er altså opptatt av at vi må skape inntekter til statsbudsjettet, slik at vi kan sikre gode, trygge velferdsordninger også i fremtiden.

Bjørnar Moxnes (R) [12:58:06]: Under denne regjeringen har antall milliardærer i Norge økt fra 200 til 341. Siv Jensen er dermed milliardærenes finansminister. Samtidig ser vi at andelen husholdninger med lavinntekt øker, og at 100 000 barn vokser opp og lever i fattigdom.

Nå har regjeringen de siste to årene økt barnetrygden – det er bra. Men nesten 50 000 barn og deres familier vil aldri se noe til disse pengene, fordi regjeringen heller ikke i budsjettet for neste år bevilger pengene som trengs for at familier som er på sosialhjelp, får beholde barnetrygden sin. Hvorfor mener Siv Jensen det er riktig at disse barna, som lever i de fattigste familiene blant oss, ikke får beholde barnetrygden, når den økes for alle andre barn?

Statsråd Siv Jensen [12:59:04]: Det denne regjeringen har gjort helt systematisk gjennom de siste årene, er å legge til rette nettopp for at vi skal ha velferdsordninger som treffer dem som har mest behov for det. Det er en av grunnene til at vi har gjort endringer i barnehageprisene, sånn at de som har råd til å betale makspris i barnehagen, gjør det, mens de som har behov for å få gratis kjernetid i barnehagen, får det. Den måten har vi innrettet en lang rekke velferdsordninger på for å treffe dem som har de største utfordringene i velferdssamfunnet vårt. Men det er nok uansett slik at det aller viktig-

ste vi kan gjøre for å redusere fattigdom, hindre at barn vokser opp i fattigdom, er å legge til rette for at flere kommer ut i jobb. Vi vet at veldig mange av familiene hvor barnefattigdom er et økende problem, er minoritetsfamilier. Den viktigste jobben vi kan gjøre, er å sørge for at disse barna kommer seg i barnehage, slik at begge foreldrene kan komme i jobb, lære seg norsk og være bidragsyttere til statsbudsjettet i stedet for å leve av statsbudsjettet.

Presidenten: Replikordskiftet er over.

Statsminister Erna Solberg [13:00:28]: Det går godt i norsk økonomi, og den ansvarlige økonomiske politikken er et gjenkjennelig trekk ved regjeringens politikk. Gjennom å være tilbakeholdne i bruken av oljepenger i gode tider skaper vi mer rom for vekst i næringslivet slik at resten av økonomien vokser mer enn offentlig sektor. Med en lavere skattebyrde for bedriftene skaper vi rom for verdiskaping og nyskaping. Bedriftene i Fastlands-Norge investerer nå mer enn på 10 år. Dette styrker fremtidsutsiktene, det styrker jobbene – og det gjør det i hele landet. Dette er med på å ruste oss for en fremtid der oljeaktiviteten betyr mindre for oss enn i dag. Det mener jeg er et av hovedsiktemålene vi må ha i hvert eneste budsjett fremover: skape flere jobber, sikre at vi har inntekter i en tid da oljen betyr mindre, og samtidig sørge for at vi kvalifiserer folk for de jobbene som kommer.

Vi ser at Norge er blitt mindre oljeavhengig de siste årene. Det kan måles på ulike måter, men en av dem er å se på hvilken etterspørsel vi har fra olje inn i Fastlands-Norges økonomi. Den var på i overkant av 13 pst. i 2013, og den er nå på 8,2 pst. Det er tegn på drakraften, det er tegn på avhengigheten, men når det er prosentvise tall, betyr det at vi vokser i andre deler av økonomien, slik at vi bidrar til å skape flere ben å stå på fremover. Men dette skjer ikke over natten eller med en kvikkfiks. Vi må ikke glemme at det ikke er mer enn tre år siden vi sto på denne talerstolen og snakket om høy arbeidsledighet, utfordringer for familier og store vanskeligheter i norsk økonomi. Dette understreker behovet for at det må være et overordnet mål å jobbe med hva vi skal leve av i fremtiden, også i fremtidens budsjetter.

Så fortsatte vi med dette budsjettet arbeidet vårt med inkluderingsdugnaden, for flere må i jobb: for egen del, fordi det gir livsglede og folkehelse, og fordi det er viktig for samfunnet og for samfunnsøkonomien. Hvis vi skal sørge for at flere kommer i jobb, må vi både skape jobbene og sørge for at vi gir muligheter for alle. Det gjør vi gjennom å sørge for en bedre skole med mer tidlig innsats, med en bedre oppfølging av yrkesfagene fremover. Vi legger opp til flere lærerspesialister, vi fortsetter etter- og videreutdanningen, som vi har lagt opp til i

budsjettene hvert eneste år. Flere lærere skal være tettere på for å sørge for at elevene får tidlig og god hjelp, og barn som vokser opp i lavinntektsfamilier, skal ha samme muligheten som alle andre. Derfor øker vi barnestrygden, og vi følger opp gratis kjernetid i barnehagene for barn i lavinntektsfamilier – sammen med økt bruk av gradert foreldrebetaling i skolefritidsordningen. En trygg barndom og en god skole er et fundament ikke bare for hvert enkelt barn, men faktisk for utviklingen av hele vårt samfunn.

Stortingets behandling av statsbudsjettet peker fremover. Neste år vil det være færre kommuner og fylkeskommuner, men også sterkere. Digitaliseringen tiltar, satsingen på bredbånd styrkes, regjeringens satsing på bedre og tryggere veier fortsetter å øke. Og norske klimautslipp har gått ned tre år på rad, vi må nå tilbake til midten av 1990-tallet for å finne samme utslippsnivå som i 2018. I dette statsbudsjettet gjør vi ytterligere tiltak for å fremskynde denne positive utviklingen. Vi setter av kapital til grønn vekst, vi setter inn nye klimatiltak i transportsektoren og fiskeriflåten, og vi øker CO₂-avgiften.

Statsbudsjettet styrker satsingen på kollektivtilbud i byene og utvikler jernbanen videre. Dette budsjettet legger også til rette for å følge opp vår forpliktende avtale med EU om å redusere klimautslippene frem til 2030. Dette gjør vi i en tid da det er større uro rundt oss. Vi opplever lavere økonomisk vekst og tiltakende handelskrig internasjonalt. Det viser for det første betydningen av å være en integrert del av det europeiske markedet gjennom EØS, men det viser også at det ikke er sikkert at det går like godt i årene som kommer, for etterspørselen utenfra kan bli lavere.

Den mer utfordrende sikkerhetspolitiske situasjonen understreker også hvor viktig det er å ha et sterkt og troverdig forsvar. Med dette budsjettet har regjeringen fulgt opp målsettingen i langtidsplanen for Forsvaret for første fireårsperiode. Med økningen for neste år kan det investeres mer i ubåter, maritime patruljefly og nytt artilleri til Hæren. Vi øker aktiviteten, og vi styrker beredskapen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jonas Gahr Støre (A) [13:05:45]: Denne regjeringen har prioritert skattekutt som en viktig strategi for å få folk i jobb. De har ikke klart å dokumentere at det har gitt resultater, men vi ser resultatet hvert eneste år: For å finne rom for disse skattekuttene kuttet det i ordninger som er viktige for folk. Finansieringen av den såkalte ABE-reformen, som ikke er en reform, gir en lang rekke kutt som rammer tjenester. Det er mange smålige kutt. Nå var det snakk om tannregulering og briller til barn. Det kunne regjeringen gjort noe med i siste runde her i

Stortinget, men det gjorde man altså ikke – de overlevde justeringene. Tidligere har det vært kuttet i støtteordningene til multihandikappede, i fysioterapi til brannskadde og i AAP til unge.

Det som er interessant, er neste års perspektivmelding, der regjeringen varsler at det skal handle om hvordan vi skal sikre rom for nye skatte-kutt. Vi husker fra 2013 at Fremskrittspartiets mål var å kutte 100 mrd. kr i skatt. Man har ikke kommet dit – man er på 25 mrd. kr nå. Mitt spørsmål til statsministeren er: Hvor er det hun ser at de store kuttene skal komme på utgiftssiden, og hvor langt tenker hun å gå i dugnaden for å kutte i skattene til dem som har mest, i årene som kommer?

Statsminister Erna Solberg [13:06:53]: Vår perspektivmelding skal dreie seg om å sikre velferdssamfunnet vårt for fremtiden, sørge for at det er bærekraftig, at det bidrar til den sosiale bærekraften, til den økonomiske bærekraften og ikke minst til den miljømessige bærekraften. Vi er nødt til å ha bedrifter som går med positive tall, som ikke har røde tall som gjør at de ikke har råd til å investere i ny teknologi, ikke har råd til å investere i folkene sine, ikke har muligheter til å foreta den transformasjonen som vi er nødt til hvis vi skal nå målene våre.

Derfor har vi redusert f.eks. selskapskatten. Jeg registrerer at Arbeiderpartiet har vært for nesten alt, men ikke helt alt. Det betyr at også Arbeiderpartiet må mene at skatte-kutt bidrar til flere jobber. Hvorfor har Arbeiderpartiet ellers brukt titalls milliarder nettopp på de skatte-kuttene og vært med på det, hvis ikke de også har tro på at det finnes en dynamisk effekt av det? Jeg tror på det. Jeg tror man har råd til å investere i ny teknologi og investere i folkene sine hvis man får sitte igjen med mer i bedriften. Derfor er jeg også for at vi har reduksjoner i skattene.

Jonas Gahr Støre (A) [13:07:57]: Det er jo spørsmål om hvilke skatter, og hvordan man gjør det. Vi prioriterer ikke å gi skatte-kutt til dem som tjener aller mest. I vårt opplegg får folk med under 750 000 kr i inntekt lik eller lavere skatt.

Invitasjonen min til statsministeren er følgende – med de store omstillingene vi skal igjennom på 2020-tallet, vi skal omstille og investere i grønne næringer, vi skal gjennomføre store løft i Forsvaret: Kan hun anslagsvis si hvor mye hun tenker at skatte-kutt blir en del av den strategien? Og hvor har hun tenkt å ta kuttene i den velferdsstaten som også kommer til å møte store oppgaver?

En viktig måte å dekke inn inntekter til vårt samfunn på er å få folk i jobb. Andelen av oss som jobber, er fortsatt lavere enn hva den var. Flere titusen ville vært i jobb om vi kom tilbake på det nivået vi var på i 2008. Da er spørsmålet igjen: Er det videre titalls milliarder i kutt

til dem med mest som skal skape de endringene, eller er det andre strategier som er bedre?

Statsminister Erna Solberg [13:08:58]: Norsk næringsliv består i hovedsak, særlig det som sysselsetter folk, av små og mellomstore bedrifter. Veldig mange av dem er privateide. Arbeiderpartiets opplegg er en systematisk og målrettet skattlegging av norsk eierskap. Det rammer små og mellomstore bedrifter. Det rammer de bedriftene som faktisk skaper jobbene for fremtiden.

Vi har en annen politikk for små og mellomstore bedrifter. Det dreier seg om å sørge for at vi løser de utfordringene som teknologibedriftene har, med bedre opsjonsbeskatning, sørge for at de kan utvikle seg. Vi har stimulert og doblet virkemiddelapparatet til forskning og utvikling på næringsrettede virkemidler, og i tillegg har vi gitt bedre skatteramme-betingelser. Alt dette er viktig for å sørge for at vi i fremtiden faktisk har nok jobber, samtidig som vi klarer å kvalifisere folk til de jobbene som kommer. Men den politikken Arbeiderpartiet legger opp til, er en politikk for utenlandsk eierskap, mot norsk eierskap, for store bedrifter, mot småbedrifter. Jeg mener vi trenger begge deler.

Jonas Gahr Støre (A) [13:10:06]: Jeg vil minne om 2013. Med den formuesskatten vi hadde da vi ga fra oss regjeringsansvaret, hadde Norge høy sysselsetting, vi skapte tusenvis av nye arbeidsplasser – de fleste i privat sektor – og vi var et konkurransedyktig land å starte bedrifter i. Noe må jo ha skjedd underveis. Vi har vært imot kuttene i formuesskatten. Statsministeren ville utvikle formuesskatten, men stoppet på 0,85 pst., så det er tydelig at det går an leve med 0,85 pst. Da kan heller ikke 1,1 pst. være en katastrofe.

Spørsmålet mitt gjelder strategien for 2020-tallet. Internasjonalt – i land etter land – ser vi at politikken med å kutte skatt på den måten regjeringen har gjort, viser seg ikke å ha dokumenterbare resultater. Det har stor betydning for inntektene til det man skal gjøre på velferd.

Blir disse skatte-kuttene en hovedstrategi for 2020-årene? Er det på den måten vi skal få til omstilling? Er det på den måten vi skal få til klimaskiftet? Er det på den måten vi skal sørge for å få nye bedrifter opp å stå? Eller er det andre virkemidler som trengs mer, som kan dokumenteres bedre, og som andre land også har erfart?

Statsminister Erna Solberg [13:11:06]: Vi har en vifte av virkemidler for å sørge for at vi får flere arbeidsplasser i Norge. Det at vi har løftet infrastrukturinvesteringene våre med 80 pst., er en viktig del av det. Kostnadene ved transport har vært for høye i Norge. Vi må få kostnadene ned. Arbeidsmarkedene må bli større. At vi har doblet bevilgningene til næringsrettede virkemid-

ler knyttet til forskning og utvikling, er også knyttet til at vi kan utvikle flere produkter, at bedriftene kan videreutvikle seg. Når vi har økt betydelig til Enova og de formålene som dreier seg om det grønne skiftet, og sørget for å finansiere mange av de store prosjektene, er det også fordi vi forstår at det å være pilot i første omgang kan være krevende for noen, men samtidig må vi håpe at markedet kan bære mange av disse løsningene fremover. Da må vi sørge for at alle bedrifter i Norge også kan være med på utviklingen ved at de har overskudd som de kan investere med. Da er skatt ett av flere viktige virkemidler. Vår satsing er en kombinasjon av kunnskap, kompetanse, investeringer i det norske samfunnet og bedre rammevilkår.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:12:20]: Varehandelsunderskuddet, handelsbalansen, i Norge, var i 2013 på minus 152 mrd. kr. Det siste hele året, i 2018, var den på minus 252 mrd. kr, altså 100 mrd. kr dårligere. Det er et faktum. Det er resultatet. Så prøver finansminister Siv Jensen seg på noen rare krumspring når det gjelder avgifter, i dag, og jeg kan jo skjønne at hun ønsker å bortforklare politikken sin, for avgifter rammer sosialt veldig skjevt. Det rammer hardest dem som har lave og vanlige inntekter, når man øker avgiftsnivået for de mange og skatteuttene mer målrettet for noen få.

Står Erna Solberg inne for det svaret som regjeringen sendte til Stortinget tidligere i høst, der det var oppsummert fra Finansdepartementets side at man hadde økt avgiftsnivået med om lag 6,3 mrd. i 2020-kroner, eller mener statsminister Erna Solberg at Finansdepartementet har feilinformert Stortinget?

Statsminister Erna Solberg [13:13:25]: Jeg har ikke noen grunn til å betvile noen svar. Nå har ikke jeg lest akkurat det svaret, men det er mange svar som går til Stortinget fra Finansdepartementet, og som er korrekte. Spørsmålet er om representanten gjengir dette korrekt med tanke på hvilken kontekst han setter det inn i. La meg ta et eksempel på den konteksten som representanten Slagsvold Vedum bruker i denne debatten. For det første går han til frontalangrep på at landet er blitt mer oljeavhengig fordi jeg skal ha sagt at vi skal bruke mindre oljepenger – jeg minner om at vi brukte akkurat like mye oljepenger som de rød-grønne før vi kom i regjering, så det har jeg neppe sagt. Det jeg sa, var at vi skulle bli mindre oljeavhengige ved å sørge for å bygge opp andre deler av norsk økonomi. Når vi nå ser at det er en mindre del av Fastlands-Norges økonomi som er drevet av oljeetterspørsel, er det et tegn på at det faktisk går fremover. Men vi er ikke i mål. Dette kommer til å ta mange år. Vi må bygge mye sterkere robusthet.

Når han videre begynner å snakke om underskuddet på handelsbalansen, havner han i Coca Cola. Unnskyld meg, men Coca Cola gir ikke forbedringer i handelsbalansen med utlandet. Jeg tror ikke det er Coca Cola vi kan leve av etter oljen.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [13:14:30]: Dette viser hvor lett vint statsminister Erna Solberg noen ganger er i sine svar. Statsminister Solberg burde vite, hvis hun ser på industriinvesteringer i Norge, at den industriektoren det er investert mest i, er næringsmiddelindustrien. Det er den tyngste fastlandsindustrien vi har i Norge. Selvfølgelig er det viktig også å ha et stort innlandsmarked – man skal ikke undervurdere den tyngste industrien selv om vi selger til det norske markedet takket være at vi bl.a. har hatt en tollpolitikk og en avgiftspolitik som har sørget for at vi har den industrien i landet vårt.

Så er det et faktum, uansett om statsminister Erna Solberg liker det eller ikke, at handelsunderskuddet er blitt sterkt forverret under Erna Solbergs år. Det var i 2013 på 152 mrd. kr, og det var i 2018 på 252 mrd. kr. Det har altså blitt 100 mrd. kr dårligere, og anslagsvis vil det øke med rundt 20 mrd. kr til i år. Etter Erna Solbergs åtte år i regjering vil handelsunderskuddet sannsynligvis dobles. Det er resultatet. Når handelsbalansen går feil vei, må statsministeren bort fra festtalene om at vi har blitt mindre oljeavhengig. Når det gjelder avgifter, er det ikke triksing med tall, det er hennes finansminister som prøver å gå bort fra det tallet. Avgiftene har under statsminister Erna Solberg økt med 6,3 mrd. kr, og det rammer vanlige folk svært hardt.

Statsminister Erna Solberg [13:15:41]: Norges to største eksportnæringer er olje og gass, som holdes utenfor Fastlands-Norges eksportoverskudd eller handelsbalanse, og oljeleverandørindustrien. Vi hadde et fall i oljeprisen i 2014 som stoppet oljeproduksjonen rundt omkring i verden, og som hadde store følger for verft og shipping. Det gjorde at verftene i Norge fortsatt sliter, og det betyr at det er ubalanse i handelsbalansen vår. Derfor etablerte vi sikkerhetsordninger, som fortsatt er der. Det er lett å nevne tall, men av og til må vi gå bak tallene og spørre: Hvilke næringer? Hva er årsaken? Det er altså snakk om handelsbalansen basert på Fastlands-Norge, ikke et spørsmål om oljeavhengighet eller ikke, særlig ikke i en tid da servicenæringene til oljen også har hatt en ganske stor nedgang rett og slett på grunn av oljeprisfallet.

Audun Lysbakken (SV) [13:16:56]: Ulikheten i makt og rikdom øker i Norge, og en sak som denne høsten har blitt stående som en symbolsak for den forskjellspolitikken regjeringen fremmer, er det usosiale

kuttet i støtte til briller til barn som trenger det. Det er en sak som har vært håndtert med feil på feil fra denne regjeringen – et feilaktig inntrykk av at pengene gikk til dyre innfatninger, det inntrykket ble skapt av statsministeren selv, et feilaktig inntrykk av at dette hadde faglig støtte, noe optikerne måtte ut og avkrefte, et feilaktig inntrykk av at de nye grensene regjeringen har satt, faktisk er tilpasset familienes behov. Sannheten er at mange familier risikerer å få en kjemperegning, og at kuttet har utløst stor motstand. Denne regjeringen er den økonomiske elitens regjering, og jeg tror at upopulariteten til den sittende regjeringen egentlig kan oppsummeres godt i følgende spørsmål: Hvorfor har Erna Solberg så utrolig god råd når overklassen ber om skatteuttak, mens hun har dårlig råd når familiene til barn som trenger briller, ber om å få beholde støtten?

Statsminister Erna Solberg [13:18:06]: Jeg er opptatt av at det i fremtiden i Norge finnes jobber og arbeidsplasser. Derfor er jeg opptatt av at vi har et skatte- og avgiftssystem som bidrar til å stimulere til nye jobber. Derfor har vi økt formuesbeskatningen på bolig og eiendom, men på arbeidende kapital har vi redusert den. Det er en av de tingene vi har gjort i denne regjeringen for å sørge for å skaffe flere jobber.

Et av de feilaktige inntrykkene som har vært skapt i brilledebatten, er at det er noen som har fått brillestøtte fra staten som ikke kommer til å få brillestøtte fra staten. Alle som tidligere har fått brillestøtte fra staten, kommer fortsatt til å få brillestøtte fra staten etter disse reglene. Men det kommer til å være en normert brillestøtte.

Det er også kommet opplysninger om at hvis brillene blir knust, må foreldrene ut med mer. Nei, hvis brillene blir knust, får man nye briller. Man har laget en normert ordning for dette.

For den gruppen som er særlig svaksynte og må ha spesielle glass, er det en annen ordning, som Nav gir støtte til.

Men de aller fleste barn i Norge som trenger briller, får ikke støtte i det hele tatt og har aldri fått det. Det må foreldrene betale, og det har representanten Audun Lysbakken aldri foreslått å gjøre noe med.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Jonas Gahr Støre (A) [13:19:33]: Representanten Tajik ga en bred gjennomgang av Arbeiderpartiets alternative budsjett, som har klare mål:

- kutte klimautslipp og skape nye jobber
- redusere økonomiske forskjeller mellom folk
- utvikle velferden for alle, uansett hvor man bor

Talere fra Arbeiderpartiet vil utdype dette i denne debatten.

Jeg vil ta tak i en sak som har ringvirkninger i landet vårt. Stortinget behandler nå en moderne rettsskandale i Nav-saken. Arbeiderpartiet har som mål å bidra til å komme til bunns i denne saken. Kontroll- og konstitusjonskomiteen har stilt en rekke spørsmål. Spørsmålet om tillit vil vi ta stilling til når vi får svar på våre spørsmål.

Men vi gjør en stor feil dersom vi isolerer Nav-saken til en feiltolkning av en EØS-forordning, for Nav-saken er samtidig en fortelling om hvordan altfor mange mennesker blir maktesløse i møte med et stort system – om vanlige folk som opplever urimelige regler, uforståelig informasjon og manglende oppfølging.

Vi hører utallige historier fra ulike sektorer om folk som ikke får den hjelpen de trenger – ja, hjelp og omsorg som de faktisk har krav på. Vi hører om foreldre som pleier sine egne barn og ikke får den avlastningen de har rett på, familier som må kjempe for å få god nok spesialundervisning for barnet sitt, og vi hører om pasienter som ikke får medisiner som vil hindre de verste migreanfallene.

Samtidig forteller ansatte i offentlig sektor i vårt flotte velferdssamfunn, de som gir den tryggheten velferdsstaten skal sikre, at de er dypt frustrerte. Politifolk forteller at de ikke får gjort jobben sin, de får ikke vært der ute tett på folk i lokalsamfunnet, der politiet skal være synlige. Ansatte på sykehusene forteller at de bruker time etter time på rapportering, og at de ikke får brukt kompetansen der den trengs mest, nemlig sammen med pasientene. Og Nav-ansatte, for å komme tilbake dit, opplever at de er bundet på hender og føtter, og at de mangler både tid og rom til å finne fornuftige løsninger for brukerne. Det var en Nav-tillitsvalgt som sa det slik: Jeg har gått fra å være fagperson til å bli produksjonsarbeider. Det viktigste er å foreta flest mulig vedtak. Det skal være 8,5 vedtak per dag. I møtene presenteres tall, ikke fag.

Det er et mønster her som bør uroe oss, for felles for disse historiene er:

- manglende involvering av de ansatte
- manglende muligheter for fagfolk til å utøve faget sitt og ytre seg fritt
- stadig mer rapportering, kontroll og papirarbeid

Trepartssamarbeid og involvering – som vi er stolt av ute i næringslivet vårt – finner i mindre grad sted i offentlig sektor. Og i sum, og mest alvorlig: Dette gir dårligere tjenester til folk. Det svekker velferdsstaten og øker forskjellene mellom oss. Det kan ikke være slik at de som trenger velferdssamfunnet mest, skal måtte kjempe hardest – og i for mange tilfeller forgjeves – for å få hjelp. Systemet skal aldri bli viktigere enn det enkelte mennesket.

Regjeringens plan for offentlig sektor, den såkalte avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen, eller ABE-reformen, er et tiltak som ikke fortjener ordet reform. Det handler om noe så enkelt som kutt i velferden, for det er ikke sann at det sitter en haug med ansiktsløse og overflødige byråkrater der ute som kan høvles bort. ABE er flate, uprioriterte kutt, til alle – kutt i tjenestene, kutt i ansatte: dommere, fengselsbetjenter, sykepleiere. For ordens skyld: De har ansikt, og de har oppgaver i møte med menneskene som trenger tjenestene deres.

Dette må vi ta på alvor når vi lager budsjetter og planer. Norge kan ha verdens beste offentlige sektor, som er bra for hele samfunnet og dem det gjelder, og også for privat sektor. Vi trenger en ny kurs. Arbeiderpartiet ønsker en tillitsreform, en styring av offentlig sektor bygget på nærhet til brukerne, respekt for fagfolk og involvering av de ansatte. Mer tid og tillit til de ansatte vil gi bedre tjenester, slik at alle brukere får den hjelpen de trenger, og kanskje øker sjansen for å bli frisk eller for å komme i jobb.

Ja, det må prioriteres. Ja, noen ganger må det kuttes. Men dette handler om ulike samfunnssyn, og det handler om penger og prioritering. I vårt alternative budsjett viser vi at vi prioriterer vår felles velferd. De med høyest inntekt og formue må bidra mer, slik at det blir flere lærere, flere fagarbeidere, flere sykepleiere, flere politifolk og flere dommere – for at fagfolk skal få mer rom til å gjøre jobben sin, og for at folk i hele landet skal få et bedre tilbud.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Trond Helleland (H) [13:24:34]: Representanten Gahr Støre brukte store deler av innlegget sitt til å kritisere måten Nav er organisert på, og at det var mangel på tid til brukerne. Da er det jo litt pussig at Arbeiderpartiet foreslår å kutte 1,8 mrd. kr i konsulentbruk i staten, der det aller meste av dette går til digitalisering – en stor del av det går til Nav – for å gjøre arbeidsoppgavene enklere og få mer tid til brukerne. Det henger ikke på greip. Men det er det også mye annet i dette budsjettet som ikke gjør. Arbeiderpartiet sier én ting og gjør noe annet. De kritiserte f.eks. at arbeidsledige ikke får feriepenger, men har ikke bevilget én krone til det selv i sitt budsjett. De kritiserer at staten overtar skatteopprevingen, men bruker de 86 millionene vi sparer. De er imot ABE-reformen, som vi hørte, men bruker alle pengene.

I tillegg ser vi at SV, MDG og Rødt vil øke skattene med mellom 20 mrd. kr og 40 mrd. kr, og Arbeiderpartiet vil øke med 10 mrd. kr til neste år. Hvor mye skal skattene øke dersom Jonas Gahr Støre skal danne regjering med venstresiden?

Jonas Gahr Støre (A) [13:25:43]: Vi svarer for vårt budsjett. Når vi ikke prioriterer skatteuttak, er det en prioritering. 1,7 mrd. kr i konsulenthjelp er omtrent det regjeringen tar inn på ABE-kutt. Hvor mye bruker staten på den type konsulenthjelp? 28 mrd. kr i året. Det er økt ganske mye under denne regjeringen. De bruker 3 mrd. kr på informasjonshjelp i departementene. Vel, et kutt på 1,7 mrd. kr – det går.

Denne regjeringen forsvarer kutt til de aller svakeste – de med briller, de med tannregulering, de som blir ledige, de som er syke. Det må de klare, mens de selv ikke klarer et kutt på 1,8 mrd. kr av 28 mrd. kr i konsulenthjelp.

Det er en prioritering. Og da rammer ikke vi domstolene, vi rammer ikke sykehusene, vi rammer ikke politiet med flate kutt – vi prioriterer ikke dem imellom. Det er feigt å kutte på den måten. Det er Victor Normans ord, og dem gjør jeg nå til mine.

Jon Engen-Helgheim (FrP) [13:26:52]: Representanten Gahr Støre sa i sitt innlegg at han er uenig i regjeringens kutt, men må akseptere at det av og til må kuttes. Regjeringen har foreslått kutt i særordninger for flyktninger i dette statsbudsjettet og også å øke botidskravet for en del trygderettigheter, for både flyktninger og innvandrere generelt. Dette er kutt man vil innføre for å styrke arbeidslinjen, slik at flere skal komme i arbeid, og for at det ikke skal fremstå som mer lukrativt i Norge, at vi har bedre ordninger enn andre land, og den urimeligheten som folk oppfatter ved at flyktninger skal få tilgang til rettigheter som andre må være medlem i folketrygden i 40 år for å få.

Da er mitt spørsmål til representanten Gahr Støre: Hvorfor er det så viktig for Arbeiderpartiet å beholde særordninger for flyktninger som er langt bedre enn det alle andre kan oppnå, og heller ikke sørge for økt botidskrav for innvandrere?

Jonas Gahr Støre (A) [13:27:58]: Jeg sier som det er sagt: Jeg er glad for det spørsmålet. Grunnen til at vi gjør det, er at vi vil se disse menneskene ett sted – i jobb. Dette er mennesker som ikke – som representanten og jeg – har hatt anledning til å bygge opp pensjonsrettigheter gjennom et langt yrkesliv. De kommer fra flukt, krig og elendighet til vårt land. Vi skal få dem fort i arbeid. Det regjeringen gjør, er ikke å få disse menneskene i jobb, men å korte ned veien til sosialhjelp, det å korte ned veien til inaktivitet.

Hvis representanten er ute etter å gjøre noe som er rettferdig på pensjon, så vær med og stem på pensjon fra første krone. Hvis man er for å gjøre noe med rettigheter som er usosiale og holder folk utenfor arbeid: Vær med og kutt i kontantstøtten, som jeg forstår Fremskrittspartiet egentlig er for, men som de er med på i denne regje-

ringen. Vi vil ha flyktninger i jobb, vi vil korte ned tiden de må sitte inaktive, vi vil få dem i jobb, slik at de kan bli bidragsyttere og skattebetalere og leve verdige liv.

Terje Breivik (V) [13:29:07]: Eg er rimeleg overtydd om at representanten Gahr Støre er samd i at me lever i ei tid som krev meir forplikande internasjonalt samarbeid, ikkje mindre. Like fullt tek han til orde for – gjeve at dei får fleirtal ein gong i framtida – eit forplikande samarbeid med Senterpartiet og SV, to parti som i sine alternative budsjett kuttar i kontingenten til EØS, i bi-standssatsinga, til NATO. I dag har me eit politisk fleirtal og ein statsminister som nettopp er aktive pådrivarar for meir internasjonalt samarbeid, som ikkje vil at Noreg skal vera seg sjølv nok, som tek internasjonalt ansvar. Kan representanten Gahr Støre stadfesta overtydinga mi om at Arbeidarpartiet og han er samde i at dette arbeidet må applauderast, ikkje aktivt motarbeidast?

Jonas Gahr Støre (A) [13:30:02]: Representanten kjenner Arbeidarpartiet, han kjenner også meg. Arbeidarpartiet står på EØS-avtalen, står på NATO-medlemskapet, står på forplikande samarbeid. Vi var åtte år i regjering med de to nevnte partiene. Vi tok ledende ansvar.

Men kan jeg anbefale at representanten går og ser seg selv i speilet? Hans parti sitter i regjering med et parti som har sådd tvil om det finnes menneskeskapte klimaendringer, som de må kjempe mot hver dag for å få gjennomført de aller viktigste oppgavene dette samfunnet har, nemlig å kutte klimagassutslipp, skape nye arbeidsplasser og gjennomføre det grønne skiftet, og som må hales igjennom når det gjelder det. Når representanten kan stå i den spagaten, kan jeg fortelle at de internasjonale avtalene vi har inngått, som det er bredt flertall for i dette hus, og som det er bredt flertall for i dette folk, er jeg veldig trygg på at Arbeidarpartiet kommer til å gjennomføre også i regjering.

Tore Storehaug (KrF) [13:30:59]: Representanten Gahr Støre har svart godt på ein del av dei meir diffuse kutta som Arbeidarpartiet har lagt opp til. Vi kunne gjerne ha brukt meir tid på dei, men eg har lyst til å bruke litt tid på eit av dei konkrete kutta som Arbeidarpartiet har i sitt alternative budsjett, og som faktisk viser ei prioritering. Det er at Arbeidarpartiet kuttar 260 mill. kr i eingongsstønaden. Det er ei støtteordning som går til fødande som ikkje har rett på foreldrepermisjon. Der andre i samfunnet kan få støtte tilsvarande ei årsløn, endar desse opp med ein eingongsstønad, som heldigvis har blitt auka dei siste åra, og som Arbeidarpartiet no kuttar i. Dette er ikkje berre eit kutt som vil gå ut over dei som har minst, dette er eit kutt vil råke

nokre av dei familiare som har aller minst. Kvifor meiner Arbeidarpartiet at det er ei riktig prioritering?

Jonas Gahr Støre (A) [13:31:49]: Tiltakene som får mennesker, unge mennesker i ulike livsfaser, til å velge å få barn, til å være hjemme og kunne være i trygghet med det, er mange. Det handler om gode permisjonsordninger, det handler om trygghet for egen inntekt. Arbeidarpartiet har i dette budsjettet gått inn for å øke barnetrygden. Den har stått stille i mange år. Denne regjeringen har tatt initiativ til det, vi har vært med på det løftet. I tillegg har vi en lang rekke ordninger der vi skal kunne hjelpe folk til fleksibilitet, slik at de kan klare årene med små barn, kombinere god omsorg for seg og sine og så komme i arbeid. Men det er jo andre, viktigere, løft når det gjelder dette. En ordning som representanten støtter sterkt, kontantstøtten, holder igjen og gjør den overgangen vanskeligere. Det er viktigere å sette inn innsatsen der, for å få folk i jobb, enn å bruke pengene på den måten som representanten tar til orde for.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Trond Helleland (H) [13:33:01]: Det er gledelig å kunne debattere et budsjett framlagt av en borgerlig flertallsregjering. Etter godt samarbeid i seks år med budsjettavtaler har vi fått i stand et offensivt og godt budsjett fra en borgerlig flertallsregjering.

Etter budsjettframleggelsen har de fire regjeringspartiene fanget opp innspill i høringer og blitt enige om noen flyttinger av beløp i Stortinget. For Høyre har det vært viktig at Stortinget ikke skal være et postkontor som bare vedtar budsjettforslaget uten endringer, slik det var i åtte år under de rød-grønne. Derfor flyttet vi på nesten ti ganger så mye som de rød-grønne pleide å flytte på.

Det går godt i norsk økonomi. Ledigheten er lav, og det skapes jobber over hele landet. Skal vi opprettholde vårt høye velstandsnivå, må vi også i framtiden sørge for høy verdiskaping i privat sektor. De neste årene går vi inn i en periode med høyere offentlige utgifter som følge av at vi blir flere eldre. Derfor må vi prioritere grep som legger til rette for at det kan skapes flere lønnsomme jobber.

Vi har senket skattene for bedriftene, så de kan investere mer og skape flere arbeidsplasser. Samferdselsbudsjettet har nå økt med 80 pst. siden 2013. I 2019 vil det bli åpnet 102 km firefeltsvei, og dette er mer enn den totale lengden på motorveinettet i 1990, som bare var på 73 km. Dette bidrar til å knytte hele landet sammen og redusere kostnadene for næringslivet. Og vi har hatt et taktskifte i forskningen etter hvileskjæret under de rød-grønne.

Norsk økonomi er inne i sitt tredje år med oppgang. Ledigheten går ned, og veksten går opp. Aktiviteten øker over hele landet og i de fleste næringer. Det siste året er mer enn 50 000 flere personer kommet i jobb, 40 000 av disse i privat sektor. Den registrerte ledigheten er kommet ned på nivåer vi ikke har sett siden 2008. Flere som tidligere sto utenfor arbeidsmarkedet, er nå i jobb, og sysselsettingsandelen har økt. Dette viser at regjeringens politikk virker.

Sist gang vi hadde en oppgangskonjunktur, gikk jobbene stort sett til arbeidsinnvandrere. Denne gangen ønsker vi å bruke de gode tidene på å inkludere flere i arbeidsmarkedet. Derfor har regjeringen lansert en stortilt inkluderingsskifte og utarbeidet en ny integreringsstrategi. Når andelen av befolkningen som er i arbeidsfør alder, blir lavere, må vi sørge for at flere av dem som kan jobbe, får en jobb å gå til.

Da oljeprisen falt i 2014, var regjeringen raskt ute med tiltak for å understøtte de næringene og områdene som var hardest rammet av nedturen. Nå som veksten i økonomien har gått opp og vi er inne i en periode med solid oppgang i norsk økonomi, har regjeringen holdt igjen i finanspolitikken, i tråd med handlingsregelen. Over de tre siste årene har statsbudsjettene virket om lag nøytralt på økonomien.

I omstillingen vi står overfor, er det ikke bare viktig hva vi bruker pengene på, men også at vi får mest mulig ut av hver krone. Derfor gjennomfører vi nødvendige reformer. Nye Veier er opprettet for å bygge smartere og raskere. Det ligger an til å redusere statens kostnader med om lag 20 mrd. kr for alle prosjektene i deres portefølje. Konkurransutsetting på jernbanen gir bedre tilbud til de reisende og 8 mrd. kr i lavere kostnader for staten de neste ti årene. ABE-reformen, som vi nettopp har diskutert, har spart inn over 10 mrd. kr siden 2015. Dette er ressurser vi har kunnet omprioritere til andre formål.

Vår oppgave er å gi fra oss velferdssamfunnet i bedre stand enn vi mottok det. Det gjør vi gjennom å satse på kunnskap og kompetanse, grønn omstilling der vi stopper utslippene og ikke utviklingen, og en næringspolitikk som legger til rette for jobbskaping. Derfor er jeg glad for at vi i dag vedtar et budsjett som støtter opp under dette.

Mens regjeringspartiene er blitt enige om sju statsbudsjetter på rad, er situasjonen en annen blant opposisjonspartiene. De er ikke enige om noen ting, med unntak av at skattene skal opp. Senterpartiet har gått høyt ut på banen og lovet lavere avgifter. Problemet er bare at de er avhengige av partier som lover det motsatte. Arbeiderpartiet vil øke skatter og avgifter med 9 mrd. kr, mens Miljøpartiet De Grønne foreslår en avgiftsøkning på 22 mrd. kr. Alt i alt er det et så stort sprik i opposisjonen at det skal bli spennende å se hvordan de i det hele

tatt skal kunne snakke sammen og finne fram til felles løsninger.

Vi har vist gjennom årene i regjering at vi klarer å finne sammen. Vi klarer å holde orden på norsk økonomi, og vi klarer å bidra til det som er det aller viktigste, nemlig å legge grunnlaget for en bærekraftig velferdsstat der alle skal med.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Eirik Sivertsen (A) [13:37:57]: Nå lyttet jeg nøye for å høre om representanten Helleland berørte en viktig del av velferdssamfunnet, nemlig Kommune-Norge. Det gjorde han ikke, så jeg skal gi ham anledning til å utdype litt om det. Regjeringen har i statsbudsjettet for 2020 presentert det dårligste kommuneopplegget noen regjering har laget de siste 15 årene. Regjeringen gir kommunene trippelsmell – det er lav inntektsvekst kombinert med ekstraregninger og nye oppgaver som ikke fullfinansieres, og det toppes med innskrenkninger i muligheten for å ta inn eiendomsskatt.

Konsekvensene ser vi over hele landet. Arendal kommune må kutte med 100 mill. kr i sitt budsjett, noe som rammer viktige velferdstjenester for folk som bor i kommunen. I nyetablerte Kinn kommune må det kuttes rundt 80 mill. kr. Der kutter de stillinger i skolen og utsetter nødvendige investeringer, også et viktig velferdstilbud. I Øst-Finnmark må kommunene til sammen kutte i størrelsesorden 110 mill. kr, det rammer velferden til folk som bor der.

Hvorfor mener Høyre at det er riktig å sulteføre norske kommuner?

Trond Helleland (H) [13:38:55]: Jeg hadde gleden av å sitte sammen med representanten Sivertsen i kommunalkomiteen, da var det vel Arbeiderpartiet som styrte, mener jeg, og da husker jeg at det var veldig mange norske kommuner som var på den såkalte ROBEK-listen. Det var dårlig kommuneøkonomi. Det var sånn at selv om Arbeiderpartiet styrte, var det Arbeiderparti-ordførere som sa at dette er for dårlig, at man måtte satse mer på kommunene.

Vi har hatt en kraftig satsing på kommunesektoren nå i flere år, samtidig som vi har klart å holde orden i økonomien. Som jeg sa i innlegget mitt: Ledigheten går ned, skatteinntektene går opp, også i norske kommuner. Hva er resultatet? Jo, resultatet, som representanten Sivertsen kan lese ut av statistikken, er at det aldri har vært så få kommuner i ROBEK-registeret som det er nå. Det går altså bra i norske kommuner. Det er synd at Arbeiderpartiet skal prøve å snakke ned den utviklingen.

Eirik Sivertsen (A) [13:40:01]: Jeg gleder meg like mye som representanten Helleland over at det er

rekordfå kommuner i det såkalte ROBEK-registeret. Jeg gleder meg også over at mange kommuner de siste årene har hatt penger til overs da året var slutt. Det jeg kritiserer, eller snakker ned, som representanten Helleland velger å si, er jo ikke det. Det jeg snakker ned, for å bruke representanten Hellelands ord, er regjeringens politikk, for resultatene kommer på tross av regjeringens politikk, ikke på grunn av. Det som har gitt store overskudd i kommunene, er skattetilpasninger, lavere pensjonskostnader enn forutsett og lavere kostnader til demografi. Dette er altså på tross av regjeringens politikk – ting som regjeringen ikke har planlagt. Det har gjort at man har hatt penger til overs på slutten av året fordi man ikke kunne planlegge for hvordan man skulle ansette sykepleiere.

Jeg skal igjen gi representanten sjansen til å svare for regjeringens politikk. Hvorfor mener Helleland det er riktig å sulteføre norske kommuner?

Trond Helleland (H) [13:41:01]: Regjeringens politikk er Norges politikk. Det er den politikken som føres av regjeringen, som vedtas her i dag – statsbudsjettet – som er utgangspunktet norske kommuner skal forholde seg til. De har altså klart seg veldig bra de siste årene. Det er færre kommuner som må underlegges Fylkesmannens kontroll, i ROBEK-registeret. Norske kommuner får økte skatteinntekter fordi det går bra innen fiskeoppdrett, fordi det går bra i verftsindustrien, fordi det går bra i reiselivet, fordi det går bra i de næringene som er distriktsnæringer, som skaper sysselsetting, og som gir skatteinntekter til norske kommuner. Da kan gjerne representanten Sivertsen snakke om sine byråkratiske innganger til dette. Vårt hovedpoeng er å skape en bærekraftig økonomi som gir velferd i Norge, og det har vi fått til.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [13:42:15]: En av regjeringens fremste oppgaver er å sikre trykgheten til folk i Norge. Noe av det som er helt avgjørende for folks trykghet, er at politiet kommer når man trenger hjelp. Det som er blitt meldt fra politidistrikt etter politidistrikt, er at det er krise. Det gjelder også det politidistriktet som representanten Helleland er en del av. I mitt eget politidistrikt, Øst politidistrikt, har man eksempelvis interne rapporter fra politiet som sier at på Nesodden kan folk sjelden eller aldri forvente at politiet kommer innenfor kravet til responstid. Denne uken kunne Dagbladet avsløre at mens antallet loggførte oppdrag for politiet har gått ned, har antallet oppdrag med manglende kapasitet økt.

Hvordan kan representanten forsvare et politi der vi ikke sørger for en styrket tilstedeværelse lokalt, og der de tillitsvalgte i politiet advarer på det sterkeste mot politibudsjettet som blir lagt fram?

Trond Helleland (H) [13:43:19]: Neste år vil vi nå målet om to politifolk per 1 000 innbyggere. Antall politistillinger har økt kraftig under denne regjeringen, og vi har hatt en politireform. Den politireformen skal vi selvsagt gå nøye igjennom og sørge for at en følger opp de punktene som ikke er på stell. Men jeg har lyst til å legge til at vi har sett en voldsom endring i kriminalitetsbildet, der mye av kriminaliteten er flyttet over i den digitale verden, og der overgrep mot barn – gutter og jenter – foregår fra deres eget barnerom. Dette er ting vi måtte ta tak i, som den rød-grønne regjeringen ikke hadde tatt tak i.

Så har vi samtidig sagt at vi skal styrke politiet ute i hele landet. Vi sørger for at politipatruljene er på hjul mer og oftere enn de var før. Jeg mener at hvis det er mangler her, må vi ta tak i det, men det viktigste er å sørge for at vi har et politi som kan svare på dagens kriminalitetsbilde.

Freddy André Øvstegård (SV) [13:44:39]: Representanten Helleland sier det går godt i norsk økonomi. Det pleier han å gjøre, men spørsmålet er jo: godt for hvem? Det går kanskje godt for den økonomiske eliten her i landet – det har blitt rekordmange nye milliardærer, f.eks. – men for de fleste andre er bildet et annet. For eksempel har vi rekordmange – 102 000 – barn som vokser opp i fattigdom. En ny SSB-rapport viser at vi har et økende fenomen med enslige forsørgere som er fattige på tross av at de er i jobb. Blant gruppene med størst nedgang i husholdningsinntekter finner vi barnefamilieene. Og 130 yrkesgrupper hadde reallønnsnedgang i fjor, bl.a. helsefagarbeidere og barnehagelærere, for å nevne noen. Så når representanten Helleland sier at det går godt i norsk økonomi, mener han at det også går godt for de barna som vokser opp i fattigdom, og for de familieene som har fått mindre å rutte med etter at denne regjeringen tok over?

Trond Helleland (H) [13:45:44]: Jeg brukte ganske store deler av innlegget mitt på å snakke om utviklingen i norsk økonomi. I fjor kom det 50 000 nye personer i jobb, 40 000 av dem i privat sektor. Det var ikke 50 000 milliardærer, det var 50 000 vanlige mennesker som fikk seg et arbeid, som gjør at de kan forsørge familien, som gjør at de kan løfte barn ut av fattigdom. Det er derfor man har en inkluderings- og integreringsdugnad nå, for vi vet at mange av dem som har kommet til Norge som flyktninger, eller andre, sliter med å komme seg ut i arbeidslivet. Det er derfor vi satser på et fornyet introduksjonsprogram, som gir mer språkkompetanse, som gir mer yrkeskompetanse, som gir mulighet for å bli en del av det produktive og skapende arbeidslivet. Det er veien ut av det: Folk må komme i arbeid. Det er det vi jobber med, og den jobben tar vi svært alvorlig.

Det handler ikke om den økonomiske eliten, det handler om å hjelpe dem som trenger det aller mest, og det gjør denne regjeringen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Hans Andreas Limi (FrP) [13:47:07]: Et samfunn i omstilling krever endringsvillige politikere. Jeg vokste opp i en tid da vi bare kunne se film på tv på mandager, da Fjernsynsteateret var eneste alternativ på tirsdager, og da ferske nyheter kun kom på papir morgen og ettermiddag – og på tv bare til kvelds.

Slik er det ikke lenger – heldigvis – takket være moderne, skapende enkeltmennesker som våget å satse, ny teknologi, driftige selskaper og endringsvillige politikere. Ja, ikke alle har vært like villige, men de har kommet etter hvert.

Budsjettet for 2020 er et budsjett som legger til rette for mennesker som vil skape verdier og nye arbeidsplasser. Det går godt i Norge, flere kommer i jobb, og investeringene øker. Bedrifter i utlandet med norske eiere flytter virksomheten sin tilbake til Norge fordi vi har høykompetent og effektiv arbeidskraft, god kvalitet i produksjonen og konkurransedyktige vilkår. Samtidig har vi rekord i antall nye bedrifter som etableres innenfor ulike bransjer.

Vi skaper mer, og vi skatter mindre. Sammen har de fire partiene på ikke-sosialistisk side funnet løsninger som er gode for landet. Det aller viktigste for folk flest er å være sikret like muligheter til utdanning, jobb og et sosialt sikkerhetsnett hvis behovet oppstår. Det gjelder alle i dagens Norge, men vi må samtidig stille krav til egeninnsats og bidrag til både egen og felles nytte. Derfor er det bl.a. viktig å fjerne særordninger for flyktninger i folketrygden.

Jeg vokste opp i en tid da kriminalitet var håndgripelig – da tyven var lokal, brøt seg inn i garasjen og stjal verktøy, da man alltid hadde med seg penger som var av papir og ikke på plastkort, og biler kunne tyvkobles. Slik er det ikke lenger. Kriminaliteten har flyttet seg. Den er bedre organisert, den går over nettet, og den går over landegrenser. Slik kriminalitet lar seg ikke bekjempe fra små lensmannskontorer med begrenset åpningstid. Derfor må vi reformere politiet og våge å prioritere. Et samfunn i omstilling krever endringsvillige politikere.

Mine barnebarn vil bli voksne i en tid da biler vil være selvgående og utslippsfrie. I Norge er vi fremst i verden i å ta i bruk ny, utslippsfri teknologi. Fremskrittspartiet har alltid vært og skal alltid være bilistenes parti. Premiering av kjøretøy med null eller lave utslipp er bra for luftkvalitet og nærmiljø. Men elbiler trenger også veier. Derfor må vi fortsatt bygge nye, sikre og effektive veier i kombinasjon med satsing på gode kollektive løsninger.

Ny E18 gjennom Asker og Bærum må bygges som planlagt av Stortingets flertall. Det er flaut å lure bilister, næringsliv og innbyggere i Oslo-regionen som allerede har bidratt med finansiering gjennom flere år. Nå må Arbeiderpartiet bestemme seg: utdaterte veier eller moderne og miljøintensive motorveier som sikrer god fremkommelighet for kollektivtrafikken.

Det betyr noe hvem som sitter i regjering. I dette budsjettet er Fremskrittspartiet særlig tilfreds med ytterligere kutt i eiendomsskatten og mer til vei og samferdsel.

Det betyr også noe hvem som ikke sitter i regjering. Sist helg forsøkte SV å invitere til rød-grønn samling. Måten invitasjonen ble mottatt på, belyste først og fremst hvor lite samlet opposisjonen er. Vi ser det samme spriket i opposisjonens alternative budsjetter. Senterpartiet vil kutte avgiftene med omtrent like mye som Arbeiderpartiet vil øke dem. SV vil mer enn doble Arbeiderpartiets avgiftsøkning, og Miljøpartiet De Grønne dobler SVs avgiftsøkning. For folk flest og for næringslivet er dette mer enn dobbelt opp med dårlig nytt.

Jeg ble parlamentarisk leder i en tid da Fremskrittspartiet satt i mindretallsregjering, og da minnene vi hadde om flertallsregjeringer, var fra rød-grønn tid. Da måtte Stortinget pent stille seg bak alle statsrådenes vurderinger og beslutninger i budsjettet. Slik er det ikke lenger. Sammen har de fire regjeringspartiene vist at vi lytter til innspill og høringer, vi har gjort kloke justeringer sammen og styrket politiet, domstolene og yrkesfagene i et godt budsjett tilpasset norsk økonomi og de utfordringene vi har i Norge – helt likt foregående år – ja, faktisk for syvende gang.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Cecilie Myrseth (A) [13:52:18]: Representanten Limi snakker mye om alt det som går bra, og om hvor bra det er at vi har denne regjeringen. En ting som var bedre før, da man hadde den rød-grønne regjeringen, var optimismen i Nord-Norge.

Norge er avhengig av ressursene som skal utnyttes langs hele kysten – ja, i hele Norge. Men det som er ganske utfordrende, er at i Nord-Norge er det kun i 11 av 87 kommuner befolkningen øker. Skal man utvikle, må man også ha folk til det. Man kan heller ikke vedta at folk skal føde flere barn, eller at folk skal flytte dit. Man må ønske det.

Kommuneøkonomien blir dårligere. Politiet kommer ikke når man trenger det. Man kutter i virkemidlene for næringslivet og i studieplassene i distriktene, og beredskapen er svekket. Det bidrar ikke til at man ønsker å flytte til et sted.

Mitt spørsmål til Limi er: Hvilke grep ønsker regjeringens parti Fremskrittspartiet å være med på å ta for å snu denne trenden?

Hans Andreas Limi (FrP) [13:53:23]: Situasjonen er den at det er veldig stor aktivitet i Nord-Norge. Det er lav arbeidsledighet. Det betyr at det faktisk er mye som går veldig bra.

Så kan sikkert ting bli enda bedre. Men det som uansett er viktig for utviklingen i den landsdelen, er at man ikke skaper usikkerhet om det som kanskje er noe av det viktigste levede grunnlaget: olje og gass. Det er viktig at vi har investeringer i det man skal leve av i fremtiden, som igjen tiltrekker kompetanse. Mange av dem som flytter, er høykompetente mennesker, altså med høy utdanning. Da må det være tilrettelagt for stor aktivitet og industriutvikling i nord som gjør at det er interessant for høyt utdannede mennesker å både bo og jobbe i landsdelen. Men jevnt over er det en veldig positiv utvikling. Det er veldig lav arbeidsledighet, og det er høy aktivitet.

Cecilie Myrseth (A) [13:54:20]: Jeg er litt usikker på hva som egentlig var svaret her. Det var bare litt snakk om at olje og gass er viktig. Jeg er usikker på om det er det som skal til for at det skal komme flere mennesker til Nord-Norge. Det er lav arbeidsledighet – ja. Men problemet er jo at man også har veldig høy grad av utenlandsk arbeidskraft fordi man må fylle opp de jobbene hvis man skal drive med utvikling og vekst i denne landsdelen.

Et eksempel på regjeringens misforståtte forståelse av Nord-Norge og distriktene er det som står i distriktsmeldingen til regjeringen. Der sier man at formuesskatten er det som skal være med på å skape vekst i distriktene. Sist jeg sjekket, var det sånn at de som nyter godt av kutt i formuesskatten, bor i Oslo og omegn. Jeg er usikker på om det kommer distriktene veldig mye til gode. Så jeg spør igjen: Hva er tiltakene denne regjeringen har tenkt å sette i verk for å sørge for at den befolkningsutviklingen vi nå ser, skal snu?

Hans Andreas Limi (FrP) [13:55:22]: Jeg kan gjerne gjenta mye av det jeg svarte på forrige spørsmål, for hele clouet ligger i at man tilrettelegger for økt aktivitet, for etablering av arbeidsplasser, for å gjøre det interessant for mennesker å både bo og arbeide i den nordlige landsdelen. Og det gjør vi jo. Vi ser at aktiviteten er høy, og vi ser at arbeidsledigheten er lav.

Representanten nevnte beredskap. Ja, nå etableres det en ny helikopterbase for redningshelikoptre i Tromsø. Det er tiltak som kommer landsdelen til gode. Men det absolutt viktigste for mennesker i Nord-Norge er at man har sikre arbeidsplasser, at man ser at det etableres nye bedrifter, og at det er investeringsvilje. Jeg kan love at

det finnes mye statistikk over at det er flyttet mye kapital fra distriktene og inn til sentrale områder fordi det har gitt den beste avkastningen, bl.a. gjennom eiendomsinvesteringer. Veldig mye av det vi har gjort ved å endre innretningen av skattesystemet, har nettopp bidratt til at det er mer attraktivt å investere i bedrifter ute i distriktene.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [13:56:43]: Regjeringens parti legger i statsbudsjettet opp til at en skal gi klarsignal til nedlegging av Norges største akuttstusykehus. De legger også opp til den største sykehusinvesteringen i Norge noensinne – uten tilstrekkelige økonomiske utredninger og kvalitetssikringer av prosjektet og til sterke advarsler, både fra fagmiljøet som blir direkte berørt i Oslo, og fra f.eks. Legeforeningen i Akershus og Legeforeningen ved Ahus. Senterpartiet vil beholde Ullevål sykehus, vi vil utvikle Aker sykehus som et lokalsykehus for hele Grouddalen, og vi vil gå imot de gigantiske forslagene for Gaustad som regjeringen nå legger opp til. Men det er vi ikke alene om. På en pressekonferanse for to uker siden stilte tre av fire regjeringspartier i Oslo opp sammen med et flertall i bystyret og sa at de mente man ikke skulle gå inn for disse planene. Hvorfor lytter ikke Fremskrittspartiet til sine fremste lokale helsepolitikere i Oslo i stedet for å overkjøre og gå inn for dette prosjektet?

Hans Andreas Limi (FrP) [13:57:51]: Vi både lytter og følger innspill fra våre lokalpolitikere, men samtidig er vi i den situasjonen at vi, så lenge vi sitter på Stortinget og i regjering, må ta noen beslutninger som er helsehelte, og som gagnar hele utviklingen i Helse-Norge. Denne sykehussaken er ikke enkel, og vi har hatt mange og lange diskusjoner rundt hva som er den beste løsningen. Samtidig er det slik at så lenge vi har helseforetaksmodellen, må vi også lytte til de rådene som kommer fra helseforetakene våre, og som har gjort grundige vurderinger av de ulike alternativene. Det er ikke slik at det er bare positive argumenter for det ene eller det andre, men i sum har vi falt ned på at den beste løsningen for sykehustilbudet i Oslo-regionen, også den med minst ringvirkninger for andre helseforetak, vil være å følge det som er anbefalingen fra helseforetaket: å bygge ut Gaustad. Og det som ligger inne i statsbudsjettet, er kun et lånetilsagn.

Arne Nævra (SV) [13:59:29]: I en finansdebatt skal vi snakke om penger. På mitt felt, altså transportsektoren, forvalter vi en hel haug med penger. Under stikkordet «ferjefri E39» snakker vi om 190 mrd. kr bare på disse eventyrlige fjordkryssningene. Grunnen til at jeg tar opp dette nå, er at det stadig kommer nye faglige vurderinger – fra Statens vegvesen, fra forskningsmiljøene, fra

SINTEF, fra TØI, og vi venter på en helt fersk rapport som straks skal legges på bordet. Venstre har signalisert at de nå mer eller mindre er på SVs linje, med hyppige nullutslippsferjer som løsning på de fjordkryssningene. Vi har sett at Senterpartiet har begynt å signalisere at Hordfast kanskje skal revurderes, og det er en sak som det allerede er brukt nesten 800 mill. kr på bare i planlegging.

Jeg ser på representanten Limi som en som kan ha en saklig tilnærming til dette. Kan representanten Limi svare på om hans parti nå vil begynne å revurdere oppfatningen rundt ferjefri E39?

Hans Andreas Limi (FrP) [14:00:38]: Det kan jeg nok ikke svare deg på her og nå, for vi har et prosjekt som er vedtatt, som ligger i NTP-en, og som er forutsatt gjennomført. Det jeg kan anbefale SV, er at man burde bli mer positiv til viktige reformer som gjennomføres i samferdselssektoren, for da kan vi nemlig frigjøre store beløp, mange milliarder – både gjennom Nye Veier AS, der vi ser resultatene allerede, og gjennom jernbanereformen. Bare på de anbudsprosessene som er gjennomført, kan vi kanskje spare rundt 8 mrd. kr. Det betyr at vi kan ta noen grep som gir mer penger til å bygge både vei, tunneler og bane.

Om løsningen rundt ferjefri E39 er moden for å revurderes? I utgangspunktet er ikke vi der. Vi mener at det skal gjennomføres slik det har vært forutsatt. Så må man selvfølgelig vurdere kostnadene løpende underveis. Det er også noen forsinkelser i deler av prosjektet, så det er en utfordring. Men vi har ikke snudd foreløpig.

Presidenten: Replikkordskiftet er omme.

Marit Arnstad (Sp) [14:02:05]: Den tanken som bærer Senterpartiets alternative statsbudsjett, er at folkevalgt styring er mulig. Det er at vi som storting har valgmuligheter når det gjelder hvilken retning vi ønsker at det norske samfunnet skal ta.

I en tid da altfor mange prøver å fortelle folk at politikkens viktigste oppgave er å slippe rattet og overlate styringen til byråkratiet, markedet eller EU-systemet, står Senterpartiet for det motsatte. Politisk endring kan ta tid, og ofte går det raskere å rive ned enn å bygge opp, men politisk styring er mulig.

Senterpartiets hovedprioriteringer i dette budsjettet er tydelige. Vi velger en politikk som bidrar til å utjevne geografiske og sosiale forskjeller. Vi velger en politikk som gir trygghet i hverdagen og tjenester nær folk i hele landet. Vi velger en politikk som bygger opp verdiskaping over hele landet. Og vi velger en politikk som bidrar til å sikre norske interesser i en verden som er preget av stadig mer spenninger. Alt dette er fordi vi tror vi

har et valg, og fordi vi tror vi kan påvirke utviklingen av samfunnet.

Regjeringen synes å være av en litt annen oppfatning. Blant regjeringspartiene ser det nesten ut til å ha gått litt sport i å tilsløre politiske vegvalg, forvanske politiske ansvarsforhold og tåkelegge det faktum at regjeringen enten direkte eller indirekte er med på å treffe valg som øker de sosiale og geografiske forskjellene.

På område etter område sentraliserer denne regjeringen offentlig sektor i Norge, men de velger ofte å gjøre det gjennom en stedfortreder. I nedleggingen av lærerutdanningen på Nesna valgte de å gjøre det gjennom styrets vedtak. De gjemte alt sitt politiske ansvar bak fagre ord om autonomi. Det samme har skjedd innen politiet, der hele prosessen med sentralisering er blitt overlatt til etaten sjøl, slik at en politisk kan skyve ansvaret fra seg.

Det skal ikke mye fantasi til for å se at det samme kan skje når det gjelder høringen om å legge ned to tredeler av tingrettene i Norge. Det politiske ansvaret for å gjennomføre endringer blir helt sikkert overført til andre enn regjeringen sjøl. Det samme skjer når en sentraliserer ambulansetjenesten, og når en nå vil legge ned Ullevål sykehus. Der er det foretaket og styret som får friheten til å både utrede, vedta og gjennomføre.

Høyre, Fremskrittspartiet og resten av regjeringen har på en måte valgt å abdisere litt politisk. De frasier seg ansvar og legger omformingen og sentraliseringen av offentlig sektor ut til direktorater, foretak og styrerom.

Også avgiftspolitikken har vært under debatt denne høsten. Det er en viktig debatt. Denne regjeringen har foretatt en omlegging av skattepolitikken ved å kombinere store skattecutt til dem som har mest, med avgiftsøkninger til folk flest. Det bidrar til økte forskjeller i Norge. Til sammen har regjeringen økt avgiftene med 6,3 mrd. kr, og elavgiften alene er økt med 38,9 pst. siden 2013.

Senterpartiet har fått litt kritikk for å reise denne debatten. Fremskrittspartiet prøver jo å tåkelegge den ved konstant å prøve å snakke om skatter og avgifter, aldri om avgifter alene. I dag velger til og med finansministeren å begynne å se på ulike definisjoner av avgifter. Hun velger å se bare på særavgiftene, ikke på avgiftene totalt sett. Hun velger plutselig å snakke om innbetalte avgifter. Samtidig snakker hun om skattelette, og da snakker hun om vedtatt skattelette, for hun vet jo like godt som oss at hvis hun skal forholde seg til innbetalt skatt og avgift, har skatte- og avgiftsnivået under denne regjeringen økt betydelig. Da kan ikke regjeringen lenge snakke om 25 mrd. kr i skattelette.

Reaksjonsmønsteret når en ønsker å starte en debatt om avgiftspolitikken virkninger, har vært forutsigbart og forventet – og på mange måter lite imponeren-

de, må jeg si. Både økt elavgift, økt moms på reiseliv og transport og økt flypassasjeravgift på kortbanenettet er tiltak som rammer skjevt både sosialt og geografisk. Heller ikke klimaavgifter kan brukes på en slik måte at en kan overse om de rammer skjevt sosialt og geografisk, for det vil svekke legitimiteten til hele klimapolitikken om en velger en slik linje. Mye tyder på at flere av avgiftsøkningene som regjeringen påberoper seg i klimaets navn, ikke innebærer store, effektive kutt i klimautslipp, men tvert imot er å se på som rene fiskale avgifter.

Senterpartiet er glad for at debatten om avgifter er sterkere på dagsordenen nå enn tidligere, men vi ser samtidig at det er en lang veg fram når regjeringen fortsatt salderer både miljøprofil og budsjettbehov med avgiftsøkninger som rammer alle, uten hensyn til bosted og inntekt.

Etter seks år med Høyre og Fremskrittspartiet i regjering kan vi konstatere at regjeringssprosjektet mangler et indre samhold og en plan for vegen videre, og det er kanskje ikke så merkverdig.

Presidenten: Det åpnes for replikkordskifte.

Eigil Knutsen (A) [14:07:25]: Fra et Arbeiderparti-ståsted er det mye å være enig i i Senterpartiets budsjett. Selv om vi ikke alltid er enig i virkemidlene, forenes vi i målet om å ta hele landet i bruk. Byene er avhengige av livskraftige distrikter. Det er i distriktene vi forvalter naturressursene som har gjort oss til et så rikt land. Motsatt vei er distriktene avhengig av at byene våre fungerer, at byene har luft det går an å puste i, og at bussen går. Fungerende byer er bra for hele landet. Derfor er det underlig at Senterpartiet kutter en halv milliard kroner i belønningsmidler til kollektivtrafikk i byene. I Bergen, der jeg bor, ville dette kuttet alene tilsvart 400 daglige bussavganger hver dag gjennom hele året.

Mitt spørsmål er derfor: Mener Senterpartiet at det brukes for mye penger på kollektivtrafikk i byene?

Marit Arnstad (Sp) [14:08:18]: Folk lever sine liv både i byene og utover i landet, og det er bra; livene lever på ulike måter. Vi vil gjerne at folk skal reise kollektivt, derfor har vi f.eks. også foreslått å redusere momsen på kollektivtrafikk. Vi synes det er viktig at det blir billigere å bruke kollektivtrafikk.

Når det er sagt, må jeg si at denne regjeringens innretning av belønningsmidler og byvekstavtaler må bli en kilde til debatt snart, for det har vokst svært mye. Staten har i realiteten overtatt en del av fylkeskommunens ansvar for kollektivtrafikk på en måte Senterpartiet mener det er grunn til å se nærmere på. De fylkene som ikke har en stor by i sin midte, vil sitte igjen med en mye større regning for kollektivtrafikken i sitt område enn de fylkene som har en stor by i sin midte. Kollektivtrafikk,

også i byene, er i stor grad et fylkeskommunalt ansvar, og det mener jeg er en problemstilling en er nødt til å se videre på. Dessuten mener Senterpartiet at det er nødvendig å omprioritere en del fra byvekst også til distriktsvekst, slik at man kan få økt utviklingen i distrikterne.

Stefan Heggelund (H) [14:09:34]: Det står mye rart i Senterpartiets alternative budsjett. For eksempel påstår de et sted at de gir en avgiftslettelse der de i realiteten ikke gjør noen ting. Det var som en venn av meg sa til meg i går: Det er sånn man bare regner med at politikere gjør. Det er detaljer.

Marit Arnstad snakket i sitt innlegg om sosiale og geografiske forskjeller, og det er viktig. Derfor vil også jeg spørre om kuttet i bypakkene på 500 mill. kr, for jeg er enig med representanten Arnstad i at vi skal bevilge mer til kollektivtrafikk over hele landet. Men kan representanten forklare meg hvorfor innbyggere på Grorud, i Åsane og i Kvernevik skal få både dårligere kollektivtilbud og mer bompenger? Det er det som er realiteten med Senterpartiets alternative budsjett: Noen får dårligere tilbud, men må samtidig betale mer i bompenger.

Marit Arnstad (Sp) [14:10:35]: Jeg tror ikke det skal stå så veldig mye i Senterpartiets budsjett før representanten Heggelund synes det er litt rart – så det er nå så sin sak.

Jeg mener det trengs en debatt om byvekstavtalene framover, for denne regjeringen har valgt bare å pøse penger inn i byvekstavtalene og sagt at nå skal også vi som stat ta over 66 pst. av utgiftene til kollektivtrafikk i byene. Jeg mener en da griper inn i et system der det i utgangspunktet er fylkeskommunene som har ansvaret for kollektivtrafikk, og at en velger en annen linje overfor de store byene enn det en gjør overfor resten av landet. Det fortjener i alle fall en diskusjon.

I tillegg er det slik at Senterpartiet ønsker å ta en del av økningen i byvekstavtalene – for vi går ikke ned, vi har også en stor økning i byvekstavtalene – og omprioriterer til bygdevekstavtaler, for det ser vi at det er et veldig stort behov for etter denne regjeringens sentraliseringspolitikk.

Himanshu Gulati (FrP) [14:11:43]: Det er med stor skuffelse jeg har lest at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår å fjerne det nasjonale eldreombudet og foreslår å avvikle ordningen med statlig finansiert eldreomsorg, som har hatt stor suksess i flere kommuner.

Mitt spørsmål til representanten Arnstad er: Hva vil hun si til alle de kommunene som opplever gode resultater med statlig finansiert eldreomsorg, hva vil hun si til enhetslederen på Hobøl eldreheim, som sier at de opplever at brukeren blir satt i sentrum, hva vil hun si til

kommunalsjefen i Lillesand, som sier at de opplever økt kvalitet på tjenestene, hva vil hun si til rådmannen i Os, som sier at de opplever større likebehandling mellom brukerne, hva vil hun si til etatssjefen i Stjørdal, som sier at de opplever faglig utvikling og større økonomiske muskler, og sist, men ikke minst, hva vil hun si til de mange eldre som opplever bedre kvalitet på tjenestene sine etter at de har kommet inn i dette prosjektet med statlig finansiert eldreomsorg?

Marit Arnstad (Sp) [14:12:37]: Vi vil si til alle kommuner at vi kommer til å finansiere eldreomsorgen gjennom rammeoverføringer til kommunene. Og når det gjelder rammeoverføringene, ligger vi på et nivå som er skyhøyt over regjeringens; vi ligger 2,2 mrd. kr over regjeringen i rammeoverføringer. Det er innenfor rammeoverføringene vi vil finansiere eldreomsorgen.

Når det gjelder det statlige forsøket, tror jeg at en del av de kommunene som er inne i dette forsøket, nok vet at disse midlene er tenkt å fases ut fram mot 2023, og at de også har forberedt seg på det. Jeg vet at i alle fall min hjemkommune, Stjørdal, har forberedt seg på det. Derfor trenger jeg ikke å si noe til etatssjefen i Stjørdal, men jeg kan jo forsikre søsteren min, som sitter i formannskapet, om at vi skal bidra til en god eldreomsorg i Stjørdal også i årene framover.

Terje Breivik (V) [14:13:35]: Senterpartiet yndar å framstilla seg som eit distriktsparti og eit parti som står opp for ei heilt avgjerande distriktsnæring, landbruket – ei næring som legg sjela si i å forvalta gard og grunn på ein slik måte at ein overlèt bruket i betre forfatning til neste generasjon enn kva som var tilfellet då ein sjølv tok over.

Klimaendringane og ekstremvær gjer den viktige jobben bonden gjer, både vanskelegare og fordyrande, og endringane eskalerer i styrke til det verre år for år. Kva er svaret frå Senterpartiet på det? Jo, ein klimapolitikk, eller ein mangel på noko slikt, som går baklengs inn i framtida.

For korleis forklarar representanten Arnstad at ein reduksjon i vegbruksavgifter på bensin og diesel, det å gje fleire næringar fritak frå CO₂-avgifter og kutt i belønningsmidlane til kollektivsatsing i byane reduserer klimagassutslepp og førebyggjer ekstremvær og gjer jobben til framtidige bønder enklare?

Marit Arnstad (Sp) [14:14:41]: Det er helt riktig at Senterpartiet synes matproduksjon er svært viktig, og vi ønsker at alle de dyrkede arealene vi har, skal kunne brukes til matproduksjon. Vi ønsker også at utmarka i Norge, altså grasproduksjonen i Norge, skal stå sterkt i årene framover.

Vi vet at landbruket kommer til å bli berørt av klimaendringene, og klimatilpasning innenfor landbruket er et viktig arbeid. Det er også slik at landbruket må ta sin andel av klimagassutslippene. Kutt i klimagassutslipp er også kjempeviktig. Derfor har Senterpartiet bl.a. i dette budsjettet foreslått et klimafond for landbruket, slik at man kan omstille driftsmidlene og driftsformene i landbruket på en klimavennlig måte.

Vi tror at den typen positive virkemidler er mye viktigere enn å prøve å øke drivstoffavgiftene på en måte man vet ikke har klimaeffekt, men stort sett bare fungerer som en fiskal avgiftsøkning for å få mer penger inn i statskassen og prøve å saldere de pengebehovene som regjeringen har.

Presidenten: Replikordskiftet er da omme.

Audun Lysbakken (SV) [14:16:01]: Det vakreste med Norge er små forskjeller og sterke fellesskap. På sitt beste er vårt samfunn bygd for de mange og ikke for de få på toppen. Slik fikk vi et arbeidsliv hvor ingen skulle stå med luen i hånden, slik fikk vi et skattesystem som fungerte slik at de med de bredeste skuldrene skulle bære de tyngste byrdene, og slik fikk vi en velferdsstat som skulle være et sikkerhetsnett for folk, men også sørge for at alles evner kunne tas i bruk, og at alle skulle ha en mulighet til å leve ut sine drømmer, ikke bare de rikstes barn – et samfunn for de mange, ikke for de få på toppen.

Når spørsmålet om vi skal bygge Norge for framtiden på samme måte, eller om vi skal følge den kursen som den sittende regjeringen har staket ut, hvor man stadig oftere lytter til behovene til de få på toppen, istedenfor til de mange. Er det slik vi skal møte den økende ulikheten i makt og rikdom? Er det slik vi skal møte klimakrisen?

I møte med disse to viktigste spørsmålene i vår tid er det mer enn noen gang avgjørende å mobilisere solidaritet, tillit og samhold i det norske samfunnet. Derfor må vi i årene som kommer, kombinere en sterk og radikal klima- og miljøpolitikk med en solidarisk og rettferdig omfordelingspolitikk.

I SVs alternative statsbudsjett begynner vi arbeidet med en grønn ny deal for Norge, en samfunnskontrakt som kan gjøre det mulig å gjennomføre den klimapolitikken som trengs, på en rettferdig måte. Vi foreslår 11,5 mrd. kr mer til klima- og miljøtiltak enn det regjeringen bevilger. Vi gjør det i trygg forvisning om at det kravet som nå vokser fram nedenfra i det norske samfunnet om handling mot klimakrisen, ikke kommer til å være mulig å stå imot. Vi så sist denne uken at velgerne nå sier at klimapolitikken er folkets aller viktigste sak. Omstillingen må begynne nå, men Norge mangler en plan for hvordan vi skal gjøre det. Grønn ny deal svarer

både på den uroen som de klimastreikende ungdommene føler, som alle de som ønsker handling mot klimakrisen føler, og samtidig på uroen til arbeidsfolk som har sine jobber knyttet til oljen – og på uroen til folk med lave inntekter, som er redde for at gevinstene skal ende opp hos dem som har mest, og regningen gå til folk som har lite.

Vi trenger en samfunnsplan for å kutte utslipp, slik at vi når de norske klimamålene i 2030, for å bevare arbeidsplasser gjennom storstilt satsing på grønn industri og grønn næring og for en rettferdig omstilling, hvor vi de gangene klimatiltak også kan slå usosialt ut, sørger for å kompensere folk gjennom det vi i SV kaller en «grønn folkebonus». En «grønn folkebonus» innebærer i vårt budsjettforslag at samtidig som en del miljøavgifter må øke, bruker vi skattesystemet til kraftigere omfordeling, slik at vanlige folk og folk med lave inntekter kommer bedre ut. Det er det motsatte av det regjeringen, som har rigget skattesystemet for de rike, driver med.

Vi foreslår i dette budsjettet – og det vil høyresiden helt sikkert fortsette å harselere over – kraftige skatteøkninger for dem som har mest i det norske samfunnet. Det er nødvendig, for rikdommen til dem som har mest, har ikke kommet av seg selv. Den er bygd på kompetansen og innsatsen til arbeidsfolk over hele landet, den er bygd på den infrastrukturen og det utdanningssystemet som finansieres av skattebetalerne. Ingen blir rike av seg selv. Norge er dessuten bygd på arbeid, ikke bygd på arv. Norge er avhengig av mennesker som vil tjene sine penger på arbeid, ikke bare de som kan tjene sine penger på å ha penger.

Når ulikhetene øker og regjeringen samtidig fører en forskjellspolitikk som sender deler av regningen til dem som har minst, tror jeg det mer enn noe annet kan besvare hvorfor denne regjeringen er så upopulær. Derfor er vi i dette budsjettet opptatt av å reversere usosiale kutt, f.eks. det ganske usle kuttet i brillestøtte til barn og kuttet i tannregulering. Vi er opptatt av å styrke kommuneøkonomien, satse på sykehusene, på tannhelse, på en mer praktisk skoledag, på barnetrygd og på barnehager, fordi vi har råd til bedre velferd hvis vi prioriterer annerledes. Det gjør vi innenfor en totalramme hvor vi bruker færre oljepenger enn regjeringen.

Det er mulig å omfordele fra dem som har mest, til vanlige folk, og fra økende privat forbruk til fellesskapet – hvis vi vil, og hvis vi vil føre en politikk som er for de mange, ikke for de få.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Jonny Finstad (H) [14:21:16]: SVs alternative budsjett kutter over 2 mrd. kr til bygging av nye og bedre veier, eller motorveier, som SV liker å kalle det. I VG

presenterte Lysbakken en kuttliste på 450 mrd. kr til veibygging – de fleste i distriktene. Av disse er 220 mrd. kr kutt i Nord-Norge. Ny E39 på Vestlandet, med fastlandsforbindelse for lokalbefolkningen, nevner SV ofte som et meningsløst pengesløseri. Om få år har vi utslippsfri transport i Norge. Klimaargumentet blir borte, men det kan fremdeles være gode grunner til å redusere biltrafikken i byene. Mitt spørsmål er: Hvorfor mener SV det er lurt å satse på kollektivtrafikk og subsidiere økt mobilitet for folk i byene, men ikke lurt å satse på veibygging som gir økt mobilitet til folk i distriktene? Er ikke SV lenger opptatt av likhet?

Audun Lysbakken (SV) [14:22:15]: Det spørsmålet har helt galt premiss, og det tror jeg egentlig representanten vet. SV er for en omfordeling av samferdselsmidlene, og det utspillet som representanten nevner, handler om hvordan vi ved å gå over til en mer edruelig standard for veiutbygging enn den voldsomme satsingen på fire felt som regjeringen har gått inn for, kan få veier der det trengs rundt om i landet, for en billigere penge enn det regjeringen går inn for. Regjeringen er nå i ferd med å møte veggen selv med sitt gigantomane E39-prosjekt, som folk på Vestlandet ikke vil ha. Det er nå en voksende allianse mellom naturvernere, yrkessjåfører og lastebileiere mot f.eks. Hordfast i mitt fylke. Det er et upopulært prosjekt, som regjeringen insisterer på å bruke kolossalt med penger på.

Det vi heller vil gjøre, er å bruke penger på trygge bruksveier med rassikring rundt om på Vestlandet og i Nord-Norge. Jeg tror folk er mer enig med meg enn med representanten Finstad.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [14:23:29]: Tenk at SV vil avvikle Nye Veier, selskapet som har revolusjonert måten vi bygger vei på i dette landet, som sikrer raskere veibygging, mindre bompenger, og som – når hele porteføljen er ferdig utbygd – har spart norske skattebetalere for 28 mrd. kr. Ikke bare bygger de raske og billigere, de tar også et stort samfunnsansvar – krav om at entreprenører må ha 20 pst. med lærlinger, begrenset antall ledd med underentreprenører. Ja, de har til og med en LO-koordinator ute i alle prosjekt for å sikre at de ansatte får det de har krav på.

Fremskrittspartiet vil definitivt videreføre Nye Veier og gi dem flere prosjekter. Det handler om trygghet i hverdagen for alle dem som ikke kan gå til jobb og ikke kan gå til barnehagen, alle dem som må forholde seg til veien – for folk flest.

Det jeg lurer på når det gjelder SV, som nå vil strupe bevilgningene til Nye Veier med 1,4 mrd. kr, kutte en fjerdedel av alle prosjektene de har, er: Gjør de det fordi de ikke liker selskaper som oppnår suksess, eller er det bare fordi de ikke unner oss trygge veier i Norge?

Audun Lysbakken (SV) [14:24:26]: Jeg sa i mitt forrige svar hva SV vil gjøre for å sikre at vi får trygge veier i Norge, noe som er langt mer fornuftig enn Fremskrittspartiets satsing på store motorveier inn mot de store byene. Vi vil ha trygge bruksveier med gul stripe rundt om i hele landet. Fordeler man veipengene bedre, kan man skape trygghet for flere på flere steder enn det regjeringen legger opp til.

Det er ingen hemmelighet at den typen dobbelorganisering som Nye Veier innebærer, har SV og resten av opposisjonen vært skeptisk til. Det er noe med denne regjeringens tro på å lage mange parallelle strukturer, organisasjoner og administrasjoner som jeg tror det er vanskelig å se for seg skal være effektivt i lengden. Vi vet heller ikke hvordan det hadde gått hvis man f.eks. hadde latt Vegvesenet få lov til å bruke de samme metodene som man har tillatt Nye Veier å bruke. Nytenkning er bra. Det er helt sikkert mye vi kan lære av måten dette er gjort på, men vi trenger ikke å lage stadig nye organisasjoner.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Terje Breivik (V) [14:25:53]: For Venstre er fridom ein overordna verdi, fridom til å realisera det ein sjølv definerer som det gode liv for seg sjølv og sine næraste. Skal fridomen vera reell, må ein òg vera fri frå fattigdom, nød og ulikskap. Og er det på eitt område fridomen for komande generasjonar verkeleg er trua, er det på klima- og miljøområdet. Menneskeskapte klimaendringar er det største problemet verda står andsynes. Ekstremvær vert meir og meir normalen, innhaldet av CO₂ i atmosfæren er rekordhøgt. Å lukkast med å redusera klimagassutslepp nok, og raskt nok, er heilt avgjerande.

Venstre er grunnleggjande framtidsoptimistiske. Det fordrar likevel at me tek dei rette vala no:

- at me sluttar med det som forureinar, utviklar nye løysingar og forsterkar og skapar dei endringane som må til
- at me aukar satsinga på forskning og teknologiutvikling, spelar på lag med næringslivet og brukar marknadskreftene medvite til fordel for klimaet
- at me set ned prisen på det me vil ha meir av: klimavenlege val i kvardagen og i styreromma
- at me set opp prisen på det me vil ha mindre av: klimagassutslepp og ureining

Venstre trur på menneskeskapte klimaløysingar, og Noreg, norsk industri og teknologi og norske forskingsmiljø har alle føresetnader til ikkje berre å ta globalt ansvar, men å gjera det på ein måte som tryggjer og legg til rette for grøn verdiskaping og norske arbeidsplassar. Difor er eg stolt over at Venstre og dei andre regjeringspartia i dag vedtek eit statsbudsjett for 2020 som forster-

kar ei frå før omfattande systematisk satsing på klimatil- tak og klimateknologi. Viktige tilskotsordningar i regi av Enova, ordningar som treffer både storindustrien og hushalda, får rekordløyvingar. Det nye statlege investeringsfondet Nysnø Klimainvesteringer får tilført heile 700 mill. kr og har på rekordtid passert milliarder i forvaltingskapital.

Nysnø har som hovudføre mål å fylla behovet eksisterande industri har for ein medinvestor som har nok og langsiktig nok kapital til å sikra at grøn teknologi kjem frå laboratoriet, teststadiet, til eit industrialisert, kommersielt produkt. Det skal dei gjera gjennom ein kombinasjon av direkteinvesteringar og gjennom fond-i-fond-investeringar, og slik òg sikra at me får fleire større investerar som har kompetanse til å gå inn i ofte komplekse, langsiktige investeringar.

I vår kom det ein alarmerande rapport frå naturpanelet til FN om eit urovekkjande tempo i reduksjonen av natur- og artsmangfald. Endrar me menneske naturen så mykje at artar døyr ut, klipper me òg av evolusjonære linjer – linjer som er viktige råstoff for vidare evolusjon og framtidig fridom. Difor er satsinga på klassisk miljøvern i budsjettet heilt avgjerande.

Tek me med migrasjon, representerer det saman med klima og miljø, tre område som krev meir internasjonalt samarbeid for at verda i fellesskap skal lukkast med å handtera dei. I ei tid der stormakter som USA og Storbritannia har politiske leiarar som er pådrivarar for usunn og direkte farleg nasjonalisme, er det viktigare enn nokon gong at eit rikt, velorganisert land som Noreg tek ansvar og er ein pådrivar for meir forpliktande samarbeid, ikkje mindre.

Skal me førebyggja ufrivillig migrasjon i stor skala i framtida, er me nøydd til å lukkast med å redusera klimagassutsleppa raskt nok. Samstundes må kampen mot nød og fattigdom fortsetja og intensiverast. Eg er difor glad for at Venstre er del av ei regjering og eit samarbeid med rekordsatsing på bistand og tiltak for å få lyfta fleire ut av livstruande situasjonar, med m.a. eit rekordhøgt bistandsbudsjett og mottak av 3 000 kvoteflyktningar. Og i motsetnad til dei fleste av opposisjonspartia maktar regjeringspartia å finansiera nødvendige satsingar gjennom reelle omprioriteringar, ein ansvarleg oljepengebruk og ein skattepolitikk som prioriterer dei med dei lågaste lønene, og å gjera norske arbeidsplassar billigare. Det er Venstre godt fornøgd med.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [14:30:49]: Statsminister Erna Solberg påsto at hun skulle gjøre Norge mindre oljeavhengig, såkalt omstille økonomien. Men de ferskeste tallene fra SSB viser at landet vårt nå er i ferd med å få tidenes største underskudd i handelen med utlan-

det når vi korrigerer for petroleum, og underskuddene har kontinuerlig forverret seg alle de seks årene under Erna Solberg. Hennes svar er at det tar for lang tid. Det tar ikke bare lang tid, det tar altfor lang tid, og det er en av grunnene til at vi må skifte ut regjeringen. Det er et spektakulært løftebrudd, og underskuddet i år ligger an til å bli 270 000 mill. kr. Hva er representanten Terje Breiviks forklaring på hvorfor underskuddet kontinuerlig har blitt forverret hvert år, og hvordan dette spektakulære løftebruddet har oppstått?

Terje Breivik (V) [14:31:50]: Kanskje var det viktigste som skjedde da me fekk eit nytt fleirtal hausten 2013, ei heilt anna satsing i dette landet på innovasjon, nyskaping, omstilling og grøn vekst. Etter at Venstre kom til makta hausten 2013 ved å vera såkalla konstruktivt opposisjonsparti gjennom ein samarbeidsavtale, har me systematisk bidrege til eit heilt anna tempo på nettopp satsing på omstilling og på å gjera Noreg mindre oljeavhengig i framtida. Eg nemnde i hovudinnlegget mitt eit av dei siste grepa, Nysnø Klima-investeringer, som er eit heilt nytt stortilt statleg investeringsfond som nettopp skal bidra til å sikra òg leverandørindustrien som jobbar inn mot oljeindustrien, raskare tempo i ei allereie eksisterande omstilling for å få fleire bein å stå på, bein som har grønne forteikn.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [14:32:52]: Resultatenes tale, de offisielle tallene, er tydelig, det går altfor svakt, faktisk går det i feil retning, det er det som er poenget mitt, og det har gått i feil retning i seks år på rad. I Stortinget har vi i Arbeiderpartiet kommet med konkrete forslag om forsterking av havvind som en egen næring, som Norge kan bli sterk på leverandørsiden av – det stemmer høyrepartiene imot. Vi har forslag for skogindustrien og om en opptrappingsplan for trygg matproduksjon på norske ressurser – alt forslag som høyrepartiene stemmer imot.

Når politikken er bare negativ til alle gode forslag som kommer, tror da representanten Terje Breivik at underskuddene fortsatt vil bli enda verre under Erna Solberg også i året som kommer, i 2020?

Terje Breivik (V) [14:33:47]: Eg er heilt overtydd om at det er ein føresetnad at dette fleirtalet får fortsetja etter 2021, for nettopp å oppretthalda eit heilt nødvendig tempo. Igjen nemner representanten to sektorar, maritim sektor – havvind – og skogindustri, som no har heilt andre rammevilkår enn dei var i nærleiken av før 2013. Ta skogindustrien, som representanten kjenner veldig godt: Takk vera ei heilt anna målsetjing, ei heilt anna bevisst satsing på biodrivstoff, har ein no plutseleg fått ein ny giv i norsk skogindustri, i norsk biodrivstoffproduksjon, og heilt andre framtidssik-

ter for svært viktig skog. Når det gjeld maritim sektor, var det siste som skjedde at Enova gjekk inn – eg hugsar ikkje tilskotssummen, men det var vel 2,2–2,3 mrd. kr – nettopp for å byggja ein ny framtidig havvindmøllepark basert på flytande havvindmølleteknologi, som både kan vera bra for produksjonen av ny energi, og som det ikkje minst er heilt avgjerande for leverandørindustrien å ha ein heimemarknad å driva teknologiutvikling på.

Ole André Myhrvold (Sp) [14:35:05]: Representanten Breivik snakker om at regjeringen driver en ansvarlig økonomisk politikk. Ja, det gjør man bl.a. ved å legge full avgift på biodiesel. Representanten Breivik snakker også om at det er viktig å redusere klimagassutslippene raskt, det er vi helt enige om, men med regjeringens avgiftsgrep risikerer man altså å øke utslippene av klimagasser fra transportsektoren med 700 000 tonn neste år. Nå vil Breivik sikkert hevde det samme som statsministeren gjorde tidligere i denne sal, nemlig at man gjør dette for å få ned bruken av palmeolje. Men bruken av palmeolje stuper allerede – to tredeler ned bare i fjor. Hvorfor ønsker Venstre å ødelegge det viktigste klimatilskottet for transportsektoren ved å legge avgift på biodiesel?

Terje Breivik (V) [14:35:54]: Berre for å minna representanten Myhrvold lite grann om historia for satsinga på biodrivstoff: Hadde det ikkje vore for innsatsen til Venstre i den maktsituasjonen som me kom i hausten 2013, hadde det ikkje vore grunnlag for heile problemstillinga. Ein hadde ein omsnuden og ei langsiktighet i satsinga på biodrivstoff som gjer at norsk skogindustri og norske produsentar av biodrivstoff no igjen har moglegheit til å gjera nødvendige investeringar.

Eg er samd med representanten i at det er klart at ei ambisiøs satsing på biodrivstoff har ei problematisk side så lenge delar av biodrivstofftilbodet er avhengig av palmeolje. No veit òg representanten at fagkomiteane enno ikkje har kome med budsjettinnstillingane. Utan at eg kan forskottera noko som helst, er det ikkje sikkert at siste ord er sagt i så måte.

Lars Haltbrekken (SV) [14:37:10]: Mitt spørsmål dreier seg også om biodrivstoff. SV har flere ganger med rette beskyldt regjeringens klimapolitikk for å bade i palmeolje. Neste år økes kravet fra 12 pst. til 20 pst. for omsetning av biodrivstoff. Hvilke tiltak vil Venstre sette i verk for å forhindre at det kommer inn biodrivstoff basert på palmeolje innenfor dette omsetningskravet?

Terje Breivik (V) [14:37:53]: Representanten Haltbrekken kjenner til tilrådinga frå regjeringa som no ligg til handsaming her på huset, om å innføra full veg-

bruksavgift på biodrivstoff, som er eit effektivt tiltak nettopp for å hindra at ein får for mykje palmeolje inn som ein del av biodrivstofftilbodet. Så kan det diverre, som eg reknar med at representanten Haltbrekken er samd i, ha den negative konsekvensen at det de facto kan verka negativt for utsleppa. Dette er ein kompleks saksproblematikk som det ikkje er enkle svar på – for at ikkje det beste skal verta det godes verste fiende.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [14:38:59]: Budsjettet for 2020 er det første statsbudsjettet Kristelig Folkeparti har vært med på å legge fram som en del av regjeringen Solberg. For Kristelig Folkeparti handler dette budsjettet bl.a. om å sikre gjennomslag på viktige områder som handler om barns oppvekstvilkår og en trygg og god skole. Forslaget vi har til behandling i Stortinget, viser tydelig at regjeringen følger opp den satsingen Kristelig Folkeparti over tid har hatt på nettopp barn og unge. Å gi barna en best mulig start på livet er grunnlaget for et samfunn med små forskjeller og like muligheter. Skal en realisere barns muligheter og forebygge fattigdom og utenforskap, er satsing på tidlig innsats i et barns liv noe av det aller mest virkningsfulle vi kan gjøre. Og dette budsjettet gjør nettopp det. Vi styrker utdanningsløpet gjennom å heve kvaliteten i skolen og øke ressursene, slik at hver enkelt elev skal bli sett og fulgt opp i tidlig alder.

Innføringen av lærernormen har vært en av Kristelig Folkepartis viktigste skolepolitiske prioriteringer. Årsaken er åpenbar: Det er muligheten den gir lærerne til å se den enkelte elev og kunne sette inn riktige tiltak på et tidlig tidspunkt. Den siste uken er det mange av oss som har hørt den sterke historien om den 13 år gamle gutten Daniel, en historie han selv delte med sine følgere på YouTube. Daniel er en tøff og modig gutt og har opplevd det ingen barn skal behøve å kjenne på. Daniel valgte å fortelle sin historie om hvordan det var å bli mobbet, holdt utenfor og gå med de vonde følelsene helt for seg selv i lang tid fram til han endelig orket å dele det med noen. Daniels budskap er at barn som blir mobbet, skal kunne tørre å si fra til en voksen de stoler på. Derfor er det så viktig at vi har nok trygge lærere i skolen som har tid og mulighet til å følge opp barna. Jeg er glad for at regjeringen gjennom dette budsjettet viderefører fullfinansieringen av lærernormen. De nyeste tallene fra Grunnskolen Informasjonssystem for skoleåret 2018/2019 viser at det er færre elever per lærer enn på noe annet tidspunkt de siste ti årene. Dette viser at lærernorm virker og gir den enkelte lærer muligheten til en mer tilpasset opplæring.

Vi merker oss at i de alternative budsjettene fra opposisjonen synes den viktigste prioriteringen for en

bedre skole, for inkludering og for å motvirke utenforskap å være gratis skolemat eller frukt. Innføring av gratis skolemat til alle er et dyrt, men ikke minst et lite treffsikkert tiltak. Vi mener det er viktigere å bruke penger på flere lærere. Vi vil heller ha flere årsverk inn i skolen enn gratis skolemat. For å utjevne sosiale forskjeller mener vi at regjeringens budsjettprioritering av satsing på økt kvalitet i skolen og større lærertetthet er det beste virkemiddelet.

Neste år markerer vi 75-årsjubileet for slutten på andre verdenskrig i Norge. Det er viktig at vi overfører kunnskapen om hva som førte til Holocaust, til den oppvoksende generasjonen gjennom å kunne tilby skolene klasseturer med Hvite Busser ved hjelp av statlige midler. På denne måten kan en lære om viktige tema som antisemittisme, hat, fordommer, menneskerettigheter og menneskeverd. Dette er viktig for at elevene skal settes i stand til å kunne forstå de historiske hendelsene som kan danne grunnlag for holdninger som kan framstå som viktige bolverk mot noe av det som frarøver menneskene menneskeverdet i vår tid. I en tid da vi dessverre er vitne til fremmedfrykt og hat, er denne kunnskapen helt sentral. Derfor er jeg glad for at regjeringen prioriterer denne tilskuddsposten på 15,5 mill. kr, som vil føre til at flere skoler kan organisere nettopp denne typen dannelsesreiser.

For regjeringen er det viktig at foreldre sikres retten til selv å velge utdanning for sine barn. Vi merker oss at der enkelte av opposisjonspartiene velger å kutte i overføringer til grupper av typer friskoler, tar regjeringen et annet verdivalg. Jeg er glad for at regjeringen gjennom dette budsjettet sikrer at det fortsatt legges til rette for friskoler som er basert på et pedagogisk eller religiøst alternativ.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Elise Bjørnebekk-Waagen (A) [14:43:52]: Representanten brukte tid i innlegget sitt til å snakke om barns muligheter, også om barns muligheter på skolen. I tillegg til skolemat og gode lærere er det å kunne se et godt bidrag for å lykkes i skolen. Men regjeringen kutter i ordningen med stønad til barnebriller. På denne talerstolen tidligere i dag har statsministeren sagt at alle som tidligere har fått støtte, skal fortsette å få det. Problemet er bare at de får så mye mindre, de får ikke nok til å kjøpe brillene de faktisk trenger. Da er det på sin plass å spørre om ikke briller til barn nådde opp på Kristelig Folkepartis prioriteringsliste da budsjettet skulle lages.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [14:44:46]: Jo, det gjorde det. Barn som har spesielle synsproblemer, enten mindre eller mer alvorlige, skal fortsatt få briller med

hjelp av statlige midler. En har valgt å lage et skille ved det som kanskje kan defineres som mindre synsproblemer, der en har standardisert satsene, men det skal fortsatt være støtte. Ikke minst skal barn med særskilte behov, de som er svaksynte eller har varige problemer, fortsatt få akkurat den samme støtten som de har fått i dag. Dette er ingen nedleggelse av en ordning, men en standardisering av en ordning for noen og en fortsatt individuell oppfølging for dem som har særskilte, sammensatte problemer.

Elise Bjørnebekk-Waagen (A) [14:45:43]: Dette må representanten gjerne forklare nærmere, for det kuttes 122 mill. kr i ordningen. Samtidig gis det et inntrykk av at det skal opprettes en ny ordning for barn med spesielle behov, og at noen skal skyves over i en annen ordning. Det bevilges ikke mer penger til noen av de nye ordningene som representanten skisserer. Problemet er at det skapes et inntrykk av at noen skal skånes, samtidig som det ikke bevilges penger til det. Jeg lurer på: Hvordan skal man kunne klare å skjerme noen barn fra kuttet når man ikke legger inn penger til det?

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [14:46:24]: Dette er en ordning som skal tre i kraft fra 1. mars. Vi ser at det er behov for en opprydding her mellom de ulike kategoriene, slik at omleggingen ikke påfører familier med barn som har særlig alvorlige synsproblemer, ekstra utgifter. Derfor er det viktig at regjeringen nå bruker tid på å få denne ordningen helt klart på plass, slik at f.eks. de som har problemer med skjeling, de mindre synsproblemene, kommer i en egen kategori med standardisert sats, mens de med særskilte behov fortsatt får dekket fullt ut av staten det de har fått til nå.

Olav Urbø (Sp) [14:47:24]: Dette gjeld frivilligsentraler og finansieringa av desse. I regjeringa sitt forslag til budsjett foreslår ein å endra fordelinga frå løyving per frivilligsentral til finansiering via innbyggjartilskott i kommunane. Dette vil ramma frivilligsentralar i små kommunar. Senterpartiet er for lokalt sjølvstyre, men i nokre tilfelle er detaljert løyving best for å sikra like tilbod i heile landet. Senterpartiet meiner forslaget frå regjeringa er alvorleg, og har fremja forslag om å vidareføra dagens fordeling av tilskota. Senterpartiet har òg lagt inn ei auke på 2 mill. kr i sitt alternative budsjett. Saka har heilt klare parallellar til veterinærvektordninga, der det opphavlege forslaget til regjeringa ville gått hardt ut over små kommunar. Etter påtrykk frå Senterpartiet snudde regjeringa i den saka.

Det er ikkje for seint å snu i denne saka. Spørsmålet til representanten Grøvan er om Kristeleg Folkeparti synest det er greitt at ein vedtek ei finansiering som slår så skeivt ut for frivilligsentralar i mindre kommunar, eller

om Kristeleg Folkeparti vil ta eit initiativ for å endra attende til dagens finansiering i samband med kommuneproposisjonen til våren.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [14:48:26]: Frivillighetssentralene betyr utrolig mye i kommunene de er etablert i. Vi er veldig glad for arbeidet de gjør. Med forholdsvis små statlige midler klarer de å aktivere mange mennesker til å gjøre et veldig viktig arbeid til glede for mennesker som trenger en hjelpende hånd eller et aktivitetstilbud, eller som på annen måte trenger noe mer enn det de får fra det offentlige.

Vi er opptatt av at vi skal ha en ordning, også framover. Frivillighetssentralene skal være et varig opplegg i den enkelte kommune, og vi er opptatt av å se på hvordan dette kan gjøres på en best mulig måte framover. Dette skal ikke iverksettes i budsjettet for 2020, men først fra 2021. Vi vil vurdere hvordan vi kan ivareta den utrolig gode ordningen som dette er, også etter 2021.

Solfrid Lerbrekk (SV) [14:49:34]: Veldig mange organisasjonar og små grupper i samfunnet treng støtte, nokre av dei treng støtte meir sårt enn andre. Viss me ser på kven som får støtte og kven som ikkje får, kan det gje nokså uheldige utslag om ein sett dei opp mot kvarandre. Den islamkritiske organisasjonen Human Rights Service får igjen 1,8 mill. kr i støtte over statsbudsjettet, medan Salam, organisasjonen for lesbiske, homofile og skeive muslimar, får ingenting. Er representanten Grøvan tilfreds med at nokre som har heilt klart islamkritiske standpunkt, får støtte frå staten, medan nokre av dei aller mest sårbare minoritetane i Noreg, skeive muslimar, ikkje får ei krone og dermed må leggja ned arbeidet sitt?

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [14:50:32]: Det er viktig ha et mest mulig forutsigbart og transparent system når det gjelder støtte til organisasjoner. Det betyr at vi ønsker retningslinjer som kan være tydelige og etterprøvbare. Når vi etablerer støtteordninger, er det med tanke på å kunne gi et ekstra tilbud til mennesker som trenger det og opplever en veldig krevende hverdag, eller det kan være andre årsaker som gjør at en ønsker å opprettholde et mangfold, et tilbud i samfunnet som vil gjøre at disse menneskene som nyter godt av organisasjonen eller tiltaket, rett og slett ikke mister et viktig tilbud. Vi må hele tiden jobbe for å få til gode ordninger som virker rettfærdige og er transparente. Så må vi vurdere om ordningene vi har i dag, er gode nok for å kunne dekke behovet på en best mulig måte.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Statsråd Ola Elvestuen [14:51:55]: Global oppvarming og tap av natur er de største problemene verden

står overfor, og det er en hovedoppgave for Venstre i regjering å sørge for at vi får ned klimagassutslippene, og at vi legger til rette for mer natur. Det bidrar dette budsjettet til.

La meg nevne noen hovedsatsinger. Siden de rød-grønne i 2013 er jernbanebudsjettet styrket med 88 pst. Dette fortsetter regjeringen med i dette budsjettet, der det blir bevilget 1,1 mrd. kr mer til jernbane, inkludert oppstart og elektrifisering av Trønderbanen og Meråkerbanen. I tillegg kommer 1,2 mrd. kr mer til kollektivsatsing i de store byene.

I transportsektoren for øvrig fortsetter vi den grønne omleggingen, bl.a. med en solid satsing på grønn skipsfart. Konkret skal dette gå til utslippsfrie hurtigbåter og miljøvennlige lasteskip. Vi styrker nullutslippsfondet for næringstransport, og vi øker også omsetningskravet for biodrivstoff og viderefører elbilfordelene.

Deler av opposisjonen her har nå gått inn for at dette er tidspunktet for å gjøre det dyrere å kjøpe elbil. Det mener jeg er en dårlig idé. Den grønne omleggingen av transportsektoren må forsterkes og ikke svekkes. Skal vi lykkes med det grønne skiftet, er vi helt avhengig av også å gjennomføre et grønt skattesifte. Det må koste å slippe ut og lønne seg å ta grønne valg, både som bedrift og som privatperson.

Derfor gjennomfører regjeringen fra og med dette budsjettet en forutsigbar og langsiktig opptrapping av CO₂-avgiften. Vi fjerner også unntak for denne som har eksistert fram til nå, konkret for fiskeriflåten, og for bruk av naturgass/LPG i enkelte industriprosesser.

Jeg kunne også ha nevnt styrkingen av klimabistanden, satsingen på klimaforskning og mye mer, men la oss heller gå over til resultatene. Det viktigste er tross alt ikke hvor mye penger som bevilges, men hva de gir av resultater.

Klimagassutslippene i Norge går nå nedover for tredje år på rad. Selv om de må gå raskere ned, er de likevel nå på det laveste nivået siden 1995, og det skyldes politikk: elbiler, biodrivstoff, forbud mot oljefyr. I sum skaper vi nå en varig lavere etterspørsel etter fossilt drivstoff og brennstoff. Salget av bensin og diesel går nå ned raskere enn tidligere og er 4,6 pst. lavere i første halvår i år enn i fjor. Nesten annenhver solgte bil er en elbil. Luftkvaliteten i norske byer har ikke vært bedre, og det generelle avgiftsnivået på CO₂-utslipp er mer enn doblet siden den borgerlige siden vant valget i 2013.

Det er likevel ikke slik at budsjettet er alt som betyr noe. Regjeringen gjør også mye mellom hvert budsjettvedtak. Siden i fjor kan jeg minne om følgende som er gjennomført:

Vi har inngått en klimaavtale med EU om felles mål i 2030. Vi har inngått en klimaavtale med landbruket. Vi

har etablert et grønt fond for næringstransport, og vi har fått vedtatt et forbud mot nydyrking av myr. Vi har varslet et forbud mot engangspplast, vi har etablert landstrøm i en rekke nye havner, og vi faser inn elbusser i flere byer. Og ikke minst, som det også ble nevnt tidligere, bygger vi nå og støtter opp under verdens største flyten-de havvindpark.

Enda mer må likevel gjøres. Derfor er vi også i gang med å utarbeide en klimaplan for 2030, som Stortinget skal få til behandling neste år. Der vil vi presentere planene for å nå klimamålene for 2030, der målet er at vi skal redusere utslippene i ikke-kvotepiktig sektor med 45 pst. De målene skal vi nå.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Else-May Norderhus (A) [14:56:18]: Jeg synes det var interessant å høre innlegget til klima- og miljøministeren, ikke minst med tanke på at det nå har blitt etablert et fond for næringstransport i Enova.

Statsråden sa også at man er veldig opptatt av resultater, og jeg ønsker å utfordre statsråden på hva resultatene er så langt. Hva slags muligheter har statsråden for å følge så konkret som mulig med på at utslippene går ned til det nivået man har satt seg som mål? Hvordan følges dette opp fra statsrådets side?

Statsråd Ola Elvestuen [14:56:57]: Når det gjelder nullutslippsfondet, har vi fått resultater veldig raskt. Dette ble vel lansert i august, og allerede tre uker etterpå var det bestillinger. Jeg skal være forsiktig med å si tall, men jeg tror det var bestillinger på over 2 000 elvarebiler, som nettopp er en støtte for å få i gang et marked hvor teknologien er der, men hvor det er for lave salg. Det er også en støtte for at både de større bedriftene og, ikke minst, de mindre kan ta en overgang over i nullutslippstransport.

Hele formålet med dette er jo å gi støtte der en trenger å få en raskere innfasing, men hvor det tar lengre tid fordi teknologien er her først nå. Det er innenfor tungtransport, med biogass, hydrogen og elektrifisering, og også innenfor skipsfart, hvor dette er ett av tiltakene.

Else-May Norderhus (A) [14:57:55]: Jeg ønsker å snakke kanskje litt på vegne av mitt eget fylke, som er et meget eksportrettet fylke: Møre og Romsdal. Der lages det veldig mange produkter som skal ut av fylket. Det vi ser nå, er at det har vært en nedgang med hensyn til bane fra Romsdals-siden, og vi har utfordringer med å finne løsninger på å få nærskipflåten til å bli fornyet. Det er noe statsråden har tatt tak i ved å lage en plan for det.

Igen tilbake til det som går på resultater: Jeg er veldig opptatt av å høre hva statsråden konkret gjør for å få

forny et denne flåten, slik at det kan være positivt å si at man skal få mer gods over på kjøll, fordi det er et grønt tilbud man har. I dag er jo båtene som kjøres, i gjennomsnitt 30–35 år. Noen må finne en løsning på dette, markedsmessig, få det til å drive, og vi ønsker å få en ny ordning på plass i forhold til det regjeringen har gjort tidligere, som ikke traff.

Statsråd Ola Elvestuen [14:58:58]: For det første er det nå en støtteordning også innenfor Samferdselsdepartementet for å få gods fra vei over til bane – jeg tror den er på 88 mill. kr, men det skal jeg ikke være sikker på. Fra mitt område er det 20 mill. kr til et program for grønn skipsfart for nettopp å se på hvordan vi kan fornye den kystflåten som vi trenger. Der ser vi støtte innenfor Enova, vi har NOx-fondet, og det er noen store og gode eksempler på at en ikke bare har elektriske fartøyer, som er på vei inn, men også autonome elektriske fartøyer. ASKO har ett av disse, og «Yara Birkeland» er det som vises fram i hele verden. Så det skjer mye på dette feltet. Grunnen til at de 20 mill. kr er der, er nettopp at man skal få en bedre oversikt over hva som er de neste stegene for å få til denne utviklingen.

Ole André Myhrvold (Sp) [15:00:06]: Det kan være litt pussig å stå her i finansdebatten og måtte snakke om rovviltforliket, men det må vi altså fordi rovviltforliket forutsetter at endringer gjøres gjennom aktive vedtak i Stortinget. Men i denne budsjettproposisjonen prøver regjeringen å legge føringer for å utvide arealet for brunbjørn – det til tross for at Stortingets forlik forutsetter at uttak av binner skal skje når disse skader og dreper husdyr i beiteprioriterte områder. Som man vet, bygger rovviltforliket på en arealdifferensiering, og slik jeg tolker det, kan ikke regjeringen bare endre prioriterte områder for bjørn gjennom kommentarer i budsjettproposisjonen.

Så spørsmålet er: Mener statsråden at dette er i tråd med rovviltforliket, og har han i så fall Høyre og Framskrittspartiets representanter bak seg?

Magne Rømmetveit hadde her teke over presidentplassen.

Statsråd Ola Elvestuen [15:01:03]: Det er ingen endring i områder i dette budsjettforslaget. Det er to prosesser som pågår. Det er en i rovviltregionen Trøndelag og Møre og Romsdal, hvor det gjennomføres kunnskapsinnhenting fra rovviltneemnda sin side for å se på hvordan området for bjørn fungerer. Når vi ser på forvaltningsplanen for Nordland, så pågår det et arbeid i departementet for å se på hvordan vi skal få den til å fungere bedre i forhold til den todelte målsettingen, som også handler om bjørn. Så man må ta med alle

delene av rovviltforliket – det at man har den todelte målsettingen samtidig som man skal oppnå de bestandsmålene som vi har. Det er en prioritering i forliket også når det gjelder binner, som er det viktige for å nå bestandsmålet på 13 ynglinger, mens uttaket av hannbjørn skjer ofte og vil skje nå også.

Lars Haltbrekken (SV) [15:02:25]: I 2017 badet regjeringens klimapolitikk i palmeolje. Neste år har regjeringen foreslått å innføre en veibruksavgift på det biodrivstoffet som omsettes utenfor omsetningskravet. Jeg er enig med regjeringen i at det vil forhindre bruk av biodrivstoff basert på palmeolje utenfor omsetningskravet. Men når omsetningskravet øker fra 12 til 20 pst., og man ikke legger inn virkemidler for å forhindre at palmeoljebasert biodrivstoff blir omsatt innenfor omsetningskravet, risikerer regjeringen også neste år å svømme i palmeolje.

Så mitt spørsmål til klima- og miljøministeren er: Hvilke tiltak vil han sette i verk for å forhindre at det blir omsatt palmeoljebasert biodrivstoff innenfor omsetningskravet?

Statsråd Ola Elvestuen [15:03:30]: Nå går utslippene ned i Norge for tredje år på rad, og biodrivstoff har også vært en viktig årsak for å få det til. Og det går jo ned, fra to år tilbake, nå var det vel 93 mill. liter i fjor, og forventningene er at det går ned også i år. Et av tiltakene som er viktig, er at det er et godt samarbeid med bransjen, ved bransjeavtalene, og de fleste aktørene bruker nå ikke palmeolje. Det er også viktig å sørge for at det er bedre informasjon om innholdet i biodrivstoffet via Miljødirektoratet, og også gi råd om hvordan man skal ha offentlige anskaffelser uten palmeolje. Så forventningen er at det vil fortsette å gå ned, samtidig som biodrivstoff er en viktig del for å ned utslipp raskt nok.

Presidenten: Replikkordskiftet er då omme.

Rigmor Aasrud (A) [15:04:42]: Det norske samfunnet er bygd på at vi har en rettferdig fordeling, og at vi sørger for at de som trenger et sikkerhetsnett, har det. Den norske økonomien vokser, og vi hører stadig at det går bedre i landet vårt. Da er det interessant å se på hvem som nyter godt av at det går godt. Er det de som har mye kapital, eller er det arbeidsfolk? Noen vil kanskje mene at det å være opptatt av dette, dreier seg om misunnelse. Nei, for Arbeiderpartiet dreier det seg om rettferdighet, for når ulikheten øker, får vi et mindre rettferdig samfunn. Et eksempel på det er at de ti siste årene har de med 10 pst. lavest inntekt hatt en real-lønnsvekst på om lag 1 000 kr, mens reallønnen i samme periode har økt med over 100 000 kr for de 10 pst.

som ligger øverst. Det burde virkelig uroe flertallspartiene.

I perioden etter 2013 har regjeringen gjort verdien av fagforeningsfradraget mindre. Men et viktig og virksomt virkemiddel for mer rettferdig fordeling er å sørge for at mange er organisert, for det vet vi at virker. Derfor var Arbeiderpartiet fornøyd med at flertallet i januar 2018 ba regjeringen om å fremme en sak med forslag om å bidra til økt organisasjonsgrad. Nå avskrives forslaget med en byråkratisk begrunnelse som ikke holder mål. Saken skyves over på partene, og det tredje benet i den norske modellen abdiserer.

Arbeiderpartiet mener det er viktig å sørge for sterke arbeidstakerorganisasjoner, for det bidrar til å sikre en mer rettferdig fordeling. Derfor foreslår vi å doble fagforeningsfradraget. Hvorfor skulle ikke arbeidstakerne, akkurat som bedriftene, kunne få fradrag for sine utgifter for å være organisert? Økt fradrag for fagforeningskontingent vil gi arbeidsfolk bortimot 0,5 mrd. kr i skattelette – en skattelette for folk flest.

Arbeiderpartiet har aldri forstått ideen om at folk blir friskere og mer arbeidsføre av å miste inntekt, mens de som er rike, motiveres til å yte mer bare lommeboka blir tykkere. I årets budsjett er det en ny variant av denne ideologiske kortslutningen. Unge på arbeidsavklaringspenger trenger bedre oppfølging, men de må betale for det selv. Arbeiderpartiet er veldig enig i at unge må få hjelp til å komme seg inn i arbeidslivet dersom de møter utfordringer. Men at de skal betale for det selv, er uheørt.

Det må satses mer på tiltak og tilbud for de unge. Det er urovekkende at så mange unge ender på uføretrygd tidlig i livet. Noen skal selvsagt det, men ville flere fått muligheten til å arbeide om støtten hadde vært bedre tidligere? Vi er trygge på at svaret er ja. Derfor øker vi innsatsen på feltet med nesten 700 mill. kr og bruker 83 mill. kr særskilt på de yngste.

Nav-skandalen har rystet oss alle, og kontroll- og konstitusjonskomiteen er godt i gang med sitt arbeid for å finne ut hva som har gått galt. Men for mange får ikke den hjelpen de skal ha av systemet. Systemet er vanskelig å forstå. Systemet skriver brev som en må ha jobbet i systemet for å forstå, og systemet har fjernet seg fra de folkene det skal hjelpe. Systemet sender en gjennom en ugjennomtrengelig mur av tastetrykk og nye saksbehandlere. Navs formål var én dør inn til tjenestene. Nå har det blitt telefonkø og en runddans mellom saksbehandlere. Det er ikke det Nav-et vi vil ha.

Mudassar Kapur (H) [15:09:27]: Norsk økonomi er nå i en oppgangsperiode. Aktiviteten øker over hele landet, og den registrerte arbeidsledigheten har kommet ned på nivåer vi ikke har sett siden 2008.

Debatten om ulikheten er viktig. Vi i Høyre ønsker den velkommen. Den viktigste forskjellen i Norge er mellom dem som står i arbeid, og dem som står utenfor, mellom dem som gjennomfører et skoleløp, og dem som faller ut. Derfor har det noe å si at veksten er på vei opp, og at det i løpet av de siste årene er 50 000 flere som har kommet i jobb – 40 000 av disse i privat sektor. Derfor har det noe å si at regjeringen fortsetter satsingen på inkluderingsdugnaden, kunnskap og kompetanse for å inkludere flere i arbeidslivet og redusere utenforskapet.

Regjeringen la fram et budsjett som løser viktige oppgaver for i dag og rustet Norge for årene framover. Samtidig har jeg fulgt opposisjonen med stor undring under både høstens og dagens budsjettdebatt så langt. Hva er egentlig limet i opposisjonen? Hva er det som binder opposisjonen sammen? Vel, de har jo lagt fram sine alternative budsjetter, som spriker i alle retninger. Det partiene virkelig har til felles, hvis man leter ordentlig etter, er at de øker skatter og avgifter. De skal opp – det har partiene til felles. Videre har de til felles at valgfriheten skal ned, og de private skal ut. Det er det som så langt i debatten i dag binder opposisjonen sammen. Det er greit nok det, men da har vi også fått det på bordet.

Men det er også en annen ting som jeg har oppdaget den siste tiden – en, hva skal jeg si, ny og bekymringsfull enighet som nå har oppstått mellom partiene Rødt, Miljøpartiet De Grønne, SV og Arbeiderpartiet. La meg introdusere denne enigheten først, gjennom å lese opp en kort og meget presis merknad i forbindelse med behandlingen av fondsmeldingen, som ble behandlet tidligere i år, og som Arbeiderpartiet og de nevnte partiene også var med på. Den lyder veldig kort og enkelt:

«Fondet skal ikke være et politisk virkemiddel.»

Jeg gjentar: «Fondet skal ikke være et politisk virkemiddel.» – Så enkelt og så godt sagt. Men under årets Zerokonferanse kom lederen i Arbeiderpartiet, Jonas Gahr Støre, med en ganske oppsiktsvekkende uttalelse. Han mente da at vi måtte begynne å venne oss til å si at vårt pensjonsfond er et politisk redskap. Det er det motsatte av det Arbeiderpartiet har ment i forbindelse med fondsmeldingen og egentlig i alle år fram til nå. Nå har lederen i Arbeiderpartiet rodd i alle retninger etter den uttalelsen, så da kan man jo tenke: Vel, da var det ikke så nøye. Men det er det, for hva skjedde? Jo, problemet er at SV, Rødt og Miljøpartiet De Grønne har kastet seg over det og vært raskt ute og sagt at de vil gå enda lengre enn det Gahr Støre ville.

Og så er det en annen gruppe som har vært helt stille. Det er Arbeiderpartiets finansfraksjon. Hvor har de vært i denne debatten? De er helt stille. De sitter også i salen her i dag. Er de fortsatt enig i at de politiske prioriteringene gjøres i budsjettene, slik vi gjør i dagens debatt, og ikke gjennom fondet? Eller er det slik at parti-

lederen har talt, og vi kan forvente en ny linje? Jeg vil utfordre Arbeiderpartiets finansfraksjon til å avklare om de fortsatt står for at fondet ikke er et politisk verktøy.

Bård Hoksrud (FrP) [15:14:08]: Jeg kan ikke helt dy meg. Nå har vi hørt fra representanter fra Senterpartiet, Arbeiderpartiet og SV om tidenes største nedgang i innenlands økonomi. Det kan vi diskutere, men vi kan definitivt ikke diskutere at mer formuesskatt, nedskatting av folk som skaper arbeidsplasser og folk som ønsker å være gründere og starte bedrifter, absolutt ikke er medisin for å få fart på innenlands økonomi. Det er bare en invitasjon til å flagge arbeidsplasser og bedrifter ut av landet. Det synes i hvert fall Fremskrittspartiet er en utrolig dårlig idé.

Jeg er glad for at det er forskjell på en regjering med og en regjering uten Fremskrittspartiet, for vi har fått gjennomslag for en rekke saker som er viktige for våre flotte velgere. Vi har fått på plass og jobber fortsatt for å styrke en god, trygg og verdig eldreomsorg, noe som er viktig for Fremskrittspartiet. Alle som trenger omsorgstjenester, skal få gode, trygge tjenester. Jeg er veldig glad for at ordningen med statlig eldreomsorg skal til flere kommuner.

Så må jeg selvfølgelig innoem samferdsel. Dette er jo et område der Fremskrittspartiet virkelig har fått gjennomslag sammen med de andre regjeringspartiene. På mandag skal vi ut og åpne ny E18 i hjemkommunen min, Bamble, noe jeg gleder meg utrolig mye til. Vi har holdt på i snart 25 år for å få den veien på plass. Nå åpner den på mandag, og det skjer med det fantastisk flotte nye veiselskapet Nye Veier, som sørger for å bygge raske og mer effektivt og sørger for at kostnadene går ned for bilistene i dette landet. Det er jeg kjempestolt av at Fremskrittspartiet har fått til i regjering.

Men så: Jeg må tilbake til partilederen i Senterpartiet i replikkordskiftet litt tidligere i dag. Maken til ålesnoking tror jeg man skal lete lenge etter, i hvert fall i denne salen. Jeg skjønner at representanten Slagsvold Vedum har hatt store problemer med å svare opp de 999 mill. kr som Senterpartiet har fjernet fra statlig finansiert eldreomsorg og tatt ut av de fire kommunene som nå er med i det statlige forsøket. Representanten Slagsvold Vedum pratet varmt om at han sto opp om morran – jeg har også stått opp om morran, jeg har reist rundt og besøkt disse fire kommunene for å se hvordan det går med eldreomsorgen, høre hvor viktig eldreomsorgen er, hva det betyr for de ansatte, hva det betyr for ledelsen i kommunen, og hva det betyr for brukerne å få skikkelig gode eldreomsorgstjenester og pleie- og omsorgstjenester. Det er det den statlige forsøksordningen handler om. Da blir det tragisk å ha et parti som tar bort ordningen og sier at vi skal gi 2,5 mrd. kr ekstra til kommunesektoren.

Realiteten er at de kutter 1 mrd. kr i Lillesand, Bjørnafjorden, Selbu og Stjørdal, som er styrt av Senterpartiet med Senterparti-ordfører som har skrytt dette prosjektet opp i skyene. Det morsomme er at når man prøver å sno seg rundt, så er det jo faktisk bare å gå inn Senterpartiets eget forslag og se hva som ligger i kommuneramma. Og hva var kommuneramma i 2015? Jo, den var på over 1,1 mrd. kr. Hva er kommuneramma i Senterpartiets forslag? Jo, den er på 1 milliard og 16 millioner i 2019. Det betyr altså at det i forhold til den ramma kommunen hadde i 2015, inklusiv eldreomsorg, faktisk er 85 mill. kr mindre nå, med Senterpartiets nye forslag. Det viser i realiteten at Senterpartiet har tatt fra eldreomsorgen i de fire kommunene og flytter det ut til de andre kommunene i landet. Men i realiteten mangler de nesten 1 mrd. kr. Jeg forventer nå, siden representanten Gjelsvik skal på talerstolen etterpå, at han forklarer meg hvor disse pengene er, og hvordan hans egen partifelle, – ordfører Vigdenes i Stjørdal, skal drive eldreomsorg for over 1 500 brukere som får hjemmetjenester av kommunen hver dag, og det for 8,9 mill. kr. Det blir en effektivisering vi aldri har sett maken til. Jeg gleder meg til å høre hvordan man skal kunne drive eldreomsorg for så mange mennesker. Dette handler om hverdagen til folk, derfor er jeg veldig glad for at Senterpartiet ikke får flertall for sitt forslag i dag, for det ville rasere eldreomsorgen i disse kommunene.

Presidenten: Presidenten er noko usikker på kva «ålesnoking» betyr, men det høyrest ikkje heilt bra ut, så det bør ikkje brukast her.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [15:19:31]: Jeg merker meg at representanten Hoksrud nok en gang føler behov for å bruke taletid på Stortingets talerstol på å vise fram at han ikke har lest Senterpartiets alternative budsjett og hva som står der, istedenfor faktisk å bruke tiden på å gjøre nettopp det.

I vårt alternative statsbudsjett har vi en kraftig styrking av kommuneøkonomien – 2,5 mrd. kr ekstra til kommunene, som kommer vel til gode for å ivareta gode tjenester nær folk i hele Norge. I tillegg til det har vi midler til å avvikle ordningen med statlig finansiering av eldreomsorg. Det kommer på toppen av de 2,5 mrd. kr. Og på toppen av det igjen tilbakefører vi penger til kommunene gjennom at vi ikke går for sentralisering av den kommunale skatteoppkrevingen, men beholder den kompetansen i kommunene, sånn at kommunene kan ivareta sine oppgaver i det fellesskapet som en har hatt tidligere. Vi sørger for å lytte til kommunene, sørger for å lytte til dem som jobber med disse oppgavene i hverdagen, som sterkt advarer mot den sentraliseringen som en legger opp til, som både vil svekke arbeidet mot arbeidslivskriminalitet, som vil svekke fagmiljøet i kom-

munene, og som vil gi dårligere tjenester. Og en risikerer også at en får lavere inntekter inn til fellesskapet.

Men til representanten Hoksrud: Det var interessant å høre representanten Hoksrudds innlegg, hvor han også snakker om hvordan vi skal omstille norsk økonomi. For det første må en erkjenne den utfordringen som foreligger. Handelsbalansen har svekket seg år for år, fra ca. 152 mrd. kr til 252 mrd. kr, altså ca. 100 mrd. kr i løpet av fem år.

Noe av det som bekymrer meg nesten enda mer enn at handelsbalansen har svekket seg så mye, i noen år også med den utviklingen i kronekursen som har vært, der det burde vært ting som hadde pekt i motsatt retning, er den ansvarsfraskrivelsen og bortforklaringen som kommer fra representanter fra regjeringspartiene i denne salen. En burde istedenfor ha et alvor over seg og si at nå må vi ta grep, nå må vi sørge for å styrke næringslivet i Norge, nå må vi sørge for å bygge arbeidsplasser i hele Norge, bygge ny industri. Men hva gjør en når en gjerne snakker om at en skal styrke næringslivet i Norge? Representanten Hoksrud trenger ikke å gå lengre enn omtrent til sitt eget nabolag, når regjeringen over natta skal øke avgiftene på Yaras amoniakkproduksjon, en bedrift som er sterkt konkurranseutsatt.

En snakker om grønt skifte, men det virker som om regjeringspartiene har lullet seg inn i en forestilling om at grønt skifte er lik økte avgifter. Men det som er viktig, er å sørge for en politikk som virker, som bidrar til grønn omstilling. Det hjelper fint lite om amoniakkproduksjonen til Yara forsvinner ut av Norge med høyere utslipp et annet sted fordi avgiftene har økt så mye på bedriften.

Det er akkurat det samme en også ser når det gjelder diskusjonen om biodrivstoff. Her innfører en altså full veibruksavgift på biodrivstoff utenfor omsetningskravet. Det er sterke advarsler fra nærmest et samlet næringsliv – fra NHO, Lastebileier-Forbundet, ASKO, Tine, Posten. Veldig mange av dem som nettopp har satset på og ønsker å legge om til bruk av biodrivstoff, sier at nå vil det ikke være lønnsomt lenger. En sier at det vil kunne øke utslippene med 700 000 tonn. Da er det mye bedre å gjøre som Senterpartiet gjør, redusere avgifter og redusere utslipp, istedenfor det motsatte.

Likeens innenfor fisk, der en nå legger økt CO₂-avgift på fiskeflåten, som kan bidra til å kjøre fram strukturendringer. En bør gjøre sånn som Senterpartiet foreslår i sitt alternative budsjett, ha et tilskudd til omstilling i sjarkflåten, sånn at en faktisk får til endringer, istedenfor bare å øke avgiftene, så en reduserer muligheten til omstillinger.

Likeens når en også skal ha omstilling innenfor ferjetransporten, som klima- og miljøministeren var innom her i stad. Det viktigste tiltaket der er å styrke økono-

mien til båt- og ferjefylker, sånn at de kan bidra til og være motor i den omstillingen som der skal være.

Og så til sjuende og sist når det gjelder CO₂-avgift for næringstransporten. Nok en gang: Istedenfor å velge tiltak som et samlet næringsliv sammen med miljøorganisasjonene sier vil virke, et CO₂-fond etter modell av NOx-fondet, velger regjeringen en annen løsning som øker avgiftene og ikke reduserer utslippene.

Lars Haltbrekken (SV) [15:24:58]: I går kom nyheten fra FN: Verden er overhodet ikke i nærheten av å nå sine klimamål. Vi går mot en klimakrise og en oppvarming av vår felles framtid på mellom tre og fire grader. Beskjeden fra FN var tydelig: Vi må kutte utslippene i årene framover på en måte som får utslippsgrafene til å ligne utforløypene i Kitzbühel.

Sånne kutt er den sittende regjeringen langt unna. I stedet velger regjeringen å føre en politikk som bryter med Stortingets klimamål fra 2012. Dette har regjeringen vært klar over veldig lenge, for prognosene har i mange år vist oss at regjeringens klimapolitikk er helt utilstrekkelig.

I tillegg risikerer regjeringens klimapolitikk nok en gang å bade i palmeolje. Man øker kravet til omsetning av biodrivstoff i Norge. Det er bra. Men man stiller ingen krav om at dette biodrivstoffet skal være fritt for palmeolje. Man stiller ikke krav om at dette biodrivstoffet ikke skal bidra til økt avskoging, regnskogsødeleggelse og økte klimagassutslipp i andre deler av verden. Og ikke nok med det – innføringen av veibruksavgift på biodrivstoff som selges utover omsetningskravet, skal gjennomføres for alle, også for dem som kan garantere at de kjører på et biodrivstoff som er miljøvennlig, og som ikke bidrar til ødeleggelse av regnskogen.

Derfor har SV ved behandlingen av dette statsbudsjettet foreslått to ting: Det ene er at det ikke skal være lov å telle biodrivstoff basert på palmeolje eller annet biodrivstoff med høy avskogingsrisiko inn under omsetningskravet. Det andre forslaget vårt er at de som kan garantere at de kjører på et biodrivstoff som ikke bidrar til avskoging av regnskogen, skal bli kompensert for det når de bruker mer biodrivstoff enn det som er satt i omsetningskravet. Dette er et forslag som også næringslivet har støttet. Dette er et forslag som ASKO, som i dag kjører på store mengder biodrivstoff, selv har ment er det riktige.

Det holder ikke lenger å gjøre hvert statsbudsjett marginalt grønnere enn det forrige. Vi trenger en grønn ny deal, en grønn ny deal som kutter norske utslipp, som sikrer en rettferdig fordeling, som sikrer at det ikke er de fattigste som må betale klimaregningen, og som trygger og skaper nye arbeidsplasser i dette landet. Vi har alle muligheter for å starte den omstillingen i dag. I stedet ser vi regjeringen legge fram et statsbudsjett som fortsatt

gjør oss sterkt avhengig av oljeindustrien, som fortsatt skal pumpe opp olje og gass i flere tiår framover når Norge og verden skal bevege seg mot null i utslipp. Det er ikke bare oppskriften på klimakatastrofe, men det er også oppskriften på en økonomisk katastrofe. For hva skjer den dagen da resten av verden ikke ønsker å kjøpe disse fossile produktene?

Vi må gjennom dette statsbudsjettet gi folk de verk-tøyene de trenger for å kutte sine utslipp og for å kutte samfunnets utslipp. Derfor foreslår SV også en kraftig sat-sing på Enova, som vil være viktig i omstilling av nærings-liv og bidra til å gjøre folks hverdag mer miljøvennlig.

Ingrid Heggø (A) [15:30:20]: Arbeidarpartiet vil skapa eit meir rettferdig og klimavenleg samfunn, der fleire får moglegheit til å jobba. Vi har eit ansvarleg budsjett, der den vanlege dame og mann og familie er vinnarane.

Vi minskar dei økonomiske og sosiale forskjellane, noko som gjer at tilliten aukar, og at folk med vanlege inntekter og pensjonistar får eit lettare liv.

Difor har vi eit meir omfordelende skatteopplegg, der alle som tener 750 000 kr eller mindre, får skattelette med Arbeidarpartiet, medan dei som tener meir, må bi-dra med meir i skatt. Det gjeld også dei med store formu-ar; dei må bidra meir til fellesskapet, men vi skjermar hus og heim. Med vårt formuesskatteopplegg kan ein fa-milie ha eit nedbetalt hus på 12 mill. kr i marknadsværdi før dei i det heile må betala formuesskatt.

Eg vil bruka ein familie frå Høyanger som eksempel. Begge foreldra tener 400 000 kr, éin av dei pendlar til Førde, det er 50 km éin veg, dei har eitt barn i barnehage, eitt i 1. klasse og ein bonusungdom på 17 år. Begge forel-dra er naturlegvis fagorganiserte.

Dei ville med Arbeidarpartiet sitt budsjettopplegg fått om lag 13 000 kr meir å rutta med årleg. Det er gan-ske mykje pengar. Og då har eg ikkje teke med viss barna treng tilpassa briller eller tannregulering, eller at ungdo-men får gratis tannlege og slepp eigendel til både lege og fysioterapeut, eller at dei kan låna fritidsutstyr gratis i BUA utstyrsbibliotek.

Formuesskatt – nei, den kjem dei ikkje borti, så my-kje har dei ikkje i sparepengar, dei har lån på huset, og marknadsværdien til huset i Høyanger er langt under 12 mill. kr.

Arbeidarpartiet sitt budsjett er for at vanlege folk skal få det betre uansett om dei bur i by eller bygd.

Arbeidarpartiet vil kutta utslepp, men samtidig ska-pa jobbar. Klimagassutsleppa skal ned utan at folk skal måtta frykta for jobbane sine. Då må omstillinga til eit meir klimavenleg samfunn vera rettferdig, og då må dei som har mest, bidra mest.

Til no har for lite av næringspolitikken ført til kli-makutt og for lite av klimapolitikken ført til næringsut-vikling. Dette vil Arbeidarpartiet forandra. Difor vil vi inngå ein forpliktande avtale med industrien og nær-ingslivet om klimagassutslepp. Difor gjev vi industrien tid og støtte til omstilling.

Arbeidarpartiet vil heller ikkje akseptera at folk vert skyvde ut av arbeidsfellesskapet fordi krav til kompe-tanse aukar eller endrar seg. Difor har vi ein kompetan-semilliard – både for dei som allereie er i jobb, og for dei som vil i jobb.

Det nye storfylket Vestland står no i ei rekkje krevjande utfordringar. Fylket er større, men dei økono-miske rammene trongare. Nødvendige investeringar må utsetjast. Helseføretaket må kutta, og ei rekkje statlege tenester og arbeidsplassar står no i fare.

Skal det bu folk i heile landet, må folk ha gode tenes-ter nær der folk bur. Dette handlar ikkje om «misunnel-se», som høgresida yndar å kalla det. Det handlar om rettferd.

Høgresida si ideologiske overtru på at berre dei ri-kaste får meir, så skal resten ordna seg, held ikkje vatn. Slik fungerer ikkje den verkelege verda. Kuttar du i dis-trikta, svekkjer du distrikta, så enkelt er det. Gjev du mest skattelette til dei rikaste, ja, då vert dei rikare. Når dei med låg inntekt ikkje får skattelette, får dei mindre å rutta med. Forskjellane aukar, så enkelt er det.

Det desentraliserte Noreg er ei suksesshistorie. Vel-standen og velferda vår er summen av det vi skaper i hei-le landet. Eit land med arbeid og busetjing i store og små lokalsamfunn er fundamentet for sterkt fellesskap og felles identitet. Framtidstru lokalt gjer Noreg betre na-sjonalt. Difor er Arbeidarpartiet både byane og distrikta sitt parti. I generasjonar har vi vist at Noreg lukkast best når vi står saman – by og land.

Eg har merka meg at regjeringsspartia er oppøste over at opposisjonen er einige om retninga for politiske mål som mindre forskjellar, at klimagassutsleppa skal ned, at ein slår ring om velferdsgoda. Vel, eg skulle øn-skja at regjeringa snart hadde bestemt seg for ei retning.

Elin Rodum Agdestein (H) [15:35:28]: I en tid pre-get av økende økonomisk usikkerhet og lav vekst både i våre naboland i Europa og globalt er norsk økonomi fortsatt i svært god utvikling over hele landet og i de fleste bransjer. Vi er inne i det tredje året med konjunkturoppgang, og den positive utviklingen er forventet å fortsette med vekst over trenden også neste år.

For regjeringens politikk virker godt. Sysselsettin-gen er høy, ledigheten er rekordlav, på rundt 2 pst. – det laveste nivået på ti år. Investeringsgraden i bedriftene er oppe på nivået før finanskrisen. Den lave kronkursen har gitt eksportbedriftene et konkurransefortrinn, og

oljeprisen har holdt seg oppe, med de positive ringvirkningene det gir. Enkelte bedrifter og bransjer har nå problemer med å skaffe kvalifisert arbeidskraft.

Så mange som 50 000 flere har kommet i jobb det siste året – fire av fem i private bedrifter. Hvorfor er det så viktig at jobbveksten kommer akkurat i private bedrifter? Jo, fordi det er disse jobbene som betaler for velferden. Vår største rikdom er verdien av arbeidet fra alle dem som går på jobb hver dag. Da blir det feil å stramme inn overfor bedriftene og true de jobbene folk er avhengige av for hus og hjem, slik det gjøres fra opposisjonen i varierende grad gjennom kraftige skatte- og avgiftsskjerper.

Vi må konstatere at det er full sprik på rød-grønn side. Det eneste som forener, er en skatteiver som overgår det meste, på en skala fra 40 mrd. kr og nedover. Også Senterpartiet, som vi hørte i sted, og som ifølge representanten Gjelsvik er opptatt av å styrke næringslivet i Norge, vil øke skattetrykket på jobbene og favorisere utenlandsk eierskap framfor norskeide familiebedrifter.

Når den økonomiske utviklingen er så god, skyldes det en ansvarlig økonomisk politikk og gode, målrettede rammevilkår. Det handler om å holde igjen i finanspolitikken og motvirke at presset i økonomien blir for høyt, og om å ivareta vekstevnen og konkurransekraften i næringslivet. I budsjettet reduseres bruken av oljepenger til 2,6 pst. av SPU, i tråd med handlingsregelen.

Det handler også om å satse på samferdsel, på forskning og utdanning, på teknologiutvikling og på vekstfremmende skattelettelse, som nå er oppsummert til 25,5 mrd. kr siden 2013. Det er en skattereform som er støttet av OECD og IMF. Mens det er gode tider og vekst, må vi bruke mulighetene til å inkludere flere og la bedriftene få være med på den dugnaden. Vi må legge ytterligere til rette for nødvendig omstilling, slik at norsk økonomi får flere bein å stå på. Det må vi lykkes med skal vi sikre bærekraft for velferden framover.

Den demografiske utviklingen med flere eldre per yrkesaktiv i kombinasjon med avtakende oljeinntekter utfordrer oss. Derfor prioriterer regjeringen tiltak for at flere unge skal lykkes i skole og utdanning, og for at flere får fornyet og økt sin kompetanse. Flere må over fra passive tiltak til aktivitet, flere må inkluderes og integreres i arbeidslivet, og flere må stå lenger i jobb enn i dag. Da må det lønne seg å jobbe.

En sårbarhetsfaktor er den bekymringsfullt høye gjeldsgraden i husholdningene. Det gjør folks private økonomi mer sårbar for endring, noe som kan påvirke etterspørselen og den økonomiske aktiviteten. Forventningsbarometeret for fjerde kvartal indikerer nå at det er flere enn i dag som ønsker å spare og nedbetale lån. Det er bra – det vil virke stabiliserende.

Så er det også forhold utenfor vår kontroll som påvirker vår åpne økonomi. Særlig knytter det seg til økte handelsbarrierer. Økt proteksjonisme, mindre tro på multilaterale løsninger og redusert åpenhet svekker de drivkreftene som over tid leder til omstilling og produktivtvekst i verdensøkonomien. Ikke minst knytter uroen seg til effekten av brexit i vårt største enkeltmarked i EU, Storbritannia. Det er betryggende at regjeringen følger utviklingen tett, og at vi er forberedt på alle scenarioer, deal eller no deal. Så langt tyder beregningene på at den negative effekten av brexit vil bli størst for britene selv, ikke for handelspartnerne.

Så er det klimautfordringene, som må løses innenfor en ramme som ikke gir røde tall på bunntinjen for bedriftene. Vi skal redusere utslippene, men ikke veksten.

Med dette bakteppet ser vi betydningen av å investere framtidsrettet, føre en ansvarlig økonomisk politikk hjemme og stå ved våre forpliktelser ute på arenaer og i områder som har betydning for vår egen sikkerhet. Budsjettet for 2020 er en resept på et grønnere, mer moderne og tryggere Norge.

Statsråd Jan Tore Sanner [15:40:38]: Norsk økonomi er inne i sitt tredje år med oppgang. Aktiviteten øker over hele landet, og den registrerte arbeidsledigheten er nede på nivåer vi ikke har sett på over ti år. Det er godt nytt for den enkelte som har kommet seg ut av lediggang og inn i arbeidsfellesskapet, men det er også bra for oss som samfunn.

Vi skal bruke de gode tidene til å inkludere flere i arbeidslivet og redusere utenforskapet. Vi skal bygge landet tettere sammen og redusere reisetiden, og vi skal fortsette å kutte utslippene og fremme grønn vekst.

I skolen ser vi at mye går i riktig retning. Elevene lærer mer, de er mer til stede, og flere fullfører og består videregående. I Elevundersøkelsen ser vi at elevene melder at mobbingen går ned. Det er viktig. Trygge elever som trives, lærer bedre.

Men det er fortsatt utfordringer. Mange elever opplever at små problemer får vokse seg store. Kompetansen er ikke tett nok på barn og ungdom som sliter. De med de største utfordringene møter ofte ufaglærte assistenter fremfor voksne med relevant kompetanse. Derfor har vi lagt frem 60 tiltak i stortingsmeldingen «Tett på – tidlig innsats og inkluderende fellesskap i barnehage, skole og SFO». Vi skal flytte kompetansen fra møterom til sandkasse og klasserom. Vi skal gjennomføre et stort og varig kompetanseløft for å sikre mer spesialpedagogisk kompetanse i barnehage og skole. De første skrittene tar vi allerede i budsjettet for 2020.

I forrige uke presenterte jeg de nye læreplanene, Kunnskapsløftet 2.0. Det er den største endringen av

norsk skole siden 2006. Vi fornyer nå skolens innhold. Vi gjennomfører et verdiløft, og vi legger til rette for at flere elever skal lære mer gjennom å lære bedre.

Med nye læreplaner er det også behov for nye læringsressurser. Derfor har vi satt av 250 mill. kr for 2020. Det kommer i tillegg til betydelige midler som er bevilget i 2019.

En annen hovedutfordring er at en stor gruppe elever går ut av grunnskolen uten å kunne lese, skrive og regne skikkelig. Det øker sjansen for å droppe ut av videregående, og veien til ledighet kan være kort. Derfor er det en hovedprioritering for Høyre og regjeringen å sikre at alle lærer de grunnleggende ferdighetene. Å lese, skrive og regne er grunnleggende for annen læring.

I de nye læreplanene tydeliggjør vi de grunnleggende ferdighetene, vi har fått på plass en plikt for skolene til å gi elever som blir hengende etter, intensivopplæring i lesing, skriving og regning, og vi skal sikre alle skoler tilgang til lærerspesialist i begynneropplæring innen 2025.

Noen vil sikkert hevde at dette er alle enig i. Hadde det bare vært så vel. Vi ser av Arbeiderpartiets alternative budsjett at de i realiteten avviker lærerspesialistordningen. Da vi fremmet forslaget om plikten til å gi elever intensivopplæring, stemte Arbeiderpartiet også imot det. Dette tydeliggjør en viktig forskjell mellom Høyre og Arbeiderpartiet i skolepolitikken. Der vi prioriterer begynneropplæring og grunnleggende ferdigheter, ser vi at Arbeiderpartiet prioriterer alt mulig annet.

Regjeringen er godt i gang med kompetansereformen Lære hele livet. Vi har fått på plass bransjeprogram og fleksible utdanningstilbud i digital kompetanse. Til neste år gjør vi viktige tilpasninger i Lånekassen, slik at den blir bedre tilpasset voksne som har behov for kompetansepåfyll for å kunne stå lenger i arbeid.

Norge er blant de land som har det beste utgangspunktet for å skape et utdanningssystem der alle mestrer, lærer og trives. Vi skal fange opp de elevene som synes det er litt vanskelig, og gi dem den hjelpen de trenger. Vi skal investere mer i kunnskap fordi det gir mennesker muligheter og bedriftene den kompetansen de trenger. En god skole er nøkkelen til sosial mobilitet for den enkelte, små forskjeller og et bærekraftig velferdssamfunn.

Helt til slutt: Jeg merket meg at representanten Gjelsvik gjorde et stort poeng av at Norge har et underskudd i handelsbalansen med utlandet. Det er interessant at det kommer fra et parti som er imot EØS-avtalen. Ser vi på handelsbalansen inklusiv olje, er det et overskudd, og så lenge vi bruker realavkastningen fra pensjonsfondet i norsk økonomi, er det klart at det også vil øke importen av både varer og tjenester fra utlandet.

Det forklarer det underskuddet som Gjelsvik var så bekymret for.

Presidenten: Det vert replikkordskifte.

Torstein Tvedt Solberg (A) [15:45:59]: Jeg vil igjen utfordre statsråden på Aftenpostens avsløringer om Høyres snikprivatisering av Skole-Norge. Jeg merker meg også at kunnskapsministeren ennå ikke har stilt til noe intervju med Aftenposten, og at det fortsatt er mange ubesvarte spørsmål i saken. Helt oppriktig lurer jeg faktisk på hva det er som ligger bak departementets begrunnelse når en politisk ser bort fra de faglige rådene om negative lokale konsekvenser.

Jeg har hatt tid til å se litt på departementets drøftinger rundt dette da loven ble vedtatt. Ser en der på det som skrives om dokumentasjon og omfanget av alvorlighet og negative konsekvenser, er det klart for meg at det skal forholdsvis lite til av synliggjorte ulemper for en vertskommune for at en søknad skal avslås. I den praksisen som statsråden har lagt seg på, virker det som om lista er lagt noe høyere. Nedlegging av skoler, svekking av det offentlige skoletilbudet og økonomiske ulemper er ikke å regne som alvorlige konsekvenser, virker det som på eksemplene vi har fått.

Så når statsråden har lagt lista høyere: Hvor går nå grensa for at noe skal regnes som alvorlige konsekvenser for det offentlige skoletilbudet?

Statsråd Jan Tore Sanner [15:47:03]: Her var det veldig mange påstander.

For det første foregår det ingen snikprivatisering. Mitt hovedanliggende er å sikre en god offentlig skole. All min arbeidsinnsats går til å sikre god kvalitet. Samtidig er vi opptatt av at det skal være et reelt mangfold, en mulighet til å velge et alternativ. Det er en reell politisk debatt. Men alle de vurderingene som foretas i departementet når vi behandler klagesaker, er grundige, og de er i henhold til loven og i henhold til god forvaltningspraksis. Alle spørsmål som stilles fra Aftenposten, blir besvart. Aftenposten beklaget deler av sitt første oppslag, som det her vises til. Vi behandler forslagene i henhold til loven og i henhold til lovens forarbeider.

Torstein Tvedt Solberg (A) [15:48:03]: Jeg ser fram til at statsråden tar seg tid til å møte Aftenposten, og jeg vil igjen minne om at det eneste de beklaget, var at statsråden ikke ble forelagt all informasjon på forhånd – de står bak alt det som er lagt fram i saken.

Grunnen til at jeg graver i dette og spør om det, handler også litt om hvordan samtlige kommuner i Norge skal forstå den praksisen som Kunnskapsdepartementet har lagt seg på, og om Kunnskapsdepartementets tolkning av negative lokale konsekvenser. Ta f.eks. eksempelet fra

Flekkefjord, der kommunen sa klart fra om at dette kom til å få negative lokale konsekvenser, med en rådmann som sa tydelig fra om at her måtte man legge ned en barne- skole. Dette ser departementet bort fra.

Grunnen til at jeg skulle ønske meg at statsråden kunne svare på hva som ligger bak denne praksisen, er nettopp å gjøre det lettere for kommuner å forstå hva som ligger bak vurderingene til departementet når en ser vekk fra de negative lokale konsekvensene. Jeg hadde håpet at statsråden kunne svare på det.

Statsråd Jan Tore Sanner [15:49:05]: Jeg har lest den beklagelsen fra Aftenposten. Det virker som representanten Tvedt Solberg kjenner mer til de indre tanker i Aftenposten enn det jeg gjør. Jeg forholder meg til mitt embetsverk, og jeg synes det er ganske grove påstander representanten kommer med. Her er det grundig behandling, utført av dyktige jurister som behandler hver klagesak i henhold til loven og i henhold til lovens forarbeider.

Det er riktig at det i løpet av seks år er omgjort 14 saker i departementet. Under rød-grønt styre ble det omgjort seks saker. Så kan man diskutere hvor stort dette omgjøringsrommet skal være, og man kan diskutere hvem som skal foreta klagesaksbehandlingen. Men så lenge dagens lov gjelder, forholder vi oss til loven og lovens forarbeider. Vi legger selvsagt vekt på synspunkterne fra kommunen, men de må veies opp mot de elementene som ligger i loven og lovens forarbeider.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [15:50:22]: Det frister å diskutere EØS, men jeg tegnet meg fordi jeg ville ta replikk på statsrådets innlegg knyttet til nye læreplaner, som nå er lagt fram.

Fra høsten 2020 skal fagfornyelsen rulles ut på alle skoler og i alle klasserom over hele landet. Det er en omfattende reform som vil kreve mye samarbeid og andre måter å jobbe på for at målet om tverrfaglighet og dybdelæring skal skje i praksis. Vi skulle tro at regjeringen ville sørge for den helt nødvendige kompetanseutviklingen på skolene, slik at den enkelte lærer og lærerkollegiene ble forberedt, men nei. Regjeringens budsjett mangler tiltak for å forberede dem som skal realisere fagfornyelsen ute i klasserommene.

Hvorfor vil regjeringen bruke 1,5 mrd. kr på å pålegge erfarne lærere videreutdanning, men null kroner på kompetanseutvikling som alle lærere har behov for når de skal gjennomføre fagfornyelsen?

Statsråd Jan Tore Sanner [15:51:20]: Det som sies her, er ikke riktig. Når vi satser halvannen milliard kroner på videreutdanning av lærere, handler det om at lærere skal ha faglig fordypning i å lese, skrive og regne, norsk, engelsk og matematikk. Det er grunnleggende

fag, som også er styrket i de nye læreplanene. Innenfor videreutdanningspotten ligger det også penger til f.eks. programmering. Programmering er noe som vektlegges i de nye læreplanene. Programmering og algoritmisk tenkning har kommet inn i flere fag.

Vi setter også av flere hundre millioner kroner til den desentraliserte kompetansemodellen, og der er det nettopp den enkelte skole og skoleeier som prioriterer midlene til de behovene skolen har, f.eks. knyttet til spesifikke behov i fagfornyelsen.

Karin Andersen (SV) [15:52:22]: I hvert eneste klasserom i landet sitter det elever som sliter med lesing, skrivning og regning. Statsråden snakker om kompetanse tett på, og han snakker om at det er mange som går ut av skolen uten å ha lært å lese og skrive. Han skryter av en stortingsmelding, som jo er ti fugler på taket, mens SV har én fugl i hånda, som vi brenner for, og det er at vi vil pålegge alle kommuner og alle skoler at de skal ha kompetanse for å hjelpe disse elevene i hvert klasserom, for der finnes disse elevene. Regjeringen svarer med kommunal frihet og frihet for lærerutdanningen.

Hvorfor er det viktigere for regjeringen at det skal være valgfag i lærerutdanningen å kunne noe om dette, og ingen klar plikt til eller tidsfrist for kommunene å være dysleksi- og dyskalkulivennlige, slik SV foreslår?

Statsråd Jan Tore Sanner [15:53:27]: Den fuglen som SV har i hånden, den flyr ganske fort. Så vidt jeg har forstått av SVs alternative budsjett, ønsker man å avvikle ordningen med lærerspesialister. Vi ønsker å sikre alle skoler en lærerspesialist i begynneropplæring innen 2025. Vi har innført en plikt for skolene til å gi elever som blir hengende etter i lesing, skrivning og regning, intensivopplæring. Så vidt jeg har forstått, er SV også imot dette.

Her er det ulikt syn på hva man prioriterer. Vi mener at elevene skal få vurdert sine norskkunnskaper i god tid før de begynner på skolen, slik at de kan få den hjelpen og støtten de trenger for å ha gode norskferdigheter når de begynner på skolen. Vi vil gi elevene intensivopplæring hvis de blir hengende etter, og vi vil sørge for at det er mer spesialpedagogisk kompetanse der barna er, i barnehagen og i skolen.

Presidenten: Replikordskiftet er omme.

Egil Knutsen (A) [15:54:38]: I Norge er det små økonomiske forskjeller mellom folk. Det gjør oss i stand til å skape flere verdier og sørger for at vi har tillit til hverandre. Likevel har vi sett at de 30 pst. med lavest inntekt har fått dårligere råd i årene med Erna Solberg som statsminister. De rike blir samtidig enda rikere. Forskjellene øker nå i Norge, både i inntekt og i formue.

Å redusere disse forskjellene gjennomsyrrer alle politikkområder for Arbeiderpartiet. Velferden må styrkes, flere må inkluderes i arbeidslivet, skattesystemet må være omfordelende, og ikke minst må vi sørge for at sykehusene, kommunene og fylkene er i stand til å levere gode tjenester.

For å ta de tre sistnevnte – sykehusene, kommunene og fylkene: Det er unektelig et paradoks at vi i Norge har en superrik stat og en stadig rikere overklasse. Bare i 2018 ble det 33 flere milliardærer i lille Norge. Samtidig som rikdommen hopper seg opp hos enkelte, forbereder sykehus, kommuner og fylker seg på kuttbudsjetter for 2020. Selv de lovpålagte tjenestene står i fare mange steder.

For kommunenes del foreslår regjeringen det svakeste kommuneopplegget på 15 år. Med en vekst i frie inntekter på 0,3 pst. er man milevis unna å kunne forbedre kommunene på de økte behovene vi vet kommer.

Jeg vil derfor benytte anledningen til å lese opp et leserinnlegg publisert i Nationen på tirsdag. Det heter så mye som «Nødrops til regjeringa frå ein heilt vanleg kommune»:

«Vi vil vera på grensa av lovbrøt med ytterlegare nedskjeringar.

Vi i Osterøy heradsstyre sit no og skal behandla budsjettet for 2020. Ein litt oppgitt, frustrert og fortvila rådmann legg fram budsjettet.

År etter år har vi jobba godt og leverer gode tenester til innbyggjarane våre. Vi har snudd kvar krone og driv godt ut frå KS sine tal, og har dei siste åra greidd å halda budsjettet. Men i år ser det mørkare ut enn nokosinne.

Grunna nye pålegg som til dømes den nye lærarnorma, auka bemanningsnorm i barnehagane, og uføresette utgifter innan helse og omsorg, ser det i år ut som me ikkje greier å saldera budsjettet og vi er svært nær å ikkje ein gong greia lovpålagde oppgåver. Med ytterlegare nedskjeringar vil vi vera på grensa av lovbrøt i fleire sektorar.

Vår rådmann har gjennom sine tillitsverv god kontakt med andre rådmenn både regionalt og nasjonalt og «trøysta» er at dette ikkje er spesielt for vår kommune, men noko veldig mange små og mellomstore kommunar slit med. (...)

Frå sentralt hald får vi i kommunane høyra at kommunane aldri har hatt meir pengar enn no. Men kommunane har heller aldri hatt større oppgåver enn no.

Vi vil spesielt peika på dei lovpålagde, men uføresette utgiftene som kan ramme ein kommune innan helse og omsorg. For Osterøy sin del vart slike utgifter plutsleg 17,5 millionar kroner høgare for 2020. Her må noko gjerast frå statleg hald, anten ved at staten

tek alle desse utgiftene, eller at det må skje ein utjamning mellom kommunane.

Vi ber òg om at de ikkje vedtar reformer og andre gode tiltak som medfører større utgifter for kommunane utan at det følgjer nok statlege pengar med.

Kva gjer det med lokaldemokratiet vårt når oppgåva til heradsstyret år etter år berre vert å handtera eit underskot på mange millionar som gjev kraftige kutt i tenestene til innbyggjarane våre? Korleis skal vi formidla dette til innbyggjarane, brukarane og dei tilsette? Til slutt, kva gjer det med motivasjonen til å engasjera seg i lokalpolitikken?»

Dette var et nødrops til regjeringen fra Osterøy i Hordaland, og det var signert av et samlet kommunestyre, inkludert regjeringspartiene – Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Kommunene våre har store uløste oppgaver i dag, og i årene som kommer, blir det enda flere eldre. Derfor er det så viktig med en sterk og forutsigbar kommuneøkonomi, og derfor styrker Arbeiderpartiet kommunene med 2,5 mrd. kr i sitt budsjett. Det gjør vi fordi vi ønsker å utjevne forskjeller og gi innbyggerne trygghet for at kommunen står klar med et tilbud den dagen de trenger hjelp.

Det statsbudsjettet som blir vedtatt her i dag, går i motsatt retning. Kommunene må kutte i velferden, noe som igjen vil øke forskjellene mellom folk og øke utryggheten. Om regjeringspartienes representanter ikke tror på meg, håper jeg i det minste at de lytter til sine egne lokalpolitikere, som denne uken altså så seg nødt til å sende et nødrops til sin egen regjering.

Presidenten: Det står i Stortingets forretningsorden at sitat skal brukast i avgrensa utstrekning, men det var i alle fall på nynorsk.

Vetle Wang Soleim (H) [15:59:28]: Vi vedtar i dag et budsjett som er bra for landet. Gjennom alle de budsjettene dette flertallet har levert, har vi gjort det bedre å være næringsdrivende i dette landet, og vi har gjort det bedre å være en helt vanlig familie. Det har vi bl.a. gjort gjennom å kutte skattene med 25 mrd. kr siden 2013. Sammenlagt siden Solberg-regjeringen tiltrådte, har en gjennomsnittsfamilie fått beholde 48 000 kr mer enn de hadde da Arbeiderpartiet styrte landet. Det betyr noen for vanlige folk der ute.

Det viktigste vi gjør som politikere, er å sørge for at det skapes arbeidsplasser i dette landet. Hovedgrepet for å bekjempe ulikhet i samfunnet er ikke å skatte næringsdrivende i hjel. Det er å sørge for at de får beholde mer av sine egne penger, slik at flere arbeidsplasser kan skapes.

Når venstresiden foreslår å øke skatter og avgifter med alt fra 3 mrd. til 40 mrd. kr, er det et uttrykk for at de ikke har forstått at det koster penger å investere i det grønne skiftet, i nye arbeidsplasser og i omstilling. Jeg vil mye heller at det skal sitte bedriftseiere langs det ganske land med muligheten til å snu seg etter nye markeder, omstille seg i en digital tid, og ikke minst ansette flere i jobb, enn at vi skal bruke dem her fra Stortinget.

Å kreve inn skatter på det nivået venstresiden legger opp til, er etter min mening en av de største sentraliseringene. Distriktet lever ikke av offentlige arbeidsplasser. Distriktet lever av private arbeidsplasser, som bidrar til lokalmiljøet, skaper verdier og investerer. Når man da tar fra disse bedriftene og eierne pengene deres og flytter dem hit, til sentrum av Oslo – det er da vi snakker om sentralisering. Det å ha større tro på at et kontor her i Oslo skal gjøre en bedre jobb enn lokale bedriftseiere med å bestemme hvor pengene helst skal brukes, er ikke mulig for meg å skjønne. Vi som politikere skal sørge for at næringslivets krefter slipper til, vi skal regulere når vi må, og vi skal slippe til de gode innovative kreftene så mye vi kan.

Jeg skulle gjerne sett at vi hadde hatt rom til å kutte skattene mer i neste års budsjett. Når det ikke ble rom for det i dette budsjettet, er det nettopp fordi Forsvarets langtidsplan nå endelig er fullfinansiert, fordi samferdselsbudsjettet er økt med 80 pst., og fordi vi setter av store summer til klimatiltak. Vi må holde tilbake på pengebruken i gode tider, og det må vi klare uten å lesse byrden over på bedrifter og vanlige folk.

Det er ikke til å komme unna at Senterpartiet vil trekke Norge ut av en avtale som ikke bare tar hele landet i bruk, men som hele landet har tatt i bruk. Vi er en eksportrettet nasjon. Vi har et eksportrettet næringsliv. Det er ikke EØS-avtalen som sådan jeg forsvarer, men jeg forsvarer næringslivets uhindrede tilgang til kundene som de lever av. Det er det vi skal leve av. Vi må altså ha flere jobber som bidrar inn til velferdsstaten, og kutte i byråkratiet så mye vi kan. Det er bare sånn vi kan bevare bærekraften for årene som kommer.

Jeg gir min fulle støtte til Arbeiderpartiets Svein Roald Hansen, som tidligere i dag etterlyste svar på hvordan resten av Stortinget skal tolke Senterpartiets kutt i EØS-midlene, penger vi gjennom internasjonale avtaler er forpliktet til å betale. Skal vi bryte en avtale vi har inngått? Eller skal vi med et pennestrøk trekke Norge ut av EØS-avtalen? Selv ikke partiets leder hadde noe svar.

Jeg skjønner at dette er vanskelig for Senterpartiet. Jeg skjønner at det er vanskelig når det er flertall blant deres egne velgere for fortsatt å være med i EØS. Jeg skjønner at det er vanskelig å gå ut til næringslivet i distriktet og si at man vil bryte den avtalen som gir tilgang til kundene. Og jeg skjønner i hvert fall at det blir vanskelig

når man på toppen, målrettet og systematisk, øker skattene til norskeide bedrifter i Norge.

Senterpartiet, som ellers er så redd for utlandet og i retorikk vil sette Norge først, ser ikke ut til å bry seg så hardt om å sette norske bedriftseiere sist. For å toppe det hele er det heller ikke stor interesse for å gjøre papirmølla for næringslivet mindre når bevilgningene til dem som jobber med digitalisering i staten, skal kuttes med 1,7 mrd. kr. Digitale løsninger har vel heller aldri vært Senterpartiets varemerke.

Det går godt i norsk økonomi. Regjeringen Solberg, med sine fire partier, styrer landet med en stødig hånd. Dette er ikke tiden i en ellers usikker verden til å teste ut hva et rød-grønt sprikende regjeringssprosjekt vil føre til for norske arbeidsplasser og folks lommebøker.

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Åshild Bruun-Gundersen (FrP) [16:04:36]: Frihet for enkeltmennesket er en grunnleggende verdi for Fremskrittspartiet. Valgfrihet og verdighet er viktig for enkeltmennesker. Her går det et tydelig skille mellom Fremskrittspartiet og venstresiden i norsk politikk. Der vi mener at hver enkelt person er best i stand til å ta valg på vegne av seg selv og sin familie, ser vi venstresiden tror at de er bedre til å ta disse valgene for folk.

Valgfrihet er en grunnleggende verdi for folk flest. Hver eneste dag får vi lov til å ta små og store beslutninger. Denne valgfriheten mener vi i Fremskrittspartiet burde utvides til også å gjelde innenfor de tjenestene man mottar av det offentlige, enten det gjelder å velge barnehage til barna sine, hvilket sykehus man skal behandles på, eller hvilket sykehjem våre eldre skal bo og leve i.

Vanlige folks evne og lyst til å bestemme hva som er rett for seg og sine nærmeste, endrer seg ikke når man blir eldre og hjelpetrengende. I 2016 var det kun fem kommuner som lot de eldre få lov til å velge sykehjem. 26 kommuner har innført fritt brukervalg i hjemmesykepleien. Det betyr at i stort sett alle kommuner i Norge i dag får ikke de eldre valgfrihet.

I Oslo har venstresidens heksejakt på private aktører gått så langt at Unicare i går varslet at de nå gir opp. I mange år har de driftet fem sykehjem i Oslo, sykehjem som de eldre har vært godt fornøyd med, men sosialistene, med Arbeiderpartiet i spissen, har frosset dem ut. Jeg mener at det er sterkt beklagelig. Fremskrittspartiet vil se flere kommuner som gir eldre reell valgfrihet, ikke færre.

Derfor har det vært viktig for Fremskrittspartiet å etablere en belønningsordning der de kommunene som innfører valgfrihet i eldreomsorgen, får 500 000 kr. Fremskrittspartiet mener nemlig at våre eldre fortjener

verdighet og valgfrihet. Fritt brukervalg handler om at eldre hjelpetrengende mennesker selv kan velge hvilken aktør som skal levere hjemmesykepleie til dem, offentlig eller privat.

Fremskrittspartiet har i årevis kjempet for å styrke pasientenes rettigheter og frihet til å velge selv hvilket behandlingssted en vil benytte. Dette har blitt innført med denne regjeringen. Mange pasienter har ventet altfor lenge på behandling mens det har vært ledig kapasitet på både offentlige og private behandlingssteder. Gjennom fritt behandlingsvalg er det pasientene som bestemmer hvem de vil behandles av.

Det er faktisk sånn at sykehuskøene har gått ned under denne regjeringen. Fra 2013 til 2019 er ventetiden redusert med elleve dager, og det står 63 000 færre i sykehuskø nå enn da vi overtok i 2013. Det er nettopp fordi man har sørget for å benytte seg av den kapasiteten som har vært tilgjengelig. Fremskrittspartiet skulle gjerne ha sett at sykehusene var enda flinkere til å kjøpe ledig kapasitet hos private aktører for å få køene ytterligere ned. Denne regjeringen vil behandle flere pasienter i sykehusene, øke kvaliteten på behandlingen og få ned ventetiden.

Regjeringen har oppnådd gode resultater. Våre valg av løsninger virker faktisk. Men jeg blir bekymret for framtiden når jeg ser hva Arbeiderpartiet og Senterpartiet foreslår i sine alternative budsjett. Både Arbeiderpartiet og Senterpartiet velger å avvike fritt behandlingsvalg og vil dermed strupe folks mulighet til selv å bestemme hvor de vil ha sine helsetjenester.

Fritt behandlingsvalg ble innført av hensyn til pasientene. Ved utgangen av andre tertial 2019 hadde over 25 000 pasienter kommet raskere til helsehjelp eller fått velge selv hvilken institusjon de mener har det beste tilbudet. Stadig flere benytter seg av denne ordningen. Antall personer som benytter seg av ordningen, er nesten doblet bare det siste året. Flere pasienter har blitt oppmerksom på ordningen og benytter seg av den valgfriheten som vi har innført, og som Arbeiderpartiet og Senterpartiet vil fjerne. Folk flest liker faktisk ikke å bli fortalt hva som er best for dem, som Arbeiderpartiet og Senterpartiet ser ut til å tro. Folk flest både kan og vil bestemme selv.

Vi vet at mer enn 30 pst. av landets eldre mottakere av kommunale helse- og omsorgstjenester er underernært eller står i fare for å bli det. Det vil vi gjøre noe med. I statsbudsjettet legger regjeringen opp til å bevilge en satsing på 400 mill. kr i perioden 2019–2023 som skal brukes til å få kjøkken tilbake på sykehjem. Fremskrittspartiet er ikke bare opptatt av at de eldre skal få god, næringsrik mat, men også av at våre eldre skal ha en trygg og verdig alderdom. Alle fortjener gode og verdige tjenester, uavhengig av hvor man bor i landet. Derfor utvi-

der vi nå forsøket med statlig finansiert eldreomsorg til ytterligere seks kommuner fra 2020.

Det er oppsiktsvekkende at venstresiden synes ikke å være like opptatt av kvalitet i tjenestene som tilbys våre eldre. Gjennom sine alternative budsjett foreslår både Senterpartiet og Arbeiderpartiet å avvike statlig finansiert eldreomsorg. Jeg ønsker ikke politikere som vil bestemme over folks liv og hvordan vanlige folk skal leve livet sitt. Derfor mener jeg og Fremskrittspartiet at valgfrihet til folk flest er viktig, og en videreføring av fritt behandlingsvalg, utvidelse av fritt brukervalg og valgfrihet i eldreomsorgen er avgjørende for at vi skal få leve livet som vi vil selv, og ikke sånn som passer best for Arbeiderpartiet og Senterpartiet.

Eirik Sivertsen (A) [16:09:50]: I Norge bor det folk overalt – heldigvis. Vi er et land med arbeid og bosetting over hele landet. Det er fundamentet for et sterkt fellesskap, og det er fundamentet for vår felles identitet. Framtidstro lokalt gjør Norge bedre nasjonalt. Derfor er Arbeiderpartiet både byenes og distriktenes parti. I generasjoner har vi visst at Norge lykkes best når vi står sammen – by og land hand i hand.

Alle innbyggerne i Norge bruker kommunale og fylkeskommunale velferdstjenester hver dag – barn i barnehage og skole, ungdom i videregående opplæring og nybakte foreldre på helsestasjonen. Vi har eldre som trenger sykehjemsplass eller omsorg i hjemmet. Ellers drikker vi alle rent vann levert av det kommunale vannverket.

I Arbeiderpartiet mener vi at det fortsatt er store uløste oppgaver innenfor sentrale velferdsområder som kommunene har ansvaret for, men denne regjeringen har en annen politikk. I statsbudsjettet for 2020 presenterer regjeringen det dårligste økonomiske opplegget for de frie inntektene i kommunesektoren vi har sett de siste 15 årene – en realvekst på kun 0,3 pst., ifølge regjeringens egne tall. Regjeringen ruster ikke kommunene for de omstillingene de står overfor de neste årene.

For å styrke velferden i hele landet mener Arbeiderpartiet at vi må ha en sterk og forutsigbar kommuneøkonomi. Derfor foreslår vi i vårt alternative budsjett å øke de frie inntektene til kommunene med 2,5 mrd. kr i forhold til regjeringens forslag. Vi vil styrke fylkeskommunenes mulighet til å gi videregående opplæring og levere gode kollektive tjenester. Derfor øker vi rammen med 500 mill. kr. Vi vil skjerme de aller svakeste og mest hjelpetrengende ved å styrke toppfinansieringsordningen for ressurskrevende tjenester med 350 mill. kr, i motsetning til regjeringen, som svekker den. Ikke minst er vi opptatt av å legge til rette for ytterligere verdiskaping og bruk av ressursene i hele landet. Derfor vil vi øke de regionale utviklingsmidlene med 200 mill. kr.

I år var det lokalvalg. Over hele landet går nå nye folkevalgte til oppgaven med ambisjoner, ideer og prosjekter til gode for innbyggerne de representerer. Dessverre opplever mange av dem at regjeringens rammer til kommuneøkonomien ikke tillater at tiltakene kan realiseres. Tvert imot, vi har hørt mange eksempler her i dag. La meg føye til mine egne. I Arendal må det kuttes 100 mill. kr, noe som rammer viktige velferdstjenester i kommunen. I nyetablerte Kinn kommune må det kuttes rundt 80 mill. kr. Der kutter de i stillinger i skolen og må utsette nødvendige investeringer for å gi bedre velferdstilbud. I Øst-Finnmark må kommunene til sammen kutte i størrelsesorden 110 mill. kr. Og lista er lengre. Likevel har vi hørt gang på gang fra denne talerstolen så langt i dag – og vi kommer helt sikkert til å høre det flere ganger – at kommuneøkonomien er bedre enn noen gang.

Høyt og tydelig gis det inntrykk av at dette er regjeringens fortjeneste. Det som er riktig, er at mange kommuner har gått med overskudd de siste årene. Ekstraordinære engangsinntekter, bl.a. som følge av skattetilpassninger og lavere pensjons- og demografikostnader, er grunnen til de gode økonomiske resultatene. Vi gleder oss jo alle over at flere kommuner har kommet seg ut av ROBEK-lista og får betalt ned gjeld, men det skyldes ikke regjeringens politikk. Det er på tross av regjeringens politikk. Dette er inntekter kommunene har fått som regjeringen ikke forutså eller planla for. Da vi behandlet statsbudsjettet for inneværende år, var regjeringens politikk å gi en samlet vekst i de frie inntektene i kommunesektoren anslått til minus 0,2 pst. i gjennomsnitt for 2018 og 2019, sett under ett. Men regjeringen bommer grovt på skatteanslagene og blir reddet av at kommunene får ekstraordinære engangsinntekter – ikke på grunn av, men på tross av regjeringens politikk. Og det er det som er problemet. Som folkevalgt i en kommune eller fylkeskommune kan man ikke planlegge drift og ansettelse av folk for å utføre tjenester til innbyggerne basert på penger man ikke vet om man får. Det er jo direkte ulovlig og i strid med kommuneloven. Man kan ikke rekruttere lærere og ansatte i barnehagen eller sette i gang aktivitetstiltak for eldre med penger man ikke har.

Vi har større ambisjoner i Arbeiderpartiet enn regjeringen – for bedre kvalitet i velferd, omsorg og skole i kommunesektoren. Derfor har vi en kraftig økning i veksten i kommunenes og fylkeskommunenes inntekter. Med vårt opplegg ville kommunene få mulighet til å satse på flere barnehageplasser, styrke kvaliteten i skolen, sørge for flere lærere og tidlig innsats, styrke eldreomsorgen og drive forebyggende helsearbeid. Med vårt opplegg ville vi styrke, ikke svekke, fellesskapet over det ganske land.

Jorunn Gleditsch Lossius (KrF) [16:15:01]: Dette er det første budsjettet på mange år som Kristelig Folkeparti har lagt fram som en del av en regjering, og dermed er det ekstra gledelig å løfte fram regjeringens styrkede innsats på familiene og få framheve nettopp hvorfor Kristelig Folkepartis politikk for barn og familier har fått prege dette budsjettet.

Å investere i barna og familiene er å investere i framtiden. Barnetrygden er den enkeltstønaden som trolig har størst betydning for at færre barn vokser opp i lavinntektsfamilier, og her har Kristelig Folkeparti fått et gjennomslag av historisk karakter, for i mars opplevde familiene den første økningen i barnetrygden på over 20 år. Ikke nok med det – i dette budsjettet følger vi opp med en ytterligere økning, sånn at familier med barn opp til seks år nå får 3 600 kr ekstra i året. Den økningen vil være svært kjærkommen for dem som opplever å ha en presset familieøkonomi.

Barn i Norge skal ikke bli holdt utenfor fritidsaktiviteter på grunn av størrelsen på foreldrenes lommebok. Tidene har endret seg, og barns fritid og det sosiale er blitt gjennomorganisert. Men når vi vet hvor viktig deltagelse i fritidsaktiviteter er for deres opplevelse av fellesskap, mestring, glede og tilhørighet, må vi sørge for at absolutt alle kan delta.

Derfor er jeg stolt av at vi i dette budsjettet setter av 60 mill. kr til å få i gang flere forsøksordninger for fritidskortet rundt om i kommunene i 2020. Det vil bety mye for mange, og jeg gleder meg til å se resultatene av den satsingen.

Vi ser også at presset på familiene øker fra samfunnet rundt dem. Den siste tiden har vi sett utspill der man oppfordrer kvinner til også å jobbe i permisjonstiden. Da hjelper det sannelig ikke at mange politiske partier også sender sterke signaler om at kvinner bør komme raskere i arbeid, at familiene ikke skal kunne benytte seg av ordninger som gir dem økt valgfrihet, og at staten og det offentlige skal ta over viktige oppgaver for familiene.

Dette presset er jo det siste familiene trenger. Her ligger det også en klar ideologisk forskjell i synet på familiene, for når de andre partiene i sine alternative budsjetter foreslår å fjerne kontantstøtten med begrunnelse i at den er til hinder for arbeidslinja, blir familiene bare redusert til et middel for å oppnå opposisjonens mål. Kristelig Folkeparti vil heller fjerne hindre som står i veien for å bygge sterke familier, for familiene er et mål i seg selv. Vi vil styrke familiene, ikke styre dem.

De av oss som har vært så heldige å få barn, vet at det kanskje er det aller mest fantastiske man kan oppleve i livet. Samtidig er vi mange som kan skrive under på at småbarnstiden og babylivet ikke nødvendigvis er en solskinnshistorie. Man får livet snudd på hodet. Med nattevåk, amming, kanskje kolikkgråt, rot, ny familieøkono-

mi, langt flere oppgaver man skal samarbeide om, og langt mindre tid sammen som par er det mange som opplever at den første tiden med barn er den største testen parforholdet går gjennom.

Derfor er jeg glad for at regjeringen gjennom dette budsjettet gir alle førstegangs fødende tilbud om samlivskurs. Noen hevder at det å tilby et slikt samlivskurs er moralistisk, men det skjønner jeg ikke. Hvorfor skal vi ikke forsøke å gi folk de verktøyene de trenger i en sårbar fase av livet? Både i samlivet og de gangene et samlivsbrudd er et faktum, vil barna tjene på at foreldrene kan kommunisere med hverandre. Derfor er det ikke moralistisk, men snarere veldig klokt å støtte opp om et godt samliv for nybakte foreldre.

Nettopp dette handler Kristelig Folkepartis familiepolitikk om – å styrke familiene og foreldrene til å være der for barna som trygge og gode støttespillere. Gjennom vår politikk vil vi prioritere familiene. Vi vil snakke dem og familielivet opp hver eneste gang vi får sjansen.

Ingvild Kjerkol (A) [16:19:49]: Sosiale helseforskjeller øker under denne regjeringen. Vi står overfor valg i helse- og velferdspolitikken. En kan velge å gå i en retning hvor foreldrenes utdanningsnivå og lommebok får avgjøre barnas framtid, helse og frihet i stadig større grad. En kan velge å gå i en retning som gjør at psykiske lidelser får større fotfeste jo lavere inntekt man har, eller at folk med lavere utdanning får oppleve ikke å være like friske besteforeldre som dem med høy utdanning.

Lista er lang, men heldigvis er også lista over løsninger ganske lang. For de finnes – de finnes i alle deler av samfunnet vårt, både i og utenfor vår felles helsetjeneste. Arbeiderpartiet vil kjempe mot økte forskjeller og for fellesskapsløsningene. Forskjellene i helse og dødelighet øker dag for dag med denne regjeringen ved ratet. Det nekter vi å godta, vi velger annerledes.

Helse skapes der folk lever livet sitt – på skolene, på arbeidsplassen og i lokalsamfunnet. Vi skal både forebygge og reparere, men alltid – alltid – med en likhets- og rettferdighetstanke i alt det vi gjør. Hvis man blir syk, skal man kunne stole på at fellesskapet stiller opp. Derfor setter vi av totalt 3 mrd. kr til sykehusene i 2020. Det er 1,42 mrd. kr mer enn regjeringen, fordi det er det som må til for at vi bl.a. skal kunne satse på å styrke ambulansetjenestene, sikre fødetilbudet i hele landet og ha et forsvarlig psykisk helsevern som møter dem som sliter. Når antallet pasienter som trenger god behandling i våre sykehus, vokser i høyere takt enn bevilgningene, fører det oss mot en mer todelt helsetjeneste der lommeboka avgjør hvem som får best helse.

Fastlegeordningen er selve grunnmuren i vår felles helsetjeneste. Ordningen ble innført av Arbeiderpartiet

og gir alle innbyggerne i landet sin egen lege livet gjennom. Halvparten av kommunene sliter nå med å rekruttere og beholde fastleger. Det rammer både i bygd og i by. Regjeringen har ført fastlegeordningen inn i en dyp krise. Lokalsamfunn landet rundt roper varsko, og Arbeiderpartiet lytter til dette. Vårt alternativ er en doubling av regjeringens innsats: 200 flere stillinger for allmennleger i spesialisering, 100 flere turnusstillinger for å øke antall kvalifiserte leger, og 100 mill. kr mer til å redusere listelengde for leger med særlig utfordrende kroniske pasienter. Vi vil også tilrettelegge for videokonsultasjon for fastleger og bedre finansiering av de mer kompliserte oppgavene overført fra sykehusene våre.

Vi står overfor to sentrale utfordringer i framtidens helse- og omsorgstjenester som er en krevende match: eldrebølgen – det at vi blir stadig flere som er godt voksne – og den samtidige mangelen på nok folk til å ta vare på disse eldre. Om 15 år kan vi mangle 18 000 helsefagarbeidere og 28 000 sykepleiere. Vi ser allerede en kraftig økning i vikarbruk. Hele 2 mrd. kr ble brukt til innleie i helsetjenesten i 2019. Med 2,5 mrd. kr mer å rutte med for kommunene, i tillegg til øremerkede midler til å utdanne flere og ansette dem i hele stillinger, legger vi på bordet reelle løsninger for framtidens eldreomsorg og framtidens helsetjeneste.

Vi har et valg. Arbeiderpartiet velger utjevning av helseforskjeller og lik tilgang til tjenesten framfor skattekutt, tankeløs effektivisering og ostephøvelkutt over de offentlige budsjettene. Arbeiderpartiet velger å investere der vi må, for å sikre alle – uansett sosial status, inntekt og utdanningsnivå – god helse og god livskvalitet.

Aleksander Stokkebo (H) [16:24:42]: Norge er et av verdens beste land å bo i, med små forskjeller og høy tillit mellom folk. Det må vi aldri ta for gitt, og for å sikre framtidens velferd må vi skape mer – bake kaken større.

Derfor er det bra at det i Norge det siste året er skapt over 50 000 nye jobber. Stadig flere kommer i jobb, både i antall og andel av befolkningen. Arbeidsledigheten har ikke vært så lav på ti år. At flere får bidra til vår felles velferd, er et sunnhetstegn. Norsk økonomi går godt, både i by og bygd. Samtidig er det i gode tider viktig å vise ansvarlighet. Derfor holder vi igjen oljepengebruken og bruker skattepengene klokere og smartere.

Med Høyre skal folk få skape mer, ikke skattes i hjel, og Norge skal være et av verdens beste land for å starte og drive bedrift. Vi er godt i gang med nedtrapping av formuesskatten, for det er helt urimelig at lokale ildsjeler, som Bryne kro og hotell og industribedriftene på Jæren, skal måtte betale en straffeskatt som de utenlandske konkurrentene slipper unna. Vi fjerner videre den uforutsigbare maskinskatten og kan allerede nå se effekt – med store investeringer og nye jobber i distriktene. Vi

holder videre fullt trykk på havvind og karbonfangst for å skape nye jobber offshore på skuldrene til norsk olje og gass, og vi øker investeringskapitalen til fornybarfondet Nysnø.

Gründerbedriften Justify i Stavanger digitaliserer og forenkler vanlige folks tilgang på juridiske tjenester. De startet for ett år siden og har allerede ni ansatte. Da statsbudsjettet kom, kunne de juble, for nok en gang utvider regjeringen opsjonsskatteordningen. Det betyr i praksis at flere ansatte kan bli medeiere i egen bedrift. Ikke minst betyr det at gründerbedriftene, som sjelden kan tilby samme lønn som de store, etablerte selskapene, likevel kan konkurrere, vokse og tiltrekke seg de beste medarbeiderne.

Forleden besøkte jeg også industribedriften Depro, som fortalte hvor viktig SkatteFunn-ordningen var for økt konkurransekraft og for å utvikle nye produkter. Nå styrker vi ordningen med 150 mill. kr, som vil gi enda mer forskning og innovasjon i bedriftene.

På besøk hos gründermiljøet Innovation Dock i Stavanger var det også flere gründerbedrifter som tok opp hvor viktig innovasjon Norges innovasjonslånepordning er. Regjeringen styrker nå denne ordningen med 200 mill. kr, og det vil bidra til mer innovasjon og mobilisering av privat kapital.

Vi må skape mer, ikke bare skatte mer. Derfor er jeg veldig glad for at regjeringen viser at vi holder igjen pengebruken og prioriterer jobbskapingen først. For kun slik sikrer vi et bærekraftig velferdssamfunn for både nåtid og framtid.

Kjersti Toppe (Sp) [16:28:27]: Eit sterkt offentleg helsevesen er ein grunnstein i velferdsstaten som gjer Noreg til Noreg, frå Finnmark i nord til Agder i sør. Det handlar om tryggleik i lokalsamfunna, nærleik til fødeavdelingane, fastlegar til alle, ambulansar som kjem, og eldreomsorg med kvalitet. Det handlar kort og godt om eit offentleg helsevesen som er til stades for folk, nær folk, som har tillit, gir tryggleik og er ein garanti for at velferdsstaten sikrar likeverdige helsetenester uavhengig av kvar ein bur, sør eller nord, uansett om ein er rik eller fattig, og som er ein garanti mot utvikling av eit todelte helsevesen.

62 pst. av befolkninga meiner at vi i dag har eit todelte helsevesen, at personleg økonomi har betydning for kor god behandling ein får. Regjeringa sin politikk for sentralisering og privatisering av helse- og omsorgstene- sta er ein drivar for dette. Senterpartiet vil snu denne utviklinga, og vi har folket med oss. Mange kjempar med oss for eit godt offentleg og desentralisert helsevesen, som ikkje godtar at sjuke barn i nord må venta fordi luftambulansen står, som ikkje godtar nedlegging av fødeavdelingar, som stryk bunadsskjortene for å vinna kam- pen, og som ikkje godtar milliard-investering i nytt sju-

kehus på Gaustad, eit sjukehus som fagmiljøa ikkje vil ha. Snart kjem fakkeltogget opp Karl Johan, mot nedleg- ging av Ullevål sjukehus.

Senterpartiet sitt alternative budsjett er eit budsjett for eit sterkt offentleg helsevesen. Vårt mål for helsepo- litikken er å skapa helsefremjande samfunn, førebyggja sjukdom og redusera sosiale helseforskjellar. Det er eit budsjett for eit førebyggjande helsevesen, der det vikti- gaste er å unngå at folk blir sjuke, der vi prioriterer pen- gar til tiltak som fysisk aktivitet i skulen, gratis frukt og grønt til elevane, frisklivssentralar og auka satsing på fri- luftsliv.

Senterpartiet sitt alternative budsjett er eit budsjett som styrkjer offentlege sjukehus med 1 mrd. kr. Vi vil stoppa sentralisering og nedlegging av ambulansesta- sjonar, auka bemanninga på fødeavdelingane og sikra følgjetenesta. Å sikra norske kvinner eit trygt føde- og barseltilbod er eit politisk ansvar. Regjeringa sin stram- me sjukehusøkonomi – med stor grad av stykkprisfinan- sierung – bidreg til det motsette. Dette kan ikkje fortsetja.

Senterpartiet sitt alternative budsjett er eit budsjett for eit betre psykisk helsevern, som er taparen i regjerin- ga si såkalla pasientens helseteneste: meir midlar til dis- triktspsykiatriske senter, til barne- og ungdomspsykia- trien og til ei etterlengta satsing på eit psykisk helsetil- bod til barn i barnevernet og psykisk helsehjelp til inn- sette i norske fengsel. Dette er det stort behov for, vi prio- riterer det viktigaste.

Fastlegeordninga er grunnmuren i helsetenesta. Ho står for 90 pst. av all aktivitet. No er fastlegeordninga i Noreg i krise. Raknar fastlegeordninga, raknar òg helse- tenesta i kommunen. I kommunar over heile landet ro- par ein no varsku fordi dei ikkje får søkjarar til ledige heimlar. Erfarne legar seier opp – eller vurderer det. Denne situasjonen krev handling. Dessverre tar ikkje re- gjeringa dette ansvaret på alvor. Regjeringa sitt forslag til statsbudsjett utset det meste av handlinga til 2021. Det skal koma ein handlingsplan for dette først til våren, men det vil vera altfor seint, det trengst handling no. Ein fastlege jobbar i snitt 55,6 timars veke. For å sitera Marit Tuv, fastlege i Valdres, i Dagsavisen 29. august i fjor:

«Vi er ikke overbelastet av deg og din trøblete hverdag, din kranglete rygg, ditt forhøyede blod- sukker, din voksende mage eller ditt behov for sikker prevensjon og celleprøve. Vi er overbelastet fordi vi har ansvar for veldig mange som deg.»

Nettopp. Difor har Senterpartiet i sitt alternative statsbudsjett tatt grep. Vi satsar på fastlegane. Vi priori- terer 400 nye allmennlegar i spesialisering for å styrkja fastlegeordninga neste år. Skal vi sikra eit sterkt offent- leg helsevesen, og fastlegeordninga, trengst ei heilt anna politisk prioritering. Senterpartiet viser veg for dette i sitt alternative statsbudsjett for 2020.

Torstein Tvedt Solberg (A) [16:33:38]: Det er spennende tider for norsk skole. Fagfornyelsen skal rulles ut, læreplanene skal bli nye. Til og med Høyres kunnskapsminister jubler for mer lek og mer praktisk skole. Jeg gleder meg også, fagfornyelsen skal gi oss slankere læreplaner og færre kompetansemål. Det skal bli mer tid til dybdelæring, og tverrfaglig arbeid skal løfte demokrati, medborgerskap, bærekraftig utvikling, folkehelse og livsmestring. Dette kan bli bra.

Men det er også grunn til bekymring. Jeg er bekymret for om de gode intensjonene faktisk kommer til å bety endringer for elever og lærere i klasserommet. Denne regjeringen må slutte å tro at den kan innføre så store endringer for skolen uten å betale for det, og statsbudsjettet er dessverre dyster lesning. Skolene får enormt kort tid til å gjøre store endringer, uten at det er satt av penger og tid til å gjøre den nødvendige jobben. Det er ikke satt av nok midler til innkjøp av nye læremidler, det er ikke satt av tid til kurs og forberedelse for lærerne, og det er et behov for et taktskifte om en skal få til en god digitalisering av skolen. Det er synd at Arbeiderpartiets gode, helhetlige forslag om dette i dag blir nedstemt.

Konsekvensen av dette, at regjeringen ikke prioriterer, tror jeg kan bli at det blir større forskjeller mellom kommunene og mellom skolene i hvor store endringene blir med fagfornyelsen. Arbeiderpartiet har i mange år kjempet for en mer praktisk skole med mer lek for de yngste og mer praktisk læring. Slankere og mer tydelige læreplaner er bra, men om elever i klasserom rundt omkring i Norge vil merke forskjell, gjenstår å se. Denne regjeringen må slutte å tro at den kan innføre store endringer i skolen uten å betale for det.

Nye læreplaner er kun et viktig første skritt, enda viktigere er det å ha nok lærere, riktig utstyr og oppdaterte læremidler, som Arbeiderpartiet foreslår i sitt budsjett. Vi vil ha en massiv satsing på rekruttering av nye lærere, et løft i kommuneøkonomien som hadde fått til at en kunne ansette flere lærere, innføre vår tidlig-innsats-reform – en lese-, skrive- og regnegaranti – for å sikre de yngste barna som henger etter i fag, den hjelpen de trenger. Vi vil også ha et utstyrløft både i ungdomsskolen og i videregående skole.

Disse grepene har aldri vært viktigere, for det er skyer i horisonten. Det er nå vi må ta de nødvendige grepene for å snu trenden en ser i skolen, for norsk skole står overfor en alvorlig lærermangel, og problemet vil bare øke i årene som kommer. For få søker seg inn på lærerutdanningen, spesielt på barnetrinnet, og lærernormen forsterker utfordringen med rekruttering, spesielt i distriktene. Nylig kunne nettstedet Khrono melde at det står 349 tomme studieplasser på lærerutdanningen. Dette er bare symptomene på noe større, for vi ligger an til å mangle 5 800 kvalifiserte lærere i 2040, ifølge SSB.

Andelen ukvalifiserte er nå den høyeste på over 15 år – en økning på nesten 50 pst. siden Høyre overtok styringen i 2013. De siste årene har flere ukvalifiserte blitt satt inn i undervisningen for å dekke lærermangelen. Halvparten av timene med spesialundervisning i grunnskolen utføres nå av assistenter som ikke er kvalifisert til å undervise.

Heldigvis er det Arbeiderpartiet som styrer de fleste norske kommuner, og en lang rekke Arbeiderparti-styrte kommuner ansetter nå flere lærere, som i Ålesund og her i Oslo. Men høyreregjeringens kommuneøkonomi er så stram at det ikke er rom for å ansette mange nok lærere. Det er synd at vårt alternative kommuneopplegg i dag stemmes ned.

Jeg vil også kommentere kunnskapsministerens innlegg. Høyre prøver å trekke opp en motsetning mellom læring og trivsel, men her er det ingen motsetning. Tidlig innsats i skolen har vært en av Arbeiderpartiets viktigste saker i mange år og er det fremdeles. Vårt grep er en solid lese-, skrive- og regnegaranti. Arbeiderpartiet har aldri stemt imot å prioritere lesing, skrivning og regning, den påstanden er direkte feil. En kan sånn sett snu litt på det, for de borgerlige partiene har derimot seks ganger stemt imot våre forslag om å innføre en lese-, skrive- og regnegaranti. Den kritikken blir litt som å kaste stein i glasshus.

Statsråden har selv jublet for fagfornyelsen og sagt at nå blir det mer lek og mer praktisk skole. Men det gikk ikke engang 24 timer før representanten Mathilde Tybring-Gjedde la den iveren død og etterlyste en mer ensidig satsing på læring fra Arbeiderpartiet – et utspill som kanskje mest av alt virker som en skuffelse over at Høyre tapte valget. Men det avslører også en grunnleggende forskjell på kunnskapssynet mellom Høyre og Arbeiderpartiet, mellom Høyres snevre puggeskole og Arbeiderpartiets bredere kunnskapssyn, der en vil se hver enkelt elev. Jeg mener at det ikke er noen motsetning mellom skolemat og læring, mellom trivsel og kunnskap, eller mellom mer tillit til dem som skal gjøre jobben, og god styring av skolen. Vi i Arbeiderpartiet har tatt med det beste fra begge sider, og vi har råd til å betale.

Hårek Elvenes (H) [16:38:57]: Da regjeringen Solberg overtok i 2013, startet daværende forsvarsminister Ine M. Eriksen Søreide og forsvarssjefen en total gjennomgang av tingenes tilstand i Forsvaret. Resultatet var nedslående. Der lå det en ubetalt regning på 180 mrd. kr, uten en plan for å betale den. Tiden med fortelser om og fortregning av situasjonen i Forsvaret var definitivt forbi. Regjeringen tok fatt i situasjonen, og steg for steg settes nå Forsvaret i stand. Forsvarssjefen sier i sitt fagmilitære råd at Forsvaret nå er styrket på flere felter og vil bli det ytterligere i årene som kommer.

Arbeiderpartiets alternative budsjett på forsvarssektoren er en føljetong i brutte lovnader. Det er ikke samsvar mellom det Arbeiderpartiet har lovet i forkant, og det Arbeiderpartiet faktisk gjør i sitt budsjett.

I 2018 sto Arbeiderpartiet fram i VG med et stort oppslag – de skulle ut i brukmarkedet og kjøpe nye Bell-helikoptre. Så kom budsjettet for 2019 – intet spor av Bell-helikoptre. Så blir det valgkamp i det Herrens år 2019. Arbeiderpartiet er igjen ute og sier at nå skal man kjøpe Black Hawk-helikoptre. Så kommer Arbeiderpartiets alternative budsjett for 2020 – der er det intet spor av investeringer til Black Hawk-helikoptre.

Arbeiderpartiet har gjort det til sin paradegren å kritisere regjeringen for at man ikke vil framskynde investeringene til stridsvogner. Det har man drevet på med i tre år. Så kom fjorårets budsjett. Der la Arbeiderpartiet inn 70 mill. kr til stridsvogner. Det holdt til $\frac{3}{4}$ stridsvogn. I år har man fullstendig kapitulert: Det er ingen midler til stridsvogner.

Det positive oppi dette er at Arbeiderpartiets alternative budsjett på forsvarssektoren er – for alle praktiske formål – en total tilslutning til regjeringens budsjett. La meg illustrere det: Arbeiderpartiet har kritisert regjeringen for at man ikke når 2-prosentmålet så raskt som Arbeiderpartiet tilsynelatende vil. Så kommer budsjettet til Arbeiderpartiet. Man legger fram et forsvarsbudsjett som har en andel på 1,81 pst. av bruttonasjonalprodukt, altså en økning på et hundredels prosentpoeng i forhold til det denne regjeringen har. Det lover egentlig godt for den tiden vi har foran oss, når vi skal begynne å forhandle om langtidsplanen for den neste perioden. Når Arbeiderpartiet ligger så tett opp til regjeringen i forsvarspolitikken, bør det være håp for at vi skal kunne klare å få til noe når den tid kommer.

Både Senterpartiet og Arbeiderpartiet har foreslått kutt til Forsvarsbygg. Konsekvensen av det er at arbeidet med objektsikring vil bli direkte rammet. Det kritiserte Arbeiderpartiet – og nesten i enda sterkere grad Senterpartiet – regjeringen for, sågar snakket partileder Slagsvold Vedum om mistillitsforslag mot regjeringen. Konsekvensen er at samfunnssikkerheten svekkes ved dette kuttet som Arbeiderpartiet legger inn.

Så må jeg si at det mest virkelighetsfjerne kuttet opposisjonen gjør i forsvarsbudsjettet, er det Senterpartiet som står for. Senterpartiet foreslår å kutte 337 mill. kr i utbyggingen på Evenes. Den naturlige, logiske konsekvensen av det hadde jo vært at man satte av omtrent samme beløp til det erstatningsansvaret som staten vil rote seg opp i ved å bryte allerede inngåtte kontrakter. Man skulle i hvert fall ha avsatt en del midler til Andøya for å kunne ta imot og drifte de nye P-8A Poseidon-flyene.

Denne regjeringen har økt forsvarsbudsjettet med 30 pst. siden 2013. Det er gjort i erkjennelsen av at inn-

byggernes trygghet og landets sikkerhet er statens viktigste oppgave. Det er litt betimelig å minne om det i finansdebatten, som på mange måter kunne ha endret navn til velferdsdebatten, for det er jo en pågående konkurranse om å bevilge mest til allehånde velferdsformål.

Terje Aasland (A) [16:44:11]: Apropos representanten Elvenes' innlegg: Det er kanskje vanskelig å se hva som er regjeringens paradegren – i hvert fall hvis en studerer budsjettet. Det er i hvert fall ikke forsvar, men det er heller ikke evnen til å skape jobber.

Arbeiderpartiets mål er veldig klart: Vi ønsker å skape et mer rettferdig og klimavennlig samfunn, der flere får muligheten til å jobbe. Vi trenger å legge til rette for en utvikling av framtidsrettede og klimariktige industribedrifter, men også industribedrifter som kan produsere varer og tjenester som vil øke eksportinntektene og stabilisere fundamentet for velferdssamfunnet vårt.

Erik Brofoss sa som norsk finansminister på 1940-tallet: «La oss alltid ha for øye at vi lever av hverandres arbeid, og jeg understreker hverandres arbeid, ikke andres.»

Med en fallende sysselsettingsandel mangler vi nå 50 000 sysselsatte for å være på snittet de siste ti årene. Med andre ord: Flere lever av andres arbeid enn av hverandres arbeid. Og det er grunn til å være bekymret.

Regjeringens næringspolitikk er tilnærmet fraværende. Der hvor man burde styrke innsatsen, svekker man innsatsen, eksempelvis når det gjelder Investinor, der regjeringen foreslo å endre mandatet for direkteinvesteringer – og hindre direkteinvesteringene. Der hvor regjeringen bør samarbeide med industrien, skyver de industrien fra seg. Vi må ha en dialog med industrien, sa representanten Asheim innledningsvis i debatten i dag, mens hans kjære høyreregjering gjør det motsatte. Når regjeringen nå foreslår å avvike unntaket fra CO₂-avgift for en rekke viktige industribedrifter landet rundt, gjør de hverdagen vanskeligere og framtidsutsiktene mer krevende. Mange bedrifter og mange hundre ansatte går utrygge tider i møte.

Som en kontrast til regjeringen vil Arbeiderpartiet invitere til en avtale med den samme industrien. Vi tror staten i partnerskap med industrien nettopp vil være en god løsning og vil kunne redusere klimagassutslipp gjennom avtaler.

Administrerende direktør i Norsk Industri, Stein Lier-Hansen, skrev følgende om dette:

«Konsekvensene kan være så dramatiske som at industriproduksjon som vi trenger for det grønne skiftet, ikke vil kunne videreutvikle seg i Norge. Dette er håpløs klimapolitikk og elendig næringspolitikk.»

«Håpløs klimapolitikk og elendig næringspolitikk» er en forholdsvis skarp, men treffende beskrivelse av det regjeringen faktisk gjør.

Metallco Aluminium er lokalisert på Vestre Toten og har 24 ansatte. Bedriften produserer sekunderaluminium og støpelegeringer fra aluminiumsskrap. Denne bedriften får 3 mill. kr i økte utgifter. Når det gjelder Benteler Automotive på Raufoss, verdensledende på lettvekt, sikkerhet og kollisjonssikring av biler, vil den nye CO₂-avgiften påføre bedriften 5 mill. kr i økte utgifter. Hele støperivirksomheten der er basert på resirkulering av aluminium. Figgjo er en familieeid porselensprodusent, lokalisert på Figgjo utenfor Stavanger: 85 ansatte, 850 000 kr i merkostnader på grunn av CO₂-avgiften. Dette er bedrifter som lever sitt liv i den sirkulære økonomien, bedrifter og produksjoner som nå straffes uten at alternativet foreligger. Forstå det den som kan!

Yaras ammoniakproduksjon på Herøya i Porsgrunn får, med sine 65 ansatte, kanskje så mye som 25 mill. kr i økte utgifter hvert år. Til Telemarksavisa sa næringsministeren noe meget oppsiktsvekkende da han fikk spørsmål om dette. Han sa:

«Industrien er en del av framtida og jeg er ikke bekymret for nedleggelse på grunn av akkurat denne endringen.»

«Akkurat denne endringen»: Det høres ut som om han bagatelliserer 25 mill. kr på bunnlinjen for en industribedrift som sysselsetter 65, og som allerede lever på marginene. Skjønner næringsministeren hva 25 mill. kr er? Og skjønner han hva han holder på med når han gir slike uttalelser? Skjønner han hva 25 mill. kr er i økte kostnader for Benteler, som hver dag kjemper med marginene i sin konkurranse om markedsandelene i Europa? Satt næringsministeren i budsjettforhandlinger da regjeringen vedtok dette? Sa næringsministeren den gangen at han ikke var bekymret? I så fall er næringsministeren på feil plass. Han mangler da total forståelse for hva som er industriens og næringslivets behov. Likeledes sa statsministeren tidligere i dag at «vi har en vifte av virkemidler» – veldig stolt, tilsynelatende. Det hjelper lite med fromme ord og vifter så lenge viljen og forståelsen overhodet ikke er til stede, i hvert fall ikke overfor industribedriftene. Derfor lever vi i en tid da flere lever av andres arbeid – dessverre helt unødvendig – men på grunn av regjeringens politikk er det ikke til å unngå.

Kari Kjønås Kjos (FrP) [16:49:25]: Vi lever i et trygt og godt land som går godt. Andelen helt arbeidsledige ligger på 2,2 pst., noe som er lavere enn da vi tok over for de rød-grønne partiene. Det går godt i Norge – både i sentrale strøk og i distriktene.

Vi har kommuner som innfører eiendomsskatt eller øker den, og vi har kommuner som reduserer eller avvikler den. Og enda bedre: Vi har mange kommuner som

er enig med Fremskrittspartiet i at huset ditt er et hjem og ikke et skatteobjekt. For Fremskrittspartiet er derfor gjennomslag for en senkning av maksimal eiendoms-skattesats svært viktig.

Kommunenes økonomi er bedre enn på lenge. Ved utgangen av 2013 var 46 kommuner i Norge på ROBEK-listen, mot kun ti kommuner nå. Mens antallet heltidsbønder under rød-grønt styre sank med nærmere 50 pst., har tallet under denne regjeringen steget med nær 5 pst. Gjennom vår regjeringstid har det blitt lagt ned i snitt elleve små grendeskoler i året. Under rød-grønn regjering var tallet hvert år mer enn dobbelt så høyt. Det ble lagt ned dobbelt så mange akuttfunksjoner ved sykehus og tre ganger så mange fødeavdelinger under rød-grønt styre enn under denne regjeringen.

Tallene viser at det er denne regjeringen som tar hele landet med. Med dette budsjettet har denne regjeringen sørget for at kommunene får hele 30 mrd. kr mer.

Den rød-grønne regjeringen hadde også sin årlige gjennomgang av ulike velferdsordninger. De avvirket tilskudd til pc for barn med lærevansker, sluttet å indeksregulere bostøtten og avvirket skattefradraget for dem med særskilt store sykdomsutgifter, for å nevne noe. Gjorde de det fordi de var en usosial regjering? Ifølge dem selv var det av helt andre grunner. Men når denne regjeringen setter foten ned og sier at optikere ikke kan ha sugerør ned i statskassa, for å holde meg til sosialistenes egen språkbruk, er dette gjennomgående usosialt.

For meg handler god økonomisk politikk om å ha minst mulig byråkrati, rettfærdige ordninger og en gunstig skatte- og avgiftsprofil. Dette gir vekst for bedrifter, og flere ansatte. Dette igjen gir økte skatter og et folk som deltar i samfunnet fremfor å stå på utsiden og heve arbeidsledighetstrygd. Lave skatter gir også den enkelte muligheten til å skaffe og beholde egen bolig, ta egne valg for eget liv og trygghet i hverdagen.

Alt i alt er jeg på vegne av våre innbyggere takknemlig for at vi gjennom år har klart å gjøre kommunene sterkere og sykehuskøene kortere, avvirket soningskøen, fått psykologer, fysioterapeuter, helsesykepleiere og ergoterapeuter ut i kommunene og sørget for lav innvandring og lav arbeidsledighet, samtidig som skattene er kuttet med mer enn 25 mrd. kr.

Vi vil i 2020 nå målet om to politifolk per tusen innbyggere, og samferdselsbudsjettet er økt med hele 80 pst. Varene skal hurtig frem, og vanlige folk skal ha trygge veier. Dette burde glede opposisjonen også.

Vi er et rikt land, men det betyr ikke at vi kan gi blaffen i å møte fremtiden slik som alle andre land må gjøre. Også bedrifter omorganiserer og tenker nytt. Enkeltmennesker gjør det samme.

I tillegg trenger landet vårt en bærekraftig innvandringspolitikk. Kostnadene ved innvandring og en øken-

de andel eldre setter den norske velferdsmodellen på prøve. Det er viktig å føre en asylpolitikk som holder antallet asylsøkere uten beskyttelsesbehov lavest mulig, for å bruke ressursene på asylsøkere med beskyttelsesbehov og kvoteflyktninger. I regjering har Fremskrittspartiet fått gjennomslag for en strengere innvandringspolitikk. Det har gitt den laveste asylstrømmen på 20 år. Og vi har sørget for tvangsretur av over 41 000 ulovlige innvandrere. Derfor vil vi i 2020 ta imot 3 000 nye kvoteflyktninger.

I dette budsjettet styrker vi integreringen, samtidig som vi fjerner eller reduserer en rekke særfordeler som flyktninger har hatt i folketrygden.

Fredric Holen Bjørdal (A) [16:54:17]: For over hundre år sidan valfarta den britiske overklassen til den norske fjellheimen, som dei i beste imperialistiske stil såg på som si leikegrind. Etter eiga utsegn oppdaga og erobra dei dei norske fjella, og så skreiv dei reiseskildringar om storslegen og uoppdaga natur og desse litt underlege folka som budde i Distrikts-Noreg.

Parallellen til britisk overklasse er ganske openberr når ein ser kva partiet Høgre prøver seg på på heimesida si no, med ein artikkel om Høgre som det beste distriktspartiet. Artikkelen er først og fremst eit forsvarsskrift som meir enn noko er eit forsøk på nasjonalromantisk spinn – lite tekst og lite politikk, men med storlegne bilde av fjell, fjord og urørt natur. Men det er jo her Høgre-folka avslører seg sjølve og korleis dei eigentleg tenkjer: at Distrikts-Noreg berre er eit sett med postkortmotiv, ein kulisser, ei leikegrind der overklassen kan ha hyttene sine, dra på ovale weekendar, nå toppen av tindar og slå seg på brystet med almissene som dei legg igjen til bygdeoriginalane som enno ikkje har hatt vett til å kome seg derifrå.

Problemet er at den typiske kvinna eller mannen i distrikta ikkje er bonden som selde garden til hyttefelt og no får endane til å møtast ved å hogge ved og reinse takrennene til hyttefolket. Det er reisemontøren på Brunvoll i Volda, som står med allvørsjakka på ein flyplass ein stad i verda og sjekkar inn verktøyet sitt, det er fagarbeidaren på Ekornes i Sykkylven, som ved hjelp av høgteknologiske robotar byggjer møblar for eksport til Kina og USA, og det er røktaren på Nekton på Smøla, som har oppdrett av rogn, smolt og slakteferdig laks for sal over heile verda.

Nikkers-Høgre er eit særinteresseparti for rikfolk og vil aldri få truverd i distriktspolitikken – fordi dei ikkje forstår desse samanhengane, at det ikkje er umoderne å bu i distrikta. Men det er veldig umoderne å sjå på distrikta som noko andrerangs. Distrikta treng ikkje almisse frå Oslo, dei treng ein aktiv næringspolitikk for å bygge vidare på all kreativiteten og utviklinga som allereie

skjer. Det desentraliserte Noreg er ei suksesshistorie, det er ikkje ein utgiftspost på statsbudsjettet, men tvert om grunnlaget for vår verdiskaping, vår velstand og vår nasjonale identitet.

Arbeidarpartiet har alltid vore eit parti for både byane og distrikta. Det viser også prioriteringane våre når vi no legg fram budsjettalternativet vårt for 2020, eit budsjett for vanlege folk, med mål om eit meir rettferdig og klimavenleg Noreg, der fleire får moglegheiter til å vere i jobb. I budsjettet synleggjer vi korleis vi ville brukt pengane og satsa på distrikta dersom det var vi som styrte. Vi føreslår milliardar meir til kommunar og fylke og eit milliardløft til sjukehusa. Vi føreslår ei markant styrking av budsjetta for jordmorteneste i kommunane, profesjonsutdanning i distrikta, breibandutbygging og ladestasjonar i distrikta, reduserte billettprisar, styrkte rutetilbod på FOT-rutene, ferjedrift og klimavenleg omstilling, reiseliv, flaum- og skredsikring, politi og domstolar, kysttiltak og tiltak for gods frå veg til sjø og ei oppfølging av Kulturløftet med vidare satsing på kultur og frivillighet i heile landet.

I kontrast til Arbeidarpartiet si distriktssatsing ser vi ei høgeregjering som har starta ei svelteføring av kommunar og fylke. I går var det kutt møte i fylkesutvalet i Møre og Romsdal. Det blir ganske tøffe tider for skuleelevar og for alle dei som er avhengige av ferje for å pendle til jobb. Andre fylke på Vestlandet har varsla kutt i hundremillionarklassen, Nordland har dramatiske nedskjeringar framfor seg, og då har vi ikkje eingong begynt å snakke om situasjonen i helseføretaka.

Men slik er det. Distriktspolitik og Høgre-politikk er som eld og vatn, og no må distrikta berre halde ut til vi igjen kan få ei regjering som skjønner kva Noreg er – eit fellesskap av by og bygd med levande lokalsamfunn over heile landet.

Åsmund Aukrust (A) [16:58:59]: Dette er et budsjett som igjen drar Norge i gal retning, som ikke utnytter de mulighetene vi har som land til å gjøre landet vårt mer rettferdig, inkluderende og mer klimavenlig. Tvert imot har vi fått nok et statsbudsjett fra Siv Jensen som etter sju år har gitt store skattelettelser til dem som har mest, mens de som har lite, har måttet tåle kutt. Tidligere har vi fått kutt til barna til de uføre, kutt til kulturen for de eldre og kutt i feriepengene til de arbeidsledige. I år var det altså barn med briller eller regulering som måtte bære kuttene for at regjeringen skal kunne finansiere sine skattelettelser. Man kan anklage denne regjeringen for mye, men ingen skal si at de ikke er kreative når det gjelder å finne nye grupper som må tåle smålige kutt.

Dette var budsjettet som skulle sørge for at vi når klimamålene for 2020. Klimaforliket ble inngått i 2012. I

2013 tok høyrepartiene over. De lovet ikke bare at de skulle nå målene, de sa de skulle forsterke dem. Nå, sju år etter, har vi fasiten. Det ble ingen forsterkning, det ble et havari. Vi er ikke i nærheten av å være der vi skulle være.

Arbeiderpartiet mener vi må tenke nytt. Vi har derfor ikke bare laget et eget kronebudsjett, vi har også laget et klimabudsjett som viser hvordan vi skal komme oss i mål med alle de kuttene som vi har forpliktet oss til. Der regjeringen vil kjøpe kvoter i utlandet for å komme seg fri, vil vi investere i Norge. I vårt budsjett viser vi hvordan vi i dag planlegger for å halvere utslippene de neste ti årene. Vi vil investere i ny teknologi, så vi kan skape arbeidsplasser i hele landet.

Norge kan aldri konkurrere om å ha lavest lønn, men vi skal kunne konkurrere om å ha best klima- og miljøprofil. Vi vil at Norge skal gå foran i å fange og lagre CO₂. Det vil bety mye for våre egne norske utslipp, men det vil også kunne bety at vi vil kunne bygge teknologi som vil bety mye for hele verden. Her har regjeringen levert lite annet enn festtaler. Vi har allerede fått utsettelse, og det er varslet at det kan bli enda et år. Men klimakrisen har ikke råd til nye utsettelser fra Erna Solberg og Ola Elvestuen.

Arbeiderpartiet vil satse på miljøvennlig transport som vil få folk dit de skal, på en raskere og bedre måte, men med lavere klimautslipp. Derfor vil vi ha en storsatsing på miljøvennlige ferjer og på kollektivtrafikk. Med den sulteføringen fylkespolitikkerne har fått, sitter de i disse dager og må velge om de vil kutte i kollektivtilbudet eller i klasser i den videregående skolen. Det er kutt de ikke hadde måttet gjøre om Arbeiderpartiets budsjett ble vedtatt. Vi vil også få på plass et CO₂-fond for næringstransporten, så vi kan få miljøvennlige lastebiler. Her står NHO, LO og miljøbevegelsen klare, men regjeringen har valgt å smelle igjen døra for dem alle. Det er dårlig klimapolitikk, og det er dårlig næringspolitikk.

Vår politikk er grønn fordi den kutter utslipp, og den er rød fordi den gjør det på en rettferdig måte. For skal vi lykkes med den enorme omstillingen Norge skal igjennom, må folk føle at det foregår på en rettferdig måte. Derfor sier vi at vi skal ha flere elbiler på veiene. I 2025 skal det bare selges nye elbiler. Vi mener det ikke er riktig at de som kjøper de aller dyreste bilene, skal gjøre det uten å betale en krone i moms. Folk betaler moms når de skal kjøpe seg sykkel, melk eller kaffe, men de gjør det altså ikke når de skal kjøpe en Porsche til en million kroner. Vi sier at det alltid skal lønne seg å velge miljøvennlig, men vi vil ha slutt på sponsingen av de aller dyreste bilene. Trine Skei Grande mente dette var misunnelse fra Arbeiderpartiets side, vi mener det er et eksempel på rettferdig klimapolitikk.

Denne regjeringen ruster ikke Norge for fremtiden. Den øker forskjellene mellom folk, mellom dem som

bor i by, og dem som bor i distriktet, mellom dem som er født i Norge, og dem som har vandret hit, mellom dem med høy inntekt og dem med lav inntekt. Og den ruster ikke Norge for fremtiden når den ikke evner å handle i klimakampen. Resultatet etter denne regjeringen er brutte løfter og ingen store løft. For å løse vår tids oppgaver trenger vi politikere med større visjoner og mer handlekraft. Med Arbeiderpartiets forslag hadde Norge gått en annen vei. Det hadde blitt mer velferd, mindre forskjeller, flere jobber og mindre klimautslipp.

Tone Wilhelmsen Trøen hadde her igjen overtatt presidentplassen.

Statsråd Bent Høie [17:03:52]: Representanten Fredric Hølen Bjørdal er underholdende, men det er også det eneste han er. Det persongalleriet han trakk fram som gode representanter for distriktene i Norge, synes jeg var en flott liste. Det hørtes ut som om han leste opp listene over lederne av Høyres lokallag og Høyres ordførere rundt omkring i hele Norge.

Det går godt i norsk økonomi. Arbeidsledigheten er lav, ikke minst i distriktene, og det skapes nye jobber i hele landet. Regjeringen har derfor lagt opp til et budsjett som er tilpasset den økonomiske situasjonen i Norge, slik at vi unngår press i økonomien. Likevel har regjeringen fortsatt prioritert helse høyt. Vi bruker de gode tidene godt og gjør store investeringer som sørger for at vi har bærekraftige helsetjenester i fremtiden. Dette er et viktig premiss for å oppnå regjeringens hovedmål om et bærekraftig velferdssamfunn. Hovedgrepene som tas i helsebudsjettet, ruster oss for fremtiden. Vi investerer i digitalisering, kompetanse og nye og moderne sykehusbygg.

En viktig forutsetning for å lykkes med å skape en bærekraftig og sammenhengende helsetjeneste er digitalisering og teknologi. Moderne IKT-løsninger vil gi helsepersonell tilgang til nødvendige pasientopplysninger, bedre samhandling og oppdatert kunnskap og beslutningsstøtte. Regjeringen prioriterer derfor å gi et betydelig løft for de nasjonale e-helseløsningene. Vi foreslår bl.a. ytterligere 373 mill. kr i statsbudsjettet til dette området. En skal bl.a. etablere en nasjonal helseanalyseplattform. Denne vil bidra til bedre helseforskning, mer innovasjon og næringsutvikling og ikke minst – det aller viktigste – mer kunnskapsbaserte helsetjenester. Videre foreslår vi å etablere et standardisert kodeverk og terminologi i helse- og omsorgssektoren, et standardisert språk innenfor e-helse. Dette bidrar til at vi legger grunnlaget for å kunne ta i bruk nye e-helseløsninger, utvidede kjernejournaler og e-resepter.

Regjeringen foreslår 29,1 mrd. kr i låneramme til nye Oslo universitetssykehus. Med det legges det til rette for bygging av et nytt akuttsykehus på Aker og et samlet

og komplett regionsykehus, inkludert lokalsykehusfunksjoner, på Gaustad. Dette er viktig ikke bare for innbyggerne i Oslo og i Helse Sør-Øst, dette er viktig for hele landet. En samling av regionfunksjonene og de spesialiserte funksjonene i Oslo vil føre til at veksten i behovet for helsepersonell i Oslo blir mindre enn den ellers ville blitt. Det kommer sykehus og innbyggere i hele landet til gode.

Men det investeres kraftig i nye sykehusbygg over hele landet, ikke bare i Oslo. Det bygges eller skal bygges nytt i Narvik, Hammerfest, Bodø, Nordmøre og Romsdal, Haugesund, Stavanger, Drammen, Kristiansand og Tønsberg.

En velfungerende fastlegeordning er en viktig forutsetning for å møte framtidens utfordringer i helsetjenesten. I årene framover må enda flere oppgaver enn i dag løses i de kommunale helse- og omsorgstjenestene. Selv om det har vært en jevn økning i antall fastleger siden fastlegeordningen ble innført i 2001, er utfordringsbildet knyttet til kapasitet og rekruttering blitt tydeligere. Regjeringen vil legge fram en egen handlingsplan for allmennlegetjenesten i kommunene våren 2020. Der vil vi peke på tiltak for å bedre og sikre en moderne og framtidsrettet allmennlegetjeneste. Men vi venter ikke på det, allerede i årets budsjett er det betydelige satsinger på dette området. Vi foreslår å bevilge 350 mill. kr for å styrke og videreutvikle fastlegeordningen. Av disse går 190 mill. kr til nye tiltak, som en tilskuddsordning rettet mot fastleger med mange ressurskrevende pasienter på sin liste, en ny samhandlingstakst, en tilskuddsordning for fastleger som er under spesialisering i allmennmedisin i kommuner med rekrutteringsutfordringer, og opprettelse av flere nye ALIS-kontorer både i Bodø, Trondheim, Bergen, Kristiansand og Hamar.

Omstillingen vi står overfor, kan vi ikke bevilge oss ut av. Vi er avhengige av nye løsninger som kan tette gapet mellom behovet for ressurser og tilgangen på dem. Det handler om å jobbe på nye måter, bruke ny teknologi og ikke minst mobilisere pasientens egne ressurser, og det legger vi til rette for startskuddet for i årets statsbudsjett.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Ingvild Kjerkol (A) [17:09:05]: I går kom Riksrevisjonen med advarsler om at mangel på bemanning kan få alvorlige konsekvenser for tjenestetilbudet til innbyggerne. Hver sjette spesialsykepleier og jordmor er over 60 år og går av med pensjon om ikke lenge. Samtidig er det i perioden 2014–2018 blitt utdannet færre jordmødre og spesialsykepleiere enn kandidatmålene. Sykehusene har ikke nok praksisplasser og oppretter ikke nok utdanningsstillinger. Sykehusene bidrar ikke nok til å dekke det framtidige bemanningsbehovet. Fle-

re studieplasser, flere praksisplasser, flere bemanningsstillinger og en bemanning på fødeavdelingene som gjør hverdagen mer tålelig, er tiltak som regjeringen burde ha satt inn – men tydeligvis ikke i dette budsjettet. Hvordan skal statsråden klare å sikre nok bemanning på sykehusene framover?

Statsråd Bent Høie [17:10:04]: Jeg synes den listen representanten kommer med, er en god liste over mange av de tiltakene som regjeringen har både i dette statsbudsjettet og i det budsjettet som gjelder for dette året. Vi øker nå utdanningskapasiteten på den type spesialiserte sykepleiere som vi har stor mangel på. Vi sørger for at det skal være nok praksisplasser i helseregionene, men det er også viktig at universitets- og høyskolesektoren følger opp de kandidatmålene som regjeringen har satt, og som de har fått penger til. Bemanningssituasjonen på de store fødeavdelingene har vi tatt tak i. Vi har nedsatt et eget faglig utvalg nå under ledelse av Helseledelse, som skal legge fram sitt forslag 1. mars, nettopp for å sikre at vi har en bemanning og kompetanse ved de store fødeavdelingene som svarer til det som er dagens situasjon blant de fødende.

Ingvild Kjerkol (A) [17:11:01]: Til en annen sak i budsjettet som blir vedtatt i år: Statsråden står fast på tannreguleringskuttet på 130 mill. kr, selv om Helsedirektoratets arbeidsgruppe nå anbefaler et lavere kutt, på 78 mill. kr, for å gi større rom for bruk av skjønn i den gruppen som nå mister støtten med regjeringens forslag.

Statsråden har uttalt at færre med tannregulering vil gjøre underverker mot kroppspress. Da er det påfallende at statsråden slår fast at regjeringen fortsatt vil kutte disse 130 mill. kr. Det fjerner enhver tvil om at dette utelukkende var økonomisk motivert.

Så mitt spørsmål er: Hvordan skal innsparingen på 130 mill. kr oppnås? Vil en endring i f.eks. takstene også kunne gå ut over de gruppene av ungdom som har alvorlige kjeveortopediske utfordringer, slik statsråden har antydnet i svar på spørsmål til Stortinget?

Statsråd Bent Høie [17:12:08]: Det som har skjedd etter at regjeringen la fram statsbudsjettet, er at vi har blitt enige med Tannlegeforeningen om at det faktisk er faglig riktig å gjøre en kraftig innstramning på tannregulering i Norge. Jeg registrerer at Arbeiderpartiet ikke har tatt hensyn til dette i sitt alternative budsjett.

Det overrasker meg at Arbeiderpartiet fortsatt vil presse foreldre til å gjennomføre tannregulering på barn der Tannlegeforeningen er enig i at dette er unødvendig. For det er det som er realiteten. Det er foreldrene som tar størstedelen av denne regningen, selv om staten tar noe. Når det offentlige gir beskjed om at dette er noe

de dekker, vil foreldrenes inntrykk være at det er en helsemessig begrunnet tannregulering. Det er det ikke. Den er kosmetisk begrunnet.

Jeg har aldri brukt ord som «underverker» – det er altfor sterke ord å bruke. Men at dette er en del av kroppspresset, er jeg ikke i tvil om, og det overrasker meg at Arbeiderpartiet fortsatt står fast på at staten skal subsidiere den typen kroppspress.

Sigbjørn Gjelsvik (Sp) [17:13:23]: Regjeringen legger opp til at landets største akuttstusykehus, Ullevål sykehus, skal legges ned. I statsbudsjettet blir det lagt opp til en låneramme på 30 mrd. kr. Dette er Norges største sykehusutbygging, som ikke er tilstrekkelig økonomisk utredet og ikke tilstrekkelig konsekvensvurdert. Det er sterke advarsler både fra berørte fagmiljøer i Oslo og også eksempelvis fra Legeforeningen ved Ahus og Akershus.

For noen uker siden var det en pressekonferanse der representanter for flertallet i Oslo bystyre stilte opp, bl.a. tre av fire regjeringspartier. Der sa bl.a. lederen for helse- og sosialkomiteen i Oslo bystyre, Aina Stenersen:

«De utrolig flotte fagmiljøene som helseministeren ikke har lyttet til, skal vi løfte frem.»

Hvorfor overkjører helseministeren Oslo bystyre, lokale representanter og fagmiljøene i denne saken?

Statsråd Bent Høie [17:14:31]: Fagmiljøene skal vi ta godt vare på. Derfor er det også slik at på det ene området der en ikke har blitt enig om funksjonsfordelingene mellom det nye sykehuset på Gaustad og Aker sykehus, nemlig innenfor traume, går arbeidet videre, nettopp for å prøve å finne en felles løsning for hva som skal være oppgavefordelingen mellom de to sykehusene. Det er jeg overbevist om at en kan få til, for det har vi fått til på de andre områdene.

Det som er det store paradokset i denne saken, er at Senterpartiet går inn for en modell som i realiteten ville drenert resten av Norge for den typen kompetanse som mange sykehus i distriktene faktisk har utfordringer med å rekruttere. Så her står Senterpartiet for en sykehuspolitikk som ville dratt enda flere ressurser, enda flere fagfolk til hovedstadsområdet, på bekostning av de mindre sykehusene i distriktene. Det overrasker meg.

Torleif Hamre (SV) [17:15:42]: Vi har i det siste sett medieoppslag om berget av såkalte dagbøter som kommunene må betale for overliggingsdøgn på sykehusene, altså for pasienter kommunen ikke greier å ta ansvaret for så raskt som spesialisthelsetjenesten vil. Dette er toppen av det isfjellet som egentlig heter statlig underfinansiering av samhandlingsreformen.

Noen kommuner, som min egen hjemkommune Eidsvoll, har klart å redusere denne belastningen. Vi tar

imot når vi skal, stort sett. Men det har også sin pris. Vi finner ikke overskuddet til å gjøre nok av alle de andre tingene vi gjerne ville gjøre, og som regjeringen også vil at vi skal, ikke minst satsing på forebygging, frivillighet og tett individuell oppfølging og tilrettelegging i omsorgen. Driften går for det meste med minimumsbemannning, og ikke lovpålagte oppgaver må ofte kuttes.

Når skal regjeringen gi kommunene de midlene de trenger for å kunne følge opp helsepolitiske prioriteringer det er bred enighet om, og som også er regjeringens egen politikk?

Statsråd Bent Høie [17:16:46]: Dette økonomiske virkemidlet var jo et veldig sterkt virkemiddel som ble innført av forrige regjering, og som vi ser har virket, ved at kommunene har tatt imot pasientene raskere enn før. I de tilfellene kommunene ikke tar imot pasientene, må de betale for dette til sykehusene. I noen tilfeller er det riktig av kommunene å gjøre det. Hvis kommunene ikke er forberedt på å ta imot pasientene, er det bedre at kommunene betaler sykehuset for å ha pasientene til de er klare til å ta imot dem.

I andre tilfeller er det veldig uheldig, for dette er også det som skaper utfordringen for kommunene: hvis pasienter som kommunene har, som burde vært på sykehuset, ikke kommer dit fordi sykehuset er fylt opp med pasienter som skulle vært i kommunene. Kommunene fikk overført penger fra sykehusene da denne reformen ble innført, nettopp for å bygge opp et tilbud. En god del av det tilbudet som kommunene fikk penger for, har de enten ikke bygd opp, eller det har vært underforbrukt i mange år. Det er også en del av dette bildet.

Presidenten: Replikordskiftet er med det omme.

Sverre Myrli (A) [17:18:08]: Klimautfordringen er vår tids utfordring. Etersom transportsektoren er en ikke ubetydelig bidragsyter til klimautslipp, er transportsektoren svært viktig i arbeidet med å kutte klimautslipp.

Det er ingen tvil om at når Stortinget om omkring halvannet år skal vedta en ny nasjonal transportplan, kommer klima og utslipp til å være helt avgjørende, når vi skal legge planer for framtidens transportpolitikk. Det samme kommer antakeligvis bruk av ny teknologi i transportnæringen til å være. Nå skal jeg ikke foregripe begivenhetene og begynne å diskutere neste Nasjonal transportplan, men det er helt åpenbart at skal vi lykkes i arbeidet vårt, må vi kombinere klima og næring. Vi må kutte utslipp, og vi må skape nye arbeidsplasser. Det er framtida. Arbeiderpartiet er teknologioptimister, også innen transportsektoren.

Vi skal kutte utslipp, vi skal skape nye arbeidsplasser, og vi skal legge til rette for gode transportløsninger

for folk og næringsliv. Derfor har Arbeiderpartiet et svært offensivt samferdselsbudsjett for 2020, slik vi har hatt hvert år tidligere. Arbeiderpartiet satser betydelig mer på samferdsel enn hva regjeringspartiene og stortingsflertallet gjør.

Tidligere i dag hørte vi finansminister Siv Jensen prate om veg. Ja, veg er viktig. Veg er svært viktig i Norge. Men også andre transportformer er viktige i landet vårt. Det dreier seg om kyst og havner, det dreier seg om jernbane, om flyplasser og luftfart, om kollektivtrafikk, og det dreier seg om digital infrastruktur og bredbåndsutbygging. Jeg kunne ønske at finansministeren og andre fra regjeringen snakket mer om de andre transportformene og gjorde mer for de andre transportformene.

Da vi behandlet Nasjonal transportplan i 2017, hadde Arbeiderpartiet fire satsingsområder. Det var jernbane og kollektivtransport, det var havner og sjøtransport, det var sikre veger, og det var bredbåndsutbygging. Dette har vi fulgt opp i budsjettene for både 2018, 2019 og nå for 2020.

Norge er en kyst- og sjønasjon. Derfor er det uforståelig at regjeringen prioriterer bort kyst og havn. Ja, faktisk kutter regjeringen i bevilgningene til Kystverket fra 2019 til 2020. Diskusjonen på andre områder er jo hvor stor veksten skal være, men her kutter altså regjeringen i bevilgningene til Kystverket. Det er helt feil veg å gå. Arbeiderpartiet vil i motsetning til regjeringen satse på kysten, og derfor legger vi inn mer penger til havner og farleder. Skal den politiske målsettingen om at vi skal ha mer gods over fra veg til sjø, bli noe mer enn en festtale, ja, så må vi satse på havnene våre, vi må satse på kysten, vi må satse på farledene.

Digital infrastruktur er like viktig som annen infrastruktur i dagens samfunn. Derfor må det bygges ut bredbånd til alle, også der det ikke er såkalt kommersielt lønnsomt å gjøre det. Derfor bør staten bidra til det. Staten bør bidra med mer, og Arbeiderpartiet mener at staten skal bidra med 500 mill. kr i året.

Arbeiderpartiet vil at staten skal ta 70 pst. av investeringskostnadene til de store kollektivprosjektene i de store byene våre. Foreløpig er det Fornebubanen, Bybanen i Bergen, Bussveien på Nord-Jæren og metrobusprosjektet i Trondheim som er innenfor den statlige støtteordningen. Arbeiderpartiet følger opp dette i sitt budsjett ved å legge inn mer penger, slik at staten kan bidra med 70 pst.

Vi foreslår betydelig mer til jernbane – både til drift og vedlikehold, til investeringer, til planlegging av nye prosjekter og til støtteordningen for å få mer gods over fra veg til jernbane. Jernbanen er framtida.

Vi har også lagt inn mer penger til utekontroll av kjøretøy og mer penger til rassikring og til fylkesveger.

Klimautfordringen er vår tids utfordring. Vår generasjon må gjøre noe med den. Vi må handle. Vi må løse klimautfordringene, og vi må bygge landet videre. Derfor har Arbeiderpartiet et svært offensivt og framtidsrettet samferdselsbudsjett for 2020.

Heidi Greni (Sp) [17:23:32]: Kommuner og fylkeskommuner sørger for de grunnleggende velferdstjenestene til alle innbyggerne i hele landet. De har fått ansvaret for stadig flere oppgaver og økte kostnader for å sikre tjenester til innbyggerne, men det vises ikke i regjeringens budsjett for 2020. Regjeringens statsbudsjett gir ikke kostnadsdekning til alle oppgavene som pålegges kommunene. Det er den trangeste rammen vi har hatt for Kommune-Norge på 15 år, og det meldes om kutt, nedskjæringer, nedlegginger av skoler, og at det må brukes fond for å klare å komme over kneika fram til det forhåpentligvis er en annen finansiering fra 2021.

Blant annet kan vi nevne økte kostnader knyttet til ansvaret for ressurskrevende tjenester. Det har påført kommunene ca. 1 mrd. kr i økte kostnader de siste fire årene. I noen kommuner har denne kommunale utgiften økt så kraftig at kommunene vurderer å innføre eiendomsskatt for å finansiere det. Tenk dere hvilken personlig belastning det er for den enkeltbrukeren som da får «skylda» når regningen for eiendomsskatten kommer i posten til innbyggerne. Det er en uholdbar situasjon. Staten må sikre forutsigbar finansiering av ressurskrevende tjenester, ikke skyve kostnaden over på kommunene.

Det er en rekke andre økte utgifter som kommunene ikke får kompensert. Jeg kan nevne bemanningsnorm for barnehage, store økninger i pleie og omsorg, endringen i arbeidsavklaringspengeordningen, som har ført til at flere trenger sosialstønad, osv. Samtidig som kommunene pålegges flere oppgaver, får de mindre å rutte med og reduserte inntektsmuligheter.

Nivået på eiendomsskatt er historisk høyt, og rekordmange kommuner har innført eiendomsskatt i perioden med regjeringen Solberg. Regjeringens politikk har en stor del av skylden for dette. Kommunene har ikke fått tilstrekkelig overføring til å håndtere de utgifterne de har, og regjeringen velter det over på innbyggerne. Den beste måten å få bort eiendomsskatten på, er å øke overføringene til kommunene, slik at de kan gjøre nødvendige investeringer og tilby gode tjenester til innbyggerne – uten eiendomsskatt.

Senterpartiet har prioritert en betydelig styrking av kommune- og fylkesøkonomien i sitt alternative budsjett for 2020. Med 2,5 mrd. kr til kommunene og 1,9 mrd. kr til fylkeskommunene styrker vi tjenestene til innbyggerne.

En aktiv distriktspolitikk med mål om at folk skal kunne bo og arbeide i hele landet er avgjørende for å sikre vekst og verdiskaping i hele landet. Mye av verdiskapingen i Norge skjer i Distrikts-Norge. Skal det bo folk i hele landet, må storsamfunnet sørge for trygghet, tjenester og arbeidsplasser i hele landet. Tjenester som politi, ambulans og fødetilbud er like viktig og nødvendig for folk som bor i bygd som i by. Utdanningstilbud og grunnleggende infrastruktur som veg, ferje, bredbånd og kollektivtransport er en forutsetning for at vi skal lykkes med å videreutvikle hele landet vårt.

Organisering av statlige arbeidsplasser er selvsagt også en faktor for å lykkes med å ta hele landet i bruk. Siste forslag i rekken av sentraliseringstiltak er at de kommunale skattekontorene skal legges ned og overføres til skatteetaten. Erfaring fra Danmark tyder på at det slettes ikke vil være smart. Dersom innkrevingsprosenten går ned, betyr det tapte inntekter for fellesskapet, og det betyr tapte kompetansearbeidsplasser i distriktene.

Regjeringens klokkeretro på at stordrift alltid er løsningen, harmonerer dårlig med slik folk er bosatt her i landet. Stortinget burde satt kommunene i stand til å sørge for gode tjenester i stedet for å tre nye runder med kommunesammenslåing ned over hodet på lokale folkevalgte. Omfordeling fra små til store kommuner via inntektssystemet bidrar til økte ulikheter mellom kommunene. Senterpartiet mener statens overføring til kommunene skal sørge for at kommunene kan tilby likeverdige tjenester, uansett hvor hen man bor i landet.

Det mest uforståelige i dette budsjettet er det voldsomme kuttet til fylkeskommunene. Fylkene får ikke midler til å løse de nye oppgavene, og avklaringen av finansiering av fylkesvegadministrasjonen kom altfor sent. Fortsatt skal ikke fylkene få dekket kostnadene til alt nødvendig utstyr og heller ikke omstillingskostnader. Dette vil gå ut over tjenestene fylkene har fått ansvar for. Det er helt uforståelig at de nå skal få et redusert økonomisk handlingsrom samtidig som regjeringens uttalte mål visstnok er å ønske å styrke fylkeskommunens ansvar.

Kari Henriksen (A) [17:28:46]: Arbeiderpartiet vil utvikle små og store fellesskap på arbeidsplassene, i skolene, i familiene og i sivilsamfunnet. Vi vil bruke den kunnskapen, erfaringen og kompetansen mange ansatte har fra industri-, sjø- og havbaserte næringer til å utvikle det nye, grønne Norge.

Arbeiderpartiet vil utvikle offentlig sektor og det sivile samfunnet gjennom deltakelse. Trepertssamarbeidet er bunnplanken i dette. Derfor øker vi fagforeningsfradraget. Flere fagorganiserte er godt for den enkelte, arbeidsgivere og landet. Samarbeid og deltakelse bygger tillit mellom ansatte og ledere, mellom brukere og ansatte og mellom politikere og folk. Og det er effektivt.

Selvsagt skal vi utvikle og omstille skoler, barnevern, næringsliv og Norge i fellesskap, ikke i ekspertutvalg, og uten kommersialisering og storstilt privatisering. Derfor satser vi mer på fellesskapet enn denne regjeringa i nok et budsjett. Derfor får kommunene 2,5 mrd. kr mer. Derfor øremerker vi 200 mill. kr til barnevernet, innfører en regelstyrt momskompensasjonsordning, satser på frivillighet og kultur og styrker arbeidet mot vold og overgrep og for likestilling.

Vår politikk sikrer en bedre og mer rettferdig fordeling av fellesskapets midler

- i en tid da de rike blir stadig rikere, der forskjellene øker, og der likestillingen går i revers
- i en tid da iveren er stor etter ikke å kutte i fellesskapets overføringer til de aller rikeste, men å ta fra dem med minst
- i en tid da folk i Mandal må reise til Kristiansand for å kontrollere bilen og folk i Åseral og Iveland nærmest blir fratatt frivilligsentralene
- i en tid da effektivisering betyr å likebehandle så urettferdig at kultur og frivillighet får kutt på 0,5 pst., noe som betyr færre tiltak for barn, unge og eldre
- i en tid da kronisk syke, barn med feilstilte tenner, uføre foreldre og pendlere betaler prisen

Høyreregjeringa avbøter manglende fordelingspolitikk med veldedighet. Økte kontantytelser og kortsiktige penger går til å avhjelpe den økende fattigdommen: kontantstøtte, ferietilskudd, julemat, gaver og gratis tøy til familier hvis livsgrunnlag smuldrer opp under denne regjeringas politikk.

På Stortinget kutter regjeringenspartiene 15 mill. kr i en underfinansiert momsordning for frivilligheten. I følge Frivillighet Norge, i Aftenposten i dag, betyr det at barn og foreldre må selge 3,6 millioner ekstra ruller med dopapir, altså 9 863 ruller, pluss noen få tørk, om dagen, eller 750 000 flere kakebokser, altså 2 054 bokser, pluss noen enkeltkaker, om dagen. Det har verken foreldre, unger eller lag og foreninger fortjent. Dette vitner om at regjeringenspartiene er langt unna hverdagen til folk flest og ikke forstår de utfordringene som lag og foreninger har.

Dette er feil politikk. Ordførere må kutte. Lindesnes må f.eks. kutte 200 mill. kr. Det betyr mindre velferd, vedlikehold og investeringer til folk som bor i Lindesnes. Med vårt budsjettforslag kunne Lindesnes ansatt rundt 15 flere lærere. Iveland og Åseral kunne ha ansatt to nye i f.eks. barnevernet.

Regjeringas politikk synes å bygge på en grunnleggende mistillit – en mistillit til dem som får trygd eller arbeidsavklaringspenger, eller som jobber i offentlig sektor eller innen kultur og frivillighet. Mistilliten øker også når regjeringa skylder på andre for feil og mangler. Folkehelseiltaket regjeringa mestrer best, er den dag-

lige øvelsen i å løfte pekefingeren og peke utover og nedover. I fem–seks år pekte den fingeren på den rød–grønne regjeringa. Nå peker den på direktørene i helseforetakene, lokalpolitikkerne i kommunene, rektorene på universitetene eller, som nå for tiden, på Nav og trygdeskandalen.

Høyre regjeringas politikk og retorikk demonterer velferdsstaten, bryter den ned i biter og gjør den uforståelig, fremmed og uoversiktlig. Sånn økes avstanden mellom brukere og politikere, og det er god gjødsel for mistillit.

Arbeiderpartiet vil ha bort målstyringshysteriet. Vi sier nei. Vi sier til ansatte, sykepleiere og lærere: Vi stoler på dere. Vi har tillit til at dere forvalter ansvaret dere har, på en god måte, og at dere har de gode svarene og kan faget best. Derfor vil vi ha bort rapporteringer som fjerner dere fra det å ivareta pasienters, elevers eller barns behov ut fra det de trenger, og ikke ut fra det politikerne skal telle.

Helge Orten (H) [17:34:02]: Siden 2013 er samferdselsbudsjettet økt med over 80 pst. Det er en formidabel økning, og vi fortsetter satsingen også for neste år. Utviklingen av en moderne og framtidsrettet infrastruktur er en prioritert oppgave for Høyre og for regjeringa. Da vi tok over i 2013, var det et betydelig etterlep på både vei og bane. Derfor har vi ikke bare prioritert bygging av nye prosjekt, men også økt satsingen på vedlikehold og fornying av eksisterende infrastruktur.

På riksveiene er forfallet snudd til fornying. Siden 2015 har vedlikeholdsetterslepet blitt redusert hvert år, og vi følger opp dette i budsjettet for 2020. I sum er vedlikeholdsetterslepet redusert med over 7 mrd. kr i løpet av denne perioden.

Samtidig ser vi at situasjonen på fylkesveinettet er mer sammensatt. Derfor legger vi også til rette for en ny tilskuddsordning der fylkene kan få statlig medfinansiering for å redusere vedlikeholdsetterslepet og satse på de viktige næringsveiene. Beløpet for 2020 er en oppstart, og det er naturlig å trappe opp denne ordningen i årene som kommer.

Vi fortsetter å løfte norsk jernbane til et moderne og velfungerende transportsystem. Det har vært viktig for oss å øke kapasiteten og frekvensen i takt med folks ønske om å reise med tog. Det har gitt resultat, og stadig flere velger toget. Veksten er større enn noen gang.

Godsanalysen som ble utarbeidet i forbindelse med Nasjonal transportplan for 2018–2029, viser at vi kan forvente en betydelig økning i godsmengden de neste ti årene. Samtidig viser analysen at transportformene i stor grad utfyller hverandre. Det betyr at vi må ha en balansert utbygging av infrastruktur i hele landet – både vei, bane, kyst og luftfart. Det vil være en katastrofe for

Distrikts-Norge om Miljøpartiet De Grønne og SV får gjennomslag for sine dramatiske kutt i veibyggingen. Analysen viser også at det er et begrenset potensial for overføring mellom transportformene når det gjelder gods. Det er likevel fornuftig å legge til rette for at man for mest mulig av godset velger sjø og bane – ikke primært fordi det er et klimatiltak, men fordi det vil bidra til å øke trafikksikkerheten og bedre framkommeligheten på veiene våre.

Nasjonal transportplan for 2018–2029 er en svært ambisiøs plan for utbygging av infrastruktur, og vi følger opp denne planen i de årlige budsjettene. Samtidig ser vi at den største utfordringen i gjennomføringen av Nasjonal transportplan er å få kontroll med kostnadene, og at vi på vegne av fellesskapet bruker pengene effektivt. Derfor gjennomfører vi viktige reformer. Etablering av Nye Veier har vist at det er mulig å bygge vei både raske og til en lavere kostnad, og at samfunnsnyttene av prosjektene øker. Nye Veier har selv anslått at innsparingen så langt tilsvarer ca. 100 km med firefelts vei. Det betyr altså noe hvordan vi organiserer veibyggingen.

Også innenfor jernbanesektoren gjennomfører vi store reformer. Ny organisasjonsmodell og gjennomføring av anbuds konkurranse i persontogtransporten er viktige grep. Etter å ha gjennomført to trafikkpakker legger vi til rette for en forbedring av tilbudet til kundene, samtidig som vi oppnår en betydelig besparelse – så langt på 800 mill. kr bare på de to første anbudene. Det gjør at det er mer penger til å fortsette med å utvikle norsk jernbane.

Alle disse reformene har opposisjonen vært imot – uten at de har gode alternativ. Det interessante er at Arbeiderpartiet nå åpenbart ser at veireformen virker, og opprettholder overføringen til Nye Veier, mens opposisjonen for øvrig kutter. Når det gjelder jernbanereformen, er det motstand fra en samlet opposisjon. Paradokset er at de samme partiene synes det er helt greit å beholde gevinsten av reformen i sine alternative budsjett.

Samferdselssektoren står overfor store endringer. Utslippene av klimagasser skal ned. Transportsektoren må ta en stor del av denne reduksjonen. Det kan vi ikke løse ved å redusere folks mobilitet og bevegelsesfrihet, men ved å legge til rette for at alle transportformer blir utslippsfrie. Det kan vi gjøre ved å utvikle og ta i bruk ny og miljøvennlig teknologi. Allerede nå ser vi at en stor del av fergene våre er i ferd med å bli lav- og nullutslippsferger som følge av en offensiv offentlig innkjøpspolitikk. Samtidig bidrar endringene i bilavgiftene til at flere velger mer miljøvennlige personbiler og elbiler. Gjennom Enova er det satt av over 1 mrd. kr til nullutslipps-teknologi for tungtransporten, og det er konkrete planer for elektrifisering i lufta. Det som bare for noen år si-

den var urealistisk, er nå i ferd med å bli en del av hverdagen. Innenfor flere områder vil dette bidra til å skape nye og spennende arbeidsplasser i hele landet – kanskje særlig i maritim sektor.

Anniken Huitfeldt (A) [17:39:13]: Det er enighet om hovedtrekkene i norsk utenriks- og forsvarspolitik. Det er en norsk verdi, og det gjelder også dette budsjettet. I en verden hvor vi ser at stormaktene rivaliserer i større grad og også i nordområdene, er det vår oppgave å forsvare internasjonale avtaler og multilaterale organisasjoner. Vi må bidra til mer forsonende retorikk internasjonalt, men det gjelder også i Norge.

Derfor var det et framskritt den gangen denne regjeringa gikk på i 2013 og Fremskrittspartiet sa at de tok avstand fra at de hadde brukt ordet «snikislamisering». For oss sosialdemokrater har dette begrepet sterke historiske paralleller til hvordan sosialdemokratene i mellomkrigstida ble beskyldt for å være en del av jødekonspirasjonen.

Da regjeringas nr. 2 og landets finansminister tok ordet fram etter seks år i regjering, ble det lagt merke til internasjonalt. Det er splittende, det er konspiratorisk, og det viser klart at Fremskrittspartiet ikke har blitt mer ansvarlig av å få makt. Venstre og Kristelig Folkeparti har ikke lagt noen demper på Fremskrittspartiets retorikk. Det er et Høyre som jeg heller ikke kjenner igjen.

Jeg vil bidra til mindre splittende retorikk enn landets finansminister, og understreker at Norges rolle internasjonalt er å dempe konflikter. Områdene det er mest uenighet om i dette budsjettet, til tross for at det er enighet om hovedlinjene, er klima, likestilling, fordeling og forsvar.

Dette utviklingsbudsjettet er stort. Det inneholder mange mål, men det undrer meg at ikke regjeringa har et utviklingsbudsjett som viser en retning. Etter min mening skal utviklingsbudsjettet være et redskap for å fremme våre verdier. Når stadig flere land kommer ut av ekstrem fattigdom og blir mellominntektsland, må vi ha en kritisk gjennomgang av hvordan vi bruker våre utviklingsmidler. Er det vi som finansierer mangel på fordeling i det enkelte utviklingsland? Vi må stille krav om fordeling i de landene hvor vi yter bistand.

Det andre vi må prioritere, er klima. Derfor er jeg overrasket over kutt i midler til fornybar energi. Skal fattige land få dekket sitt energibehov, må vi hoppe over fossilalderen og over i fornybar energi. De siste årene har dessverre høyreregjeringa kuttet milliardbeløp i bevilgningene til fornybar energi på utviklingsbudsjettet. I Arbeiderpartiets alternative budsjett blir denne klimasatsingen styrket med 200 mill. kr, og det mener jeg er viktig.

Selv om likestillingen har gjort viktige framskritt i mange land, skyller det nå en konservativ bølge over

verden med mål om å innskrenke kvinners rett til å bestemme over egen kropp. Denne regjeringa sørget dessverre for at Norge føyer seg inn blant de landene hvor kvinnenes rettigheter svekkes, med sitt forslag om en relativt liten, men symboltung, innskrenkning av abortloven. Når Arbeiderpartiet ser at amerikanerne reduserer sin innsats, mener vi at vi må trappe kraftig opp. I Arbeiderpartiets alternative budsjett øker vi bevilgningene til seksuell og reproduktiv helse med 150 mill. kr.

Vi mener også at budsjettet burde vise en klar økning når det gjelder NATOs 2-prosentmål. Her står regjeringas forslag på stedet hvil når det gjelder prosenten. Derfor mener vi at vi bør gi dette budsjettet en signifikant økning som viser at vi øker i tråd med det som er målet. De siste årene har jo alle NATO-land økt sine forsvarsbudsjetter, men sammenlignet med de andre NATO-landene har Norge dumpet fra 8. til 13. plass.

Vi er også imot regjeringas forslag om å kutte i Forsvaret i Nord-Norge. Både når det gjelder helikopterstøtte til Hæren og kuttet i 2. bataljon, ønsker Arbeiderpartiet å øke forsvarsbudsjettet og øke Forsvaret i nord.

Stefan Heggelund (H) [17:43:48]: Det som er i ferd med å skje i Norge nå, er noe nytt i norsk klimapolitisk historie. Hva er det? Jo, et par ting – det ene er at det før ikke har hatt noe å si om Norge har nådd klimamål eller ikke, men denne regjeringen har tatt initiativ til den første internasjonalt reelt forpliktende klimaavtalen, som gjør at hvis vi ikke når 2030-målene, kan Norge få sanksjoner mot seg. Nå har det noe å si om man ikke når klimamålene.

Det andre er at i oppfølgingen av den avtalen får man for første gang en systematisk, helhetlig politikk for alle sektorer, fordi alle sektorer skal kutte. Det er nødvendig hvis vi skal klare å nå 2030-målene.

Det er også en annen ting som denne regjeringen forstår, og som man tidligere ikke har vært så god på i norsk klimapolitikk. Det er at ethvert statsbudsjett må være grønnere enn det foregående. Derfor er også budsjettet som er lagt fram for neste år, det grønneste budsjettet i norsk historie. Det er bra, og det skal vi fortsette med, hvert eneste år, for vi vet at markedet ikke kommer til å klare dette alene. Vi må ha en kombinasjon av reguleringer der det er nødvendig, og hjelpe markedet med omstilling, fordi det skal skje så fort, og vi bevilger rekordbeløp til den satsingen. Og vi gjør det dyrere å forurense, hvert eneste år.

Så må jeg ta noen eksempler på det som ligger inne i dette budsjettet. Vi styrker innsatsen på grønn skipsfart, vi øker bevilgningen til nullutslippsfondet for næringstransporten, og vi har et fortsatt offensivt arbeid med marin forsøpling. Internasjonalt har Norge inntatt en lederrolle i det arbeidet. Vi styrker tiltak for natur-

mangfold og friluftsliv, nettopp for å ha en god tilstand i økosystemet, hindre tap av arter og naturtyper, og vi styrker skogvernsatsingen. Hvorfor er det viktig også i et klimaperspektiv? Jo, det er viktig fordi jo mer biologisk mangfold man har, jo bedre rustet er naturen til å møte de værforandringene vi allerede ser komme.

Så vil jeg si at det er direkte feil det forrige taler, representanten Huitfeldt, sa om at vi ikke satser på bygging av fornybar energi i andre land. Det gjør vi så til de grader at Norge har en lederrolle internasjonalt i å kvitte seg med fossil energi, spesielt kull, nettopp for å hjelpe fattige land med å hoppe over fossilfasen.

Vi hører ofte fra opposisjonen enten at det er stillstand i klimapolitikken, at det ikke skjer noen ting, eller at det ikke skjer nok. Vi er enig i at det skal skje mer hvert eneste år, men det blir litt rart å påstå at det ikke skjer noen ting. La meg bare ta ett eksempel fra én uke i juni på hvor mye som faktisk skjer i norsk klimapolitikk – og dette følges også opp i budsjettet: Mandag inngikk vi den forpliktende klimaavtalen med EU, onsdag foreslo regjeringen å åpne områder for havvind, torsdag kom handlingsplanen for grønn skipsfart, fredag kom en historisk klimaavtale med landbruket, i tillegg til styrket satsing på CCS, og på slutten av den uken ble nullutslippsfondet for næringstransporten lansert. Dette er ting som også følges opp i dette budsjettet. Jeg vet det ikke 100 pst. sikkert, men jeg er ganske sikker på at aldri i noe land har det skjedd så mye i klimapolitikken på én uke i et parlament, og det følges opp med det grønneste budsjettet i norsk historie.

Dag Terje Andersen (A) [17:48:44]: Vi skal i kveld vedta det sjuende budsjettet som denne regjeringa står bak. Så lenge siden er det vi fikk den mest ytterliggående høyreregjering vi noen gang har hatt i Norge, og mer ytterliggående enn de fleste land i Europa. Og vi var advart: Siv Jensen, finansminister, hadde varslet på sitt partis landsmøte i 2013 at hun skulle gå til angrep på den norske modellen.

Ja, det norske samfunnet blir forandret. Det norske samfunnet blir forandret i en retning som vi er uenig i. Det er derfor vårt alternative budsjett legger opp til en annen kurs enn det vi har sett gjennom disse årene, og som vi ser i årets budsjett. Vi vil at det skal bli mindre forskjeller mellom folk. Derfor har vi et skatteopplegg som samler inn litt mer penger til fellesskapet, men som ikke minst fordeler skattebyrden på en annen måte, sånn at de som har lite, kommer godt ut av vårt opplegg. Vi har sagt at de som har råd til å kjøpe en bil til over 600 000 kr, kan betale moms på beløpet som overstiger 600 000 kr. Isteden vil vi sørge for at unger fortsatt får briller når de trenger det, at de kan få tannregulering

hvis de trenger det, eller at vi kan unngå kuttet til unge på arbeidsavklaring.

Regjeringa skylder på innvandringen som årsaken til at vi har økte forskjeller i Norge. Nei, det er ikke innvandrerne som har funnet på angrepet på arbeidsfolk. Det er ikke de som har funnet på at pendlerne må betale mer skatt enn under den forrige regjeringa. Det er ikke de som har funnet på at fagforeningsfradraget skal bli mindre hvert eneste år, eller sier nei til at vanlige arbeidsfolk skal ha pensjon fra første krone. Det er politiske valg av regjeringa.

Dette er det første budsjettet flertallsregjeringa legger fram, etter at Kristelig Folkeparti, eller rettere sagt deler av Kristelig Folkeparti, gikk inn i regjeringa. Jeg tror Hareides Kristelig Folkeparti ville reagert på kuttet på tilskudd til briller, til tannregulering og til dem som er avhengige av arbeidsavklaringspenger.

På noen områder er endringen spesielt tydelig. Det gjelder forslag som det har vært flertall for i Stortinget, vedtak som regjeringa i saken i dag rett og slett sier at en skal oppheve – vedtak fra den gang Kristelig Folkeparti var fri. Det gjelder f.eks. vedtak nr. 525 fra 2018 om å utrede å holde barnetrygden utenfor ved beregning av sosialhjelp. Det var det flertall for i Stortinget, men nå er det altså en regjering som har tvunget Kristelig Folkeparti til ikke lenger å være med på det. Det er et vedtak i Stortinget om tiltak for å øke organisasjonsgraden, vedtak nr. 437 fra 2018. Det er det flertall for i Stortinget, men nå har Kristelig Folkeparti kommet inn i regjering, og da bare avvikler regjeringa det vedtaket uten å følge det opp. Og det gjelder vedtak nr. 322 fra 2017, som handler om utilsiktede virkninger av uførereformen. Ja, Hareides Kristelig Folkeparti var med på det vedtaket, men nå vedtar regjeringa at det vedtaket rett og slett skal oppheves.

Det vi opplever, er noe av dilemmaet med å ha en flertallsregjering, som det jo er demokratiets intensjon at vi skal ha. Det vi opplever nå, stadig oftere, er at det blir vedtatt ting i Stortinget som det egentlig ikke er flertall for i Stortinget, og da blir regjeringa i seg selv en utfordring for det norske demokratiet. Dessverre ser vi på område etter område at de vedtakene som blir endret, er vedtak som var ment å redusere forskjeller. Når de nå blir opphevet, bidrar vi til det politiske valget å øke forskjellene i Norge.

Vårt budsjett er et helhetlig alternativ til å gå i en annen retning. Vårt budsjett er et alternativ for å sette pris på dem som går på arbeid hver dag og bidrar til samfunnet. Men dessverre er det riktig som finansminister Siv Jensen sa da Kristelig Folkeparti kom inn i regjering: Nå blir ikke lenger våre forslag stoppet i Stortinget. Det er synd for Norge.

Statsråd Jon Georg Dale [17:54:04]: I statsbudsjettet for 2020 fortset regjeringa sitt viktige arbeid for å byggje landet. Samferdselspolitikken bidreg til å binde landet tettare saman, og vi byggjer veg og jernbane i eit tempo som aldri før. Vi gjer det for å gjere kvardagen enklare for folk flest og for næringslivet. Vi gjer det mogleg å bu og skape arbeidsplassar i heile landet. Difor er samferdselspolitikken eit av dei viktigaste distriktpolitiske verkemidla vi har, fordi det legg grunnlaget for verdiskaping, for vårt felles arbeid, og med det moglegheit til å halde oppe aktiviteten i Distrikts-Noreg.

Regjeringa har gjennom dei snart sju åra vi har vore med og styrt, teke betydelege reformgrep i transportsektoren, i tillegg til å auke tempoet i utbygginga. Der eg høyrer fleire av representantane frå opposisjonen i dag snakke om kor mykje meir pengar dei skal bruke enn regjeringa, ville dei uansett ha kome til kort, for dei har ikkje vore villige til å gjennomføre det som er grunnlaget for at vi lykkast i transportpolitikken, nemleg å gjennomføre nødvendige reformer, ikkje berre gjere som Arbeidarpartiet alltid gjer når dei sit i opposisjon, nemleg å måle suksess i kor mykje skattepengar dei klarer å bruke.

Det er gjennom store, tunge reformgrep vi sparar pengar så vi får investert meir i infrastrukturen vår, som gjer at vi får ned vedlikehaldsetterslepet på norske vegar, som auka kvart år i snart tre tiår før Framstegspartiet fekk ei hand på rattet i samferdselspolitikken.

Vi gjennomførte etableringa av Nye Vegar, som ein samla opposisjon sa kom til å forseinke vegutbygginga. Det er ingen av dei som tek orda i sin munn lenger, fordi ein faktisk ser at vi har auka tempoet, fått ned kostnaden og opp samfunnsnytta. Det sparar norske skattebetalarar for milliardar av kroner.

Vi gjennomfører ei stor jernbanereform, som opposisjonen framleis prøver å torpedere ved kvar anledning, men som faktisk viser seg bidreg både til at togtilbodet i Noreg på den eine sida får stadig fleire passasjerar, og på den andre sida at vi sparar nesten 8 mrd. kr på dei to første anbodspakkane. Det er reformgrepa i transportsektoren som, saman med den styrkinga vi har gjort med ein budsjettvekst på over 80 pst. i denne perioden, i sum bidreg til å byggje landet vårt sterkare.

Dette arbeidet fortset i 2020, gjennom at vi skal lykkast betre med å fullføre gode løysingar i transportsystemet vårt, heilt ut der bedriftene ligg, heilt ut der arbeidsplassane er, også på fylkesvegnettet, når vi seier at vi skal bidra til å løyse nokre av dei utfordringane vi har på viktige eksportvegar. Det er varsla i NTP og kjem før Stortinget i utgangspunktet hadde lagt opp til.

Vi reduserer bompengane, både gjennom å kutte betydeleg i bompengar i distrikta – 1,4 mrd. kr i 2020 – og gjennom å ta grep for å dempe bompengebelastinga for folk som ikkje har eit alternativ til bilen i byområda,

eller når vi kombinerer det med ei veksande satsing på kollektivtilbodet.

Å satse på samferdsel handlar om å byggje landet. Difor har dette vore blant dei største prioriteringane for regjeringa i dei åra vi har bak oss. 2020 varslar at vi følgjer opp tidenes mest ambisiøse nasjonale transportplan, men vi gjer det samtidig som vi restrukturerer oss, samtidig som vi framleis omorganiserer oss, sånn at vi også skal få mykje meir av den effekten vi har fått av Nye Vegar, ut av Statens vegvesen – meir infrastruktur for pengane.

Vi gjer det samtidig som vi styrkjer tilbodet i kollektivtrafikken, sånn at stadig fleire passasjerar som kan velje å reise kollektivt, faktisk får eit godt transporttilbod. Og vi fortset å investere våre felles ressursar i det som opposisjonen synest å ha gløymt, nemleg at handlingsregelen hadde ei anna side ved seg enn berre å avgrense pengebruken, nemleg å sørgje for at vi investerte i samferdsel, i infrastruktur, i kunnskap og i vekstfremjande skattelette. Difor er budsjettet for 2020 eit godt budsjett som bidreg til å byggje landet.

Ingjerd Schou hadde her overtatt presidentplassen.

Presidenten: Det blir replikkordskifte.

Siv Mossleth (Sp) [17:59:17]: Ministeren snakket om å reise kollektivt, og vi vil jo gjerne at folk reiser kollektivt der det er mulig. I 2013 hadde moms på tog- og bussbilletter lav sats, altså 8 pst. Det var også 8 pst. moms for flybillettene, og spesielt på kortbanenettet i nord er flyene å regne som en del av kollektivtilbudet. Men så kom Fremskrittspartiet i regjering, og den økende avgiftsspiralen fikk fart på seg. Momsen økte – først til 10 pst., så til 12 pst. Så satte man ned et utvalg som skulle oppfylle regjeringsplattformens mål om færre momssatser, og utvalgets klare anbefaling var å øke momssatsene på persontransport, med bussbilletter, til full sats, som er 25 pst. Men hvorfor vil ikke ministeren og regjeringen være med på Senterpartiets gode forslag: å sette ned moms igjen og fjerne flypassasjeravgiften på fly under 20 tonn – noe som kan gi både lavere billettpriser på kortbanenettet og bidra til innfasing av grønne elfly?

Statsråd Jon Georg Dale [18:00:30]: Det er fantastisk å høyre Senterpartiet, som lèt som og gjev inntrykk av at dei lagar eit alternativt statsbudsjett der summen av det verkar fremjande for næringslivet og folk i distrikta. Når ein skal tyngje næringslivet ned med store skatte- og avgiftsskjerpingar og samarbeide med resten av opposisjonen i dette huset, der stort sett alt handlar om kor mykje ein kan overby kvarandre i å auke

skattane, går det ikkje i hop. Det er gjennom å kombinere nødvendige skatte- og avgiftskutt – som denne regjeringa har gjennomført, på titals milliardar kroner for folk og næringsliv – og den satsinga vi har gjort på kollektivtilbodet, at vi faktisk får resultat.

Og viss det er resultatet av politikken som tel, slik det er for regjeringa – det er ikkje sikkert det er det for Senterpartiet, men det er det for regjeringa – kan ein jo berre sjå på kva som har skjedd med kollektivtilbodet. Det er 15 millionar fleire passasjerar som vel å reise med tog i dag enn sist Senterpartiet hadde samferdselsministeren. Det er fordi vi har brukt pengane våre på å setje inn fleire togavgangar, på å gjere tilbodet betre. Den investeringa har vore viktig og nødvendig å gjere, og det er med vår regjering passasjeretalet i kollektivtilbodet går opp, der det stod mykje svakare til då Senterpartiet hadde handa på rattet.

Sverre Myrli (A) [18:01:58]: Da hovedflyplassen for østlandsområdet ble vedtatt lagt til Gardermoen i sin tid, ble det også vedtatt å bygge jernbane. Det ble samtidig satt svært høye mål for hvor stor andel av de flyreisende som skulle reise kollektivt til og fra flyplassen, svært ambisiøse mål, som man har nådd – noe vi bør være svært stolte av. NSB Gardermobanen, som det først het, og senere Flytoget, har vært en stor suksess. Nå kan Flytoget bli nedlagt som følge av denne regjeringens prestisjeprosjekt, den såkalte jernbanereformen, der all jernbanetrafikk skal ut på anbud. Da passer det rett og slett ikke med et tilbud som Flytoget – uansett hvor vellykket det er.

Spørsmålet mitt er: Kan samferdselsministeren love at Flytoget ikke blir nedlagt?

Statsråd Jon Georg Dale [18:02:59]: Ja, det kan eg. Eg har aldri teke til orde for og aldri planlagt det. Det eg har sagt, er at vi må sjå på korleis vi kan utnytte den totale kapasiteten på jernbanenettet vårt meir fornuftig enn vi gjer i dag, slik at vi får eit samla sett betre tilbod til togpassasjerane.

Eg går ut frå at representanten Sverre Myrli viser til ei utgreiing som er bestilt, og som ikkje er levert. Det er med andre ord heller ikkje teke stilling til av regjeringa. Vi veit heller ikkje kva som står i utgreiinga, for vi har ikkje fått ho. Utgangspunktet vårt for dette har vore å sørge for å få utnytta den samla kapasiteten som vi har, endå betre, slik at vi reelt sett bidreg til å halde fram med veksten i kollektivtrafikken, også til Gardermoen. Det har vore eit viktig fundament for at Oslo lufthavn er ein av dei flyplassane i Europa som har høgst kollektivbruk når folk reiser til og frå flyplassen.

Sverre Myrli (A) [18:03:59]: Det er vel, som det heter, ingen røyk uten ild. Vi har lest i avisene at i hvert fall

i Jernbanedirektoratet, som sorterer under samferdselsministeren, jobbes det med planer om å endre togtilbudet til og fra flyplassene – så får vi selvsagt vente og se hva som kommer. Men: Kan samferdselsministeren love oss at det som Jernbanedirektoratet tydeligvis jobber med, ikke blir aktuelt – det skal bare være én operatør som skal trafikkere strekningen mellom Oslo og Gardermoen – som var grunnlaget for at man kunne se for seg at Flytoget kanskje forsvant og ikke lenger hadde noen eksistensmulighet? Kan samferdselsministeren nå avvise at det som er signalisert fra Jernbanedirektoratet, blir aktuelt?

Statsråd Jon Georg Dale [18:04:51]: Eg forstår ikkje kva representanten viser til. Eg har ikkje sett noko signal frå Jernbanedirektoratet. Eg har rett nok lese Dagens Næringsliv, slik mange andre, men eg har ikkje sett noko signal frå Jernbanedirektoratet der. Så for det første kan eg ikkje ta stilling til spørsmålet direkte, for eg kjenner meg ikkje igjen i premissa for det. For det andre er det fantastisk å høyre at Arbeidarpartiet no er redd for at det skal verte for svak konkurranse på jernbanen når alle andre debattar vi har stått i i dette huset dei siste åra, har handla om korleis i himmelens namn Arbeidarpartiet – unnskyld uttrykket, president – skal klare å hindre at vi får konkurranse på norsk jernbane. Dette viser at opposisjonens politikk berre har ein fellesnemnar – at han skiftar heile tida. Så om ein kan vere imot det regjeringa føreslår, er ein gjerne det, men ein er ikkje oppteken av resultatata.

For oss er det resultatata av politikken som tel: at fleire no vel å reise kollektivt, og at skattebetalarane sparar pengar gjennom meir konkurranse på norsk jernbane.

Karin Andersen (SV) [18:05:57]: Statsråden skryter av å bruke mye penger på jernbane, og det skulle bare mangle om man ikke skulle bruke penger på noe fornuftig når man har så mye penger til disposisjon. Jeg har sittet her på Stortinget så lenge at jeg husker da Fremskrittspartiet var i opposisjon og SV satt i regjering og prøvde å snu investeringene i jernbanen. Da fremmet representanter fra Fremskrittspartiet til og med forslag om å legge ned Bergensbanen. Jeg tror han skal være glad for at Fremskrittspartiet ikke fikk gjennomslag da.

Nå er det noe annet som skjer på transportsektoren som er veldig viktig, og som også kan bidra til stor industriutvikling. Det gjelder båt- og fergetrafikken. Stortinget har pålagt regjeringa å utarbeide forskrift til lov om offentlige anskaffelser, som regjeringa ikke har gjort, for å få nullutslipp der. Vi er nå nødt til å finansiere fylkeskommunene slik at det ikke blir noen nye anbud i kollektivtrafikken som innbefatter fossile utslipp. Hvorfor vil ikke statsråden være med på det?

Statsråd Jon Georg Dale [18:07:10]: Under denne regjeringa gjennomfører vi det største skiftet i retning av klimanøytral teknologi som nokon gong har vore gjort i norsk transportsektor. Elbilfordelane, som denne regjeringa har sagt skal ligge fast til 2021, bidreg til eit stort skifte i den norske bilparken – også i form av at vi har lagt om bilavgiftene slik at vi har fått ein større del ladbare hybridbilar, noko som gjer at ein del fleire enn dei som normalt ville valt elbil, har valt det. Vi har gjort store skift som både byggjer ny industri og får ned utsleppa gjennom elektrifisering av ferjene. På dette området jobbar regjeringa systematisk over tid for å få til resultat. Det har vi gjort. Også fylkeskommunane investerer no i nullutslepps ferjemateriell.

Det er rett at kostnaden er stor når ein føretekk eit teknologiskifte – kostnader som fylkeskommunane er venta å spare inn igjen ved billigare drift over tid.

Presidenten: Replikkkordskiftet er omme.

De talere som heretter får ordet, har en taletid på inntil 3 minutter.

Svein Roald Hansen (A) [18:08:34]: Jeg kan berolige representanten Mudassar Kapur. Arbeiderpartiet har ikke tenkt å omgjøre pensjonsfondet til et slags statsbudsjett II, en kilde til finansiering av ting som ikke får plass i de ordinære politiske prioriteringene i statsbudsjettet. Handlingsregelen ligger fast. Men det betyr jo ikke at pensjonsfondet er utenfor politikken.

Det å gjøre fellesskapets fond til en sparekonto er et politisk valg, men det er ikke hele historien. Målet er høy avkastning, men ikke for enhver pris. Vi har politisk vedtatt etiske retningslinjer. Vi har etablert Etikkrådet, som anbefaler å selge seg ut av selskaper med uakseptabel risiko for «alvorlig miljøskade», eller som «i uakseptabel grad fører til utslipp av klimagasser». I tillegg er det uttrykt klare forventninger til at de selskapene det investeres i, tar hensyn til bl.a. klima, vannkvalitet og barns rettigheter, for å nevne noe. Vi bruker altså fondet til å fremme en ansvarlig forretningsdrift og ansvarlige investeringer. Det er også politikk.

Så har vi politisk bestemt at fondet ikke skal investere i noen klart definerte sektorer – bestemte våpenprodusenter, kull og tobakk, eller selskaper som bryter grunnleggende humanitære prinsipper. Den type vil ikke vi være med og finansiere.

Ved årets behandling åpnet vi for at det kan investeres i uotert infrastruktur for fornybar energi innen de særskilte miljørelaterte mandatene fondet har, og at dette skal utvikles over tid. Denne arbeidsdelingen skal vi holde fast ved. Men vi kan ikke late som om fondet kan leve uberørt av klimaendringene. Verden står jo ikke stille. Klimaendringene, risiko og omstilling påvir-

ker verdensøkonomien og selskapene vi investerer i. Det må også påvirke prioriteringene til oss som eier fondet.

Som forvaltere av fondet, som skal investeres med evigheten som perspektiv, har vi et politisk ansvar for å spørre: Hvordan kan fondet stille strengere krav til vurderinger av klimarisiko i selskaper de har investert i? Hvordan kan fondet stille tydeligere krav til at selskapene tar samfunnsansvar? Og kan fondet – fortsatt med mål om å sikre avkastning – bidra til at mer kapital investeres i fornybar energi og teknologiske løsninger? Dette er spørsmål alle seriøse finansmiljøer, banker og fond leter etter svarene på, hvordan klimakrise og klimamål vil påvirke investeringer, risiko og muligheter.

For øvrig, siden Kapur etterlyste en kommentar fra finansfraksjonen til Arbeiderpartiet: Den ble gitt allerede dagen etter at disse uttalelsene falt i Bloomberg, de uttalelsene som skapte så stor bekymring, og da burde kanskje Kapur også ha fått med seg den kommentaren.

Tage Pettersen (H) [18:11:44]: Det er mange år siden kritikken av regjeringens budsjett har handlet om færre millioner enn denne gangen, og det leser jeg som et tegn på at det er gjort mange gode og riktige prioriteringer. Samtidig ser vi denne gangen en opposisjon som ikke er enige om stort mer enn å øke skattene.

Norge er et av landene i verden med minst forskjeller. Riktignok har ulikheten økt moderat de siste tiårene, bl.a. som følge av økt innvandring, men på samme tid oppgir stadig færre i Norge at de har materielle mangler. SSB-tallene viser også at endringene i formuesskatten ikke har hatt innvirkning på ulikheten. Det som har økt ulikheten svakt, er skatteendringer det har vært bred enighet om her på Stortinget.

Den største forskjellen i Norge er mellom de som har en jobb, og de som ikke har en jobb. Da må vi sørge for at flere kommer inn i arbeidslivet gjennom å satse på kunnskap og kompetanse. Økt skatt løser ikke disse utfordringene.

SVs budsjett er nettopp en oppskrift på færre jobber. Dette er et parti som elsker å bruke pengene, samtidig som man har liten forståelse for at verdien må skapes før de deles. SV øker skattene på norske arbeidsplasser med 22 mrd. kr i sitt alternative budsjett.

Samtidig uttaler representanten Øvstegård til Fri-Fagbevegelse at barn og unge i fattige familier vil få en tryggere hverdag og en bedre oppvekst med deres budsjett. Det er ikke bare å ta litt mye Møllers tran, men å sluke hele flasken. Arbeid er den beste måte å komme ut av fattigdom – og da må vi skape arbeidsplasser, ikke stikke kjepper i hjulene for bedrifter over hele landet.

Barn som vokser opp i lavinntektsfamilier, skal ha den samme muligheten og friheten til å skape sin egen framtid som alle andre. De skal få god omsorg, bo trygt,

kunne etablere stabile vennskap, ha håp og føle seg verdifulle i samfunnet. Derfor har regjeringen lagt opp til en historisk økning av barnetrygden. Det gir alle småbarnsforeldre en romsligere økonomi. Og vi utvider forsøket med fritidskort til å gjelde flere kommuner. Dette vil bidra til at færre må kjenne på følelsen av å ikke få være med.

Til slutt må jeg avlegge representanten Henriksen en liten visitt: Å framstille en budsjettøkning på 75 mill. kr i momskompensasjonsordningen som at frivilligheten må selge flere ruller med dopapir, og at frivilligsentraler raderes ut over hele landet med regjeringens budsjett, er både feil og en trist måte å framstille dette på.

Geir Pollestad (Sp) [18:14:33]: Om det var slik at skryt, og ikkje minst sjølvskryt, var eit betalingsmiddel, ville representantane frå regjeringspartia berre i denne debatten ha dekt inn utgiftene på statsbudsjettet. For i staden for å ta utfordringane som folk har, på alvor, finn ein kreative måtar å framstilla kvardagen til folk rundt om i landet på.

La meg ta eitt eksempel. I desse dagane, i mange kommunar, slåst folk for å bevare sin lokale skule, sitt fritidstilbod, sin hurtigbåt eller si legevakt. for mange kommunar har dårleg råd og slit med å få budsjettet til å henga i hop. Det gjer at det må kuttast i tenestetilbodet. Ingen av representantane for regjeringspartia har vore bekymra for dette, i staden har dei funne ut at det er få kommunar på staten si svarteliste over kommunar med dårleg råd. Logikken er med andre ord at om kommunen ikkje er sett under økonomisk administrasjon, er alt velstand.

Heldigvis er ikkje folk rundt om i dette landet dumme. Dei avslører kva som skjer, og dei veit kva som er skryt, og kva som er realitetar. Dei ser at det er press på tenestetilbodet, og at kommuneøkonomien er for svak.

Ein annan ting som utløyser store mengder sjølvskryt, er øvinga med å kutta ut ordningar for så å seia at ein ikkje kuttar dei ut likevel. Føringsstilskotet for fiskeri er eit slikt eksempel. Fyrst føreslår regjeringa å ta det vekk frå statsbudsjettet, men at fiskarane gjennom fiske-salslaga skal få lov til å finansiera det sjølve. Så kjem noko av dette inn igjen over statsbudsjettet, og då er det tid for sjølvskryt – og meir sjølvskryt. Men det er ikkje grunn til å skryta, for det er ein uføreseieleg næringspolitikk ein fører.

Det vil òg koma nye rundar på denne saka neste år, for alt i finansinnstillinga skriv dei at omlegginga av føringsstilskota skal skje over tid. Ein skal altså berre bruke nokre fleire år på å kutta ut eit viktig distriktspolitisk tiltak. Det meiner eg ikkje er mykje å skryta av.

Senterpartiet har i samband med det alternative budsjettet sitt lytta til folk, og vi har laga det alternative budsjettet vårt ut frå det, og ut frå løftet om å ha tenester nær folk og ta heile landet i bruk. Og det alternative budsjettet vårt er nemleg det: eit budsjett for heile Noreg.

Kristin Ørmen Johnsen (H) [18:17:43]: Å ha en jobb å gå til er den viktigste verdien for den enkelte og for samfunnet som helhet. Arbeid gir trygghet for den enkelte og familien, og det skaper inntekter til stat og kommune. Arbeid skaper også verdier som kan omfordeles og gi oss en bærekraftig velferdsstat.

De største hindringene for vekst og verdiskaping for næringslivet er høye skatter, omfattende reguleringer, uforutsigbare rammevilkår og mangel på riktig kompetanse. Det bedriftene trenger, er et effektivt skattesystem og færre regler – ikke høye skatter.

Arbeiderpartiets samarbeidskamerater i Sosialistisk Venstreparti er en av verstingene når det gjelder å skape hinder for vekst. De øker skatte- og avgiftsopplegget med hele 22 mrd. kr. Det er klart man da har penger til mange tiltak. Det er klart man da kan bruke penger. Men det er ganske liten forståelse for at verdier faktisk må skapes før de kan deles.

Det er nødvendig å skape verdier, for vi må omfordele inntekter. Vi skal ha et samfunn der alle skal ha en mulighet for utdanning, finne seg en jobb og delta i aktiviteter på fritiden. Vi gir derfor barnefamiliene en romsligere økonomi. Vi øker barnetrygden med 3 600 kr i året for barn opptil seks år. Det er historisk. Vi vet at mange barn ikke får delta i fritidsaktiviteter fordi familiene ikke har økonomi til det. Vi innfører derfor et fritidskort for barn fra seks til atten år, for med et fritidskort kan barn og unge få dekket utstyr eller medlemskontingenten i en organisasjon, sånn at de får være sammen med andre og ikke minst skape seg et nettverk og en god fritid.

Vi har innført gratis kjernetid i barnehage for barn over to år for familier med lav inntekt. Vi vil også gradere foreldrebetalingen i skolefritidsordningen etter inntekt på første og andre trinn og gi gratis skolefritidsordning til elever med særskilte behov på femte til syvende trinn. Vi har også gitt gratis heltidsplass i barnehage for treåringer i asylmottak.

Det som på sikt er mest effektivt i kampen mot fattigdom og ulikhet, er arbeid og det å skape arbeidsplasser. Derfor er det aller viktigste å legge til rette for et godt næringsliv i Norge.

Karin Andersen (SV) [18:20:43]: Det er ingen regjering noensinne som har hatt så mye penger til disposisjon som den som er nå. Allikevel er det altså unger som skal behøve å vokse opp i fattigdom gjennom hele barndommen. Jeg hører at mange går opp hit og snak-

ker om arbeid. Tror dere virkelig ikke at de familiene som har syke eller uføre forsørgere, eller de som virkelig er i vanskelige situasjoner, vet det? Tror dere virkelig ikke at de vil ha jobb? Men det er ikke et arbeidsliv der ute som står med åpne hender og tar imot noen som verken har helsen eller kompetansen som skal til i det krevende arbeidslivet som er i dag. Vi har altså bunker med forskning, sist i går kom det en ny riksrevisjonsrapport, som viser at det vi gjør, ikke tetter gapet mellom hva folk kan, og hva arbeidslivet krever. Det er store mangler innen helse, det er folk som sliter. Og fattigdom hjelper altså ikke. Regjeringen har helt systematisk og målrettet klart å treffe med kutt for de aller mest vanskeligstilte familiene. De som sliter med å komme i jobb, skal få det vanskeligere. Like målrettet har man vært med økningene til dem som er friske og rike, og som burde få én beskjed: Stå opp om morgenen og bidra mer!

Derfor har SV økt barnetrygden med 1,4 mrd. kr, også til dem som har unger over seks år, for – obs, obs – de ungene er faktisk ganske kostbare. Vi har vernet dem mot kutt i sosialhjelpen ved å foreslå lovendringer. Vi vil at alle nybakte foreldre som i dag bare får 83 000 kr, skal få 199 000 kr i året i foreldrepenger. Vi vil gi tilbake de 89 mill. kr som regjeringen har tatt fra familier der en av foreldrene er uføre, og der uføretrygden er svært lav, og vi vil styrke bostøtten.

Dette kommer til å gjøre at flere vil klare seg. Disse barna kommer til å ha en bedre barndom. Flere av dem kommer til å klare seg når foreldrene slipper å ligge våkne hver eneste natt og lure på om de klarer å betale strømregningen og husleien, om de har noe i kjøleskapet eller noe å ta på ungene hvis de skal gå i bursdag. De foreldrene kommer også til å ha krefter til kanskje å ta fatt på veldig vanskelige omstillinger i sitt liv, slik at de på sikt kan klare å komme i arbeid, for det ønsker alle – alle som kan det. Men fattigdom og det å dømme folk til evig fattigdom, slik denne regjeringen ser ut til å ville gjøre, hjelper ingen, og det skaper heller ikke en eneste arbeidsplass.

Maria Aasen-Svensrud (A) [18:23:53]: Hadia Tajik sa i starten av denne debatten at vi må gjøre de viktigste tingene i folks liv til de viktigste sakene i politikken. Derfor gjenspeiler vår politikk hverdagen til vanlige folk. Derfor er våre forslag laget for å sikre og trygge vanlige folks liv. Derfor har vi laget et budsjett for vanlige folk der vi er opptatt av å lage en klimapolitikk som skaper flere jobber. Forslaget vårt tar høyde for en omstilling som er rettferdig, nettopp fordi vanlige folk ikke skal sitte igjen med regningen.

Noe annet som er viktig for vanlige folk, er trygge og gode nabolag. Vi i Arbeiderpartiet har derfor styrket po-

litiet i vårt budsjett, vi har styrket domstolene, og vi har styrket kriminalomsorgen, for hele justiskjeden må henge sammen dersom vi skal nå målet om at rettssikkerheten for vanlige folk skal ivaretas og styrkes. Det kan ikke være sånn som det er i dag. I dag lider politi og påtale under høyreregjeringens feilslåtte gjennomføring av politireformen. Saker med kjent gjerningsmann blir henlagt. Politiet har ikke nok ressurser til å håndtere kriminaliteten som knytter seg til gjengene i byen. I domstolen blir sakene liggende på vent, og vanlige folk står i kø, mens de kriminelle får strafferabatt. I fengslene forteller de tillitsvalgte, de ansatte og de innsatte om at rehabiliteringsprogrammene om rus og mestring ikke lenger gjennomføres, på grunn av store kutt påført fengslene av høyreregjeringen.

Vi hørte her tidligere i debatten representanten Bjørnstad fra Fremskrittspartiet skryte av regjeringens prioritering innen justissektoren, og det er jo bra at Høyre strekker seg mot Arbeiderpartiets ambisjonsnivå. Men når representanten skryter av at de har fått på plass flere ungdomsplasser i fengslene – ja, da faller dette på steingrunn. Høyreregjeringen med Fremskrittspartiet i statsrådsstolen velger nå å plassere barn på celler i høysikkerhetsfengsler for menn. Dette er overhodet ikke noe å skryte av. I stedet for å sette barn og unge inn i ordinære fengsler burde høyreregjeringen sikre politiet de ressursene det krever, for å trygge bygd og by. I stedet for å sette barn og unge inn i høysikkerhetsfengsler for voksne mannfolk burde justisministeren styrke ungdomsenhetene i kriminalomsorgen og sørge for et tilstrekkelig forebyggende arbeid.

Arbeiderpartiet aksepterer ikke høyreregjeringens håndtering og løsning på gjengkriminaliteten, for løsningen kan aldri være å fylle opp landets fengsler med ungdom. Arbeiderpartiet ønsker et sterkt politi, en solid domstol og en kriminalomsorg som sørger for at folk er mindre kriminelle når de slipper ut, enn de var da de ble satt inn. Trygge lokalsamfunn er viktig for folk i by og bygd.

Solveig Sundbø Abrahamsen (H) [18:27:12]: Det er uunngåelig å merke seg den store aktiviteten innan samferdsel og infrastruktur dei siste åra. Overallt i landet blir det bygd veg. Det er òg gledeleg å registrere at aldri før har så mange nytta seg av togtilbod og kollektivtilbod.

Sidan 2013 har samferdselsbudsjetta auka med 80 pst., og i årsbudsjettet for 2020 har Samferdselsdepartementet 74,4 mrd. kr til sine budsjettkapittel, derav 38 mrd. kr til vegføremål og 26,6 mrd. kr til jernbane.

I mitt heimfylke, Telemark, ser me fram til to store vegopningar i desember. Det er Mælefjelltunnelen på E134 mellom Seljord og Hjartdal, eit vegprosjekt på

12 km der 9,1 km er ein lang tunnel som vil korte ned avstanden med 11 km. I tillegg til tidssparinga vil det òg ha stor effekt når det gjeld reduksjon av klimagassutslepp.

På E18 er strekninga Rugtvedt–Dørdal. Den opnar med ny firefelts motorveg, ei strekning på 16,5 km, og er eit av Nye Veiers utbyggingsområde på porteføljen Langangen–Grimstad. Det vil bety raskare og tryggare transport av både folk og gods og bidra til verdiskaping.

Høgre meiner dette er god distriktpolitikk. Det å knyte regionar tettare saman betyr auka moglegheit for å kunne bu og arbeide utanfor dei store byane og tettstadene.

Regjeringa si satsing på utbygging av breiband er ein suksess. Status no er at 86 pst. av husstandane har tilbod om høghastigheitsbreiband, og det er gledeleg at satsinga fortset. 256 mill. kr er sette av i 2020-budsjettet. Det er 56 mill. kr meir enn i 2019 og ei vidareføring av nivået som blei løyvt i revidert nasjonalbudsjett 2019.

Regjeringa har prioritert vedlikehald av riksvegar, og etterslepet har blitt redusert. Når det gjeld fylkesvegar, er vedlikehaldsetterslepet stort. Det er derfor svært positivt at det er avsett 100 mill. kr til ei tilskotsordning for fylkesvegane i 2020. Det er varsla at regjeringa vil kome tilbake til kriteria for søknad på denne nye ordninga.

Statsbudsjettet for 2020 viser nok ein gong at denne regjeringa prioriterer samferdsel og bygging av infrastruktur svært høgt.

Lise Christoffersen (A) [18:30:06]: I starten av debatten sa Arbeiderpartiets Hadia Tajik at det viktigste i livet til vanlige folk er det viktigste i politikken – et grunnleggende prinsipp for Arbeiderpartiet, men som det er verre å få øye på i budsjettene til dagens regjering. Høyresidas fasit er sju budsjetter med systematiske kutt i ytelsene til dem som har minst – syke, uføre, enslige forsørgere, funksjonshemmede, flyktninger – mens svimlende 125 mrd. kr er delt ut med rund hånd til dem som har mest fra før.

Regjeringas politikk virker, sa Høyres parlamentariske leder i sitt innlegg. Ja, den virker: Forskjellene mellom folk øker. De rikeste drar ifra, godt hjulpet av dagens regjering. De med de laveste inntektene sakker akterut.

Alderspensjon er viktigste inntekt i livet til nesten én million mennesker. Arbeiderpartiet mener at rettferdig pensjon hører til det viktigste i politikken. Høyre-regjeringa er uenig. Noen har gode pensjoner, med rause tjenestepensjoner i tillegg, og de har dessuten nytt godt av regjeringas skattekutt til de rikeste. Andre har lite. De har ikke fått skattekutt i det hele tatt. Det de derimot har fått, er en merkbar realnedgang i verdien av pensjonene gjennom fire trygdeoppgjør på rad. De som ble pensjonister i 2014, har ikke opplevd et eneste opp-

gjør med pluss – kanskje bortsett fra i år, med 0,1 pst., men det vet vi foreløpig ikke.

Arbeiderpartiet vil gjøre noe med dette. Regjeringa vil ikke. Vi vil ha trygdeoppgjørene tilbake til Stortinget, men regjeringa sier nei. Vi vil endre reguleringen av løpende pensjoner, slik at pensjonistene skal slippe å gå i minus når andre går i pluss. Regjeringa sier nei. Rene prosenttillegg gjør at inntektsforskjellene pensjonistene imellom øker etter hvert som årene går. Arbeiderpartiet vil at vi skal se på mulighetene for en omfordeling innenfor de rammene pensjonsforliket setter. Regjeringa sier nei. Fattigdom – eller vedvarende lavinntekt, som det også heter – er mer utbredt blant enslige minstepensjonister enn i befolkningen for øvrig. Det vil Arbeiderpartiet gjøre noe med, ved å øke minstepensjonen til enslige med 4 000 kr. Regjeringa sier nei og fortsetter i stedet å belønne dem med råd til egen pensjonssparing med skattekutt på 9 000 kr, altså mer enn det dobbelte. Arbeiderpartiet vil ha en rettferdig tjenestepensjon med opptjening fra første krone. Regjeringa sier nei.

Pensjon er et tydelig eksempel på det ideologiske skillet mellom høyre- og venstresida i norsk politikk. Arbeiderpartiet skal fortsette å prioritere det viktigste i livet til vanlige folk, og rettferdig pensjon er en del av det.

Nils Kristen Sandtrøen (A) [18:33:20]: Norge er mulighetenes land. Vi kan skape framtidshåp og nye arbeidsplasser og forsterke velferdsstaten vår. I stedet kuttes det nå i velferden til folk. Grunnleggende tjenester står i fare under den stadig økende skjevfordelingen av ressursene i samfunnet vårt.

Landet skal bygges, ikke demonteres – alt fra tingretter til skattekontor. Arbeiderpartiet kjemper for et mer rettferdig Norge, derfor sier vi klart nei til høyre-regjeringen, som tar penger vekk fra støtte til unger som trenger briller og tannregulering. Vi vil tvert imot ha en bedre fordeling på felt etter felt.

Også de som har råd til en Tesla, har mulighet til å bidra lite grann. Vårt fornuftige grasrotforslag for å sørge for at vi tar ned sponsingen av de aller mest luksuriøse elbilene, kaller Venstre og Trine Skei Grande for misunnelse. La meg si det helt klart: Arbeiderpartiets politiske arbeid har alltid dreid seg om å løfte det brede lag av befolkningen, skape et mer rettferdig samfunn, og dersom Skei Grande eller Siv Jensen tror at det kommer av misunnelse, overser de det som er selve kjernen i det som har gjort landet vårt så bra å bo i, nemlig et sosialt demokrati som løfter arbeidstakere og våre familier, som sørger for et sikkerhetsnett som hjelper oss alle, små økonomiske forskjeller som gjør at vi stoler på folk. Det er akkurat det motsatte av misunnelse, for det handler om å løfte hverandre og om å løfte i flokk. Det er det som gjør at vi alle sammen kan få et bedre liv.

Norge trenger nå virkelig en ny, mer rettferdig og framtidsrettet regjering, rett og slett bedre styring av landet vårt. Forskjellene må ned, og fornuften må fram. Tryggheten skal igjen bli et gode for oss alle.

Tellef Inge Mørland (A) [18:36:06]: De som trenger politikken mest, er veldig ofte de som har minst. Et av de feltene vi i så måte har forsømt oss på, er tannhelse. Nesten halvparten av dem med inntekt under 300 000 kr har droppet å gå til tannlegen på grunn av økonomi. En av sju i hele befolkningen sier de har tatt opp lån for å få råd til nødvendig tannhelsebehandling. Slik kan vi ikke ha det om vi vil at politikken skal være til for dem som har minst. Derfor gjør også Arbeiderpartiet noe med det. I vårt alternative budsjett legger vi inn gratis tannhelsebehandling til man er 21 år, og halv pris fram til man er 25, fordi vi vet at ungdom ofte har dårligere råd, og fordi vi vet at forebygging lønner seg.

I forrige uke kunne vi lese om kreftsyke Line i Gudbrandsdølen Dagningen. Cellegiftbehandlingen hadde ødelagt tennene hennes. Hun fikk støtte til å trekke 14 tenner, men ikke til å erstatte dem. Er det slik politikken skal virke? Arbeiderpartiet mener nei. Derfor har vi i vårt budsjett satt av 50 mill. kr for å hjelpe dem som har fått ødelagt tannhelsen sin på grunn av sykdom, slik som Line. Vi har også tatt med dem som har dårlig råd, og funnet egne midler til den gruppen.

Heller ikke med Arbeiderpartiets budsjett ville vi vært i mål med en satsing på tannhelse, men vi ville tatt et stort skritt i rett retning. Kristelig Folkeparti, Venstre, Høyre og Fremskrittspartiet velger å gjøre det motsatte. Selv om det står i Granavolden-erklæringen at de gradvis vil utvide skjermingsordningene innen tannhelse, skal det nå spares 130 mill. kr på å kutte i støtten til tannregulering for barn og unge med et faglig definert klart behov. Helseminister Høie prøvde seg i en pressemelding der overskriften var at en fjerner støtten til kosmetisk tannregulering. Dette var en gavepakke fra regjeringen for å hindre økt kroppspress. Dessverre for Høie gikk det bare noen uker før hans eget nedsatte faglige arbeidsutvalg kom med en rapport der de var uenig i ministerens grep. Nå var svaret fra Høie at kostnadene var problemet.

Arbeiderpartiet har funnet penger til å videreføre støtten til tannregulering i sitt budsjett, for vi vil ikke at ungene til dem som har minst, skal straffes mest. Skulle en gjort endringer på dette feltet, burde det vært fordi en ville øke støtten til de to gruppene som har de aller største behovene for tannregulering. Det gjør ikke regjeringen, den gjør det kun for å spare penger.

På side 282 i Helse- og omsorgsdepartementets budsjettforslag står det:

«Fra 2017 til 2018 ble folketrygdens utgifter til stønad til tannbehandling redusert med 160 mill. kroner.»

Kan presidenten gjette hvor disse pengene var spart inn? De pengene var spart inn ved å kutte i stønaden til tannbehandling til personer med sterkt nedsatt evne til egenomsorg for tannhelsen sin som følge av varig somatisk eller psykisk sykdom.

Det å kutte hos dem som trenger politikken mest, er ikke Arbeiderpartiets politikk. Livet er fullt av utfordringer, men å tørre å smile til verden bør ikke være en av dem.

Stein Erik Lauvås (A) [18:39:25]: Regjeringens budsjett for 2020 bruker ikke mulighetene og ser slett ikke utfordringene. Høyres stortingsrepresentant Asheim sa i sitt innlegg at ABE-reformen, som jo ikke er en reform, var viktig. Det er altså et flaggskip for Høyre og regjeringen at offentlige virksomhetsledere selv må finne kuttene i sine budsjetter istedenfor at Asheim og regjeringen tar ansvar for å fortelle hvor det skal kuttes. Det er en fullstendig ansvarsfraskrivelse fra regjeringens side. Vi ser at tjenestetilbudet ut til folk er det som kuttes og fjernes, mens regjeringen og representanten Asheim dukker ned og gjemmer seg bak offentlig ansatte ledere og ikke tør å stå opp for sin egen kuttpolitikk.

Så fortsetter regjeringen å skryte av at de ikke øker skattene når de innfører noe nytt. Nei da, de øker ikke skattene for dem med mest fra før. De med mest inntekt og størst formue skjermes meget godt av denne regjeringen. Isteden øker de avgiftene for folk flest. De med minst blir hardest rammet av denne politikken. For å slippe å øke skattene for de aller rikeste går man løs på ordninger som brillestøtte til barn og tannregulering. En slik prioritering er ikke mye å være stolt av, men det er altså Høyre og de øvrige regjeringspartiene.

Arbeiderpartiet viser at det er mulig å gjøre noe annet med våre felles penger. Vi prioriterer å løse oppgavene i fellesskap, vi prioriterer kommuneøkonomien, og det er det et sterkt behov for. Jeg skal ikke gå lenger enn til min egen hjemkommune, som sitter igjen med et rent kuttbudsjett for 2020 på bakgrunn av de pengene som de ikke får av regjeringen fordi regjeringen prioriterer noe helt annet.

Arbeiderpartiet tar store grep som industrimilliard og kompetansemilliard i sitt budsjettforslag, for å øke innovasjonen og mulighetene for nye arbeidsplasser. Arbeiderpartiet tar også ansvar for eksisterende næringer. Som eksempel tilfører vi en næring som er spredt over hele landet, og som utgjør 16 500 årsverk, en betydelig styrking på 100 mill. kr ved at vi kutter i avgifter til staten og lar næringen beholde pengene, slik at de kan fortsette å skape arbeidsplasser og aktivitet over hele

landet. Det er hestenæringen som har bedt om dette i lang tid. De har sagt at alle gule lamper har blinket. Nå blinker de rødt. Det har Arbeiderpartiet sett og forstått, og vi gjør noe med det.

Så, til slutt: Jeg hører at representanter fra regjeringspartiene stadig vekker klager over at vi øker skattene for dem med mest fra før, og at vi gjør de aller dyreste el-bilene, luksusbilene, litt dyrere. Det er en kritikk vi lever godt med. Vi kaller det hva det er: en mer rettferdig fordeling.

Emilie Enger Mehl (Sp) [18:42:36]: Regjeringen fortsetter å surfe på sentraliseringsbølgen med det forslaget til statsbudsjett de har kommet med. Politikken til Høyre og Fremskrittspartiet fører til at politiet blir fjernere fra folk, og at fengsler legges ned. Alt tyder på at nå står også domstolene for tur.

Senterpartiet tror, i motsetning til dette, på tjenester nær folk, i hele Norge. Jeg synes det er ganske utrolig at i 2019, da man kan jobbe sammen med noen som sitter i en helt annen del av landet, ja man kan faktisk ha konferanse med noen som befinner seg i en annen verdensdel, skal man ikke klare å bruke digitalisering til å utvikle arbeidsplasser i hele Norge, til å utvikle Distrikts-Norge. Man bruker isteden digitalisering og moderne utvikling som et argument for å legge distriktene ned. Det synes jeg er helt feil.

Det er akkurat som om statsministeren kjører rundt i Norge i en bulldoser, godt beskyttet i førerhuset, langt fra hverdagen til folk. Bulldoseren er dekorert med en god del mottoer, som «sterkere fagmiljødriftsenheter» og «kompetanseallokering», og når det blir dagslys, for hun kjører rundt i mørket og i blinde, er ting lagt ned i hytt og vær, og ting er ikke sett i sammenheng.

Det er justissektoren et godt eksempel på. Her har regjeringen gjennomført en omfattende politireform. De har gått inn for endringer i kriminalomsorgen, og de vurderer å legge ned domstoler. Men de ser ikke reformene i de forskjellige delene av justissektoren i sammenheng. For eksempel er det nå lagt ned en del fengsler begrunnet med at det er overkapasitet i fengslene. Men det skyldes overhodet ingen plutselig nedgang i antall kriminelle i Norge, det skyldes at politiet er reformert. Politiet sliter med kapasiteten sin i etterkant av politireformen, de må henlegge saker og klarer ikke å opprette straffesaker. Politijuristene sliter, og de blir en propp som gjør at saker ikke kommer til domstolene, og at folk ikke blir domfelt. Så det at vi nå legger ned fengsler fordi det ikke er behov for disse fengslene, skyldes at regjeringen har rasert politiet, ikke at folk i Norge har blitt mindre kriminelle.

Senterpartiet mener det er nødvendig å styrke alle delene av justissektoren, både politiet, påtalemyndighe-

tene, domstolene og kriminalomsorgen. Alle disse henger sammen. Vi mener at store strukturendringer ikke kan være svaret på alt, sentralisering er ikke svaret på alt. Det som er svaret, er å lage tjenester som fungerer nær folk, og å prioritere ressursene til politiet lokalt istedenfor til Politidirektoratet, og til domstolene istedenfor til Domstoladministrasjonen.

Martin Henriksen (A) [18:45:45]: Vi kan ikke ha et a-lag og et b-lag når det gjelder sikkerhet og beredskap i Norge. Gjennom tiår har redningshelikoptertjenesten sørget for trygghet for fiskere, fritidsbåter, turgåere, soldater, skadde og syke, men det er ett område som ikke dekkes skikkelig – det er et sort hull i beredskapen, og det er Troms, mellom Banak og Bodø. Beredskapen har delvis vært dekket opp ved at man bruker Hærens helikoptre til sivile oppdrag, og luftambulansetjenesten og ambulanshelikoptre har vært viktig. Men i en tid med usikkerhet rundt luftambulansetjenesten i nord når regjeringen flytter hærhelikoptre fra landsdelen, er det helt nødvendig å få på plass en ny base for redningshelikoptertjenesten, å få på plass en ny beredskap for befolkningen mellom Banak og Bodø.

Derfor var det gledelig at regjeringa endelig sa at det skulle komme en ny base i Troms. At de i statsbudsjettet landet på at basen skal ligge i Tromsø, er ikke Arbeiderpartiet enig i. At regjeringa har jobbet mot Midt-Troms ved flere anledninger, burde gitt dem en anledning til å lytte og tenke seg godt om i denne saken. De har valgt ikke å gjøre det.

Både Tromsø og Bardufoss er gode alternativer, og det viktigste er at det kommer en base på plass, men Arbeiderpartiet mener at det beste er at redningshelikopterbasen legges til Bardufoss. Det er flere årsaker til det. Bardufoss fyller gapet mellom Banak og Bodø på en god måte. Det er sentralt i Troms, mellom de to byene Tromsø og Harstad, med sine sykehus. På Bardufoss har man allerede Bardufoss flystasjon, drevet av Luftforsvaret. Man kan utnytte synergiene med Forsvaret. Det er et godt helikopterfaglig miljø, man har infrastrukturen på plass, og det er industri og vedlikeholdsorganisasjon på plass. Dersom Luftforsvaret skal drive den nye luftredningshelikopterbasen, er det mer effektivt å ha én base for Luftforsvaret i Troms enn å bruke ressurser på å ha to.

Ofta får man høre at det er distriktspolitikk dersom man ønsker å legge denne typen virksomhet utenfor byene, men det er det ikke i denne saken. Totalt sett mener Arbeiderpartiet at Bardufoss er det beste valget for folk i Troms og områdene rundt. Men det er et tilleggsargument: Når regjeringa raserer mye av helikoptermiljøet i Troms ved å kutte ut Hærens helikoptre, kan en redningshelikopterbase være en måte å beholde viktig kompetanse på heller enn å svekke den. Man kan både

styrke beredskapen, sikre fagmiljø og industri og Bardufoss som en viktig base for Forsvaret. Derfor vil Arbeiderpartiet jobbe for en ny, etterlengtet redningshelikopterbase på Bardufoss.

Torleif Hamre (SV) [18:48:55]: Det offentlige helse-tilbudet trenger nå et kraftig løft. Når det offentlige helsevesenet får flere oppgaver, men midlene ikke øker i takt og kommersielle aktører får mer plass, går vi mot et todelt helsevesen som skaper ulikhet. Dette vil SV motarbeide gjennom sitt alternative budsjett, og vi foreslår 2,2 mrd. kr mer til helse. I tillegg styrker vi prioriterte innsatsområder i primærhelsetjenestene over kommunebudsjettet.

SV vil styrke sykehusene med 1 mrd. kr, bl.a. for å sikre tryggere og bedre fødetilbud, gi flere ansatte heltidsstillinger og styrke ettervernet. Regjeringens ostephøvelkutt har rammet sykehusene hardt, og kuttene går ut over pasientbehandlingen. Samtidig må finansieringsmodellen og organiseringen av sykehusene endres. Vi trenger bedre politisk styring, mindre byråkratmakt og større vekt på faglig skjønn, og vi vil ikke bruke de store pengene på å legge ned Ullevål.

En etterlengtet rusreform må møtes med nok midler til gjennomføring, slik at vi kan sikre at rusavhengige får den hjelpen de har behov for. Ettervern for mennesker med rusavhengighet må være en integrert del av spesialisthelsetjenesten, men dette følges ikke opp i regjeringens budsjett. Og så er det på tide at psykiatrien får det løftet som er lovet. SVs budsjettforslag prioriterer begge disse områdene.

SV har i mange år kjempet for en tannhelsereform som anerkjenner tennene som en del av kroppen og gjør slutt på de store sosiale forskjellene vi har på dette området i dag. I vårt budsjett vil vi begynne med å utvide det offentlige tannhelsetilbudet for de unge og de eldre, og naturligvis vil vi reversere regjeringens foreslåtte kutt i støtte til tannregulering for barn med behov for det.

Kommunene har førstelinjeansvaret i Helse-Norge. Her skal det satses på folkehelse, forebygging og tidlig innsats. Her skal de store løftene tas innen den voksende eldreomsorgen, og her skal tilbudene vris mot større valgfrihet for den enkelte og bedre tilpasning til individuelle behov. Kommunene vil alt dette, men sliter med å få det til. For staten overfører ansvar av oppgaver, men midlene som burde følge med, holder ikke tritt.

Jeg har selv kjent på den store frustrasjonen som helsepolitikker i Eidsvoll, en lavinntektskommune med voksesmerter, gjeld og investeringsetterslep. Og det finnes mange kommuner som vår. Gapet øker, og vi presses år for år til å kutte i det vi aller minst vil kutte i, slik som frivillighet og folkehelsearbeid, alt som ikke er strengt lovpålagt. Derfor er jeg mer enn noe annet glad for at SV

vil gi kommunene et kraftig løft, både gjennom generell styrking av kommunerammen og gjennom øremerkede tilskudd til satsingsområder som kommunene ellers sliter med å ta seg råd til, som folkehelseiltak, skolemat, fysisk aktivitet, lavterskeltilbud i rus- og psykiatrisorng og økning til helsesykepleiere og jordmødre, blant mye annet.

Jeg skal innrømme at jeg kjenner kommunepolitikken bedre enn stortingspolitikken, og i SVs alternative budsjett finner jeg et solid håndslag til kommunenes helsesatsing.

Jorodd Asphjell (A) [18:52:25]: Høyres finanspolitiske talsperson, Henrik Asheim, sa i sitt åpningsinnlegg i dag at i dag skal vi vedta høyreregjeringens sjuende budsjett på rad. Han understreket at det var viktige og store prioriteringer, og at han kunne stått i timevis og ramset opp gode tiltak. For å si det forsiktig: Det ville blitt mye repetisjon og langt mellom de gode poengene.

For Arbeiderpartiet er det avgjørende å utvikle gode offentlige velferdstjenester som utjevner forskjellene mellom mennesker og tilbyr velferd som er nær folk over hele landet. I dag er det mange folkevalgte i kommunestyret landet rundt som sliter med å vedta et budsjett som vil gi innbyggerne gode og trygge velferdstjenester. I min egen hjemkommune, Orkland, må folkevalgte fra de fire sammenslåtte kommunene Agdenes, Snillfjord, Meldal og Orkdal starte med å redusere kostnadene med hele 25 mill. kr – penger som skulle vært brukt til å utvikle gode velferdstjenester i denne sammenslåtte kommunen.

Ifølge KS leverer regjeringen det dårligste budsjettet for kommunene på 15 år – kommuner som har ansvaret for å utvikle gode velferdstilbud nær folk. Det er vel det representanten Asheim fra Høyre mener når han sier at staten ikke skal bidra til å opphete økonomien, og at den viktigste reformen denne regjeringen har innført, er ABE-reformen, altså avbyråkratiserings- og effektiviseringsreformen. Det er ingen reform. Det er flate kutt over hele linja uten mål og mening.

Barnehage, skole, eldreomsorg og helsetjenester er viktig i folks hverdag og det viktigste vi kan bruke fellesskapets penger på. Derfor styrker Arbeiderpartiet kommunenes og fylkenes frie inntekter med 3 mrd. kr for 2020 i sitt alternative budsjett. I tillegg legger vi inn 350 mill. kr til ressurskrevende tjenester gjennom å styrke toppfinansieringsordningen.

Det viktigste vi kan gjøre for å kunne omfordele mellom mennesker og utvikle gode offentlige velferdstjenester, er å sørge for at folk kommer i arbeid, og at mennesker har den kompetansen og kunnskapen arbeidslivet etterspør. I et innlegg i Dagbladet 26. novem-

ber skriver representanten Roy Steffensen fra Fremskrittspartiet at vi trenger flere som jobber i kjeledress framfor dress, og at arbeidsledigheten kan bli senket til 2,2 pst. i 2020 grunnet oljenæringen, eksportvekst og økt shopping. Dette står i sterk kontrast til at Adresseavisen skriver at 2019 kan få det høyeste konkurstallet i Trøndelag på ti år – det er så langt i år registrert 415 konkurser, tvangsavviklinger og tvangsoppløsninger i Trøndelag. Konkurransen blir stadig tøffere og marginene mindre, og mangelen på kvalifisert arbeidskraft har aldri vært større.

Seks av ti NHO-bedrifter mangler ansatte med rett kompetanse, og det er spesielt mangel på fagarbeidere og arbeidere med fagskole som trekkes fram i NHOs kompetansebarometer. Arbeiderpartiet foreslår 1 000 nye fagskoleplasser i sitt alternative budsjett.

Øystein Langholm Hansen (A) [18:55:39]: Den representanten som nå står på talerstolen, er en stolt industriarbeider fra Rogaland. Jeg er stolt av den flotte industrien vi har i Rogaland og i resten av landet. Det gjør at jeg sjekker opp hvor ting jeg får i hånda, er produsert, og det er noe jeg gjør hver gang jeg får en kopp i hånda for å bli servert kaffe, eller når jeg kommer til et dekket bord. Jeg snur koppen og seriset for å se hvor det er produsert, og i offentlig sammenheng og næringslivssammenheng er det heldigvis ofte at det står logoen til Figgjo AS. Det gleder nemlig en industriarbeider fra Rogaland at Figgjo er den eneste produsenten av porselen i Norge. Dette står nå i fare, for regjeringen har nå lagt inn i sitt budsjett at de skal betale CO₂-avgift, en avgift som alle deres konkurrenter i Europa er fritatt for. For Figgjo AS vil denne avgiften gi mellom 850 000 og 900 000 kr i ekstra kostnader per år. Bedriften står dermed i fare for enten å måtte gjøre som andre norske fabrikker, nemlig å produsere porselenet i lavkostland, f.eks. i Øst-Europa eller Asia, med større utslipp, eller de må legge ned bedriften. Det er nemlig konsekvensen av høyrepartienes forslag til budsjett.

Arbeiderpartiet har en annen tilnærming til dette. Vi vil bruke en velkjent og velfungerende teknikk som regjeringen er utrolig reservert når det gjelder å bruke, nemlig trepartssamarbeidet. Gjennom avtaler inngått med arbeidslivets parter vil vi ha en systematisk gjennomgang av industriens utslipp og hvordan de kan reduseres over en viss tid.

De fire regjeringspartiene gjør altså ikke som EU i disse sakene. I EU er nemlig keramiske fabrikker og denne typen bedrifter fritatt for avgift. Det snakkes mye blant folk om å bruke handlingsrommet i EØS-avtalen. Regjeringspartiene bruker dette handlingsrommet i helt andre sammenhenger enn folk flest prater om. De bruker det for å gå så langt som mulig for å privatisere of-

fentlige tjenester og bruker ikke EØS-avtalens muligheter til å sørge for like vilkår for industrien. Dette budsjettet utvikler ikke industrien, det avviker den.

Kirsti Leirtrø (A) [18:58:33]: Representanter fra regjeringspartiene bruker ord som «bærekraftig», «effektiv» og «robust» mens de sentraliserer, privatiserer og kutter i det offentlige tjenestetilbudet. Arbeiderpartiet mener dette er feil medisin. Forskjellene øker, og distriktene svekkes. Landet tappes for ressurser.

Arbeiderpartiet mener vi trenger en politikk som gir verdiskaping og bedre kår for arbeidsfolk, hvor våre felles naturressurser gir trygge norske arbeidsplasser. Dette gjelder f.eks. veibyggning, jernbane, transportbransjen, fisken vår, vindkraften og landbruket vårt. Det siste året har antallet konkurser vært likt det vi hadde under finanskrisen. Entreprenørbransjen er under press, og jeg er bekymret for at stadig større kontrakter og flere anbud går til utenlandske entreprenører. Vi mangler fagarbeidere og rom for innovasjon. Vi leser om sosial dumping og uverdige lønns- og arbeidsvilkår i bedrifter innen anlegg, fiskeri, sjøfart, transport og renhold.

Arbeidstilsynet har de to siste årene nedbemannet med flere titalls stillinger. Regjeringen kaller det avbyråkratiseringsreform. De ansatte klarer ikke å drive forebyggende arbeid og har måttet kutte i tilsyn. Antall norske sjåfører går ned, mens antall utenlandske sjåfører går opp. Statlige selskap, som Bring, ansetter utenlandske sjåfører med slovakiske lønns- og arbeidsvilkår. Forsvarets renholdere har mistet sine statlige lønns- og arbeidsvilkår ved privatisering av tjenester. Jernbanereformen kaster renholdere, de ansatte, ut på anbud, mens kundetilfredsheten er dalende. Togene står stadig oftere, og antall direktørlønninger er tidoblet.

Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett er et budsjett for arbeidsfolk, for et verdig liv. Vi vil hjelpe dem som trenger det, og prioriteringene er å forebygge framfor å brannslukke.

Vi er spesielt bekymret for regjeringens manglende finansiering av regionreformen og fylkene. Dette er distriktfiendtlig. Det gjelder overføring av frie midler til fylkeskommunene, fiskerihavner, sams vegadministrasjon og ikke minst FOT-rutene. Vi vil bygge landet i fellesskap og ikke selge det.

Karin Andersen (SV) [19:01:41]: Vi har veldig store muligheter i dette landet til både å kutte klimagassutslipp og å skape arbeidsplasser. Hva kunne vi gjort i dette budsjettet? Jo, vi kunne vridd alle virkemidlene i distrikts- og næringspolitikken og satt klimakrav på dem. Da hadde vi utviklet deler av norsk næringsliv med produkter de kunne levd av og vi kunne levd med, og som verden trenger. Vi kunne lagt på bordet penger til utslippfri kollektivtrafikk, slik SV foreslår og finansierer.

Det hadde utviklet næringslivet, og det hadde kuttet vesentlig i klimagassutslippene.

Vi kunne fått på plass tilskudd, lån og regler som gjør at hele byggenæringen gjennom bl.a. materialbruk kan bidra med store klimakutt og til stor utvikling i bransjen, som både kan brukes i Norge og internasjonalt. Vi kunne vridd penger fra unødvendig motorveitbygging til utbygging av jernbane. Det vil også skape næringsvirksomhet.

Det er veldig mange ting vi kunne gjort i dette budsjettet som regjeringen velger å ikke gjøre. Det er dårlig næringspolitikk, det er dårlig distriktspolitikk, og det er dårlig klimapolitikk. Vi har faktisk ikke tid til å vente på den sendretktheten som denne regjeringen har.

Når det gjelder kommuneøkonomien, leste jeg i dag tidlig opp en liste i en replikk til representanten fra Høyre. Den har blitt lengre i løpet av dagen, og den har blitt verre. Kommune etter kommune melder at de må kutte store summer. Så sier regjeringen: Men se på kommuneøkonomien – det er så mange som ikke er på ROBEK-lista nå. Det er jo fordi de allerede har kuttet ned til beinet. Hva kutter de i? Jo i alle de tingene som er forebyggende – til de eldre som trenger litt hjelp for å klare seg hjemme, til funksjonshemmede som trenger brukerstyrt personlig assistent, til de ungene som trenger hjelp av barnevernet tidlig. Alle de tingene alle sier at vi skal gjøre, har man kuttet i, og nå må de kutte inn til beinet. Det er grunnen til at SV prioriterer kommuneøkonomien høyest av partiene og foreslår over 5 mrd. kr i økning.

Det er et klart verdivalg for SV. Vi mener eldreomsorgen skal være god og trygg. Vi mener ungene skal få en god skole. Vi mener funksjonshemmede skal ha rett til et likeverdig liv. Det krever at kommuneøkonomien er mye sterkere enn i dag, og det foreslår vi.

Og til alle som er oppe og snakker om psykisk helse og forebygging: Ja, det må være lavterskeltilbud i kommunene. Det må finansieres. Det er ansatte som kan gi disse tjenestene, og de ansatte er nødt til å ha lønn hvis det skal bli et tilbud til brukerne.

Magne Rommetveit hadde her teke over presidentplassen.

Hege Haukeland Liadal (A) [19:05:01]: Politikk skal være et verktøy for å nå mål. Folkevalgte skal kunne gi svar på spørsmålene som stilles, og iverksette løsninger som bedrer folks liv og skaper bærekraftige samfunn.

Et eksempel: Hva kan vi gjøre for at barn og unge skal få like muligheter til et langt og friskt liv? Noen ganger vet vi svarene og har verktøyene, men de tas ikke i bruk.

Regjeringen har faktisk en verktøykasse for å fremme befolkningens helse, som også fagfolk har gått god

for. Likevel velger de å la den støve ned heller enn å ta den i bruk. Hvorfor er det slik?

Et av målene for Arbeiderpartiets politikk er å kunne gi like muligheter for god helse uansett størrelse på lommebok eller lengde på utdanning. Folkehelsearbeid og forebygging er uunngåelig hvis vi skal oppnå målet om en rettferdig helsetilstand, med lavere sosiale helseforskjeller. Sannheten nå er at fordelingen av helse, sykdom og forventet levealder beror på hvor store ressurser en har. Særlig urettferdig er det å tenke på at sosiale helsetilstander går i arv, for det gjør de. Det vil Arbeiderpartiet kompensere for i sitt alternative budsjett.

Hvor skapes helse? På de fleste arenaer der vi lever og bor. Derfor må alle sektorer med når vi skal fremme helse på tvers av sosiale lag.

Her er noen eksempler: Vi vet at fysisk aktivitet i grunnskolen er riktig medisin mot helseforskjellene, men for å si det rett ut: Regjeringen kommer haltende etter.

Et annet eksempel er et sunt skolemåltid. Regjeringen kjemper imot. Jeg er ikke bekymret for om noen barn blir tilbudt både hjemmelaget mat fra sine foreldre og eventuelt havregrøt på skolen. Jeg er bekymret for de barna som er sultne på skolen. Er det ett land i verden som burde påse at alle har mat i magen når de er på skolen, så er det vårt.

Jeg er ikke bekymret for de barna som er med i to eller tre forskjellige fritidsaktiviteter. Jeg er bekymret for dem som aldri fikk prøve seg på et lag, hvor samhold, empati, skuffelse og glede deles og læres – på banen eller i korps.

Skolehelsetjenesten, med helsesykepleiere, er selvsagt viktig i folkehelsearbeidet. Her har Arbeiderpartiet store ambisjoner, og når vi en dag igjen inntar regjeringskontorene, vil det vises godt i forbindelse med universelle tjenester for barn og unge.

Mari Holm Lønseth (H) [19:08:05]: En påstand blir ikke mer sann bare fordi den blir gjentatt mange ganger. Selv om opposisjonen i årevis har forsøkt å si noe annet, går det veldig bra i Norge. Bare det siste året har 50 000 flere mennesker kommet seg i jobb. Arbeidsledigheten har ikke vært lavere på over ti år. Veksten går opp, og investeringsviljen i næringslivet er høy. Det går også veldig godt i distriktene våre. Det går godt i sjømatnæringen, i skognæringen og i reiselivsnæringen – for å nevne noe.

Kommuneøkonomien er styrket med om lag 30 mrd. kr med Høyre i regjering, og vi har rekordfå kommuner på ROBEK-listen. Høyre vil utvikle hele Norge. Da må vi også ha gode vilkår for å drive bedrifter i hele landet vårt. Det får vi med det budsjettet som blir vedtatt i dag.

Senterpartiets budsjett viser derimot at de vil gjøre det stikk motsatte. La meg ta et par eksempler. Senterpartiet vil ut av EØS-avtalen. Det vil være kroken på døren for mange distriktsarbeidsplasser. Det gjør at vi vil miste tilgangen til et marked med over 500 millioner mennesker, og i 2018 gikk f.eks. mesteparten av eksporten fra sjømatnæringen til nettopp EU-land. Det å strupe markedstilgangen for den næringen vil åpenbart ikke gjøre Norge mindre oljeavhengig, som representanten Slagsvold Vedum i sitt innlegg påsto var hans mål. Tvert imot vil det å strupe den markedsadgangen gjøre oss mer oljeavhengige.

For å utvikle hele landet trenger vi også bedrifter i hele landet. Senterpartiets politikk vil gjøre det vanskeligere for nordmenn å eie norske bedrifter. Lokale, familieeide bedrifter med små marginer vil være nødt til å tappe bedriftene sine for store summer fordi Senterpartiet følger etter Arbeiderpartiet og SV og øker skatten på norsk eierskap og norske bedrifter i hele landet. Ikke nok med det: I Dagens Næringsliv i dag sa Senterpartiet at de har lyst til å kreve inn en ny skatt fra turistnæringen. Da kan man stille seg spørsmålet: Hvem vil bli rammet av det? Det er nordmenn på norgesferie, det er utenlandske turister som vurderer å dra på ferie i et annet land, men først og fremst er de som må ta konsekvensen av det, de som jobber i turistnæringen rundt omkring i distriktene.

For å utvikle hele Norge er vi nødt til å skape mer. Dessverre ser man ikke det i Senterpartiets forslag til alternativt budsjett i år, hvor de nok en gang bekrefter at de er et høyskatteparti som kommer til å gjøre Norge mer oljeavhengig.

Siv Mossleth (Sp) [19:11:17]: Aller først får jeg fortsette der jeg slapp under replikkvekslingen med minister Dale. Finansminister Siv Jensen er faktisk flere ganger blitt kalt avgiftsdronning, og over 5 mrd. kr i avgiftsøkninger er ikke akkurat med på å gjøre hverdagen lettere, verken for næringslivet eller for folk flest. Næringslivet i nord er i alle fall ikke fornøyd med økte avgifter, spesielt ikke de som er avhengige av å bruke kortbanenettet.

Minister Dale snakket også mye og lenge om å investere mer i samferdsel. Investerer regjeringa mer langs kysten? Nei. Følger regjeringa opp NTP-en i kystsatsingen? Nei. Den økningen det skrytes av, gjelder i hvert fall ikke for havner, farleder og sjøtransport. Kystsatsingen er på bare 3,8 pst. av planlagt satsing, men selv ikke det lille prosenttallet følges opp. Fra 1. januar overtar fylkeskommunene ansvaret for fiskerihavnene langs kysten. I den forbindelse er det flere fylker som ikke vil signere avtalene om overtakelse fordi pengene ikke følger oppgaven.

Av fiskerihavnene som ligger inne i dagens NTP, er 74 pst. i nord. Store prosjekter, f.eks. Andenes havn og fiskerihavnene i Røst og Værøy, ligger inne i NTP-en etter 2020. Statens satsing på fiskerihavnene i Nordland fjernes med et pennestrøk, og ansvaret løftes over på fylkeskommunene. Vedlikeholdsetterslepet følger med, men ikke midler til drift, vedlikehold, investeringer og eventuelle stormskader.

Når vi tidligere har pekt på denne manglende oppfølgingen, har regjeringa vist til en forskutteringsordning. Det var bra for noen havner, men det var bare småpenger i forhold til de store havneutbyggingene. Forskutteringsordningen var på ingen måte rigget for havner som Andenes, Røst og Værøy. Bare for de tre havnene er investeringene på over 1 mrd. kr. Det er også investeringer på over 1 mrd. kr for Troms og Finnmark, og de har beregnet vedlikeholdsetterslepet til 400 mill. kr. Finansieringen mangler.

Tuva Moflag (A) [19:14:35]: Arbeiderpartiet tar et krafttak for mennesker med demens i årets alternative statsbudsjett. Vi satser videre på tilskuddsordningen til dagaktivitetsplasser og setter av 400 mill. kr til dette formålet. Vi mener det er en gedigen tabbe av regjeringa å innlemme tilskuddsordningen i kommunerammen når vi bare er halvveis til målet om å etablere 9 200 dagaktivitetsplasser. At regjeringa senker ambisjonene for mennesker med demens og deres pårørende, er forstemmende og uforståelig når vi står overfor en fordobling av antall personer med demens de neste tiårene.

Arbeiderpartiet setter i tillegg av penger for å utvikle flere demensvennlige samfunn. Vi mener dessuten at Nasjonalforeningen for folkehelsens rammevilkår som brukerorganisasjon må styrkes, og vi legger fram forslag om dette. Nasjonalforeningen må likebehandles med andre bruker- og pårørendeorganisasjoner for sitt interesse- og likemannsarbeid for mennesker med demens. Vi må forstå at mennesker med demens og deres pårørende har en særskilt utfordring med tanke på mulighet til å delta i foreningens styrende organer. Dette er det på tide å rydde opp i.

Når eldre skal være sjef i eget liv, handler det også om å legge til rette for at man kan leve livet slik man kjenner det, også etter at man har fått en demensdiagnose. Tekniske hjelpemidler som GPS kan være avgjørende for at man kan fortsette med aktiviteter man setter pris på, og for at pårørende skal føle seg trygge. Arbeiderpartiet setter av 100 mill. kr mer enn regjeringa til helseteknologi i kommunene.

For mange eldre er frivilligheten viktig, både som arena der de fyller dagene med verdifull aktivitet, og som en aktør som bidrar i eldres liv. Frivilligsentralene

er helt sentrale for å matche de frivilliges bidrag med innbyggernes behov. Arbeiderpartiet er imot at tilskuddet til frivilligsentralene skal innlemmes i kommunerammen. Vi vil beholde frivilligsentralene som egen post på statsbudsjettet og øke bevilgningen, slik at frivilligheten kan få enda bedre kår, helt i tråd med det Pensjonistforbundet framholder som viktig for den lokale frivilligheten. Regjeringen på sin side løfter frivilligheten i festtaler og stortingsmeldinger, men leverer ikke varene når statsbudsjettet skal behandles. Til og med ordningen for å rekruttere flere frivillige gjennom portalen frivillig.no kuttes.

De aller fleste eldre er både friske og frivillige, selv om noen trenger mer helsehjelp særlig mot slutten av livet. For disse eldre er fastlegen den helsearbeideren de har mest kontakt med. Da er vi avhengige av en velfungerende fastlegetjeneste. Som flere har vært inne på i dag, er ordningen i ferd med å slå sprekker. Arbeiderpartiet tar et solid grep for å løse fastlegekrisen for alle landets innbyggere, men det er særlig viktig for landets eldre.

Martin Kolberg (A) [19:17:49]: Det er ikke alltid lett å se det, men denne debatten føyer seg inn i en historisk linje i norsk politikk. Det som har vært gjennomgangstonen i denne debatten gjennom hele dagen, er at høyrepartiene sverger til den økonomiske filosofien at hvis de rike blir rikere, vil vi alle få det bedre, og at hvis de rike ikke blir rikere, kommer vi alle til å få det dårligere. Det er innholdet i den politikken og den retorikken som de presenterer her.

Det er lang tradisjon for høyrepartiene å mene dette – de har ment det gjennom hele Norges økonomiske og politiske historie. Det nye i parlamentarisk sammenheng er at de har fått Venstre og Kristelig Folkeparti med seg på denne liberalistiske økonomiske forståelsen. Det er veldig beklagelig, selvsagt, for det skaper et flertall for en ulikhetsutvikling i det norske samfunnet som er meget bekymringsfull.

Representantene Asheim og Bjørnstad har holdt sine innlegg – regjeringspartienes fremste talsrepresentanter, relativt unge representanter, dyktige. Men de klarer å se bort fra konsekvensene av ulikhetsutviklingen i samfunnet. De later som den ikke er der, til tross for den tydelige dokumentasjonen som ligger i alt som blir sagt, i alt som blir skrevet, og som vi får høre av alle som rammes av det. Men disse to relativt unge representantene prater ikke om det. Det kommer noen byråkratiske argumenter om at dette er nødvendig av den og den byråkratiske grunn, men noen politisk argumentasjon finnes ikke.

Det som er forunderlig, og som er veldig alvorlig, mener jeg, er at vi sitter her i det norske storting, behandler et stort statsbudsjett og er alle sammen fornøyd med at vi har så mye penger, men så skal vi altså etterpå

her gjøre vedtak som rammer de svakeste i samfunnet. De sier det ikke gjør det, men det er jo ikke sant – de bare velger å ikke tro på det selv. Jeg bruker ikke mange eksempler, for jeg har ikke tid til det. Men alle kjenner eksemplene, jeg har lett meg fram til to. Vi skal spare 161 mill. kr i kutt for de svakes mulighet til å ta vare på sine egne tenner. Vi har tidligere vedtatt innstramninger i bilordningen for funksjonshemmede, noe som gjør at de som trenger disse bilene, får det enda vanskeligere i sine liv. Hvorfor i all verden gjør vi sånne ting? Jo, det er fordi det er liberalistisk høyrepolitikk – og intet annet enn det.

Marit Knutsdatter Strand (Sp) [19:21:14]: Høyre er tilsynelatende veldig opptatt av skole og utdanning, men virker å glemme at alle pålegg og reformer til sjuende og sist må bli gjennomført i kommunene, på skolene og i førstelinja, der lærerne står. Representanten Asheim og kunnskapsministeren skryter av nye læreplaner. Vi er et samlet storting som gleder oss over at det blir mer aktiv og praktisk læring i skolen – endelig. Men jeg lurer fælt på hvordan Høyre tror det vil gå når kommunene bare i Oppland fylke må kutte for over 200 mill. kr samlet. Senterpartiet ønsker nye læreplaner velkommen, men vil i motsetning til regjeringen gjøre langt mer for å sette fylkeskommunene og kommunene i stand til å sikre flere lærere med mer tid og tillit til å realisere stadig økende ambisjoner og mål for skolen. Krittikk mot måten spesialundervisning blir gjort på, faller igjennom når det i stedet for flere stillinger må bli gjort kutt ved mange skoler.

Senterpartiet stiller med 4,4 mrd. kr ekstra til tjenester nær folk, og vi vil være med og gi vekst i kommunene i vårt alternative statsbudsjett. I tillegg mener Senterpartiet at yrkesfagene og driften av Norge ikke får nok satsing, og setter av 400 mill. kr mer til dette enn regjeringen. Det er bl.a. håndverkere, yrkessjåfører og helsefagarbeidere som står i førstelinja der folk skal få en jobb gjort eller kjøpe en vare. Disse må ha en praktisk skole som motiverer til å fullføre, og et reelt og fullgodt yrkesfaglig tilbud å gå til, med oppdaterte faglærere og utstyr. Fagskolene skal bli satt i stand til å ta imot de stadig flere studentene som ønsker å ta utdanningen de tilbyr, med kvalitet og flere studieplasser.

Basisfinansiering er viktig både ved høyere yrkesfaglig utdanning og annen høyere utdanning. Senterpartiet prioriterer mer til dette, sammen med flere studieplasser til IKT-fag, medisin og mye mer.

Forskningsfeltet vil vi løfte særlig i landbruket og spredt over hele landet. Med mer midler til regionale forskningsfond tror vi forskningsaktiviteten nær folk vil øke i hele landet. Forskningsinstituttene er vi i tillegg opptatt av å løfte for å få forskningen tatt i bruk.

På bakgrunn av dette mener vi at Senterpartiets alternative statsbudsjett vil bidra til å ta hele landet i bruk og gi utdanning og mer forskning nær folk i hele Norge.

Carl-Erik Grimstad (V) [19:24:21]: Nå er det en kjent sak at enkelte partier har problemer med korttidsminnet, så det kan være godt med en påminnelse. I sin åtteårsperiode fra 2005 til 2013 flyttet den rød-grønne regjeringen i alt 561 arbeidsplasser ut av Oslo-regionen. I løpet av seks år med den nåværende regjeringen er det vedtatt å flytte ut over 800, og vi har mer å gå på. Poenget med å spre arbeidsplasser rundt i landet er ikke bare å skaffe skatteinntekter til distriktskommuner og byer rundt omkring i landet. Det er også knyttet betydelige gevinster til den kompetanseoverføringen som skjer når det etableres virksomheter med behov for høyt kvalifisert arbeidskraft. Det gjør noe med hele lokalsamfunnet. Det er slutt på den tiden da det var læreren, presten og doktoren i bygda som hadde gått på universitetet. Når utdanningsamfunnet sprer seg rundt i landet, er det med på å forsterke en kultur for vidsyn, nytenkning og vitebegjær og derigjennom behov for mer kunnskap og innovasjon.

Når det gjelder utflytting av arbeidsplasser, har Senterpartiets vilje kanskje vært stor selv om evnen har vært skral. Partiet har nok fått merke hva det er å ha et sentraliseringsparti som Arbeiderpartiet med seg i snippen. Men jeg har likevel hele tiden trodd at det i alle fall var et mål å flytte det såkalte byråkratiet ut av skodda i Indre Oslofjord og til de vide skogbygdene, de vene vestlandsfjordene eller til skjærgården i Vestfold, for den saks skyld – inntil partiet la fram sitt alternative budsjett. For der går det fram at Senterpartiet vil legge ned Valgdirektoratet i Tønsberg, mellom 25 og 30 arbeidsplasser – vekk med dem. Glemte var årsaken til at direktoratet ble etablert, for å skape distanse til det politiske miljøet i Kommunaldepartementet blant dem som forvalter det aller viktigste i vårt demokrati, nemlig frie valg hvert annet år. Men demensen strekker seg lenger enn som så, for partiet har også glemt at dette viktige demokratiske instrumentet faktisk var Senterparti-kommunalministerens verk – født av Liv Signe Navarsete, pint under Trygve Slagsvold Vedum, men fortsatt levende. Og slik kommer det til å være fordi byråkratiet, som det kalles, eller byråkratene, ikke sitter og tvinner tommeltotter i Tønsberg og venter på valg hvert annet år, og fordi alle vet at legger man ned disse arbeidsplassene, må de flyttes til Oslo og tilbake til Kommunaldepartementet, der akkurat de samme arbeidsoppgavene venter dem. Det er vel dette Senterpartiet kaller reversering. Jeg gjenntar representanten Gahr Støres ord fra tidligere i dag: Det er ikke slik at det sitter en gjeng med ansiktsløse byråkrater der ute som bare kan høvles vekk.

Per Olaf Lundteigen (Sp) [19:27:05]: Et velorganisert arbeidsliv er en forutsetning for et trygt familieliv. Gjennom kriseforliket mellom Bondepartiet og Arbeiderpartiet i 1935 ble noe av grunnlaget for sterkere folkevalgt styring av markedskreftene lagt. Det skulle bli slutt på at arbeidsfolk og bygdefolk skulle stå med lua i handa. Det skjedde også – folkestyret ga resultater. Folkeflertallet gjennom stortingsvedtak styrte arbeidsmarkedet, det ble tryggere for folk flest. Et nordisk felles arbeidsmarked endret ikke på det i 1954. Arbeidslivets vernelov, arbeidsmiljøloven, kom som et viktig framskritt i 1977.

Men i dag fjerner vi oss fra denne norske arbeidsmarkedsmodellen hver dag fordi Norge praktiserer ukontrollert arbeidsinnvandring fra EU-land, hvor mange østeuropeiske land har svært dårlige lønns- og arbeidsvilkår og skyhøy arbeidsledighet. Det endrer norsk arbeidsliv i negativ retning. Det rammer stadig flere bransjer. Senterpartiet går inn for at vi må få en kontrollert arbeidsinnvandring fra EU-land utenom Norden. Senterpartiet står altså for at folkevalgte, Stortinget, skal styre arbeidsmarkedet. EU har et felles arbeidsmarked som ikke er underlagt folkevalgt styring. Det er en systemfeil.

Arbeidsmiljøloven må styrkes for å sikre faste ansettelser. Vi må ta vekk lovgrunnlaget for bemanningsbyråer og satse på vikarbyråer. Vi må presisere arbeidsmiljøloven slik at sjølstendige konsulenter ikke kan erstatte ansatte når de de facto er i den ansattes situasjon overfor arbeidsleder. Vi må presisere arbeidsmiljøloven slik at bruk av underleverandører, f.eks. i fiskeindustrien, forhindres når det i virkeligheten er en omgåelse av krav til norske allmenngjorte lønns- og arbeidsbetingelser, slik Dagbladet har avslørt, seinest 25. november i år, i den viktige artikkelserien om vår fiskeindustri.

Arbeidstilsynet fører tilsyn med at bestemmelsene i arbeidsmiljøloven blir overholdt. Antallet tilsyn er redusert fra om lag 18 000 i 2015 til nærmere 13 000 i 2018. Det er en uønsket og negativ utvikling. Norsk arbeids- og næringsliv preges av stadig hardere konkurranse som så fører til negativt press på arbeidsmiljøloven. Tilsyn gjennom papirkontroll er sjølsagt ikke tilstrekkelig. Det trengs koordinerte inspeksjoner ute på arbeidsplassene. Det er i dag om lag 200 inspektørårsverk i Arbeidstilsynet, en reduksjon på 120 siden 2015. Regjeringas budsjettforslag vil ikke gi rom for flere tilsyn. Senterpartiet øker antallet inspektørårsverk med 90, hvorav 30 frigjort fra administrasjonen, og øker bevilgningen med 60 mill. kr.

Videre må ansatte ved a-krimsentrene få lovhjemmel til å dele all informasjon som gjelder kriminalitet og sosial dumping. Arbeidstilsynet må også snarest få lov-

hjemmel til å følge opp de strenge reglene for bemaningsselskaper i arbeidsmiljøloven.

Til slutt: Stortinget må få seg tilsendt omorganiseringen av Arbeidstilsynet, som fører til en negativ utvikling av antall inspeksjoner.

Elise Bjørnebekk-Waagen (A) [19:30:24]: Regjeringen har med dette statsbudsjettet lagt fram et kraftig kutt i arbeidsavklaringspenger til unge under 25 år. Med regjeringens politikk må de som er under 25 år og på arbeidsavklaringspenger, leve på 130 000 kr i året. Det er en kraftig reduksjon i inntekten til noen av dem som har veldig lite å rutte med fra før av.

Selvsagt skal det lønne seg å jobbe – men det gjør det jo også. Arbeiderpartiets arbeidslinje handler om å løfte folk inn i arbeid, stille krav og stille opp fordi vi tror at alle har noe å bidra med, hvis de får muligheten.

Den siste tiden har vi fått beskrevet flere triste historier om unge, syke mennesker som for alt i verden så gjerne skulle byttet plass med unge på samme alder som er i full jobb eller utdanning. Men økonomisk utrygghet fører ikke syke folk inn i arbeid. Regjeringens kutt i arbeidsavklaringspenger føyer seg inn i rekken av angrep på denne ordningen. Regjeringen har tidligere redusert maksimal stønadperiode, strammet inn på vilkårene for forlengelse i tillegg til en tydeliggjøring av sykdomskravet. Nå ser vi konsekvensene av kuttene. Flere må overleve på sosialhjelp, og flere skyves over på uføretrygd.

Det er alvorlig at det settes ny uførekord, og det er en utvikling som er særlig bekymringsfull når vi ser det gjelder unge. Unge på utsiden av arbeidslivet fortjener politikere som prioriterer tiltak for at arbeidslivet skal ha plass til nettopp dem, og det gjør Arbeiderpartiet. For noen handler det om riktig helsehjelp, for andre handler det om kompetanse, og for noen igjen handler det rett og slett om tettere oppfølging fra Nav. Så framfor å kutte i livsgrunnlaget til unge burde regjeringen stoppe underfinansieringen av norske sykehus og sørge for at ansatte i Nav har tid til å følge opp, tid til å gjøre jobben sin. De burde reversere kuttene i arbeidsmarkedstiltakene, og de burde gjøre festtalene om satsing på psykisk helse til en realitet.

Vi vet ikke hva morgendagen bringer, og sykdom er verken ønsket eller planlagt. I fellesskap har vi over mange år bygd opp et sikkerhetsnett som gjør det litt tryggere hvis livet vårt blir snudd på hodet. Men år for år med denne regjeringen har sikkerhetsnettet blitt krympet.

Ole André Myhrvold (Sp) [19:33:37]: Skal vi nå klimamålene våre, må vi ta skogen i bruk. Det er ikke Senterpartiet som sier det, det er FN. FNs klimapanel forutsetter i sin femte rapport at bruken av moderne bioenergi minst må femdobles for å nå 2-gradersmålet.

Norge som et viktig skogland må ta sin del av ansvaret. Dessverre glimrer satsingen på skog som klimavirkemiddel her i landet med sitt fravær – og dessverre også i regjeringens forslag til statsbudsjett.

Det er sånn at skogen på en måte er naturens eget fangst- og lagringssystem, men det betinger også at skal vi bruke det effektivt, må det hogges, og det må plantes mer skog. Likevel er det sånn at regjeringen forholder seg passiv når det gjelder å ta skogen i bruk. Det vi trenger, er et krafttak for skogplanting og -skjøtsel. For hvert år skoginnsatsen utsettes, går vi glipp av store klimagevinster i framtiden. Skogen gir ikke bare klimaeffekt når den står på rot. Dersom hogst foregår på riktig tidspunkt, når skogen er hogstmoden, kan vi bruke biomassen til klimavennlige produkter i en bred skala. Alt som kan lages av det svarte karbonet, kan i framtiden lages av tre. Det gir fantastiske muligheter og understreker at skogen og tilgang på bioressurser er et klimafortrinn Norge må utnytte i en helt nødvendig omstilling av næringslivet. Skog kan erstatte utslippsintensive alternativer i en rekke anvendelser, som økt bruk av tre i bygg, økt bruk av avansert biodrivstoff og økt bruk av biomasse til erstatning for fossile varer. Det vil være en klok og fornuftig del av bioøkonomien, som krever bevisst satsing i årene framover.

Senterpartiet vil sørge for at det plantes skog på nye områder. Ny skogplanting på en million dekar vil over tid gi et stort opptak av karbon, 1,8 millioner tonn CO₂ fram til 2050, og et samlet meropptak på 75 millioner tonn fram mot århundreskiftet. I rapporten Planting av skog på nye arealer som klimatiltak, utarbeidet av NIBIO, Miljødirektoratet og Statens landbruksforvaltning, vises det til at det kan plantes skog på en million dekar uten store negative miljøkonsekvenser. Senterpartiet mener det er på tide å få på plass en opptrappingsplan som sikrer at det i løpet av en tiårsperiode plantes skog på en million dekar, og vi setter altså av rundt 110 mill. kr til planting og skjøtsel i vårt budsjett. Regjeringen gjør ingenting på feltet. Det er nærmest skandaløst. Senterpartiet vil sette naturen i arbeid for å vinne klimakampen, og derfor vil vi også bruke penger på skog og en handlingsplan som en del av det.

Ove Trellevik (H) [19:36:35]: Regjeringa legg til rette for levande lokaldemokrati ved framleis å styrkja kommuneøkonomien og å flytta makt og myndigheit nærmare innbyggjarane. Samtidig står Noreg overfor eit kontinuerleg omstillingsbehov for å sikra den felles velferda vår. Me må skapa fleire grøne jobbar og kvalifisera folk til dei nye jobbane. Norsk økonomi er inne i ein god periode med låg arbeidsløyse samtidig som det vert skapt nye jobbar i både by og bygd. Men då er det også viktig at me held tilbake den offentlege pengebruken.

I 2018 fekk kommunesektoren som heile eit netto driftsresultat på 2,8 pst. av inntektene. Dette er høgare enn anbefalinga frå teknisk berekningsutval om at netto driftsresultat bør liggja på om lag 2 pst. over tid for at sektoren skal ha sunn økonomistyring. Dei gode driftsresultata dei seinare åra har gjort at talet på kommunar i ROBEK har gått kraftig ned, og i september 2019 var ti kommunar registrerte i ROBEK. Det er det lågaste talet nokosinne.

Sidan regjeringa Solberg tiltredde i 2013, har dei frie inntektene til kommunesektoren auka med rundt 30 mrd. kr., og i revidert nasjonalbudsjett i vår vart det økonomiske handlingsrommet til kommunesektoren styrkt med ytterlegare 0,5 mrd. kr i auka skatteinngang. Høg skatteinngang gjev også god kommuneøkonomi i 2019, og no ligg det an til at skatteinntektene til kommunesektoren vil verta 4,9 mrd. kr høgare enn det me la til grunn i revidert nasjonalbudsjett. Årsaka er at sysselsetjinga veks meir enn tidlegare anslått.

Regjeringa legg i 2020 opp til ein vekst i frie inntekter på 1,3 mrd. kr. Veksten er lågare enn tidlegare år, fordi veksten i utgiftene kommunane har knytt til befolkningsamansetjing og pensjon, er lågare enn tidlegare år. Men handlingsrommet til kommunane er på ca. 300 mill. kr når me trekkjer frå demografi og pensjonskostnader og satsinga innanfor veksten til dei frie inntektene. Oppdaterte foreløpige tal viser ein gjennomsnittleg årleg vekst for kommunesektoren sine frie inntekter per innbyggjar på 0,7 pst. i perioden 2013 til 2018, mot 0,6 pst. i perioden 2005 til 2013. Effekten i kommunesektoren har gått ned dei seinare åra, men kommunane kan effektivisera drifta si. Om dei gjer det med 0,5 pst., vil det frigjera ytterlegare 1,3 mrd. kr som kan brukast til styrking av tenestetilbodet utover veksten i dei frie inntektene som kommunane får.

Siri Gåsemyr Staalesen (A) [19:39:41]: Arbeid til alle er prioritert nummer én for Arbeiderpartiet. Nøkkelen til integrering er arbeid, og veien til arbeid går via utdanning og kvalifisering. Flere må klare å forsørge seg selv og sin familie. Introduksjonsprogrammet må bli mer arbeidsrettet. Programmet må føre til mer reell kvalifisering og være mer individuelt tilpasset, slik at vi får mindre variasjon i resultatene mellom kommunene.

For mange, av ulike årsaker og i varierende tidsrom, står utenfor arbeidslivet. Målet må være at denne perioden blir kortest mulig, og at alle krefter settes inn på å gi folk kompetanse som kvalifiserer for arbeidslivet. Derfor fremmer vi i vårt alternative budsjett for 2020 kompetansemilliarden.

I et arbeidsmarked som krever stadig mer formell kompetanse, må arbeidsmarkedspolitikken styrkes. Tiltakene må i større grad rettes inn mot utdanning og reell

kvalifisering som fører til et solid fotfeste i arbeidsmarkedet. Utdanning må benyttes som arbeidsmarkedstiltak i større grad enn nå. Det må tilrettelegges for løp hvor lønnstilskudd kombineres med fagbrev og framtidig fast ansettelse, i tett samarbeid med partene i arbeidslivet.

Andelen unge som ikke er i arbeid, er høy. Antallet unge uføre øker. Ordningen med arbeidsavklaringspenger er dessverre kraftig kuttet i dette budsjettet. Mange som har noe arbeidsevne, blir likevel 100 pst. uføre. Manglende fullføring av videregående opplæring er en viktig del av denne problemstillingen.

Arbeiderpartiet prioriterer 100 mill. kr utover regjeringens budsjett til kommunale innvandertiltak. Arbeiderpartiet vil styrke arbeidet med språkpraksisplaser med 20 mill. kr. Arbeiderpartiet vil øke stimuleringsmidler for mer arbeidsrettet norskopplæring, arbeidsnorsk og bransjenorsk, med 20 mill. kr. Videre foreslår vi å styrke Jobbsjansen med 10 mill. kr. Dette kan gi flere år i introduksjonsprogrammet for dem med behov for lengre kvalifiseringsløp. Vi foreslår også 50 mill. kr ekstra til tiltak rettet mot hjemmeværende kvinner.

Denne satsingen er en del av Arbeiderpartiets kompetansemilliard. Bare ved å være konkrete om hvordan vi skal møte framtidens krav om kompetanse, kan vi klare å få flere til å leve av egen lønn. Tomme ord kommer ikke inn på konto hver måned.

Ragnhild H. Kaski (A) [19:42:25]: Som vi har hørt fra denne talerstolen gjennom hele dagen: Forskjellene i Norge øker. De økonomiske og sosiale forskjellene mellom oss som bor her, øker for hvert eneste år. Det gjør noe med oss som samfunn.

Regjeringspartienes politikk fører oss mot stadig økte forskjeller. De 30 pst. med lavest inntekt i Norge har fått dårligere råd siden 2013, og de aller rikeste blir rikere. De topp 10 pst. rikeste eier nå nesten 60 pst. av all formue – og forskjellene øker. Siden 2014 har de aller rikeste fått 8 mrd. kr i skatteutt.

Ytelsene til unge på arbeidsavklaringspenger skal kuttes – og forskjellene øker. Forslagene om kutt i støtte til briller og tannregulering opprører. Det er veldig forståelig. I tillegg til å være usosiale kutt er det også ett av stadig flere symptomer på at denne regjeringen skaper enda større forskjeller mellom folk. Og de gjør det vel vitende om konsekvensene. For økonomiske forskjeller betyr noe. Økende økonomiske forskjeller og at antall mennesker som lever i fattigdom, øker, har konsekvenser – konsekvenser for enkeltmenneskene og konsekvenser for oss som samfunn. Og når de økonomiske forskjellene blir til forskjeller i helse, forskjeller i utdanning, forskjeller i deltakelse, rett og slett forskjeller i muligheter, da har vi som samfunn et problem. Forskjeller

avler forskjeller. Ens psykiske helse, hvordan man bor, sannsynligheten for at man opplever ensomhet – forskjellene synes selvsagt også der.

Vi skal fortsatt være et samfunn med små forskjeller. Det er målet. Men det krever også handling. Jeg mener det ikke er så vanskelig å se at for at forskjellene skal bli mindre, må det omfordeling til. Og skatt er et av våre beste verktøy for å sikre omfordeling. I Arbeiderpartiets forslag til budsjett må de som tjener mest, betale mer i skatt. Resten skal betale mindre. Det er det som er omfordeling i praksis, og det er det som er veien mot mindre forskjeller.

Ifølge regjeringen blir de rikeste blant oss motivert av å få mer. Skattelett til de rikeste er gitt over mange år med den begrunnelsen at de blir motivert til å skape enda større verdier. Men de med minst blant oss blir visst motivert av å få enda mindre. De skal motiveres ut av stønadsordninger. Det skal kuttes og kuttes.

Vi ønsker å være et land med små forskjeller fordi vi vet at alle vinner på det. Men da trenger vi andre partier til å styre dette landet.

Runar Sjøstad (A) [19:45:31]: Når Stortinget behandler forslag til statsbudsjett, må målet for oss som folkevalgte være å fortsette å bygge samfunn gjennom å legge til rette for økt verdiskaping og vekst i hele landet.

Finnmark er rikt på naturressurser, har et variert næringsliv, men vil alltid ha behov for flere trygge, lønnsomme arbeidsplasser. Men skal Finnmark kunne utnytte sine naturgitte fortrinn, er vi avhengige av velfungerende samfunn og et godt offentlig tjenestetilbud.

Regjeringens partiene vedtok å slå sammen Troms og Finnmark til tross for sterk motstand, og regionreformen iverksettes fra nyttår. Reformen skulle være en demokratireform. Beslutningsmakt og oppgaver skulle flyttes nærmere folk, og fylkeskommunene skulle få en større rolle som samfunnsutvikler. Fylkeskommunene opplever imidlertid at det er betydelig avvik mellom regionreformens målsettinger og fylkeskommunenes finansielle rammer for å kunne innfri de forventningene som er skapt.

Fylkeskommunenes økonomiske rammer for 2020 er utfordrende, i tillegg til at fylkeskommunene har store udekte sammenslåingskostnader. Dette er kostnader regjeringen har påført fylkene. Det vil bli svært krevende budsjettprosesser. Kutt i fylkeskommunenes budsjetter vil få negative konsekvenser for ungdommer i videregående opplæring, næringslivet, kulturtilbud, kollektivtrafikk og veivedlikehold. Også kommuneøkonomien er hardt presset, og de fleste kommunene i Finnmark har større realnedgang enn landsgjennomsnittet på 1 pst. Dette fører igjen til stadige omstillingsprosesser, med økt press på ansatte. Mange opplever dårligere arbeids-

miljø, flere konflikter og økt arbeidsbelastning, samtidig som innbyggerne risikerer reduserte kommunale tilbud.

Ferdigstillelsen av nye Kirkenes sykehus ble forsinket. Det har vært jobbet med å rette opp feil og mangler som burde vært unngått. Til tross for at ansatte har gjort en formidabel innsats, får de nå krav om å bidra til å kutte 100 mill. kr, i tillegg til at helikopterlandingsplassen ikke vil bli ferdigstilt før tidligst 2023 på grunn av at man mangler 20 mill. kr. Samtidig ble vedtaket om bygging av nye Hammerfest sykehus utsatt til desember i påvente av dette nedtrekket på 100 mill. kr, noe som fører til økt frustrasjon og uro blant både pasienter og ansatte. Dette kommer på toppen av usikkerheten og utfordringene rundt byttet av operatør på luftambulansen.

Gode fylkeskommunale tjenester, kommunale tjenester og offentlige helsetilbud over hele landet er avgjørende i folks hverdag. Derfor foreslår Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjett å styrke rammene til fylkeskommunene, styrke rammene til kommunene, styrke rammene til sykehusene, til ambulansetjenesten, til desentraliserte fødetilbud og til psykisk helsevern i hele landet.

Rigmor Aasrud (A) [19:48:40]: Mandag sendte TV 2 en episode av den nye serien Norge bak fasaden. I episoden får vi et innblikk i et arbeidsliv vi ikke kan akseptere at eksisterer i Norge. Serien viser oss arbeidere fra Øst-Europa som bor under kummerlige forhold, i brakkeby, tjener langt under den allmenngjorte tariffen og lever under et enormt press.

Men enda verre: Vi ser eksempler på mennesker i Norge som aktivt utnytter disse menneskene i sårbare situasjoner. Vi ser eksempler på menneskehandel som skjer rett bak ryggen vår i vårt eget land. Den internasjonale slaveriindeksen antar at så mange som 9 000 mennesker kan defineres som slaver i Norge i dag, mennesker som blir utsatt for tvangsarbeid for å overleve.

I episoden som ble sendt, får vi se representanter fra Kirkens Bymisjon som går rundt i bybildet og møter mennesker som har falt ut av samfunnet som følge av tvangsarbeid og umenneskelige press og vilkår i det norske arbeidslivet. De forteller oss at de ofte møter mennesker som har selvmordstanker når de plukkes opp på gata i Oslo. Kirkens Bymisjon tar også ansvar for et «safe house» for mennesker som er så redde for forfølgelse fra sine arbeidsgivere at de er nødt til å bo på hemmelig adresse med strenge sikkerhetstiltak for å trygge sin egen sikkerhet.

I serien ser vi at de mest vellykkede grepene vi har gjort mot denne arbeidslivskriminaliteten og utnyttingen av mennesker, er å samle de forskjellige enhetenes ansvar i et felles a-krimcenter. Serien viser oss at det er

behov for enda sterkere samarbeid, skal vi få bukt med denne uheldige utviklingen. Derfor skuffer det meg å se at regjeringen i sitt budsjett kutter Arbeidstilsynet, gjennom de såkalte ABE-kuttene. Det vil bety færre aksjoner og tilsyn som kan stoppe den utviklingen som vi nå ser. I 2018 hadde Arbeidstilsynet 4 500 færre tilsyn enn i 2015.

For Arbeiderpartiet er situasjonen klinkende klar. Vi kan ikke være fornøyd med den situasjonen Norge er i, hvor mange mennesker lever under moderne slaveri. Vi må styrke innsatsen mot bakmennene som utnytter mennesker i sårbare situasjoner. Vi må stoppe den utviklingen av arbeidslivet før den biter seg fast. Derfor ville vårt budsjett gitt 170 mill. kr mer til arbeidstilsyn og til nye a-krimsentre for å bekjempe denne virkeligheten. Det er synd at ikke flere følger opp et sånt forslag i dag.

Silje Hjemdal (FrP) [19:51:49]: Fremskrittspartiet mener at norske helsearbeidere har all grunn til å være stolte av den gode jobben de gjør. Jeg ble oppriktig glad i hjertet mitt da jeg leste innlegget til Kine Marie i Bergens Tidende i forrige måned og oppfølgingsinnlegget som vernepleieren Marion hadde i dagens Bergensavisen. Begge skryter av jobben de gjør innenfor helsesektoren, og det håper jeg veldig mange flere gjør.

Marion skriver så klokt at vi må «møte den truende eldrebølgen med verdighet og yrkesstolthet». Og hun sier at i jobben hun gjør som vernepleier, utgjør hun en utrolig stor forskjell, at det betyr noe for andre, og at det derfor er hennes drømmejobb.

Jeg kunne ikke vært mer enig. Alle eldre fortjener å ha en vernepleier som Marion, som innser hvor ufattelig viktig den jobben er. Imidlertid er det vondt å lese når noen omtaler sykehjem som helvetes forgård. Et pleiehjem skal ikke være en siste oppbevaringsplass, men et sted som tilbyr en spennende hverdag for våre eldre gjennom aktivitet og glede. Det skal være et godt sted å bo.

Fremskrittspartiet er veldig klar på at man skal kunne glede seg til å bli gammel. Folk skal kunne leve gode liv hele livet. Dessverre er det mange politikere som gjør dette til en debatt om privat versus offentlig velferd. Jeg tror mange politikere innimellom har godt av å ta av seg det man kan kalle de ideologiske brillene, og heller fokusere på de eldres livskvalitet og velferd.

Regjeringen har tatt flere grep for å følge opp dette. Vi har en historisk satsing på heldøgns omsorgsplasser, flere årsverk og økt kompetanse hos ansatte. Dette arbeidet fortsetter i 2020. Eksemplene er mange, men jeg kan trekke fram noen. Det foreslås tilskudd til 2 000 heldøgns plasser i sykehjem eller omsorgsboliger. Regjeringen foreslår en samlet tilsagnsramme på

400 mill. kr til etablering av lokalkjøkken på sykehjem og omsorgsboliger. Fremskrittspartiets hjertesak om et eldreombud kommer på plass – helt fantastisk. Og sist, men ikke minst foreslår regjeringen å utvide forsøket med statlig finansierte omsorgstjenester til seks nye kommuner.

Det var med tungt hjerte jeg i går leste at Gjesdal FrP fremmet dette i levekårsutvalget og ble nedstemt. Man kan f.eks. se hva Terje Søviknes klarte å få til i Os, der man sikret finansiering og drift av 44 nye plasser på Luranetunet sykehjem og sikret driften av eldreomsorgen i institusjoner og hjemmetjenester for lang tid framover. La oss håpe at f.eks. kommunestyret i Gjesdal innser at det ikke er noen som helst skam å snu.

Roy Steffensen (FrP) [19:55:00]: Representanten Slagsvold Vedum beskrev en dag i sitt liv og sin reise gjennom landet, og han lurte på om vi fra regjeringspartiene ikke er ute og reiser.

Vel, jeg kan også fortelle fra en tilfeldig dag. Jeg står opp om morgenen, vekker datteren min og gjør henne klar til levering i barnehagen – en barnehage som nå har flere ansatte fordi vi har innført en bemanningsnorm. I barnehagen treffer jeg på håndverkeren, som skal levere ungen sin, og som kjører en typisk arbeidsbil. Det er mulig for ham å bruke håndverkerbilen rett og slett fordi vi har endret det umulige regelverket, sånn at han nå faktisk kan bruke arbeidsbilen uten å risikere straffeskatt. Håndverkeren er alenepappa med lav inntekt og sparer tusenvis av kroner i året fordi denne regjeringen i 2015 innførte redusert foreldrebetaling for dem med minst.

I barnehagen skal alle femåringene få svømmeopplæring i år fordi denne regjeringen i 2015 innførte en tilskuddsordning til svømmeopplæring i barnehager. I Gjesdal kommune får nå alle femåringene det tilbudet.

Etter å ha kommet til Oslo kan jeg velge og vrake blant over hundre flere daglige togavganger inn og ut av Oslo sentrum, og jeg velger å reise til Sandvika. Der besøker jeg realfagsgymnasets ungdomsskole, en skole som startet fordi denne regjeringen endret loven sånn at profilskoler som ønsket å satse på realfag, kunne få starte.

Her møter jeg elever som har en genuin interesse for naturfag, matte, fysikk, kjemi, astronomi og alt som rører på seg i verdensrommet. Det er skoleflinke ungdommer, men ungdommer som gjerne var utenfor gjengen på skolen de gikk på før. Her møter de ungdom de deler interesser med, og som har de samme talentene, og de er i et skolemiljø hvor de får muligheten til å blomstre og få seg venner. Karakterene er gode, skolen er helt i topp nasjonalt, og de har ingen mobbing.

Senere reiser jeg videre til Vestfold og kjører bil på E18, som tidligere ble kalt «dødsveien», men som nå er en firefelts motorvei med fartsgrense på 110 km/t og en

av landets sikreste veier. På denne veien er det bompenger, men jeg betaler under 60 kr i bompenger og ikke 112 kr, som det var lagt opp til under de rød-grønne.

I Tønsberg besøker jeg Færder videregående skole, hvor vi prater om yrkesfagløftet som denne regjeringen har satt i gang, og der får jeg høre at vi de siste seks årene har sett at resultatene i norsk skole går i rett retning. Elevene lærer mer, de er mer til stede, færre faller fra, fraværet går ned, karakterene går opp, mobbetallene går ned, og flere får lærekontrakter. På vei hjem kjører jeg innom Egge gård i Lier, hvor jeg kan kjøpe alkoholholdig sider, siden landbruksministeren liberaliserte loven i 2016.

Jeg skulle ønske jeg hadde ti minutters taletid, som representanten Slagsvold Vedum hadde, så skulle jeg fortalt om mange flere reiser rundt i landet, men jeg er sikker på at det i dette statsbudsjettet ligger masse positivt som gjør at vi får flere gode historier å fortelle i årene som kommer.

Geir Pollestad (Sp) [19:58:05]: Regjeringspartia er veldig opptekne av å snakke om eksport fra norsk landbruk. Noreg har hatt to store eksportprodukt – Jarlsberg-ost og pels. Begge delar har denne regjeringa avvikla.

I dag skal me vedta eit budsjett der me brukar pengar på erstatning fordi me innfører forbod mot ei næring som er lønsam. Og i dag sende landbruksministeren ut forskrifta. Det er ein svart onsdag for pelsdyrbøndene i landet. Sjølv sagt må private næringsdrivande få full erstatning når regjeringa innfører forbod mot verksemda dei driv. Men landbruksminister Olaug Vervik Bollestad har i dag presentert ei erstatningsordning som framleis vil vera langt unna å gje fleirtalet av bøndene full erstatning for det økonomiske tapet. For dei som har drive med rev, er denne ordninga akkurat like dårleg som det som var på høyring. For dei som driv med mink, er det framleis slik at det vil vera store tap for enkeltaktørar.

Dette er ein måte å behandla skikkelege folk på som er totalt uansvarleg. Store ord vart gjevne den 13. juni då me behandla denne saka i Stortinget. Regjeringa har ikkje innfridd. Regjeringa har svikta løfta sine i denne saka. Det er ein alvorleg dag for alle som er opptekne av næringsfrihet og privat eigedomsrett.

Eg lurar på om regjeringa trur på det dei har lagt fram. Eg lurar på om dei trur at folk er så dumme at om dei berre gjer noko som er litt betre enn noko som var elendig, kjem det til å verta jubel. Det vert ikkje jubel av dette, og det er ingen grunn til å jubla for det.

Så er det måten regjeringa jobbar på – at pelsdyrbøndene i landet skal få vita dette ved at landbruksministeren gjev eit intervju til NTB. Men det fanst inga forskrift lagt ut. Ein har ikkje teke kontakt med bøndene

og deira organisasjonar for å informera. Det er ein måte å behandla folk på som er totalt uansvarleg. Det nyttar ikkje å vera veldig festleg på Instagram om ein ikkje beherskar jobben med å handtera og behandla dei folka ein er statsråd for, skikkeleg.

Senterpartiet har lagt fram forslag i Stortinget som vil sikra full erstatning for det økonomiske tapet ein lir. Når me veit kva regjeringa har tenkt å gje, må me få fortgang på denne behandlinga, for Stortinget kan ikkje vedkjenna seg den erstatningsordninga som regjeringa og landbruksminister Olaug Vervik Bollestad i dag har lagt fram. Det vil vera – og er – ein svart onsdag.

Eva Kristin Hansen hadde her overtatt presidentplassen.

Carl-Erik Grimstad (V) [20:01:18]: Tidligere i dag tok representanten Tuva Moflag replikk på Venstres finanspolitiske talsperson og stilte ham spørsmål om jordmorsituasjonen ved Akershus universitetssykehus. Abid Q. Raja svarte greit når det gjelder regjeringens sykehuspolitikk, men siden det får være grenser for hva arme finanspolitikere skal ha greie på når det gjelder detaljer i de enkelte sykehusenes utfordringer, og siden jeg regner med at representanten først og fremst vil ha svar på sitt spørsmål – for det er vel det det dreier seg om – er jeg glad for å klargjøre følgende:

Den norske jordmorforeningen gjennomførte i juni en kartlegging blant sine 700 medlemmer ved OUS, Haukeland, Stavanger, Vestre Viken og Ahus. Den viste ganske riktig at 66 pst. har vurdert å slutte. Slik kan vi ikke ha det. Dette er bakgrunnen for at Helsedirektoratet har fått i oppdrag av helseministeren å etablere en faggruppe som skal se på hvorvidt arbeidssituasjonen for jordmødre har endret seg over tid, og hva som bør eller må endres. Frist for dette oppdraget er 1. mars 2020.

Når det er sagt: Denne regjeringen har virkelig ikke noe å skamme seg over når det gjelder antall jordmorstillinger i dette landet, for parallelt med at antall fødsler har gått ned i Norge, har antall jordmødre steget radikalt siden 2013. Det fører til at forholdet mellom antall jordmorårsverk i sykehusene per 10 000 fødsler siden 2015 har gått fra 265 til 274. Når antall jordmorårsverk i sykehusene nominelt har hatt en nedgang fra 1 565 til 1 508 i samme periode, har jordmødre i kommunene nær doblet seg fra 2013 til 2019. Nå vet jeg tilfeldigvis at representanten Moflag har en viss erfaring med fødsler, og da er det grunn til å anta at hun forstår betydningen av å få en bedre dekning av jordmorkapasiteten i Kommune-Norge både for å forberede den fødende og ikke minst i oppfølgingen etter at fødselen har funnet sted.

I sum: Denne regjeringen tar fødselsomsorgen svært alvorlig, slik det sømmer seg et velferdssamfunn. Skulle det oppstå akutte forhold på enkelte sykehus, vil det bli

håndtert så fort det lar seg gjøre, bl.a. i samarbeid med Jordmorforeningen. Å antyde noe annet egner seg bare til å spre usikkerhet rundt forholdene for fødende kvinner i Norge. Det er det ikke grunnlag for.

Himanshu Gulati (FrP) [20:03:54]: Man får litt en déjà vu-følelse av dagens finansdebatt. Jeg må innrømme at den minner mistenkelig mye om fjorårets debatt og debatten året før det. Vi i posisjonen kommer opp og skryter av våre satsinger – og det med god grunn – og opposisjonen kommer fram og prøver å sette oss på plass fordi de har klart å skrape sammen noen ekstra kroner til en del av disse satsingene. Det er en øvelse jeg må innrømme at vi både husker og savner litt fra tiden i opposisjon.

Men det er derfor minst like viktig å huske på alt det som gjøres, også i budsjettet, som ikke handler om penger – for penger er ikke løsningen på alle verdens problemer. Hadde det vært det, hadde vi knapt hatt noen problemer i Norge. Jeg ønsker derfor å trekke fram noen av de systemendringene, noen av de eksemplene som viser at man tør å tenke nytt og utfordre gamle systemer, og som jeg tror er minst like viktig som en del av summene i statsbudsjettet.

Ett slikt eksempel er etableringen av Nye veier, et eksempel på at man bygger helhetlig i stedet for stykkevis og delt. Og hva er resultatet? Jo, man ser at de klarer å bygge sin portefølje 25 mrd. kr billigere enn alternativet. Og hva betyr det? Jo, det betyr mer samferdsel for pengene og mer velferd for skattebetalerne.

Det samme har vi sett innenfor togsektoren, hvor Vy på grunn av innføringen av konkurranse sier at de fra det ene året til det neste klarer å drive de samme togstrekningene til en fjerdedel av prisen – samme selskap, samme strekninger, men det skjer ved at man utfordrer systemene og organiserer ting på en annen måte.

Også innenfor helsesektoren ser man det samme. Pasienttaket ble fjernet etter regjeringsskiftet i 2013. Ved å fjerne taket på hvor mye pasientbehandling de offentlige sykehusene kunne drive, kombinert med satsing på helsesektoren og innføringen av fritt behandlingsvalg, har man altså klart å få ned pasientkøene. Det er en viktig endring som ikke bare handler om kroner og øre, men også om det å tørre å utfordre systemene og organisere ting på en annen måte.

Et siste eksempel jeg har lyst til å trekke fram, er et prosjekt som er veldig viktig for Fremskrittspartiet, nemlig statlig finansiering av eldreomsorgen. Vi ser at i de kommunene som har innført dette, sier administrasjonen at brukerne blir satt i sentrum, at kvaliteten på tjenestene øker, og at de får økt forutsigbarhet og større økonomiske muskler.

Disse eksemplene viser at det å tørre å utfordre systemene, tenke nytt og kanskje bruke litt sunn fornuft kan være minst like viktig som en del av summene og en del av kronene og ørene i dette budsjettet.

Presidenten: Representanten Karin Andersen har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Karin Andersen (SV) [20:06:39]: Men hvordan vi fordeler pengene, sier noe om hvilke verdier vi legger vekt på. For SV er det viktig at eldre får god og trygg omsorg. Representanten Hjemdal var oppe og snakket veldig varmt om det i stad, og hun påsto at andre hadde ideologiske briller på. Men jeg sitter nå med kuttlistene fra mange kommuner. Bodø skal spare 342 mill. kr, Sortland 95 mill. kr, Arendal 14 mill. kr i eldreomsorgen, og Senja 41 mill. kr.

Vernepleierne, helsefagarbeiderne og sykepleierne må ha lønn hvis de skal kunne gjøre jobben i eldreomsorgen, og SV prioriterer penger til dette, slik at det kan ansettes flere sykepleiere, vernepleiere og helsefagarbeidere, og slik at de kan møte både de eldre, de yngre og dem med psykiske vansker og dem som trenger hjelp av barnevernet. Det er et verdivalg vi gjør.

Fremskrittspartiet tar ikke det verdivalget. Fremskrittspartiet gir de store pengene til de aller rikeste.

Martin Kolberg (A) [20:08:00]: Litt mer om høyresidens økonomiske filosofi, slik den også har preget denne debatten: Det som er høyresidens tenkning, er at skattelettelse er en gratis ting. Det er noe man kan gjøre uten at det får noen virkning. Det er selvfølgelig helt usant, det vet alle. Også kommunepolitikere vet det veldig godt.

Det er flere politiske katter som har kommet ut av den politiske sekken. Det er mange Høyre-representanter som er oppe her og snakker om at nå er det så mange kommuner som er ute av ROBEK. Det er jo en form for politisk nytale, for det som er realiteten, er at mange kommuner har vært nødt til å innrette seg etter det nye inntektsgrunnlaget og har tatt det ansvaret som regjeringen ikke tar, fordi den ikke finansierer kommunene på en tilfredsstillende måte. Det er det som er realiteten. Kommunene er velferdsprodusentene i Norge. Det er de som egentlig står for dette, og det forsøker man å se bort fra.

Så sier representanten Bjørnstad at vi må bruke skattekrone effektivt. Ja, det er jeg enig i, men er det effektivt å ta dem ut av fellesskapet? Er det en effektiv måte å gjøre det på? Så sa også representanten Bjørnstad i sitt replikkordskifte at det ikke var noen skattelettelse i dette budsjettet. Nei, men han viderefører jo et skatteinivå som er 25 mrd. kr lavere enn da regjeringen tråd-

te til. Det er halve statsbudsjettet, det. Det er dette som er realitetene i saken, på mange sett og vis. Det er dette som er realitetene. Det er nødvendig å håndtere dette på en slik måte at vi forstår hva dette egentlig er, og hva det ikke er.

Så vil jeg si at det er en annen katt som er ute av sekken. Det er dette med tannreguleringen, som representanten Bjørnstad snakket om. Det er jo fint. Han sa at vi behøver ikke å opprettholde den ordningen, for sånn er det ikke i de andre landene. Vi som har så mye penger, vi skal altså ikke ha råd til å holde oss med dette. Kanskje er det et uttrykk for at vi her i Stortinget – og det kan være mange av oss – ikke helt forstår hva det vil si å ha lite penger, hva det vil si å bruke av egen pung for å betale 2 000–3 000 kr for å håndtere en slik regulering. Det er nemlig det det handler om. For mange er det en virkelighet som er veldig vanskelig og veldig utfordrende, og derfor er dette en veldig beklagelig utvikling i politikken i Norge.

Arne Nævra (SV) [20:11:17]: Det var hyggelig å få talerstolen etter representanten Kolberg, for jeg skal komme litt inn på om ikke ham personlig, så i hvert fall litt av trendene. For etter å ha tatt en liten luftetur ut og etter å ha vært oppe i Dagsnytt 18 og kjeklet lite grann med representanten Trellevik, følte jeg liksom at jeg så Stortinget litt utenfra da jeg kom tilbake. Så tenkte jeg: Da kan jeg vel tillate meg å oppsummere bitte lite grann, sett fra en veldig subjektiv plattform, selvfølgelig. Og jeg synes jo det er noen spennende trender å se. I hvert fall fortsetter veldig mye som før, det er ikke så veldig mye nytt å se: Høyre er høyre og venstresida er venstresida, og sånn skal det vel kanskje være. Det er bare å håpe at folk flest følger med på de forskjellene som er mellom disse blokkene.

Det er to store eksistensielle problemer som menneskeheten står overfor, det har ikke vært nevnt nok i denne salen i dag. Veldig mye står på penger, finansieringer, hvilken retning budsjettene skal gå. Jeg må nok si at de to FN-panelene har vært litt borte. Litt på klima har det vært, når sant skal sies, men kanskje ikke så mye på FNs naturpanel. Men det vi ser, er i hvert fall at av de partiene som virkelig løfter blikket og tar disse spørsmålene på alvor, så er – hvis jeg er helt ærlig – SV størst, og så er det MDG og Rødt, kanskje. De store partiene tar for små grep, og regjeringas partier tar minst.

Det går altså i feil retning. Likevel er det noe som har skjedd. Det brytes og knakes i regjeringssammenføyningene, det har vi sett, og aller mest ser vi det vel mellom Venstre og Fremskrittspartiet. Men så kan man spørre da: Hvordan er det på den andre siden, hvordan er det i opposisjonen? Hvordan har det framstått her i dag, og hvordan har det framstått i mediene, i talemåtene våre

den siste tida? Der er det også noen litt spennende trekk å se. Jeg synes jo en del går i riktig retning, mot en slags samlende retning, om ikke annet. Det var også veldig spennende å se at det utspillet som SV hadde fra landsstyremøtet nå sist, med en slags «fem-samling» – mot en retning – ikke bare dreier seg om å vippe regjeringa av pinnen, sjøl om det er viktig nok, men dette er en samling mot en retning som skal gi mindre forskjeller mellom folk. For der går det uomtvistelig feil vei – uomtvistelig! Det er også en retning for å klare å løse de store klimautfordringene og dette med nedbygging av natur og leveområder. Det er veldig spennende å se.

Så får vi se an hvordan disse utspillene til SV blir mottatt. Det har kommet spennende ting fra det største partiet, også i forbindelse med det grønne, hvor det store partiet har hengt litt etter. Og det virker også som at en del fordommer mot de grønneste og de rødeste har blitt litt borte.

Margret Hagerup (H) [20:14:35]: Vi har en raus og stor offentlig sektor i Norge. At vi fant olje, har lagt grunnlaget for den velferden vi opplever i dag. Budsjett-politikk, uavhengig av hvem som har styrt landet, har handlet om hvor løst eller hvor hardt man skal trykke på gasspedalen. Den virkeligheten er vi i ferd med å forlate, og prioritering har aldri vært viktigere.

I en verden preget av globalisering, klimautfordringer og en stadig økende polarisering trenger vi en politisk debatt der vi finner sammen. Polarisering gir kort-siktighet og uforutsigbarhet. Samtidig er proteksjonismen i verden i sterk framvekst. Det er oss mot dem, de gode mot de onde. Politikk handler ikke lenger om ulike interesser; det handler om ideologi.

Når vi heller burde snakke om kvaliteten og innovasjonen, ser vi at en rekke byer nå rekommunaliserer velferdstilbudene. Våre velferdspenger skal ikke gå i lommen til private aktører, blir det sagt. Det er visst verre enn å se for seg at skattepengene våre skal gå til å finansiere en raus offentlig sektor, hvor sykefraværet og kostnadene er vesentlig høyere enn i privat sektor. Det kan være vanskelig å ramme inn konkurranse, men det er enda vanskeligere å ramme inn et monopopol.

Så lenge man blir kvitt velferdsprofitørene, er alt godt, påstår venstresiden. «Private» har dessverre blitt et skjellsord i den offentlige debatten. Har vi råd til å stenge de private ute, samtidig med at oljeinntektene avtar og vi blir stadig flere eldre?

Jeg undres over venstresidens svartmaling av norsk næringsliv. Vi har i all hovedsak anstendige lønns- og arbeidsvilkår og et arbeidsliv som er helt i verdenstoppen, på grunn av vår høye tillit og vår evne til samarbeid. Vi er kjent for trepartssamarbeidet, som har gjort Norge til det landet vi kjenner i dag.

Næringslivet vårt består av bedriftsledere som tar ansettelsesrisiko, og investerer tid og kapital for å skape arbeidsplasser. De er helt avhengige av å ha flinke medarbeidere med på laget. Det ene forutsetter det andre.

I løpet av det siste året er 50 000 flere kommet i jobb, 40 000 av disse i privat sektor, en næring som bidrar til sunn konkurranse og gir kvalitet og innovasjon. En stor og sjenerøs offentlig sektor krever høy verdiskaping i privat sektor. Vi kan ikke begynne å bygge monopoler nå.

Private næringsdrivende tar stor risiko når de skaper arbeidsplasser, og de fortjener ikke skepsisen de møter. Vi må prioritere hardere i framtidige statsbudsjetter, og da er ikke rekommunalisering og utestengelse av private løsningen. Vi trenger privat næringsliv med på laget hvis vi skal skape kvalitet og innovasjon for vår framtidige velferd. Kun da kan vi beholde et bærekraftig velferdssamfunn.

Hårek Elvenes (H) [20:17:43]: Det må være lov å stille spørsmål om hva som rir representanten Kolberg. Hans agg mot de rike er jo direkte oppsiktsvekkende. Det Kolberg glemmer, er at mange av de rike har startet med to tomme hender, pantsatt hus og hjem, etablert bedrifter, skaffet arbeidsplasser, skaffet inntekter. Det er små og mellomstore bedrifter som er hjørnesteinsbedriftene i Distrikts-Norge. Hvor er logikken i å skatte av dreiebenken i møbelfabrikken? Hvor er logikken i å skatte av dreiebenken når møbelfabrikken går med underskudd? Det representanten Kolberg glemmer, er det som Arbeiderpartiet faktisk har sluttet seg til – hvordan man skulle bruke avkastningen av oljefondet. Det skulle brukes til infrastruktur, forskning og vekstfremmende skattelettelse. Vekstfremmende skattelettelse er jo et ukjent begrep for representanten Kolberg.

Det som også er en smule oppsiktsvekkende, er representanten Kolbergs blindhet for nødvendigheten av å gjennomføre reformer i offentlig sektor. Det virker som om representanten Kolberg og Arbeiderpartiet har en form for berøringsangst hva gjelder å gjøre noe med sosiale støtteordninger. Det kan hende, mot formodning, den dagen Arbeiderpartiet sitter med ansvar, at man da kanskje møter en ny hverdag og blir konfrontert med realitetene og nødvendigheten av også å gjøre noe med offentlig sektor.

Så til representanten Holen Bjørdal fra Arbeiderpartiet, som hevder at Høyre ikke har noen forutsetninger for å skjønne distriktene og bli et distriktparti. Da tror jeg man må sette sitt lys under en skjeppe – eller en bøtte, som man vil si i dag. Dette er altså partiet som etter hvert er blitt et nokså mellomstort, i høyden mellomstort, parti fra Stjørdal og nordover. Jeg brukte en god del av min sommerferie på sykkel rundt omkring i

Norge. Det er en fryd å se den velstanden og de livsvilkårene som er i Distrikts-Norge. Tidvis slo det meg: mon tro det hadde vært generasjonsskifte i samtlige hus, når jeg så den velstanden og den trivselen som folk jeg pratet med i nord og i sør, ga uttrykk for. Det står så i grell kontrast til det bildet som Senterpartiet og Arbeiderpartiet tegner av Distrikts-Norge. Så er det noen som ikke skjønner Distrikts-Norge, må det kanskje være Arbeiderpartiet.

Sivert Bjørnstad (FrP) [20:21:03]: Det er ikke måte på hva man skal høre i løpet av en slik debatt, og det er ikke måte på hvilken svartmaling opposisjonen bruker når de maler bildet av Norge. Ifølge representanten Dag Terje Andersen har vi i Norge en av de mest ytterliggående regjeringene i verden, i Europa. Da maler man bredt. Ungarn, Polen og Russland blir liksom som liberale demokratier å regne sammenlignet med oss her nord. Det er sterk kost. Karin Andersen fulgte opp med å si at regjeringen med åpne øyne dømmer folk til evig fattigdom. Det er ganske freidig av en representant for et parti som lovt å fjerne fattigdommen med et pennestrøk. Likevel økte antall fattige barn med 15 000 da SV styrte landet. Troverdigheten er ikke-eksisterende.

Like lite troverdighet har SV- og Arbeiderparti-representantene som er her oppe på talerstolen for å fortelle at deres skatteopplegg gir lettelse til lønnsinntakere med vanlige inntekter. Tro ikke at vi har glemt hva de gjorde da de satt i regjering. Da var fasiten at alle med lønnsinntekt over 300 000 kr fikk økt skatt. Det betød økt skatt til industriarbeideren, til førskolelæreren og til helsefagarbeideren. Nå lover de lavere skatt, og det attpåtil i en situasjon med lavere skattenivå enn da de selv styrte. Hvis det skulle skje, ville det være denne regjeringens største bragd. Da ville norsk politikk være endret for alltid. Tenk å få en situasjon der vi kan stå her og krangle om hvem som skal gi de største skattelettene. Det hadde vært noe.

Men Adam var ikke lenge i paradiset. Etter dette kom sjefsideolegen, demagogen og Tranmæls arving opp på talerstolen – Martin Kolberg. Da var man tilbake til det samme gamle, den samme gamle retorikken om høyrepartiene og hvor mye vi bevilger til de aller, aller rikeste, selv om budsjettet for neste år er omtrent kjemisk fritt for skattelettelse. Stemmer ikke kartet og terrenget, må det ifølge Kolberg være terrenget som er feil. Jeg mistenker at Kolberg aldri har vært noen stor orienteringsløper. Når Kolberg sier at vi står bak økte ulikheter i Norge, glemmer han at grunnen til det er lavere selskapskatt. Han glemmer også at han selv har stemt for dette, og han gjorde helt rett i det. Selv om det på kort sikt øker ulikhetene svært moderat, fører det på sikt til at flere investeringer tas her hjemme i stedet for i våre naboland.

Det vil igjen gi flere arbeidsplasser. Det er god politikk, og det var selvsagt fornuftig av Kolberg å stemme for disse skattelettelsene, selv om det på papiret har gjort noen rikinger enda rikere.

Henrik Asheim (H) [20:24:14]: Jeg skal forsøke meg på å si takk for en god debatt så langt, for selv om det er noen talere igjen, går det i hvert fall mot slutten.

Da jeg var litt yngre, husker jeg at jeg satt hjemme med min familie og så på et tv-program som het «Vil du bli millionær?» med Fridtjof Wilborn som programleder. Han hadde en eller annen i salen som skulle svare på spørsmål, og som fikk utdelt tre hjelpemidler. For øvrig er det å vinne en million i et slikt tv-program det eneste som alle er enige om at man ikke skal betale skatt av, også venstresiden – akkurat det å vinne penger er lov å gjøre skattefritt. Men det som var paradokset, var at man satt med tre forskjellige virkemidler, akkurat som vi politikere gjør når vi skal finne penger. Vi kan ikke vinne dem, men vi skal finne dem. Da kan man enten effektivisere offentlig sektor, man kan bake kaken større ved at det skapes mer, og at flere jobber, eller man kan øke skatten. Det som er sammenfallende mellom alle opposisjonspartiene, er at de er enige om hvilket virkemiddel de velger først. Det er å øke skatten. Det er forskjellen på den borgerlige regjeringen og den rød-grønne opposisjonen.

Utover det vil jeg si at debatten har vært ganske springende, rett og slett, for opposisjonen har vært helt uenige både om hva de er imot, og om hvordan verden egentlig ser ut.

I denne debatten – litt apropos det som representanten Bjørnstad sa om svartmaling – har vi blitt beskyldt for å legge ned norsk industri. Vi har også fått beskjed om at kommuneøkonomien egentlig er veldig dårlig, selv om det er veldig få kommuner på ROBEK-listen. Men SV og Arbeiderpartiet er uenige om hvorfor det er få kommuner på ROBEK-listen. Arbeiderpartiet sier at det skyldes at de over noen år har hatt veldig god råd på grunn av skatteendringer, mens SV sier at de alltid har hatt veldig dårlig råd, de har bare kuttet så mye at det ikke er noen penger igjen. Man kan godt være sammen om å være imot regjeringen, men man kan ikke være uenige om hvorfor jorda er rund, og alt mulig annet. Det må i det minste være mulig å bli enig om hvilken virkelighetsoppfatning man har.

Representanten Kolberg har kommet med flere bemerkninger – jeg vil for øvrig takke ham for at han har omtalt både representanten Bjørnstad og meg som relativt unge, det er en kompliment fra representanten Martin Kolberg. Men når representanten Kolberg sier at det er jo ikke noe effektivt å ta skattepengene ut av fellesskapet, ligger det i det et syn på samfunnet som jeg vil ta

sterkt avstand fra, som liberal og konservativ, men faktisk også som nordmann. For hvis ideen er at alle penge-ene i samfunnet, også de man tjener selv gjennom jobben man gjør, egentlig er statens, og at man kanskje skal få lov til å beholde noen av dem, er jeg dypt uenig i det. Det er derfor jeg ikke griper til det hjelpemiddelet som Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet alltid gjør, nemlig å øke skattene for folk flest.

Trygve Slagsvold Vedum (Sp) [20:27:20]: Det Høyre og Fremskrittspartiet gjør, og de gjør det systematisk, er å øke avgiftene for folk flest. Henrik Asheim, som er finanspolitisk talsperson for Høyre, har helt sikkert fått med seg at Høyre har økt avgiftene for folk flest med ca. 6,3 mrd. kr – en målrettet avgiftsøkning som rammer mange med lave og middels inntekter.

Før i dag leste jeg noe en annen Høyre-mann hadde skrevet, en Høyre-politiker i Odda, Nils Petter Freim, som er det klokeste jeg har lest av en Høyre-mann i dag. Han skrev som følger: Som Høyre-mann mener jeg at mitt eget parti bør skaffe seg en bedre distriktpolitikk. Regjeringen må slutte med tullete sentralisering og bygge opp distriktene.

Endelig en Høyre-mann som snakker fornuft: at vi må slutte med tullete sentralisering. Når jeg hører representanten Hårek Elvenes, som har vært på sykkelstur i Nordland, er det litt rart at han – selv om han har flyttet fra det fylket – ikke har fått med seg hva som har skjedd, og ikke nevner med et eneste ord at Nordland de siste tre månedene har hatt større fraflytting enn det som noen gang er blitt registrert av SSB. Siden vi begynte å føre kvartalsmessige rapporter om befolkningsutvikling, er dette den største og mest dramatiske fraflyttingen som noen gang er registrert, med 702 stykker i løpet av tre måneder. Det er fakta, det er tall fra SSB. Det er ikke sikkert at Elvenes eller Høyre liker det, men det er konsekvenser av deres politikk.

Nordland har hittil i år mistet 937 innbyggere, Troms 827 og Finnmark 325. SSB sier: Bare ring forskerne selv, de har aldri opplevd større tall på et kvartal enn de har opplevd i Nordland nå. Og det er ikke så rart, for regjeringens største felles prosjekt er jo sentralisering av offentlig sektor. Vi har sett det innenfor politi, vi har sett det innenfor kommune, fylke, tingretter, høyskoler og trafikkstasjoner, vi har sett det innenfor Nav, og i dag skal vi gjennomføre en ny sentraliseringsreform. Regjeringen – ikke vi – ønsker å legge ned 237 lokale skattekontorer rundt omkring på store og små steder, f.eks. der jeg var i forrige uke, i Brønnøysund, der det skal legges ned og sentraliseres til Bodø. Det rammer Helgeland på nytt. Dette har vært regjeringens store prosjekt.

Så er det forunderlig at ikke regjeringen tar det mer på alvor når vi i Senterpartiet løfter fram det handels-

underskuddet som er. For handelsunderskuddet for Fastlands-Norge har økt fra 152 mrd. kr i 2013 til 252 mrd. kr. i 2018, og det er i ferd med å øke enda mer i år. Så pilene går i feil retning. Det er ikke sånn at norsk økonomi er omstilt, det er ikke sånn at det er kommet mange nye industriarbeidsplasser eller grønn verdiskaping. Vi har aldri vært mer oljeavhengige enn vi er nå. Det er faktumet. Vi har aldri vært mer oljeavhengige, men allikevel, istedenfor å ta det på alvor, er Erna Solbergs viktigste svar å finne på ny retorikk, nye ord – akkurat som da de kalte tidenes sentralisering av norsk politi «nærpolitireformen». Skal vi ha en god debatt, må vi i hvert fall tørre å være ærlige på realitetene, og vi har en regjering som sentraliserer, ikke omstiller, norsk økonomi.

Kari Elisabeth Kaski (SV) [20:30:32]: Det som forener regjeringens partiene i denne debatten, er talepunktene om at opposisjonen er så uenig. Tenk, vi har altså fem ulike opposisjonspartier som har lagt fram fem ulike alternative budsjetter – utrolig!

Jeg skjønner at det er fint med en felles fiende, det er klart. Det er mer behagelig å snakke om opposisjonen enn om egen politikk, særlig når det er en politikk som øker forskjellene, som gjør velferden mindre raus, som mangler en plan for å kutte klimagassutslippene og omstille Norge til en klimanasjon.

Regjeringens politikk er altså en oppvisning i dobbeltmoral: ett sett med regler for dem som har minst fra før, og et annet sett med regler for dem som har mest. De som har lite, skal motiveres av å få mindre. 130 000 kr er nå minsteytelsen for unge uføre. Det er svært lite å leve av. Da kan gjerne representanten Asheim si at denne regjeringen ikke øker skattene for folk flest. Nei, men denne regjeringen tar fra dem som har aller minst. De som har mye, derimot, de skal motiveres av å få mer. Derfor gir regjeringen stadig milliardgaver til landets rikeste. Kuttet i formuesskatten alene innebærer altså over én million hver til de tusen rikeste i Norge – til sammen én milliard.

Med én milliard kroner kunne langt færre unger vokst opp i fattigdom i Norge, fødselsomsorgen vår kunne vært betydelig styrket, vi kunne hatt flere lærere og flere hjelpepleiere og et bedre barnevern. For, som også Høyre liker å påpeke, det handler om å prioritere. Og vi i SV prioriterer vår felles velferd, fellesskapet og de små forskjellene, mens Høyre prioriterer landets rikeste. Hadde de fått viljen sin, det Høyre faktisk mener, ville landet rikeste, som Kjell Inge Røkke og Øystein Stray Spetalen, ikke betalt skatt i det hele tatt.

Opposisjonen og SV vil en annen vei. Vi er fem ulike partier, men vi er enige om en annen retning for Norge. Vi er enige om at forskjellene under denne regjeringen

er blitt for store, og at vi må omfordele – fra de rikeste til fellesskapet og velferden. Vi viste det med den rød-grønne regjeringen, som representanten Bjørnstad trakk fram, for da omfordelte vi mer. Da var det færre fattige i Norge enn det er i dag.

Vi er enige om at klimainnsatsen må økes, og at den grønne omstillingen må være rettferdig. Og vi er enige om at sentraliseringen må stanses og reverseres, og at kommunene og fylkeskommunene må styrkes. Dette er en annen visjon for Norge og en annen retning, som kan ta Norge inn i det neste tiåret, som kan gjøre Norge til et land med små forskjeller, og som møter klimakrisen – og det er et prosjekt jeg tror på.

Hadia Tajik (A) [20:33:48]: Eg vil takka for debatten sidan det nærmar seg slutten. Det verkar som hovudkritikken frå regjeringenspartia har vore at det er ueinigheit mellom opposisjonspartia. Det kjem altså frå partia som ikkje klarar å verta einige om dei vil forby homoterapi, som ikkje klarar å vera einige om kva nullvekstmålet i byane er for noko, og som til og med har folk iblant seg som ikkje er einige om klimaendringane er menneskeskapte eller ikkje. Så eg veit ikkje heilt, eg, men det er kanskje ikkje den beste angrepsstrategien dei har valt seg her.

Det er likevel noko med denne debatten som minner meg om noko tidlegare finansminister Kristin Halvorsen sa i 2010 om den dåverande regjeringa. Det må seiast at på det tidspunktet var ho kanskje litt sliten og litt lei – ho sa at dette prosjektet manglar sprut. Sånn har det verka på høgeregjeringa òg. Klokka har ikkje vorte 21 eingong, og det verkar som regjeringenspartia heller vil heim enn å forsvara prioriteringane sine eller kva politikken deira betyr for landet, f.eks. det at dei fører ein kuttpolitikk for velferda som sjølv tidlegare Høgre-statsråd Victor Norman seier at er ein feig strategi, eller det at dei fører ein politikk overfor industrien som i verste fall både aukar dei globale utsleppa og reduserer talet på norske arbeidsplassar. Dette er ikkje ei skuldning frå Arbeidarpartiet, dette er noko industrien sjølv seier, og som eg meiner at høgrepertia må ta seriøst.

Dei kastar òg pengar etter pengesterke folk, både når det er snakk om skattekutta dei ønskjer å gjennomføra, og ved at dei fortset å insistera på at fellesskapet skal finansiera kjøp av luksusebilar. Med andre ord forsvarar dei ganske passivt dei systema dei sjølve har skapt, heller enn å tenkja nytt, og heller enn å villa noko meir.

Me i Arbeidarpartiet vil noko meir. Me vil gjerne tenkja noko nytt. Me viser det òg med vårt alternative budsjett. Me føreslår ein Nordsjø-plan som ser industrimoglegheitene i Nordsjøen i samanheng, anten det er karbonfangst og -lagring, havvind eller elektrifisering av

sokkelen – det handlar om å sikra arbeidsplassar mange år fram i tid. Me føreslår ein nasjonal modell for eit meir seriøst arbeidsliv, med krav til opptrapping av bruk av lærlingar til 10 pst. utførde arbeidstimar, med 50 pst. arbeidstimar utførde av fagarbeidarar, med norsk språk blant nøkkelpersonell på alle arbeidslag. Me føreslår at ein skal auka renterabatten til Kommunalbanken, sånn at dei skulane og omsorgsbustadane som vert bygde no, som skal stå der dei neste 20, 30, 40 åra eller vel så det, vert bygde på klimavenlege måtar.

Gjennom vårt alternative budsjett og gjennom den debatten me har hatt i dag, viser me ein politikk for eit meir rettferdig og eit meir klimavenleg Noreg der fleire får moglegheita til å vera i jobb, sånn at vanlege folk kan oppleve at det endeleg er deira tur, at det er deira lommebok, deira velferd, deira lokalsamfunn som vert prioritert.

Tore Storehaug (KrF) [20:36:57]: Lat meg føye meg til den rekkja som har takka for ein god debatt. Denne debatten er god fordi han gir rom for å sjå prioriteringane, fordi det her òg må ligge føre inndekkingar når det kjem forslag, og ein er nøydd til å setje viktige føremål opp mot dei aller viktigaste føremåla. Det tenkjer eg kanskje er sunt òg for debatten i Stortinget. Det betyr at ein får teke nokre replikkrundar der Kristeleg Folkeparti kan få utfordre Arbeidarpartiet på at når dei føreslår å kutte i eingongsstønaden, vil det faktisk ramme nokre av dei familiare som har minst, aller mest, eller når det kjem for ein dag at Senterpartiet sitt alternative statsbudsjett vil bety færre statlege arbeidsplassar i Førde, Lillesand, Hønefoss og Leikanger, og at ein får sett dei sakene som faktisk ikkje blir prioriterte, men der ein kritiserer pengebruken og etterpå prioriterer pengane til andre og viktigare føremål. Det gjer i alle fall at debatten blir betre og tydelegare, og denne debatten trur eg vi kjem til å måtte teke inn over oss at kan bli tøffare også i tida framover.

Viss vi ser bakover i tid, er det få statsbudsjett og få situasjonar som har hatt det handlingsrommet som vi har no. Ser vi framover i tid, seier perspektivmeldinga at det kjem til å bli trongare handlingsrom på grunn av demografi og på grunn av dei politiske ambisjonane som vi bind opp i forskjellige viktige prosjekt.

Ser vi rundt oss i verda, trur eg det er få parlament eg heller ville ha vore og diskutert statsbudsjettet i enn det norske. Vi er ganske privilegerte som får moglegheit til å ha denne debatten. I ei slik tid er det ekstra viktig, meiner eg, at vi har fått eit nøkternt og ansvarleg budsjett, som tek inn over seg dei skuggane som ein ser i horisonten, som vi må ta på alvor, framfor alt klimakrisa, at vi får eit statsbudsjett som ikkje berre gjer det endå dyrare å forureine og følgjer opp forpliktingane ein har med å

følgje opp den klimaomstillinga som norsk næringsliv er nøydd til å stå i, og er nøydd til å vere leiande i, men at ein òg ser på handlingsrommet og tek viktige grep for å auke sysselsetjinga og tør å prioritere dei opptrappingane som vi er nøydde til å gjere.

Eg skal ta med meg mange gode innspel frå denne debatten, men det var eitt innlegg og eitt sitat som blei verande med meg utover kvelden. Det var Terje Aasland som i sitt innlegg siterte gamle finansminister Brofoss, som sa at vi lever av kvarandre sitt arbeid, ikkje andre sitt. Sjølv om det var delar av innlegget til Aasland eg kanskje ikkje var heilt einig i, synest eg det var ein viktig leveregel å ta med seg. Eg trur at om vi skal klare å ha det handlingsrommet som vi har til å leve opp til forpliktingane overfor dei komande generasjonane, er det ein regel vi bør ta med oss inn i fleire av diskusjonane om korleis vi kan få opp sysselsetjingsgrada. For vi har viktige prosjekt, kanskje spesielt for å klare å løfte og tryggje fleire familiar og styrkje økonomien til dei som har minst frå før, aller mest, og då treng vi òg å ta på alvor at vi skal leve av kvarandre sitt arbeid, ikkje berre andre sitt.

Tone Wilhelmsen Trøen hadde her gjeninntatt presidentplassen.

Presidenten: Representanten Hårek Elvenes har hatt ordet to ganger tidligere og får ordet til en kort merknad, begrenset til 1 minutt.

Hårek Elvenes (H) [20:40:19]: Jeg ser meg nødsaget til å korrigere en opplagt faktafeil fra representanten Slagsvold Vedum. Han sa at det var en fraflytting fra Nordland på over 700. Det stemmer ikke. Det er befolkningsnedgangen som er på over 700, og det har igjen sammenheng med fødselsraten og innvandring.

Jonas Gahr Støre (A) [20:40:54]: Jeg synes det har vært en god debatt, og jeg sier tommel opp til representantene fra Arbeiderpartiet, SV og Senterpartiet, som jeg mener har holdt gode innlegg, engasjerte innlegg, for noe de vil framover. Og jeg synes vi fra regjeringen har fått innlegg som ser bakover og lovpriser egen innsats. La meg si det: Jeg har selv sittet i regjering i åtte år, og det er gjenkjennelig på dette tidspunktet i syklusen. Men jeg merker meg at det er ikke én parlamentarisk leder fra regjeringspartiene i denne salen – ikke én. Det har jeg ikke opplevd. Det er uttrykk for arroganse og tretthet.

Men så skal vi løfte blikket, og jeg spør meg selv: Hvem skal vi tro på når vi skal se på Norge og perspektivet for framtiden – Hårek Elvenes på sykkeltur eller Martin Kolberg med sin lange erfaring? Jeg er stolt av å ha Martin Kolberg på mitt lag, en som ser samfunnets ulik-

heter. Elvenes sykler rundt og blir slått av all rikdommen. Martin Kolberg har åpnet dører og sett bak. Stort sett er det bra i arbeidsmarkedet, sier høyresidens representanter. Ja, det er det. Men det er jo problemet for vårt samfunn: at når det stort sett er bra, lar vi det som ikke er bra, ligge – fordi vi har det bra. Det er det Martin Kolberg, med levdt liv, sier til oss.

Neste år er det perspektivmelding. Det handler om perspektiv, og da skal vi ha dugnad om kutt. Representanten Bjørnstad sier: Tenk om vi kan få konkurranse om å gi skatteutt – det hadde vært noe.

Er det perspektiv? Dette er et nyord: vekstfremmende skattelettelse. Internasjonalt handler debatten om at det sikreste man kan si om å gi den typen skatteutt, er at de som får dem, betaler mindre skatt. Noe annet er ikke mulig å dokumentere. Og her er det nærmest et frontalangrep dersom man overfor en utfordring antyder at de som har mest, må betale noe mer – det er et frontalangrep på folks frihet og arbeidslust. Men det man gjør, er å støvsuge etter andre, de aller svakeste. De skal bidra – det er der leiet er. Det er det Martin Kolberg påpeker. Dit er debatten kommet. Det er dit Høyre og Fremskrittspartiet har fått med seg Kristelig Folkeparti, som gikk inn i fortapelsen i fjor: til å være med på denne debatten.

Her står representanten Storehaug, finanspolitikeren, og smiler og er fornøyd og synes vi har en spennende debatt, og han, som jeg, lovpriser Terje Aasland. Men skal vi leve av hverandres arbeid, setter vi hverandre i stand til å arbeide, og da kan vi ikke si at vi stort sett har det bra.

Den perspektivmeldingen som kommer, burde handle om hvordan vi kan få verdens beste velferdsstat, med en offentlig sektor hvor de som jobber der, blir trodd på, hørt og stolt på. Hvordan kan vi få en klimadugnad som er rettferdig, som sikrer jobber, får ned utslippene og skaper nye ting? Og hvordan kan vi få en dugnad for et anstendig arbeidsliv? Da nytter det ikke å si at tingene stort sett er bra, da må vi være ambisiøse, gå etter manglene og rette opp. Det er Norge på sitt beste.

Marit Arnstad (Sp) [20:44:03]: Det har vært en interessant debatt, med klare skillelinjer. Som stjørdaling og nordtrønder kan jeg istemme med Elvenes i at det er fint fra Stjørdal og nordover. Det er fint der, det bor mye flotte folk der. Men jeg vet også at de som bor der, lever i stadig uvisshet. Vil sykehuset bli nedlagt – nå eller neste år? Vil tingretten bli nedlagt – nå eller året etterpå? Kommer kortbaneflyplassene til å bli nedlagt, kommer ambulansene til å forsvinne? Vil tjenester nær oss forsvinne? Det er den uroen de føler på.

Jeg synes debatten i dag egentlig bekrefter at vi har en regjering som omformer og sentraliserer offentlig

sektor i Norge på en rekke områder. Men Senterpartiets påstand er at de vegrer seg for å ta det politiske ansvaret for det de faktisk gjør. Det synes jeg er uheldig, det er et av de store ankepunktene fra Senterpartiets side.

Men jeg har også lyst til å si to ord om en annen debatt som regjeringen prøver å vri seg unna, på litt spissfindig og merkelig vis, og det er debatten om økte avgifter. I stedet for å erkjenne at avgiftene øker med 6,3 mrd. kr, i stedet for å erkjenne at økte avgifter har sosialt og geografisk uheldige utslag, finner de på stadig nye krumspring. I dag var det at vi ikke lenger skal diskutere vedtatte avgifter og skatter, men vi skal diskutere innbetalte avgifter og skatter. Da var det slik at hvis man bare tok en fjerdedel av de innbetalte avgiftene, var det lavere. Men poenget er at hvis man tar alle avgiftene, og skattene i samme slengen, er det blitt 80 mrd. kr i økte skatter og avgifter med denne regjeringen de siste seks årene.

Så prøver en gjennom regnestykker også å late som om man ikke har økt drivstoffavgiftene, ved å påstå at det er regjeringens fortjeneste at utsalgsprisen på bensin og drivstoff er lavere i dag enn den var under rød-grønn regjering. Ja, oljeprisen har Fremskrittspartiet verken noen ære eller skyld for. Men faktum er at avgiftene på drivstoff har økt mer på ett år med denne regjeringen enn de gjorde på åtte rød-grønne år.

Debatten om avgifter og hvordan økte avgifter rammer skjevt, både sosialt og geografisk, er viktig, og Senterpartiet har reist den. En kan prøve å lure seg unna den debatten på mange forskjellige måter, men det er en svært viktig debatt, og det er viktig at den er kommet på dagsordenen. Men den krever en oppriktighet om temaet som vi fortsatt ikke ser fra Høyre og Fremskrittspartiets side.

Så skal jeg si én ting til slutt. Geir Pollestad snakket om pelsdyr. Den saken kom ut i offentligheten kl. 18.09 i dag, midt under finansdebatten og mens vi skal behandle en mistillitsdebatt i Stortinget. Det var neppe tilfeldig. Men den som tror at den saken skal glemmes eller glemmes av den grunn, tar feil.

Presidenten: Flere har ikke bedt om ordet til sakene nr. 1 og 2.

Vi går videre til sak nr. 4.

Sak nr. 4 [20:47:22]

Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om Nav-skandalen og mistillit til arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie (Dokument 8:17 S (2019–2020))

Presidenten: Presidenten vil ordne debatten slik: Den fordelte taletid begrenses til 5 minutter til hver partigruppe og 5 minutter til medlemmer av regjeringen.

Videre vil det ikke bli gitt anledning til replikker, og de som måtte tegne seg på talerlisten utover den fordelte taletid, får en taletid på inntil 3 minutter.

Eva Kristin Hansen (A) [20:48:03]: Den saken som er bakteppet for at det blir framsatt et mistillitsforslag her i dag, er veldig alvorlig, nemlig trygdeskandalen og rettsskandalen. Det er folk som er blitt urettmessig dømt og satt i fengsel. Noen har måttet selge hus og hjem for å betjene krav de aldri skulle fått, og ikke minst gått gjennom en forferdelig ydmykelse. Dette skulle aldri ha skjedd, men det har det gjort. Stortinget må få klarhet i hvordan dette faktisk kunne skje, hvem som burde oppdaget det, og når, hvem som visste hva, og når, og om ett eller flere medlemmer av regjeringen burde ha grepet inn på et langt tidligere tidspunkt. Det må Stortinget få svar på.

Nå ligger hele dette sakskomplekset til behandling i kontroll- og konstitusjonskomiteen, etter statsråd Anniken Hauglies redegjørelse for Stortinget den 5. november. Komiteen tar den jobben på største alvor. Det er blitt stilt en rekke spørsmål, det kommer til å bli stilt flere spørsmål, og det er besluttet at det skal avholdes en åpen høring 9. januar – sannsynligvis også 10. januar – for å få svar og for å komme til bunns i denne saken.

At Rødt velger å konkludere allerede i dag og fremmer det forslaget de gjør, synes jeg vil forstyrre det viktige arbeidet som pågår. Jeg mener det vil være uheldig og faktisk kan undergrave det som er satt i gang, og kraften i fortsatt å grave i saken. Jeg vil også si at alle partier på Stortinget har anledning til å sitte i kontroll- og konstitusjonskomiteen og kunne ha bidratt i akkurat det arbeidet. Det har ikke alle valgt å gjøre, heller ikke Rødt, men det får være opp til det enkelte parti å vurdere.

Når en så alvorlig sak ligger til behandling i Stortinget og i kontroll- og konstitusjonskomiteen, vil selvfølgelig en viktig del av arbeidet være å vurdere tilliten til regjeringen eller enkelte statsråder. Fra Arbeiderpartiets side har vi sagt at vi ikke foregriper noen konklusjoner, men vi utelukker ikke at vi kan ende opp med en svært hard konklusjon.

Men vi har fortsatt ikke fått alt på bordet. Det er mange ting som fortsatt må svares på og avklares, og det er viktig at ting gjøres i riktig rekkefølge.

Derfor mener vi i dag at vi ikke kan støtte et mistillitsforslag mot Anniken Hauglie. Det har ingenting å gjøre med at vi ikke ser hvilken skandale denne saken er, eller at vi ikke mener at ansvar skal tas. Vi mener at alle de menneskene som har fått begått urett mot seg, fortje-

ner at Stortinget gjør et grundig arbeid. Den jobben har kontroll- og konstitusjonskomiteen fått i oppdrag av Stortinget å gjøre.

Med det som bakgrunn vil jeg anbefale Arbeiderpartiets gruppe å stemme imot forslaget.

Svein Harberg (H) [20:41:02]: Eva Kristin Hansen hadde et godt innlegg, og mye av det samme innholdet kommer nå.

Jeg vil begynne med å sitere fra representanten Moxnes' forslag, som han har lagt fram i dag:

«Ingen enkelt statsråd kan lastes for det fulle omfanget av denne skandalen, som har røtter tilbake til flere ulike regjeringsperioder. Forslagsstiller er derfor av den oppfatning at en grundig gransking og behandling er nødvendig for å komme til bunns i saken og gjenopprette tilliten til viktige samsfunnsinstitusjoner.»

Ja, den grundige granskningen er i gang, ved et uavhengig granskingsutvalg med høy kompetanse på EØS-rett og som også inntar brukerperspektivet, og gjennom gransking i kontrollkomiteen. I tillegg har både Nav og domstolene egne gjennomganger og diskusjoner om det som har skjedd.

Dette er en krevende sak, og etter hvert som jeg leser dokumentene vi har fått i kontrollkomiteen, dukker det opp stadig nye spørsmål. De spørsmålene vil vi ha svar på, og svarene må ses i sammenheng. Statsråden svarer kontrollkomiteen på spørsmål flere ganger i uken for tiden og vil i høringen også måtte svare for komiteen sammen med andre som har vært involvert i saken.

Høyre er opptatt av å finne ut hvordan dette kunne skje. Vi må finne ut hvorfor det som nå er konklusjonen, ikke ble fanget opp, verken da forordningen kom i 2011–2012, eller senere, før det ble grepet fatt i nå i høst. Vi må til bunns i saken, og vi må sikre at noe slikt ikke skjer igjen.

Konklusjonen til Bjørnar Moxnes henger ikke sammen med hans egen innledning, som jeg refererte. Konklusjonen skal trekkes når jobben er gjort. Høyre skal bidra til en grundig kontroll. Høyre har tillit til og opplever at statsråden vil bidra konstruktivt. Å konkludere med mistillit til statsråden i dag ville være helt feil, og Høyres gruppe anbefales derfor å ikke støtte mistillitsforslaget.

Hans Andreas Limi (FrP) [20:53:44]: Svein Harberg siterte fra forslaget til representanten Moxnes om behovet for en grundig gransking og behandling for å komme til bunns i saken og gjenopprette tilliten. Nå er altså granskingsutvalg oppnevnt, arbeidet er startet, kontrollkomiteen har åpnet sak, og det blir arrangert høringer på nyåret. Til tross for dette har representanten Moxnes allerede konkludert: Statsråden må gå. Han

vil ikke vente på gjennomgang av fakta. Da kan man jo spørre seg: Hva er det han vet som ingen andre kjenner til?

Dette er et politisk spill, hvis det er lov til å bruke en slik betegnelse fra denne talerstolen, og egentlig er det unødvendig å bruke mer tid på det. Urett er begått og må rettes opp snarest. Samtidig må granskingsutvalget og kontrollkomiteen få fullføre sitt arbeid, slik det er gjort i tidligere saker av veldig alvorlig karakter som har berørt både regjering og storting. Jeg vil anbefale Fremskrittspartiets stortingsgruppe å ikke støtte mistillitsforslaget fra representanten Moxnes.

Marit Arnstad (Sp) [20:55:24]: Jeg skal fatte meg i korthet fordi tidligere talere har lagt vekt på mye av det som også Senterpartiet synes er viktig, særlig representanten Eva Kristin Hansen. Jeg kan slutte meg til mye av det som er sagt fra hennes side.

Vi synes alle at dette er en meget alvorlig sak, som har rammet mange uskyldige mennesker. Samtidig tror jeg vi alle ønsker å få klarhet i alle sider ved saken. Det er mange spørsmål som er ubesvart, og den høringen som skal gjennomføres i januar, vil være viktig for alle parter. Å foregripe det arbeidet er ikke klokt. Det er heller ikke riktig. Når alle fakta er kommet på bordet, kommer diskusjonen om hvilke konsekvenser og hvilket ansvar som blir knyttet til saken.

På den bakgrunn vil jeg anbefale Senterpartiets stortingsgruppe å stemme imot forslaget.

Freddy André Øvstegård (SV) [20:56:32]: Denne saken handler om de menneskene som har blitt urettmessig dømt for trygdesvindler, som uskyldig har blitt fengslet. Saken handler om tusenvis av mennesker som har fått store tilbakebetalingskrav med økonomisk ruin som konsekvens. Saken handler om enda flere tusentalls mennesker som har blitt nektet sin rett og frihet til å reise, f.eks. som en av dem for å møte sin døende søster.

Staten har urettmessig ødelagt folks liv. Det er alvorlig i denne saken. Det gjelder syke og sårbare mennesker som har trengt hjelp, folk som har blitt rammet i mange år, uten at det har blitt oppdaget av noen, verken av regjering, domstol eller storting – heller ikke av pressen. Derfor stinker denne saken av klassejustis.

SV mener derfor at saken må få konsekvenser, også for dem på toppen. Det kan ikke være sånn at vanlige folk blir straffet mens de ansvarlige får gå fri. Vi utelukker på ingen måte mistillit mot statsråd Anniken Hauglie i denne saken. Tvert imot blir det stadig mer sannsynlig etter hvert som nye opplysninger kommer fram i dagens lys. Det er opplysninger som viser at alarmen både kunne og burde ha gått tidligere, slik at vi kunne unngått at flere mennesker ble urettmessig dømt.

Derfor er det veldig synd for ofrene, som fortjener både rettferdighet og den hele og fulle sannheten om hva som har skjedd, at vi i dag får en forhastet votering om mistillit, som verken er godt nok forberedt eller forankret – før vi har fått svar på en rekke vesentlige og ubesvarte spørsmål, før vi har fått hele sannheten om hva som har skjedd, og hvorfor, på bordet, og før vi har fått konfrontert både Hauglie og andre ministre i høring her på Stortinget. For eksempel har vi ennå ikke fått referatene fra møter i Arbeidsdepartementet og Nav. De er ventet å komme i morgen. Bare der kan det ligge avgjørende informasjon om regjeringens håndtering av saken.

I tillegg lar Rødt andre ministre som kan ha ansvar i denne saken, få gå med dette forslaget. Hva med justisministerens ansvar for rettssikkerheten til ofrene? Hva med statsminister Erna Solbergs ansvar? Jeg kan varsle allerede nå at jeg og SV vil foreslå å stille spørsmål om denne saken til statsministeren gjennom kontrollkomiteen innen få dager. Jeg vil varsle at det også er aktuelt for SV å be statsministeren om å komme til kontrollhøring, i tillegg til nåværende og tidligere ministre samt Nav-direktør og tillitsvalgte.

Summen av alt dette gjør at heller ikke vi kan stemme for dette forslaget nå. Det ville SV unngå. Derfor stemte vi for å sende forslaget til komité, altså mot en votering nå i kveld. Men da Rødt valgte å fremme forslaget, åpnet de for at flertallet på Stortinget kunne sikre en rask votering, og på den måten svekke muligheten for å faktisk få stilt noen til ansvar for denne skandalen, som jeg regner med er vårt felles mål. Det tyder på at dette var lite gjennomtenkt, og at partipolitiske hensyn har kommet i veien for hva som er best for dem denne saken handler om.

SV skal jobbe videre med saken i Stortinget. Vi skal sørge for at vi får svar på de uløste spørsmålene, og så – deretter – skal vi konkludere på hva og for hvem konsekvensene av skandalen skal være. Det er veien å gå for å få gjennomslag for at uretten skal få konsekvenser også for dem på toppen.

Til slutt vil jeg benytte anledningen til å invitere Rødt og Bjørnar Moxnes med på det, for vi trenger alle krefter for å komme til bunns i denne saken. Da vil jeg gjerne at representanten Moxnes blir med i kontrollkomiteen for å bidra. Det har han full mulighet til å gjøre.

SV vil komme til bunns i denne saken. Vi vil ha svar på de ubesvarte spørsmålene. Vi vil legge vekk partipolitisk spill for å sikre rettferdighet for ofrene og få hele sannheten på bordet.

Terje Breivik (V) [21:01:30]: Nav-skandalen er den alvorlegaste saka Noreg har opplevd på lang tid. Ho er alvorleg, ikkje berre fordi mange titals menneske på

urett vis har vorte fråtekne fridomen sin gjennom fengselsdomar dei aldri skulle fått. Ho er alvorleg, ikkje berre fordi mange tusen menneske har fått innskrenka rørslefridom gjennom eit regelverk som ikkje skulle ha vore innført. Men ho er òg alvorleg fordi det er så mange ulike ledd – forvaltning, domstolar, påtalestyresmakter, forsvarsadvokatar og ikkje minst alle me som har vore politikarar gjennom det siste tiåret – som har svipta den viktigaste oppgåva si: å ivareta rettstryggleiken til borgarane, og særleg dei som har behov for ei hjelpande hand frå fellesskapen i vanskelege livssituasjonar.

Alvoret i saka gjer det nødvendig å gå grundig inn i alle sider ved ho. Regjeringa og Stortinget må bruka den tida me treng, ikkje berre for å avdekkja kva som har skjedd, men òg for å sikra oss at noko liknande aldri kan skje igjen. Både regjeringa og Stortinget er i gang med den store jobben som krevst, med det alvoret og den audmjuka som må til.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen held høyring i saka den 9. januar. Det å snu kvar ein stein, innhenta all informasjon, høyra alle perspektiva er eit felles politisk ansvar alle parti deler. Det skuldar me alle dei som er ramma av skandalen. Nettopp difor er mistillitsforslaget mot arbeidsministeren som Raudt har fremja, så usedvanleg svakt fundamentert og umusikalsk. Det kjem ei tid for å konkludera med kva fylgje det som har skjedd, må få. Det kjem ei tid for å fastslå kven som ber det største ansvaret for det som har skjedd. Det kjem ei tid for å avslutta denne saka og gå vidare. Den tida er ikkje i dag.

Mistillitsforslaget me handsamar i dag, er ikkje eigna til anna enn å ta merksemda vekk frå alvoret i saka. Det er eit forsøk på å peika finger i éi – og berre ei – retning i ein situasjon der me fyrst og fremst bør konsentrera oss om å retta opp i feil som har gått ut over uskuldelege, og hindra at slike feil kan skje igjen. Det framstår diverre som eit forsøk på å slå politisk mynt på ei sak som ramar heile det politiske Noreg, heile det norske samfunnet. Populisme er like lite lekkert anten det kjem frå høgresida eller venstresida, eller – som i dette tilfellet – frå ein politikar som er så populistisk at han ikkje ein gong vil at hans eige parti skal nemna grunnideologien dei tuftar all politikk på – kommunismen – ved namns nemning.

Eg er difor glad for at Stortinget har vedteke å handsama forslaget frå Raudt raskt. Det ville ha vore svært uheldig for den vidare behandlinga om spørsmålet om mistillit skulle overskyggja det alvorlege innhaldet i sjølve saka, og ikkje minst overskyggja menneska det handlar om.

Presidenten: Presidenten vil bare bemerke at vi bør unnlata å karakterisere hverandre personlig, men det merker sikkert representanten seg at presidenten sier.

Hans Fredrik Grøvan (KrF) [21:05:19]: Det som har skjedd i Nav-saken, er, som alle har understreket allereide, dypt tragisk og svært alvorlig. Enkeltmennesker har blitt rammet og straffet på grunn av feil som er begått av det offentlige. Det er alvorlig, og vi må komme til bunns i dette. Enkeltmennesker som har blitt rammet, må få rettferdighet. Det offentlige har en stor og viktig jobb foran seg. Staten må rydde opp i det som det offentlige selv har skyld i. Derfor er de ordene som statsråden uttrykte i sin redegjørelse til Stortinget 5. november helt sentrale. Hun sa det enkelt, men tydelig:

«Staten skal gjøre opp for seg.»

De ordene kan jeg gjøre til mine. Det er helt nødvendig at staten gjør opp for seg. Jeg må også si at det som har skjedd, svekker ikke bare tilliten til Nav, det er også særlig alvorlig at selve rettsvesenets legitimitet blir skadelidende. Det som er avdekket, rokker ved selve grunnlaget vår rettsstat er fundert på. Det er klart at dette må vi bruke tid på å komme til bunns i. Derfor er det helt nødvendig at vi får den eksterne granskingen som er igangsatt, og jeg har forventninger til det eksterne og uavhengige granskingsutvalget som nå skal jobbe.

Denne granskingen må sørge for at alle fakta kommer på bordet, finne årsakene til at feil kunne oppstå uten at de ble avdekket underveis, og ikke minst må det føre til læring. Vi må få et grunnlag som sikrer at slike feil ikke skjer igjen. Først da kan en konkludere, ikke i en fase hvor granskingsarbeidet så vidt er kommet i gang.

Stortinget har nå et arbeid på gang gjennom det som skjer i kontroll- og konstitusjonskomiteen. Formelt er det statsrådens redegjørelse som er til behandling i den komiteen, og gjennom de prosessene som nå settes i gang, vil Stortingets kontrollfunksjon være i sving. Det er et omfattende arbeid som i sin tur vil bli gjenstand for behandlingen i Stortinget i plenum. Saken er stor og kompleks, den strekker seg langt tilbake i tid – vi vet ikke ennå hvor langt – det involverer mange aktører, og det er et stort arbeid som skal gjøres nå.

Alle som er rammet, må kunne vite at deres sak vil bli gjennomgått på skikkelig vis. De må vite at deres rettigheter blir ivaretatt. Her kan vi ikke gå over med harelabb. De menneskene som er rammet, skal vite at staten, det offentlige, som har rotet dette til, nå retter opp uretten. Da er ikke tiden inne for å peke på enkeltpersoner og fordele skyld, nå må vi få gjort denne jobben.

Statsråden jobber nå på høygir for å svare ut alle spørsmål fra kontroll- og konstitusjonskomiteen. Departementet legger til rette for ekstern gransking, og det jobbes på mange fronter samtidig. Som statsråden tidligere har sagt, må alle som er utsatt for urett, få oppreisning.

Nå må vi følge opp de tiltakene som er nødvendige, om det er fri rettshjelp, om det eventuelt er en særskilt

erstatningsordning for dem som er rammet, om det er lovendringer, kontrollmekanismer eller andre ting. Nå må vi gjøre jobben og ikke rope på statsrådets avgang ved første og beste anledning. Redegjørelsen i Stortinget 5. november viste nettopp med hvilket alvor regjeringen følger dette opp. Nå må alt gjøres for å rette opp feil og urettferdighet, og det må avklares hvorfor dette har skjedd, før en fordeler skyld og ansvar.

Kristelig Folkeparti kommer ikke til å støtte mistillitsforslaget.

Bjørnar Moxnes (R) [21:09:14]: Også maktpersoner må stilles til ansvar. Det er på dagen ett år siden Hauglies departement ble orientert første gang om det vi nå kjenner som Nav-skandalen. Tusenvis er rammet av vår største rettsskandale i fredstid. Ofrene må få oppreisning, staten må sørge for rettferdighet. En grundig gransking og behandling er nødvendig. Det må avdekkes hvilket ansvar som ligger også hos tidligere regjeringer. Men alvor og omfanget har økt i Anniken Hauglies periode som statsråd. Etter en helhetlig vurdering av Hauglies ansvar og håndtering mener Rødt at Stortinget ikke kan ha tillit til statsråden.

For det første er det klart at statsråden selv står for skjebnesvangre feilgrep i saken. Departementet instruerte Nav om ikke å gjennomgå gamle saker, kun legge om praksis framover. I en e-post fra departementet 22. februar slås det fast at politisk ledelse hadde gitt tilslutning til at

«slik praksis bør legges om for saker fremover i tid (...), da det vil være svært administrativt krevende om etaten skal gjenoppta alle saker hvor de har avslått søknaden, om disse sakene i det hele tatt kan identifiseres».

Anniken Hauglie gikk aktivt imot å få full oversikt og rette opp i uretten. Advokat og trykderettspert Olav Læg Reid uttaler at dette «vitner om en fundamentalt manglende oppgaveforståelse fra departementets side», og at departementet har «sviktet fullstendig i sin oppgave som ansvarlig for direktoratet (NAV)».

For det andre er det klart at statsråden ikke tok grep da hun ble kjent med sakens alvor. Nav orienterte Hauglie 30. august om at det var sannsynlig at personer var blitt domfelt på feil grunnlag. Mennesker kunne være dømt til ubetinget fengselsstraff, sto det i notatet departementet fikk. Da gikk den store alarmen, ifølge Hauglie. Så gikk det to uker før departementet møtte Nav, og så nærmere fem uker før Riksadvokaten ble orientert – og det er Riksadvokaten som får folk ut av fengsel.

For det tredje er det klart at statsrådets sendrekthet har hatt alvorlige konsekvenser. Den 17. september ble en mann dømt til fengselsstraff, 17. oktober påbe-

gynte en annen soning av en dom bygd på feilaktig rettsanvendelse, og fram til 31. oktober ble flere sittende i fengsel. Dette er definisjonen på justismord.

Etter Grunnloven § 82 har regjeringen informasjonsplikt:

«Regjeringen skal meddele Stortinget alle de opplysninger som er nødvendige for behandlingen av de saker den fremlegger. Intet medlem av statsrådet må fremlegge uriktige eller villedende opplysninger for Stortinget eller dets organer.»

Det har kommet opplysninger som strider mot det statsråden sa i sin redegjørelse til Stortinget 5. november. Saker ble ikke stilt i bero, og de varslet ikke påtalemyndighetene da departementet ble kjent med alvorlighetsgraden. Riksadvokaten ble ikke varslet om saken 26. september, men først 16. oktober. Statsråden må svare for sine skjebnesvangre feilgrep, sendrekthet og feilinformasjon.

Vi har forståelse for at noen partier ønsker mer tid til å ta stilling, men ute blant folk er tålmodigheten for lengst slutt. De ser hvor lang tid det har gått. De ser hvor mye som allerede er klart. De ser at statsråder har måttet gå for langt mindre enn dette tidligere. Hvis folk blir skuffet over at andre partier ikke støtter Rødts forslag, har jeg forståelse for det, for med det vi vet om skandalen per dags dato – hva skal i så fall til for mistillit?

Så sier noen at forslaget kan svekke presset på regjeringen. I så tilfelle skyldes det partiene som stemmer imot. Vi gjør dette fordi det er det riktige å gjøre, og vi gir oss uansett ikke med saken etter kveldens votering.

Jeg fremmer med dette Rødts mistillitsforslag mot statsråd Anniken Hauglie.

Presidenten: Dermed er debatt i sak nr. 4 avsluttet.

Votering

Etter at det var ringt til votering, uttalte

presidenten: Stortinget er da klar til å gå til votering, og vi starter med å votere over resterende saker – sakene nr. 7–10 – på dagsorden nr. 22 fra tirsdag 26. november 2019.

Votering i sak nr. 7, debattert 26. november 2019

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om Endringer i folketrygdloven (krav om bosted og opphold i Norge for rett til ektefelle- og barnetillegg) (Innst. 53 L (2019-2020), jf. Prop. 129 L (2018-2019))

Presidenten: Under debatten har Lise Christoffersen satt frem to forslag på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Prop. 129 L (2018–2019) Endringer i folketrygdloven (krav om bosted og opphold i Norge for rett til ektefelle- og barnetillegg, sendes tilbake til regjeringen.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen vurdere å fremme ny sak etter at årsakene til rettsskandalen med feil fortolkning av EØS-retten er avdekket og løsninger for å gjøre regelverket mer tilgjengelig er vurdert.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 53 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.22.22)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende vedtak til

l o v

om endringer i folketrygdloven (krav om bosted og opphold i Norge for rett til ektefelle- og barnetillegg)

I

I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd gjøres følgende endringer:

§ 3-3 sjette ledd skal lyde:

For en pensjonist som fyller vilkårene for rett til ektefelletillegg for forsørget ektefelle over 60 år, utgjør særtillegget to ganger ordinær sats, *selv om vilkårene i § 3-24 første ledd bokstav a og b ikke er oppfylt.*

§ 3-24 første og andre ledd skal lyde:

Til en person som har fylt 67 år og mottar hel alderspensjon etter kapittel 19, ytes det *ektefelle*tillegg *dersom:*

- a) *vedkommende er medlem i trygden etter § 2-1, § 2-3 første ledd eller § 2-5 første ledd, og*
- b) *ektefellen er bosatt og oppholder seg lovlig i Norge, herunder Svalbard. Det gis likevel ektefelle*tillegg *under utenlandsopphold hvis oppholdet eller oppholdene til sammen ikke varer mer enn 90 dager i løpet av en tolv månedersperiode, eller ektefellen er medlem i trygden etter § 2-5 andre ledd.*

*Ektefelle*tillegget utgjør 25 prosent av minste pensjonsnivå med høy sats, se § 19-8. Dersom grunnpensjonen er redusert på grunn av manglende trygdetid, reduseres tillegget tilsvarende.

Nåværende andre og tredje ledd blir tredje og nytt fjerde ledd.

§ 3-25 første og andre ledd skal lyde:

Til en person som har fylt 67 år og mottar hel alderspensjon etter kapittel 19, ytes det et barnetillegg for hvert barn vedkommende forsørger *dersom*

- a) *vedkommende er medlem i trygden etter § 2-1, § 2-3 første ledd eller § 2-5 første ledd, og*
- b) *barnet er bosatt og oppholder seg lovlig i Norge, herunder Svalbard. Det gis likevel barnetillegg under utenlandsopphold hvis oppholdet eller oppholdene til sammen ikke varer mer enn 90 dager i løpet av en tolv månedersperiode, eller barnet er medlem i trygden etter § 2-5 andre ledd.*

Barnetillegget utgjør 20 prosent av minste pensjonsnivå med høy sats, se § 19-8. Dersom grunnpensjonen er redusert på grunn av manglende trygdetid, reduseres tilleggene tilsvarende.

§ 4-12 andre ledd skal lyde:

Til den som forsørger barn som selv er medlem og som oppholder seg i Norge, herunder Svalbard, ytes et barnetillegg. *Det gis likevel et barnetillegg under utenlandsopphold hvis oppholdet eller oppholdene til sammen ikke varer mer enn 90 dager i løpet av en tolv månedersperiode, eller når barnet omfattes av § 5-2 andre ledd, bokstav b eller c. Hvis begge forsørgerne mottar dagpenge, ytes barnetillegg bare til en av dem. Departementet kan gi forskrift om barnetillegget, herunder om virkningen for retten til barnetillegg av at barnet eller forsørger har andre trygdeytelser.*

§ 11-20 femte ledd skal lyde:

Barnetillegg etter tredje ledd ytes kun når barnet er bosatt og oppholder seg lovlig i Norge, herunder Svalbard. Det gis likevel barnetillegg under utenlandsopphold hvis oppholdet eller oppholdene til sammen ikke varer mer enn 90 dager i løpet av en tolv månedersperiode, eller barnet er medlem i trygden etter § 2-5 andre ledd, eller barnet er med mottakeren av barnetillegg under utenlandsopphold etter § 11-3 andre ledd.

Nåværende femte ledd blir sjette ledd.

Nåværende sjette ledd blir nytt syvende ledd og skal lyde:

Departementet kan gi forskrift om barnetilleggets størrelse, retten til å motta barnetillegget etter femte ledd og regler for avkorting av ytelsen for ulike grupper.

§ 12-15 første og andre ledd skal lyde:

Til en person som mottar uføretrygd gis det barnetillegg for hvert barn vedkommende forsørger dersom

- a) *vedkommende er medlem i trygden etter § 2-1, § 2-3 første ledd eller § 2-5 første ledd, og*
- b) *barnet er bosatt og oppholder seg lovlig i Norge, herunder Svalbard. Det gis likevel barnetillegg under utenlandsopphold hvis oppholdet eller oppholdene til sammen ikke varer mer enn 90 dager i løpet av en tolv månedersperiode, eller barnet er medlem i trygden etter § 2-5 andre ledd.*

Det gis ikke barnetillegg hvis barnet har inntekt, inkludert kapitalinntekt, som er større enn grunnbeløpet.

Nåværende andre, tredje, fjerde, femte og sjette ledd blir tredje, fjerde, femte, sjette og nytt syvende ledd.

§ 19-8 sjette ledd bokstav b skal lyde:

- b) *Personer som fyller vilkårene for rett til ektefelletillegg for forsørget ektefelle over 60 år, selv om vilkårene etter § 3-24 første ledd bokstav a og b ikke er oppfylt.*

II

Loven trer i kraft 1. juli 2020.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Voteringstavlene viste at det var avgitt 52 stemmer for og 50 stemmer mot komiteens innstilling. (Voteringsutskrift kl. 21.22.52)

Hans Fredrik Grøvan (KrF) (fra salen): President! Jeg stemte feil.

Presidenten: Det rettes opp. – Da er det 53 stemmer for og 49 stemmer mot komiteens innstilling, som dermed er bifalt.

Det voteres over lovens overskrift og loven i sin helhet.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Lovens overskrift og loven i sin helhet ble bifalt med 53 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.23.23)

Presidenten: Lovvedtaket vil bli ført opp til andre gangs behandling i et senere møte i Stortinget.

Votering i sak nr. 8, debattert 26. november 2019

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen om Riksrevisjonens undersøkelse om godkjenning av utdanning og yrkeskvalifikasjoner fra utlandet (Innst. 45 S (2019–2020), jf. Dokument 3:12 (2018–2019))

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 3:12 (2018–2019) – Riksrevisjonens undersøkelse om godkjenning av utdanning og yrkeskvalifikasjoner fra utlandet – vedlegges protokollen.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble enstemmig bifalt.

Votering i sak nr. 9, debattert 26. november 2019

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Sheida Sangtarash og Kari Elisabeth Kaski om en helhetlig og god fødselsomsorg i hele landet, og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Marit Arnstad, Trygve Slagsvold Vedum og Siv Mossleth om en offentlig utredning (NOU) om svangerskaps-, føde- og barseltilbudet i den offentlige helse-tjenesten (Innst. 39 S (2019–2020), jf. Dokument 8:148 S (2018–2019) og Dokument 8:152 S (2018–2019))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt åtte forslag. Det er

- forslagene nr. 1–7, fra Tuva Moflag på vegne av Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti
- forslag nr. 8, fra Kjersti Toppe på vegne av Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti

Det voteres først over forslag nr. 8, fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen, i sammenheng med arbeidsgruppen som ser på finansiering av fødselsomsorg, komme tilbake til Stortinget med et forslag om en finansieringsordning for kommunejordmødre som sikrer at kommunene ikke taper penger på å bruke kommunejordmor i stedet for fastlege i oppfølging av gravide.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble med 82 mot 20 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 21.24.23)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

Dokument 8:148 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Audun Lysbakken, Sheida Sangtarash og Kari Elisabeth Kaski om en helhetlig og god fødselsomsorg i hele landet – vedtas ikke.

II

Dokument 8:152 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Marit Arnstad, Trygve Slagsvold Vedum og Siv Mossleth om en offentlig utredning (NOU) om svangerskaps-, føde- og barseltilbudet i den offentlige helsetjenesten – vedtas ikke.

Presidenten: Det voterer alternativt mellom komiteens innstilling og forslagene nr. 1–7, fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti.

Forslag nr. 1 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sette ned et utvalg som skal utarbeide en NOU som ser på helheten i fødetilbudet og på hvordan man best kan sikre en kvalitativ og sikker svangerskaps-, fødsels- og barselomsorg. Utredningen må særlig ta for seg nærhet til fødetilbud, kvalitet og bemanning på fødeavdelingen og oppfølging før og etter fødsel, finansieringssystemet for jordmødre og overgangene mellom spesialisthelsetjenesten og kommunehelsetjenesten.»

Forslag nr. 2 lyder:

«Stortinget ber regjeringen innføre et grunnleggende prinsipp for fødselsomsorgen om at familier må sikres et nært og tilgjengelig fødetilbud av høy kvalitet, uavhengig av bosted, og sikre at helseforetakene styrer etter dette.»

Forslag nr. 3 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede hvorvidt forsterket fødestue, som omtalt i St.meld. nr. 12 (2008–2009) En gledelig begivenhet, i større grad kan benyttes enn i dag.»

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en sak om å rammefinansiere fødselsomsorgen, slik at kvalitet

blir premiert og at en sikrer forsvarlig bemanning som et akutttilbud.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen umiddelbart sikre at gravide som har rett på følgetjeneste, får det, gjennom å sørge for at helseforetakene har nødvendige avtaler med jordmødre på plass, og utvide adgangen til å betale etter takst.»

Forslag nr. 6 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det gjennomføres et nytt nasjonalt tilsyn med landets fødeavdelinger.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjennomføre en full gjennomgang av bemanningssituasjonen ved landets fødesteder for å sikre at bemanningen er god nok til at hver kvinne faktisk har tilgang til én-til-én-omsorg fra jordmor under den aktive delen av fødselen.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

Votering:

Ved alternativ votering mellom komiteens innstilling og forslagene fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti ble innstillingen bifalt med 53 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.25.21)

Votering i sak nr. 10, debattert 26. november 2019

Innstilling fra helse- og omsorgskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Siv Mossleth og Willfred Nordlund om å utrede to sykehus med fullverdige akuttfunksjoner på Helgeland (Innst. 40 S (2019–2020), jf. Dokument 8:159 S (2018–2019))

Presidenten: Under debatten er det satt frem i alt to forslag. Det er

- forslag nr. 1, fra Ingvild Kjerkol på vegne av Arbeiderpartiet og Senterpartiet
- forslag nr. 2, fra Mona Fagerås på vegne av Sosialistisk Venstreparti

Det voterer over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at Helse Nord RHF utvider mandatet for Helgelandssykehuset 2025, slik at mandatet også omfatter en utredning av en sykehusstruktur med to lokalsykehus med fullverdige akuttfunksjoner og inntil to distriktsmedisinske sentre. Sykehusene må minst ha døgnberedskap innen akuttmedisin, akuttkirurgi,

anestesi og tilgang til radiologi- og laboratorietjenester, samt fødeavdeling.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet ble med 59 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.26.02)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det foreligger en helhetlig plan for prehospitale tjenester i de ulike alternativene som er skissert for struktur og lokasjon for Helgelandssykehuset 2025, samt at innholdet i distriktsmedisinske sentre defineres før det fattes vedtak i saken.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Arbeiderpartiet og Senterpartiet har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 54 mot 48 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.26.25)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

v e d t a k :

Dokument 8:159 S (2018–2019) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Kjersti Toppe, Siv Mossleth og Willfred Nordlund om å utrede to sykehus med fullverdige akuttfunksjoner på Helgeland – vedtas ikke.

Presidenten: Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

V o t e r i n g :

Komiteens innstilling ble bifalt med 60 mot 42 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.26.58)

Presidenten: Vi går da over til å votere over sakene på dagens kart. Presidenten vil først la votere over sak nr. 4.

Votering i sak nr. 4, debattert 27. november 2019

Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om Nav-skandalen og mistillit til arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie (Dokument 8:17 S (2019–2020))

Presidenten: Denne saken er et representantforslag fra Bjørnar Moxnes om Nav-skandalen og mistillit mot arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie.

Forslaget fra Bjørnar Moxnes lyder:

«Arbeids- og sosialminister Anniken Hauglie har ikke Stortingets tillit.»

Da dette er et mistillitsforslag, vil voteringen skje ved navneopprop.

Oppropet vil starte med representant nr. 4 fra Troms fylke.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Bjørnar Moxnes ble med 101 stemmer mot 1 stemme ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.28.40)

De 101 representantene som stemte mot forslaget, var: Martin Henriksen, Ingvild Kjerkol, Marit Arnstad, André N. Skjelstad, Sivert Bjørnstad, Heidi Greni, Kirsti Leirtrø, Jon Gunnes, Dag Terje Andersen, Morten Stordalen, Maria Aasen-Svensrud, Erlend Larsen, Stein Erik Lauvås, Ingjerd Schou, Elise Bjørnebekk-Waagen, Svein Roald Hansen, Ole André Myhrvold, Erlend Wiborg, Freddy André Øvstegård, Svein Harberg, Tellef Inge Mørland, Åshild Bruun-Gundersen, Jorunn Gleditch Lossius, Ingunn Foss, Theodor Barndon Helland, Norunn Tveiten Benestad, Hans Fredrik Grøvan, Tone Wilhelmsen Trøen, Sverre Myrli, Henrik Aasheim, Himanshu Gulati, Sigbjørn Gjelsvik, Torleif Hamre, Åsmund Aukrust, Hårek Elvenes, Tuva Moflag, Bente Stein-Mathisen, Martin Kolberg, Lise Christoffersen, Per Olaf Lundteigen, Jon Engen-Helgheim, Arne Nævra, Runar Sjøstad, Bengt Rune Strifeldt, Ragnhild H. Kaski, Vetle Langedahl, Trygve Slagsvold Vedum, Kristian Tønning Riise, Karin Andersen, Ove Trellevik, Magne Rommetveit, Peter Frølich, Jette F. Christensen, Silje Hjemdal, Eigil Knutsen, Tom-Christer Nilsen, Terje Breivik, Helge Orten, Jan Steinar Engeli Johansen, Marianne Synnes Emblemsvåg, Knut Magne Flølo, Fredric Holen Bjørdal, Vetle Wang Soleim, Margunn Ebbesen, Kari Anne Bøkestad Andreassen, Jonny Finstad, Siv Mossleth, Dagfinn Henrik Olsen, Mona Fagerås, Rigmor Aasrud, Marit Knutsdatter Strand, Olemic Thommesen, Stine Renate Håheim, Heidi Nordby Lunde, Christian Tybring-Gjedde, Kari Elisabeth Kaski, Guri Melby, Mudassar Kapur, Une Bastholm, Siri Gåsemyr Staale-

sen, Grunde Almeland, Camilla Strandskog, Hadia Tajik, Solveig Horne, Sveinung Stensland, Geir Sigbjørn Toskedal, Geir Pollestad, Hege Haukeland Liadal, Alexander Stokkebo, Terje Halleland, Øystein Langholm Hansen, Solfrid Lerbrekk, Ingrid Heggø, Frida Melvær, Tore Storehaug, Terje Aasland, Solveig Sundbø Abrahamsen, Bård Hoksrud, Olav Urbø, Geir Jørgen Bekkevoold, Cecilie Myrseth.

Representanten som stemte for forslaget, var Bjørnar Moxnes.

Følgende 67 representanter var fraværende: Sandra Borch, Torgeir Knag Fylkesnes, Arild Grande, Elin Rodum Agdestein, Trond Giske, Linda C. Hofstad Helleland, Eva Kristin Hansen, Mari Holm Lønseth, Jorodd Asphjell, Lars Haltbrekken, Kårstein Eidem Løvaas, Lene Westgaard-Halle, Carl-Erik Grimstad, Ulf Leirstein, Tage Pettersen, Kari Henriksen, Torhild Bransdal, Anniken Huitfeldt, Hans Andreas Limi, Nils Aage Jegstad, Nina Sandberg, Abid Q. Raja, Turid Kristensen, Kari Kjønås Kjos, Trond Helleland, Morten Wold, Kristin Ørmen Johnsen, Masud Gharakhani, Geir Adelsten Iversen, Anette Trettebergstuen, Nils Kristen Sandtrøen, Tor André Johnsen, Emilie Enger Mehl, Helge André Njåstad, Torill Eidsheim, Kjersti Toppe, Audun Lysbakken, Knut Arild Hareide, Liv Kari Eskeland, Ruth Grung, Nils T. Bjørke, Else-May Norderhus, Jenny Klinge, Steinar Reiten, Eirik Sivertsen, Hanne Dyveke Søttar, Åsunn Lyngedal, Morten Ørsal Johnsen, Bengt Fasteraune, Ketil Kjenseth, Jonas Gahr Støre, Michael Tetzschner, Marianne Marthinsen, Jan Bøhler, Stefan Heggelund, Carl I. Hagen, Espen Barth Eide, Petter Eide, Mathilde Tybring-Gjedde, Tina Bru, Torstein Tvedt Solberg, Roy Steffensen, Margret Hagerup, Liv Signe Navarsete, Lene Vågslid, Kent Gudmundsen, Per-Willy Amundsen.

Votering i sak nr. 1, debattert 27. november 2019

Finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2020

Presidenten: Presidenten vil foreslå at finansministerens redegjørelse om regjeringens forslag til statsbudsjett og om nasjonalbudsjettet for 2020 i Stortingets møte 7. oktober 2019 vedlegges protokollen. – Det anses vedtatt.

Votering i sak nr. 2, debattert 27. november 2019

Innstilling fra finanskomiteen om nasjonalbudsjettet 2020 og forslaget til statsbudsjett for 2020 (Innst. 2 S (2019–2020), jf. Meld. St. 1 (2019–2020), Prop. 1 S (2019–2020) og Prop. 1 S Tillegg 1 og 2 (2019–2020))

Presidenten: Under debatten er det satt fram i alt 23 forslag. Det er

- forslagene nr. 1–7, fra Hadia Tajik på vegne av Arbeiderpartiet
- forslagene nr. 8–13, fra Trygve Slagsvold Vedum på vegne av Senterpartiet
- forslagene nr. 14–17, fra Kari Elisabeth Kaski på vegne av Sosialistisk Venstreparti
- forslagene nr. 18–19 og 21–22, fra Une Bastholm på vegne av Miljøpartiet De Grønne
- forslagene nr. 23 og 24, fra Bjørnar Moxnes på vegne av Rødt

Det voterer først over forslag nr. 24, fra Rødt.

Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for å gjenreise barnetrygden som en universell ytelse ved å påse at kommuner holder hele barnetrygden utenfor beregning av sosialstønad, og sette av midler til kompensasjon for dette i revidert nasjonalbudsjett for 2020.»

Senterpartiet og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Rødt ble med 89 mot 13 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.37.59)

Presidenten: Det voterer over forslag nr. 23, fra Rødt. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr. Betegnelse	Kroner
1 Statsforvaltning mv.	8 740 573 000
2 Familie og forbruker	51 109 868 000
3 Kultur mv.	23 383 479 000
4 Utenriks	43 530 683 000
5 Justis	36 988 789 000
6 Innvandring, regional utvikling og bolig	18 349 457 000

Nr. Betegnelse	Kroner
7 Arbeid og sosial	477 086 343 000
8 Forsvar	54 833 251 000
9 Næring	7 504 536 000
10 Fiskeri	936 250 000
11 Landbruk	19 706 000 000
12 Olje og energi	-83 084 422 000
13 Miljø	8 307 664 000
14 Kontroll og konstitusjon	691 900 000
15 Helse	224 905 338 000
16 Utdanning og forskning	79 481 761 000
17 Transport og kommunikasjon	73 113 870 000
18 Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	204 622 069 000
19 Tilfeldige utgifter og inntekter	4 729 821 000
20 Stortinget, finansadministrasjon mv.	38 902 696 000
21 Skatter, avgifter og toll	-1 255 952 075 000
22 Utbytte mv.	-43 137 652 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	-5 249 801 000

»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Rødt ble med 101 stemmer mot 1 stemme ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.38.15)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 22, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen anskaffe nullutslippsbiler som ivaretar kravene til sikkerhet til statsrådenes biltjeneste, og på sikt erstatte alle fossilbilene med nullutslippsbiler.»

Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 99 mot 2 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.38.32)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 21, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen reversere innføringen av veibruksavgift for biodrivstoff utenfor omsetningskravet.»

Senterpartiet har varslet støtte til forslaget. Arbeiderpartiet har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 61 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.38.54)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 19, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen levere et forpliktende, sektorvis klimabudsjett og klimaregnskap i tråd med klimaloven, senest i forbindelse med statsbudsjettet for 2021, med åpne og etterprøvbare kilder. Klimabudsjettet skal legge opp til årlige kutt for å nå 2030-målet.»

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 64 mot 38 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.39.14)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 18, fra Miljøpartiet De Grønne. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	8 945 842 000
2	Familie og forbruker	50 992 686 000
3	Kultur mv.	23 428 949 000

Nr.	Betegnelse	Kroner
4	Utenriks	45 781 160 000
5	Justis	37 018 486 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	19 864 713 000
7	Arbeid og sosial	471 938 143 000
8	Forsvar	54 646 251 000
9	Næring	9 014 536 000
10	Fiskeri	1 439 050 000
11	Landbruk	20 682 000 000
12	Olje og energi	-79 152 922 000
13	Miljø	14 913 318 000
14	Kontroll og konstitusjon	691 900 000
15	Helse	222 064 856 000
16	Utdanning og forskning	80 657 630 000
17	Transport og kommunikasjon	70 495 870 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	192 165 701 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	6 200 000 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 384 496 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 275 718 275 000
22	Utbytte mv.	-43 845 652 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	-28 391 262 000

»

Votering:

Forslaget fra Miljøpartiet De Grønne ble med 101 stemmer mot 1 stemme ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 21.39.31)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 17, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at biodrivstoff med høy avskogingsrisiko ikke kan telles med i oppnåelse av omsetningskravet for biodrivstoff.»

Arbeiderpartiet har varslet subsidiær støtte til forslaget. Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 54 mot 48 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 21.39.54)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 16, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen utrede en ny og mer sosial modell for kommunal eiendomsskatt basert på samme provenypotensial, eiendommenes ligningsverdi, obligatoriske bunnfradrag og sosiale skjermingsordninger som eksempelvis utsatt skatt til eierskifte.»

Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 64 mot 38 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 21.40.15)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 15, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om å utrede mulige kompensasjonsordninger, inkludert differensierte satser, for flypassasjeravgift for kortbanenettet i Nord-Norge.»

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

Votering:

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 53 mot 49 stemmer ikke bifalt.
(Voteringsutskrift kl. 21.40.36)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 14, fra Sosialistisk Venstreparti. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	8 721 842 000
2	Familie og forbruker	49 338 586 000
3	Kultur mv.	23 740 355 000
4	Utenriks	43 497 675 000
5	Justis	36 600 004 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	18 688 029 000
7	Arbeid og sosial	475 476 943 000
8	Forsvar	54 833 251 000
9	Næring	8 288 336 000
10	Fiskeri	804 050 000
11	Landbruk	19 580 700 000
12	Olje og energi	-81 521 422 000
13	Miljø	8 646 464 000
14	Kontroll og konstitusjon	691 900 000
15	Helse	220 105 674 000
16	Utdanning og forskning	79 395 539 000
17	Transport og kommunikasjon	71 838 870 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	198 895 106 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	3 505 000 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	38 826 196 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 246 000 775 000
22	Utbytte mv.	-43 137 652 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		-9 185 329 000

»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Sosialistisk Venstreparti ble med 95 mot 7 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.40.53)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 13, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for å videreføre avgiftsfritak for biodrivstoff ut over omsetningskravet.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget. Arbeiderpartiet har varslet subsidiær støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 61 mot 41 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.41.13)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 12, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen videreføre fordelingen av tilskudd til frivilligsentraler etter Tabell C-k-saker med særskild fordeling for kommunane.»

Arbeiderpartiet, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 60 mot 42 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.41.32)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 11, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen fremme en lovsak for Stortinget om å oppheve forbudet mot hold av pelsdyr i Norge.»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet ble med 91 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.41.50)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 9 og 10, fra Senterpartiet.

Forslag nr. 9 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem en melding om avgiftspolitikken som blant annet tar for seg ulike avgifters sosiale og geografiske fordelings-effekt.»

Forslag nr. 10 lyder:

«Stortinget ber regjeringen legge frem et forslag til klimafond for jordbruket etter modell fra skogfondet.»

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 8, fra Senterpartiet. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	8 483 942 000
2	Familie og forbruker	48 496 786 000
3	Kultur mv.	23 177 649 000
4	Utenriks	41 065 135 000
5	Justis	36 873 386 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	17 298 198 000
7	Arbeid og sosial	474 566 943 000
8	Forsvar	55 388 351 000
9	Næring	7 083 836 000
10	Fiskeri	526 950 000
11	Landbruk	19 622 400 000
12	Olje og energi	-81 166 022 000
13	Miljø	5 327 304 000
14	Kontroll og konstitusjon	660 100 000
15	Helse	218 945 238 000
16	Utdanning og forskning	78 392 499 000
17	Transport og kommunikasjon	72 143 670 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	197 166 164 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	3 928 915 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	38 843 696 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 227 454 275 000
22	Utbytte mv.	-43 237 652 000
	Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland	-3 866 787 000

»

V o t e r i n g :

Forslaget fra Senterpartiet, ble med 91 mot 11 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.42.27)

Presidenten: Det voteres over forslagene nr. 4, 5 og 7, fra Arbeiderpartiet.

Forslag nr. 4 lyder:

«Stortinget ber regjeringen sørge for at det ikke gis avgiftsfritak for biodrivstoff med høy avsko-

Arbeiderpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g :

Forslagene fra Senterpartiet ble med 53 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.42.10)

gingsrisiko, verken innenfor eller utenfor omsetningskravet.»

Forslag nr. 5 lyder:

«Stortinget ber regjeringen igangsette en utredning om konsekvenser av innføring av full veibruksavgift på alt flytende biodrivstoff, i samråd med brukere og leverandører. En slik utredning bør også inkludere et forslag til langsiktig plan for avgiftsmessig behandling av alternativt drivstoff for å sikre ønsket forutsigbarhet.»

Forslag nr. 7 lyder:

«Stortinget ber regjeringen utarbeide et klimaregnskap for alle statlige virksomheter fra 2020 – inkludert scope 3 fra 2021.»

Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslagene fra Arbeiderpartiet ble med 64 mot 38 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.42.46)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 6, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen gjenoppta dialog og forhandlinger med næringslivets transportere om innretting og opprettelse av et CO₂-fond for næringslivets transportere.»

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslagene.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 53 mot 49 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.43.06)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 1, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	8 762 842 000
2	Familie og forbruker	47 838 986 000
3	Kultur mv.	23 465 349 000
4	Utenriks	43 362 135 000
5	Justis	36 873 586 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	17 216 698 000
7	Arbeid og sosial	475 145 343 000
8	Forsvar	55 211 351 000
9	Næring	7 622 036 000
10	Fiskeri	810 650 000
11	Landbruk	19 649 000 000
12	Olje og energi	-81 090 422 000
13	Miljø	6 900 964 000
14	Kontroll og konstitusjon	691 900 000
15	Helse	221 951 398 000
16	Utdanning og forskning	78 448 249 000
17	Transport og kommunikasjon	73 562 870 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	194 942 369 000

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 3, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen om ikke å iverksette full veibruksavgift på alt flytende biodrivstoff fra 2020, slik at fritaket for biodiesel omsatt utenfor omsetningskravet opprettholdes inntil videre.»

Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 71 mot 31 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.43.24)

Presidenten: Det voteres over forslag nr. 2, fra Arbeiderpartiet. Forslaget lyder:

«Stortinget ber regjeringen foreslå å avvikle ordningen med nøytral moms i helseforetakene i forbindelse med statsbudsjettet for 2021.»

Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne har varslet støtte til forslaget.

V o t e r i n g:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 55 mot 47 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.43.44)

Nr.	Betegnelse	Kroner
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	2 908 840 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 405 996 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 234 409 275 000
22	Utbytte mv.	-43 137 652 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		-3 866 787 000

Votering:

Forslaget fra Arbeiderpartiet ble med 73 mot 29 stemmer ikke bifalt.

(Voteringsutskrift kl. 21.44.01)

Komiteen hadde innstilt til Stortinget å gjøre følgende

vedtak:

I

Rammevedtak

Nr.	Betegnelse	Kroner
1	Statsforvaltning mv.	8 762 842 000
2	Familie og forbruker	48 464 336 000
3	Kultur mv.	22 944 849 000
4	Utenriks	43 453 635 000
5	Justis	36 346 586 000
6	Innvandring, regional utvikling og bolig	16 813 998 000
7	Arbeid og sosial	474 146 343 000
8	Forsvar	54 833 251 000
9	Næring	6 930 536 000
10	Fiskeri	777 150 000
11	Landbruk	19 589 000 000
12	Olje og energi	-81 350 422 000
13	Miljø	6 090 464 000
14	Kontroll og konstitusjon	691 900 000
15	Helse	219 409 738 000
16	Utdanning og forskning	78 213 249 000
17	Transport og kommunikasjon	71 909 870 000
18	Rammeoverføringer til kommunesektoren mv.	191 890 319 000
19	Tilfeldige utgifter og inntekter	4 655 000 000
20	Stortinget, finansadministrasjon mv.	39 378 496 000
21	Skatter, avgifter og toll	-1 224 680 275 000
22	Utbytte mv.	-43 137 652 000
Sum før lånetransaksjoner og overføringer til og fra Statens pensjonsfond utland		-3 866 787 000

II

Meld. St. 1 (2019–2020) – Nasjonalbudsjettet 2020 – vedlegges protokollen.

Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti, Miljøpartiet De Grønne og Rødt har varslet at de vil stemme imot.

Presidenten: Bak innstillingen står Høyre, Framskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Votering:

Komiteens innstilling ble bifalt med 53 mot 49 stemmer.

(Voteringsutskrift kl. 21.44.31)

Presidenten: Dermed er dagens kart ferdigbehandlet. Ber noen om ordet før møtet heves? – Møtet er hevet.

Møtet hevet kl. 21.44.

